

Esély és Részvétel
Közhasznú Egyesület

2021 CIVIL KÉZIKÖNYV

Útmutató a civil szervezetek mindennapi működéséhez

Civil kézikönyv 2021
Útmutató a civil szervezetek mindennapi működéséhez

2021

Kiadó: Esély és Részvétel Közhasznú Egyesület
3530 Miskolc, Melinda u. 24. II./3.
telefon: +36/46/611-559
e-mail: bazmegye.cic@erke.hu
honlap: www.erke.hu

Szerkesztő és képszerkesztő:
Enyedi Anna Regina, dr. Kisida Tamás

Szerzők:

dr. Kecskés Péter,	Kisgyőri Roland,
Enyedi Anna Regina,	dr. Kisida Tamás,
Furka Ágnes,	Palik Zoltán,
Gere Orsolya Márta,	Zádeczkiné Felhős Enikő
Kalász Ágnes,	

Korrektúra és lektorálás:
Dr. Baranyi Ildikó, Enyedi Anna Regina, Dr. Kisida Tamás

Közreműködők:
Nagyné Dr. Czifra Beáta, Kóródi Vivien,
Répászki Marianna Gerda

Nyomdai előkészítés:
Szabó Krisztina
06-30-815 3980

ISBN 978-615-5788-68-0

Ajánlás

Gulyás Gergely

Tisztelt Olvasók! Kedves Civilek!

Immár harmadik alkalommal jelenik meg a Civil Kézikönyv az Esély és Részvétel Közhasznú Egyesület és a Miniszterelnökség, valamint az egyes megyei Civil Közösségi Szolgáltató Központok összefogásával. Mint minden összefogástól, ettől az

együttműködéstől is azt várjuk, hogy olyan többletet hozzon, amely túlmutat az egyes szereplők által önmagukban is megjelenített tudáson. Különösen fontos, hogy a hiteles tájékoztatás és a legfontosabb információk a civil szervezetek minél szélesebb köréhez eljussanak, segítve így a tájékozódásukat és ezáltal a mindennapi munkájukat. A papíralapú kiadványon kívül ezért egy elektronikus változata is készült a kézikönyvnek, amelyben olyan tartalmak is helyet kaphattak, amelyek már túlmutattak volna a nyomtatott kiadvány által rendelkezésünkre álló lehetőségeken. A Civil Kézikönyv elektronikus változata többek között a megújult Civil Információs Portálon (<https://civil.info.hu>) elérhető.

Az egyesületek és az alapítványok fontos és elismerendő törekvése, hogy olyan források fölött rendelkezzenek, amelyek lehetővé teszik biztonságos működésüket és programjaik, rendezvényeik színvonalas megtartását.

Az állam számos módon igyekszik előmozdítani a civil szervezetek forrásokkal való ellátását. Összességében elmondható,

2

hogy 2010 és 2019 között 420 milliárd forinról több mint a duplájára, 882 milliárd forinra (KSH) emelkedett a klasszikus civil szféra bevételeinek a nagysága. Ebben az állami támogatásokon kívül a szervezetek alaptevékenységének és gazdálkodásának az eredménye és a magántámogatások is szerepet játszanak.

Az évről évre növekvő anyagi források megléte a civil területen örömteli ugyan, de önmagában kevés lenne a sikerhez. Különös tekintettel az elmúlt közel másfél év pandémiával terhelt időszakára, úgy látjuk, hogy az egyes szervezetek közötti, a megyei civil központokkal, helyi és országos szereplőkkel való kapcsolat hozzásegíthet mindenkit a hatékonyabb feladatellátáshoz és szükség esetén az egységes fellépéshez.

A járvány elmúltával elsőrendű feladat, hogy a civil szféra újraindulása is megtörténjen. Közös törekvésünk, hogy egyre többen találjanak vissza egy-egy sokszor egyesületi vagy alapítványi keretek között végzett, értékteremtő tevékenységhez. A magas magyarországi átoltottsági szint lehetővé teszi a személyes találkozásokat. Legyen szó akár hagyományőrzésről, sportról, kulturális rendezvényekről, szociális segítségnyújtásról, a közösségi élet újraindulása újra a mindennapok részévé teheti mindazt, ami az élet teljességéhez szükséges.

Ehhez ajánlom a Kormány partnerségét és kívánok sok sikert!

Tisztelettel:

Gulyás Gergely
Miniszterelnökséget vezető miniszter

Szalay-Bobrovniczky Vince

Talán a Kedves Olvasó is azok közé tartozik, akik már várták a kézikönyv legújabb kiadásának megjelenését, hiszen 2019 óta minden év őszen kiadjuk a civil szervezetek mindennapi működéséhez hasznos információkat tartalmazó kiadványt, amely a visszajelzések alapján valóban egyre nagyobb népszerűségnek örvend. Természetesen örömmel üdvözlöm azon Olvasókat is, akik most először veszik kézbe a Civil Kézikönyvet, vagy éppen annak elektronikus változatát olvassák a képernyőn.

Jelen kiadványban a civil szervezeteket érintően a szokásos általános, praktikus és gyakorlati információkon túl tájékoztatást adunk a könyv megjelenését megelőző 1 év civil területet érintő változásairól, valamint a Központi Statisztikai Hivatal legfrissebb, 2019. évi adatait is közöljük.

Az elmúlt másfél évben a civil szervezetek működését és tevékenységét is alapvetően befolyásolta a COVID-19 vírus okozta világméretű járvány elleni védekezés. Úgy gondolom, hogy Magyarország Kormánya ebben a helyzetben gyorsan és hatékonyan cselekedett és számos intézkedésével biztosította az alapítványok és egyesületek működését, például amikor lehetővé tette valamennyi civil szervezet számára, hogy online módon, vagy éppen ülés tartása nélkül is hozhassanak döntéseket, határozatokat. Szintén a civileket segítő intézkedés volt többek között a civil szervezetek beszámolási-, illetve a Nemzeti Együttműködési Alap (NEA) pályázatainak megvalósítási és elszámolási határidejének meghosszabbítása.

A pandémiás helyzetben még inkább felértékelődött a civil közösségek rászoruló

embertársaink számára nyújtott segítsége. A valamennyi megyében és a fővárosban is működő civil közösségi szolgáltató központok – amelyek tevékenységéről jelen kiadványban bővebben is szó van – nem csak a civil szférának nyújtottak folyamatosan szolgáltatásokat és tanácsadásokat a járványhelyzetben, hanem az idős, egészségügyi okból rászoruló, illetve fogyatékkal élő embereknek is segítettek. A civil központok munkatársai és önkéntesei által önzetlenül nyújtott segítség számos területre terjedt ki (pl.: bevásárlás, adományok gyűjtése és kiosztása, gyógyszer kiváltása, maszkok varrása, vásárlása, kiosztása). Szintén a civil központok közreműködésével szerveztük meg valamennyi megyében 2020 októberében, majd 2021 márciusában a III. és a IV. Országos Civil Véradást, amelynek a jelentősége a pandémiás helyzetben még inkább megnőtt. A véradás sikerességét támasztja alá, hogy ezen a két véradáson összesen mintegy 1500 fő jelent meg, akik közül több, mint 1300-an sikeresen vért is adtak. Nagyon köszönjük a véradók áldozatos tevékenységét, hiszen a járványhelyzetben rendkívül fontossá vált a vér megfelelő utánpótlásának biztosítása.

Örömmel tudok beszámolni arról, hogy az elmúlt időszakban tovább nőtt a kor-

mányzat által a civil szervezetekre fordítandó támogatás összege. A magyar állam által a civil szférára fordított összeg 2010-hez képest a két és félszeresére nőtt. A NEA teljes keretösszege 2022-ben várhatóan megközelíti a 11 milliárd forintot, vagyis 2012 óta több mint háromszorosára növekszik, egyre több civil szervezet működéséhez, illetve programjainak megvalósításához nyújt tehát segítséget.

A Magyar Falu Program Falusi Civil Alap (FCA) pályázatainak 2020. évet követően idén is kiírásra kerültek 4,8 milliárd forint keretösszegben, így az 5000 fő és az alatti lélekszámú településeken székhellyel rendelkező egyesületek és alapítványok már második alkalommal pályázhattak az FCA-ra programjaik és működésük támogatására.

2021-ben új pályázatként jelent meg a Városi Civil Alap (VCA) 4,4 milliárd forint keretösszegben, amelyre az 5000 fő feletti lakosságú településeken székhellyel rendelkező civil szervezetek pályázhattak.

Mind az FCA, mind pedig a VCA népszerűsége leginkább abban rejlik, hogy a pályázat lehetőséget ad arra is, hogy a civil szervezetek ingatlant vagy gépjárművet vásárolhassanak vagy felújíthassanak.

A fent felsoroltakról, illetve a magyarországi civil szektort érintő további változásokról a kézikönyvben részletes leírást talál a kedves Olvasó.

Csakúgy, mint az előző kézikönyv bevezetőjében, ezúttal is szeretném kifejezni tiszteletemet és köszönetemet valamennyi civil szervezetnek azért a kitartó helytállásért és áldozatos munkáért, segítségért, amelyet a pandémiás időszakban tanúsítottak, tanúsítanak.

Reménykedem benne, hogy jelen kiadványban leírtak segítséget jelentenek a civil szervezetek számára és hozzájárulnak a civil közösségek eredményesebb működéséhez, a szektor további erősödéséhez.

Szalay-Bobrovniczky Vince
civil és társadalmi kapcsolatokért felelős
helyettes államtitkár
Miniszterelnökség

Alapvető információk a civil szervezetek helyzetéről

Mennyi civil szervezet működik az országban?

Magyarországon 53.137 civil szervezet működik. Ezek között 18.853 alapítvány és 34.284 az egyesülési jog alapján létrejött társas formában működő egyesület, szövetség található.

A civil szervezet gyűjtőnév alatt – a civil törvény¹ terminológiáját követve – az egyesületeket, alapítványokat és a szövetségeket értjük. Magyarországon 53.137 civil szervezet működik (KSH 2019). A civil szervezetek többségét, 64,5%-át a társas formában működő szervezetek, egyesületek, szövetségek (a továbbiakban együtt: egyesületek) teszik ki, míg az alapítványok aránya 35,5%. A fenti adatok alapján látható, hogy a civil szektor inkább az öntevékenységre, a polgárok közös cselekvésére épül. Számukat és arányukat tekintve csekélyebb mértékben vannak jelen az alapvetően valamely cél támogatását szolgáló alapítványok.

¹ Civil törvénynek az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról 2011. évi CLXXV. törvényt nevezzük.

Az országban mindenhol működnek civil szervezetek?

Magyarországon szinte minden településen működnek civil szervezetek. A civil szervezetek aránya Budapesten és a megyeszékhelyeken is megközelítőleg 21-21 %. A többi városban a szervezetek 32%-a, a községekben a 27%-uk tevékenykedik.

Noha létezik egy önszerveződési alap minta azokból a szervezetekből, amelyek szinte bármely élő és fejlődő településen létrejönnek függetlenül annak méretétől és típusától (pl.: helyi sportegyesületek, polgárorszervezetek, oktatást segítő alapítványok), a civil szervezetek működése mégis leginkább a városokhoz köthető.

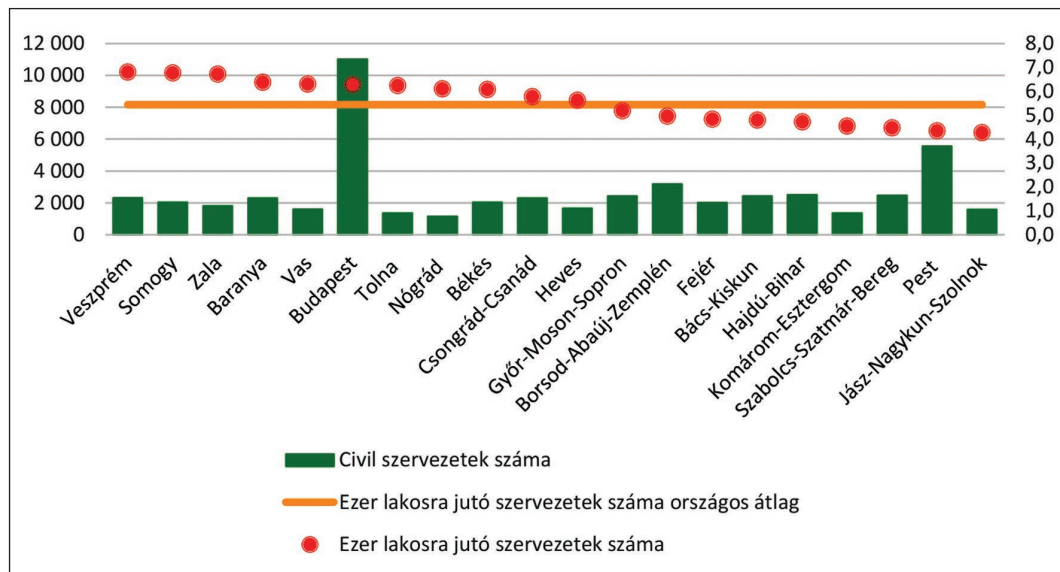
A civil szervezetek száma és területi megoszlása szerinti megyei rangsor első negyedében Budapest, Pest, Borsod-Abaúj-Zemplén, Hajdú-Bihar és Szabolcs-Szatmár-Bereg megye található, a sort Vas, Jász-Nagykun-Szolnok, Tolna, Komárom-Esztergom, és Nógrád megye zárja. Csakhogy e sorrendnél – amit erősen befolyásol a népesség és településszám – sokkal kifejezőbb, ha az ezer főre jutó szervezetek számát (a sűrűségit

mutató) vesszük alapul. Ebből jobban lehet következtetni az adott megyében élő polgárok önszerveződési képességére.

A sűrűségi mutató szerinti rangsor elején Veszprémot követi Somogy, Zala, Budapest, és Vas megye. De például Baranya, Tolna, Békés és Nógrád megye is az országos mutató fölött áll az ezer főre jutó szervezetek számát tekintve. Ezekből az adatokból lát-

szik, hogy nem a települések (a fővárosban a kerületek) száma, nem is az adott megye gazdasági teljesítőképessége a döntő szempont az önszerveződési képesség szempontjából. Az önszerveződési hajlandóságot leginkább az befolyásolja, hogy az adott területen mennyire van hagyománya az ott élők összefogásának, illetve jelen vannak-e például a mintát adó civil bázisok, hálózatok.

A civil szervezetek száma (db), és sűrűségi mutatója (1000 fő/szervezet), 2019.

Forrás: KSH 2019., saját szerkesztés

Mivel foglalkoznak a civil szervezetek?

Az alapítványok tevékenysége főleg az oktatáshoz (32,8%), a szociális ellátáshoz (16,2%), a kultúrához (15,3%) és az egészségügyhöz (9%) kapcsolódik. Az egyesületek körében a sportegyesületek (25,9%), a szabadidős és hobbi (25,1%) valamint a kulturális szervezetek (17,6%) súlya a legmeghatározóbb.

8

Az alapítványok háromnegyede az emberi erőforrások megőrzésével, fejlesztésével összefüggő területekhez kapcsolódik. Az oktatás, a szociális ellátás, a kultúra és az egészségügy területén a jelenlétük olyanmennyire természetesnek számít, hogy a közszolgáltatások ellátását nem is tudnánk elképzelni alapítványok támogató/segitő jelenléte nélkül. Az egyesületek esetében jól látható, hogy ez a szervezeti forma jellemzően az emberek közös cselekvésére épül. Így az egyesületek kétharmada működik a sport, szabadidő, és a kultúra területén. A meghatározó tevékenységi területek között nincs jelentős különbség a fővárosi és a megyei civil szervezetek között, de eltérések azért természetesen érzékelhetőek. A fővárosban a közbiztonság védelme például nem kap olyan hangsúlyt, még az egyesületek körében sem, mint az ország többi

részén. Megyei szinten viszont a kutatás jelenik meg jóval kisebb mértékben a civil szervezetek tevékenységei között.

A mindennapi működésben valóban ritka az egyetlen tevékenységi körrel rendelkező szervezet. A szektor szervezeteinek éppen az a sajátossága, hogy rugalmasan tudnak reagálni a felmerülő belső és külső igényekre, szükségletekre, a jogi és a támogatási környezet pedig elég rugalmas ahhoz, hogy a szervezetek sokoldalúsága megmaradhasson.

Mennyien dolgoznak civil szervezetekben?

A civil szervezetek által foglalkoztatottak száma 53.929 fő. A foglalkoztatottak 25,7%-a részmunkaidőben, illetve nem főállásban dolgozik. Az alapítványoknak és az egyesületeknek önkéntesként segítők száma meghaladja a 346 ezer főt.

A teljes nonprofit szférában alkalmazottak harmada, a nemzetgazdaság egészében összes alkalmazásban állóknak pedig csak az 1,7 %-a dolgozik a civil szervezeteknél. A foglalkoztatás nem számít általános gyakorlatnak a szervezetek körében, mindössze 16,5%-uk alkalmaz fizetett munkaerőt. A fizetett munkaerőt alkalmazó 8.757 szervezet 70%-a rendelkezik főállású teljes munkaidős

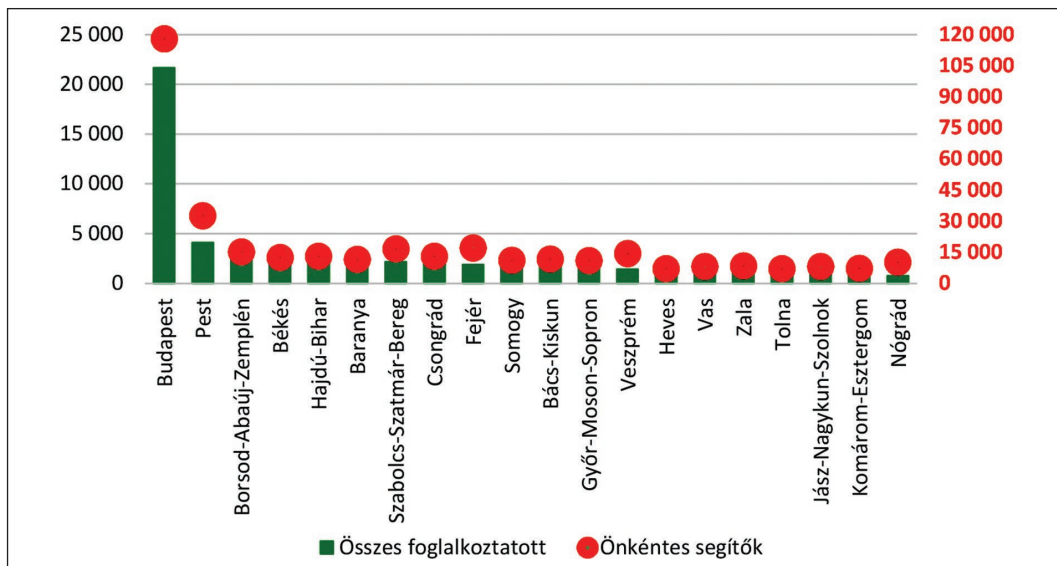
alkalmazottal. A civil szervezetek körében az atipikus foglalkoztatás elterjedtebb gyakorlat, mint a nemzetgazdaság egészében vagy akár csak a nonprofit szektorban. Sokan csak nyugdíjasként, illetve kiegészítő tevékenységként vállalnak munkát a civil szervezeteknél. Az alkalmazottak 40%-a részmunkaidőben vagy nem főállásban dolgozik a civil szervezeteknél. A munkavállalók között közfoglalkoztatottak is találhatóak, arányuk az utóbbi években 13–17% között mozgott.

A civil szervezeteknél alkalmazásban áll-

lók közel 40%-a Budapesten dolgozik. A megyék közül Pest megyében találjuk a legtöbb alkalmazottat. Pest megye után viszont azok a megyék következnek, ahol a gazdasági, munkaerőpiaci viszonyok jellemzően kedvezőtlenebbek. Ezekben a megyékben a civil szervezeteknek valamivel erősebb a munkaerőpiaci részvétele – ez pedig inkább a támogatott, illetve a védett foglalkoztatásra vezethető vissza – és a civil szervezetek e megyékben sem alkalmaznak több embert a munkavállalók 0,9-1,5%-ánál.

A civil szervezeteknél alkalmazásban állók és önkéntesek száma 2019.

Forrás: KSH 2019., saját szerkesztés

A civil szervezetek tevékenységének legfontosabb humánerőforrás bázisát az önkéntesek jelentik. A szervezetek csaknem fele (48,8%) alkalmi vagy rendszeres jelleggel fogad önkénteseket. Az önkéntesek által teljesített munkaórák száma éves szinten 44,2 millió óra, ami 21.234 teljes munkaidős foglalkoztatott munkaidejének felel meg. Az önkéntesek nagyobb súllyal vannak jelen a civil szektorban, mint a megbízási szerződéssel és a közfoglalkoztatás keretében dolgozók együttesen. Az önkéntesek 30%-át teszik ki a közérdekű önkéntes tevékenységet végzők. A civil szervezetekben alkalmilag vagy rendszeresen önkénteskedők döntő többségét azok alkotják, akik a közérdekű önkéntesekre vonatkozó törvény hatályán kívül tevékenykednek.

Az egyesületek esetében a tagok szerepvállalását sem szabad figyelman kívül hagyni. Az egyesületeknek összesen 2.349.853 magánszemély tagja van. Az általuk végzett közösségi munka értéke külön nem jelenik meg a statisztikákban, ugyanakkor a létszámadatok önmagukban is jelentős időráfordítást feltételeznek.

Mekkora bevétellel rendelkeznek a civil szervezetek?

A civil szervezetek összesen 898 milliárd forint éves bevétellel rendelkeznek. A civil szektor éves bevétele dinamikusan növekszik. A 2019. évi adatok alapján a szervezetek alaptevékenységének és gazdálkodásának bevételei tíz év alatt megduplázódtak. A magántámogatások ez idő alatt szintén megkétszereződtek, az állami támogatások pedig közel két és félszeres növekedést mutatnak.

A civil szervezetek bevételei a teljes – a nonprofit gazdasági társaságokat, közalapítványokat, érdekképviseleteket és egyéb szervezeteket is magába foglaló – nonprofit gazdasági ágazat bevételeinek 37%-át adják. A civil terület részesedése növekedett a nonprofit szektoron belül (2017-ben még 36,3% volt). A civil szervezetek 92%-a rendelkezik valamilyen bevétellel. Egy szervezetre 16,9 millió forint bevétel jut, ami 1,5 millió forintos bővülést jelent 2018-hoz képest.

A szórás azonban területileg meglehetősen nagy. A Budapesten működő szervezetek az összes civil bevétel 61%-a fölött rendelkeznek. A megyék valamivel több mint 387,8 milliárd forint civil bevételre

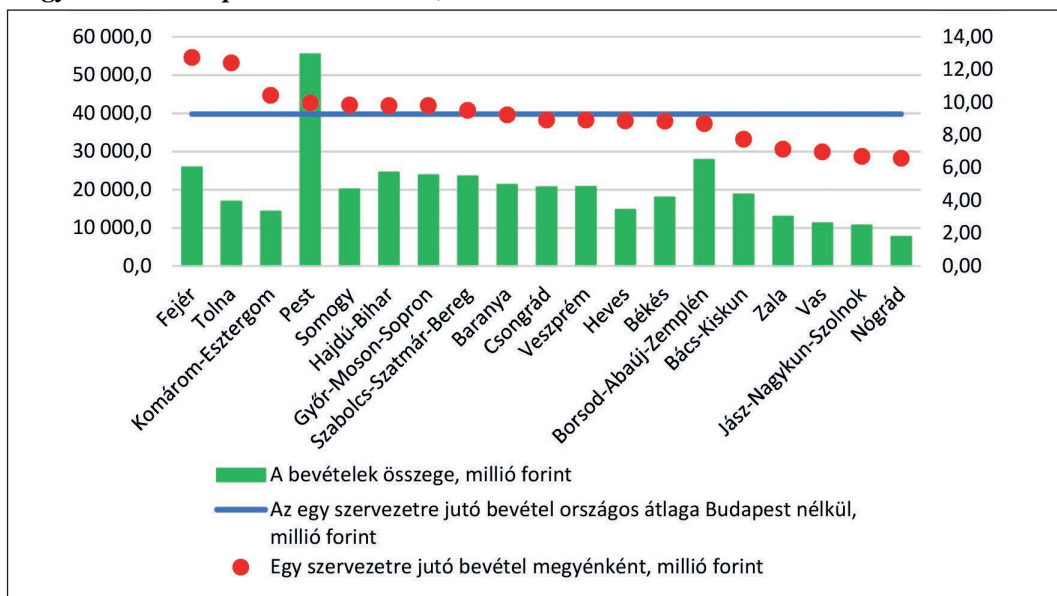
tesznek szert éves szinten. A fővárosban egy szervezetre közel 54 millió forint, míg a megyékben átlagosan 9,2 millió forint bevétel jut.

A megyékre jutó pénzügyi források közül Pest megye önmagában a civil bevételek 14%-a, azaz 59,39 milliárd forint fölött rendelkezik. Az utána következő Borsod-Abaúj-Zemplén megye és Fejér megye egyaránt 7-7%-os részesedést tudhat magáénak. Az

egy szervezetre jutó bevételek tekintetében Fejér és Tolna megye szerepel a legjobban, míg Vas, Jász-Nagykun-Szolnok és Nógrád megyékben a legalacsonyabb az átlagbevétel.

A szervezetek 38%-a 500 ezer forintnál kevesebb bevétellel rendelkezik. A szervezetek legnépesebb csoportja, 39%-a 501 ezer és 5 millió forint közötti bevétellel rendelkezik. Csak a szervezetek 4%-a ér el 50 millió

A civil szervezetek éves bevétele (millió Ft) és az egy szervezetre jutó bevétel (millió Ft) megyénként Budapest adatai nélkül, 2019.

forint fölötti bevételt. A civil szervezetek közötti különbségek mértékét jól mutatja, hogy a legfelső bevételi sávba eső szervezetek rendelkeznek a források 77%-ával. Az 5 millió forintnál kevesebből gazdálkodó szervezetek számaránya 76%-os a civil szektoron belül. De ezek a szervezetek a bevételeknek csak 5%-át birtokolják.

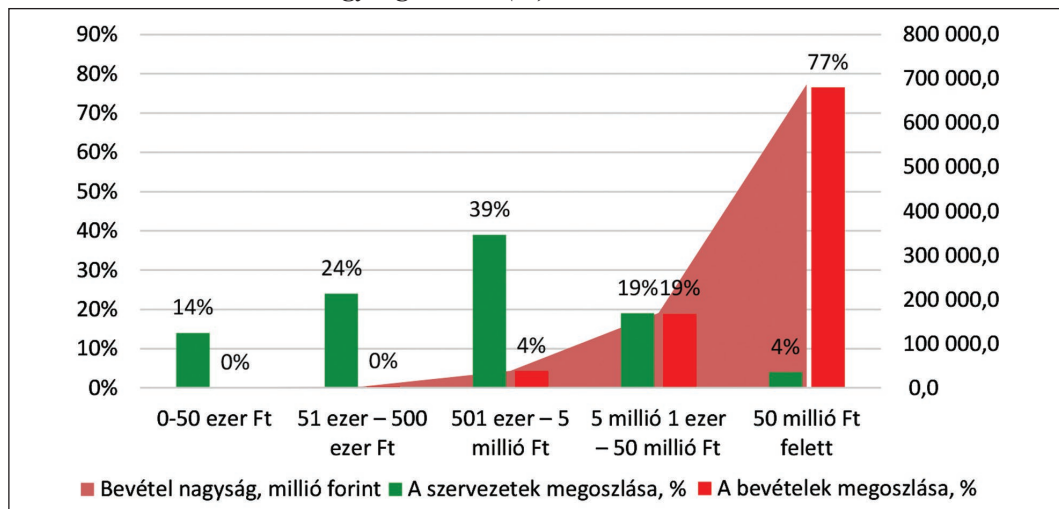
Honnan származnak a civil szervezetek bevételei?

A civil szervezetek bevételeinek jelentős része, 39%-a költségvetési támogatásból, 40%-a alaptevékenységük és gazdálkodásuk bevételeiből, 21%-a pedig magántámogatásból származik.

A civil szektor bevételei között kis mértékben csökkent az állami támogatások összege és aránya. Az állami támogatások összege 2019-ben 35, 4 milliárd Ft, ami 4 %-kal ala-

12

A szervezetek megoszlása éves bevételük nagysága szerint (%), a bevételek megoszlása a szervezetek között bevétel nagyság szerint (%), 2019.

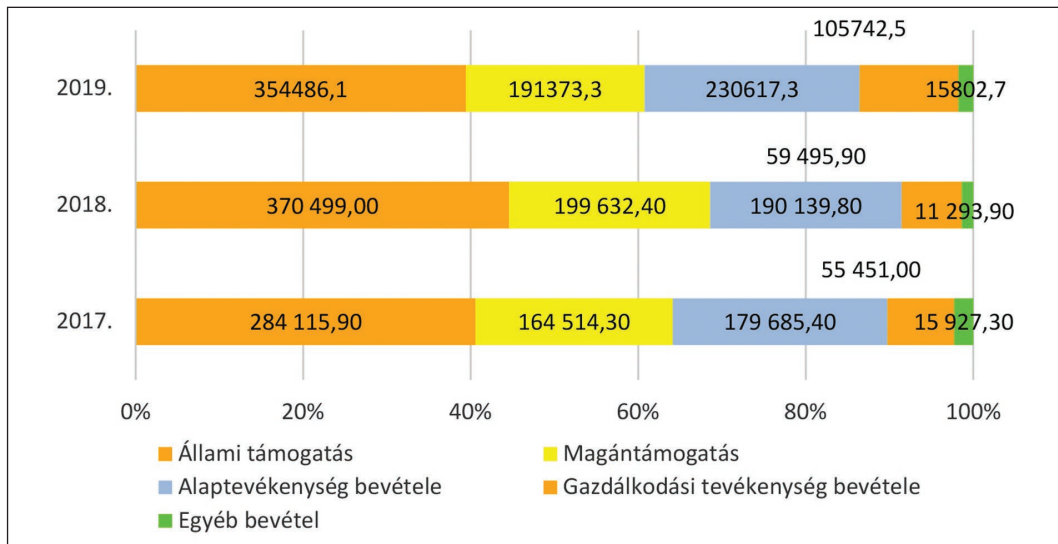

Forrás: KSH 2019., saját szerkesztés

csenyebb az előző évnél. A csökkenés vélhetően abból fakad, hogy a központi költségvetés részként kezelt, a civil szervezetek számára is elérhető európai uniós pályázati felhívások lezárultak, miközben a projektek elindításához kapcsolódó előlegösszegek lehívását követően, a további támogatások lehívásának üteme is lassult. A magántámogatások összege szintén 4%-kal csökkent az előző évhez képest. A magántámogatások aránya 21% a civil bevételek között. Az alap- és gazdálkodási tevékenységekből származó bevételek össze-

ge viszont növekedett az előző évhez képest. A 23 milliárd forint alapcél szerinti bevétel 21%-kal magasabb az előző évinél. Az alaptevékenységből származó bevételek aránya 26%. Legnagyobb mértékben a gazdálkodási bevételek növekedtek. Ezekből a forrásokból 78%-kal több, 15,8 milliárd forint bevétel származott a szervezeteknek. A növekedés nem csak a termék/szolgáltatás értékesítéshez kapcsolódik. A pénzügyi műveletek bevételeihez és a szervezetek tulajdonában álló eszközök értékesítéséhez köthető. A gazdálkodási

A civil szervezetek bevételeinek megoszlása források szerint országosan (% , millió Ft), 2017-2019

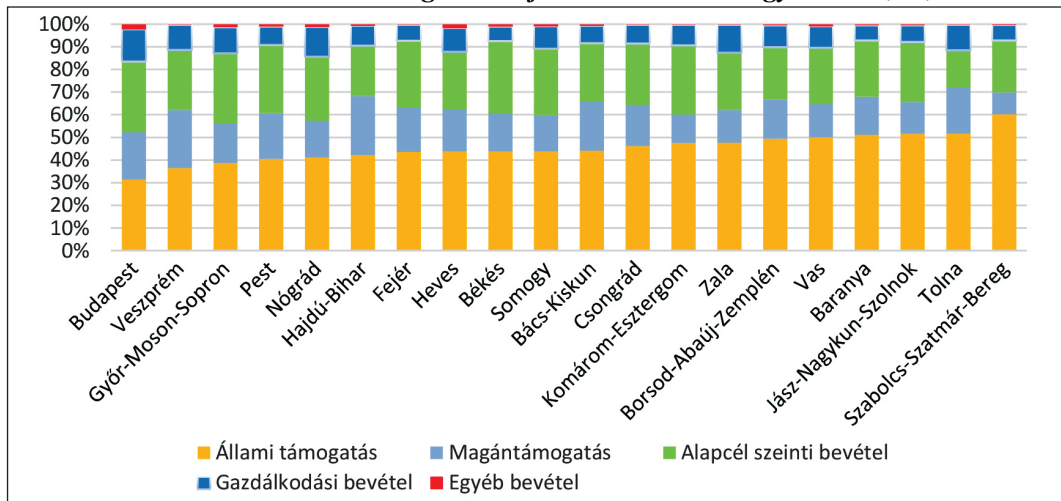
Forrás: KSH 2019., saját szerkesztés

bevételek aránya 12%, egyéb forrásokból a szervezetek jövedelmének 2%-a származik.

A civil szervezetek bevételei között az állami támogatások 39%-os súllyal vannak jelen. Területileg azonban jelentős eltérések tapasztalhatóak aszerint, hogy az államháztartás és alrendszeireiből érkező bevételek milyen arányban jelennek meg a szervezetek bevételei között. A magántámogatások aránya Hajdú-Bihar és Veszprém megyében meghaladja a bevételek negyedét (26-26%). Ugyanakkor Vas, Zala, Jász-Nagykun-Szolnok, Komárom-Esztergom és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében a magántá-

mogatások aránya a 15%-ot sem éri el. Az alapcél szerinti és a gazdálkodási tevékenységek a főváros szervezeteinek bevételei között 45%-os arányban vannak jelen. Közelíti ezt a mértéket Győr-Moson-Sopron (42%), Nógrád (41%) és Komárom-Esztergom megye (40%) is. Ugyanakkor a civil szervezetek működésnek fenntarthatósága szempontjából kiemelt jelentőséggel bíró alapcél szerinti és gazdálkodási bevételek Baranya, Hajdú-Bihar, Szabolcs-Szatmár-Bereg és Tolna megyékben nem érik el a bevételek egyharmadát sem. Önkormányzati forrásokból az összes civil bevétel 4,8%-a szárna-

A civil szervezetek bevételeinek megoszlása források szerint megyénként, %, 2019.

Forrás: KSH 2019., saját szerkesztés

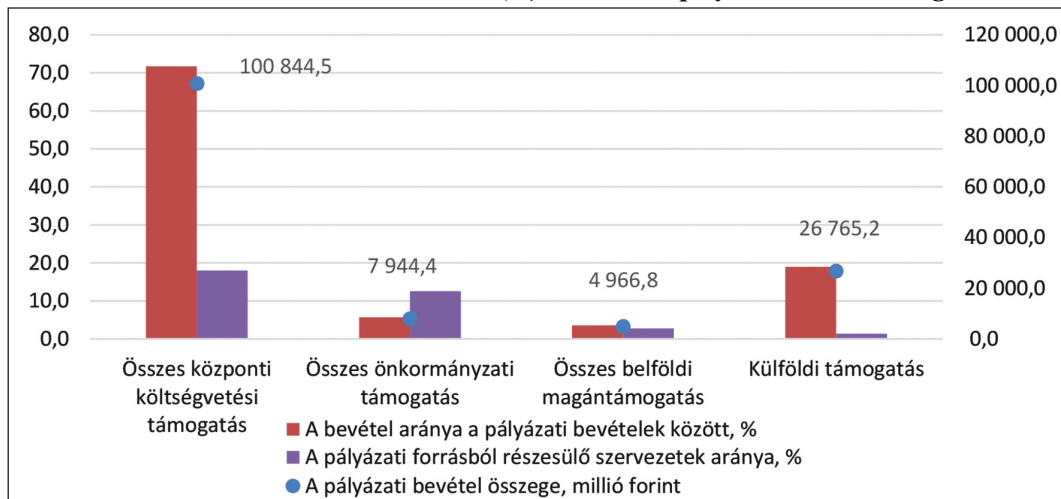
zik. A 34,5 milliárd forint összeget kitevő önkormányzati támogatások jelentősége abban áll, hogy a bevétellel rendelkező szervezetek 32%-a él ezekkel a lehetőségekkel.

A civil szervezetek 27,4%-a részesül pályázati forrásokból. A civil bevételek 16%-át adják a pályázati úton elérhető források. A 140,5 milliárd forintot kitevő pályázati források többsége (71,7%-a) a központi költségvetésből származik. A központi költségvetéshez köthető pályázati források összege meghaladja a 100,8 milliárd forintot. E forrásokból a bevétellel rendelkező szervezetek

18%-a részesedik. A magánforrásból származó pályázati források mértéke a pályázati bevételek között 22,6%. Az önkormányzati forrásból származó támogatások 5,7%-ban vannak jelen a pályázati bevételek között. A pályázati úton elnyerhető összes bevétel több, mint fele nem normatív költségvetési támogatásból származik. Az arány meghaladja a 54%-ot, ha a Nemzeti Együttműködési Alap forrásait is e körbe számítjuk.

A külföldi pályázati támogatások, amelyek a pályázati bevételek közel ötödét teszik ki, jellemzően két nagyobb forráscso-

A pályázati bevételek megoszlása (%), a pályázati bevétellel rendelkező szervezetek megoszlása a bevétellel rendelkező szervezetek körében (%), valamint a pályázati bevétel összege 2019.

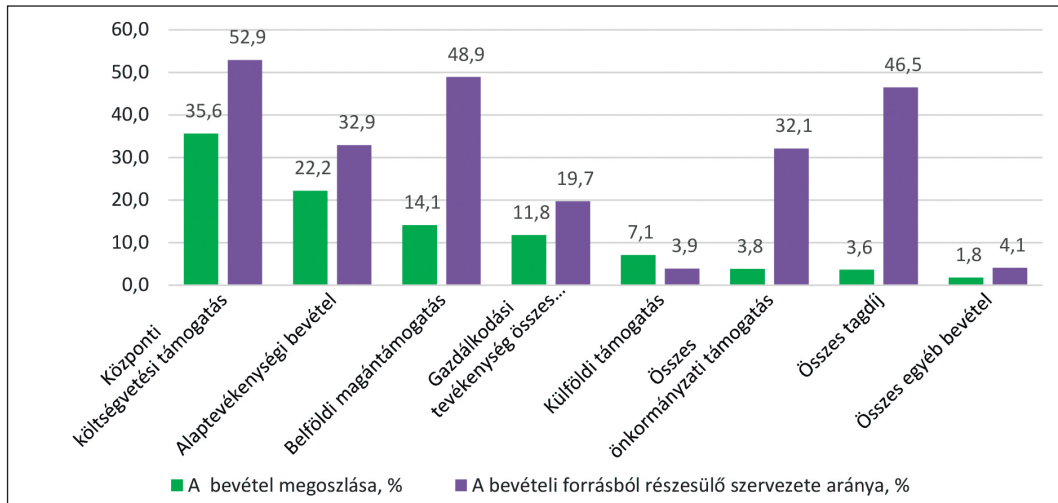
Forrás: KSH 2019., saját szerkesztés

portból származnak. Az egyik csoportot azok az európai uniós programok alkotják, amelyek felhasználása nem a költségvetésen keresztül történik (pl. ERASMUS+, Európa a Polgárokért stb.) A másik nagyobb csoportot a nonprofit szervezetektől, egyházaktól, pártoktól származó támogatások jelentik.

A civil szervezetek közül az egyesületek, szövetségek esetében nem lebecsülendő forrást jelentenek a tagdíjból származó bevételek. Az egyesületek és szövetségek átlagos taglétszáma 71 fő. A tagok éves szinten közel 32,8 milliárd forint tagdíjat fizetnek be.

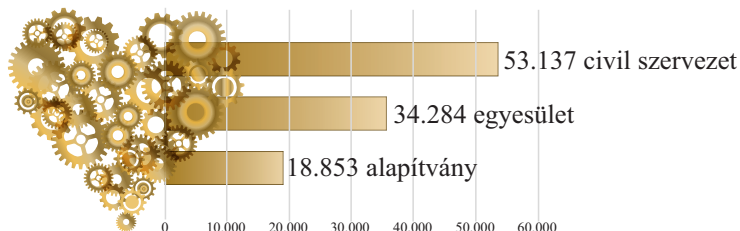
Természetesen a tagdíj bevétel számít a legtöbb szervezet által igénybe vett forrásnak, de ez a forrás az összes civil bevétel 3,5%-át teszi ki. Az alaptevékenység részeként értékesített termékek, szolgáltatások, illetve az adományok bevétele meghaladja a 19,78 milliárd forintot. A bevételek 22,2 %-a származik e forrásból. A vállalkozási tevékenységből 37,4 milliárd forint bevétel van a szervezeteknek, ami az összes bevétel 4,2 %-ának felel meg. Ennél minimálisan több bevétel 38,4 milliárd Ft származik a pénzügyi műveletekből (pl. kamat, hozam).

A civil bevételek megoszlása típusonként (%), valamint az ilyen jellegű bevételekkel rendelkező szervezetek megoszlása típusonként a bevétellel rendelkező szervezetek körében (%), 2019.

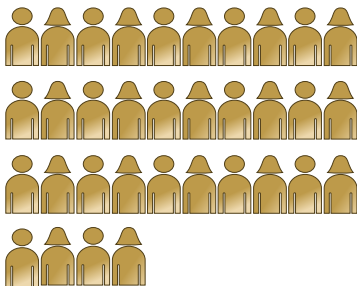
Forrás: KSH 2018., saját szerkesztés

A civil szektor jellemzői

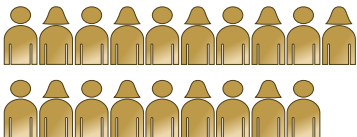

53.929 alkalmazott

egyesületeknél: 34.419 fő

alapítványoknál: 19.510 fő

alapítvány: 103.941 önkéntes
+ egyesület: 242.577 önkéntes

= 44,2 millió
önkéntes óra évente
(41,1 milliárd Ft értékben)

2,35 millió egyesületi tag

12,27 milliárd Ft
támogatás a rászorulóknak

898 milliárd Ft éves bevétel

39 % költségvetési támogatás
21 % magántámogatás
26 % alaptevékenység bevétele
14 % vállalkozási és egyéb bevétel

Civil források

Hogyan bővülnek a civil szervezetek forrásai?

A civil szervezetek bevételei tíz év alatt megduplázódtak, 418 milliárd forintról több mint 898 milliárd forintra nőttek.

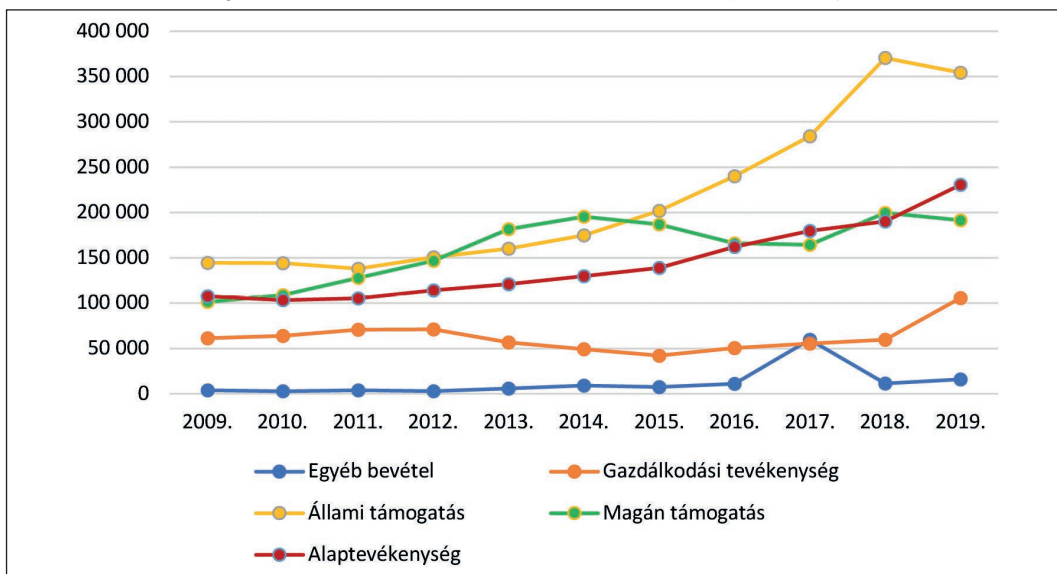
Ha a növekedés okait keressük, első helyen a költségvetési források bővülését kell kiemelni. Az ország javuló teljesítőkép-

sege, illetve az uniós források beáramlása nagyfokú emelkedést hozott a civil szervezetek állami támogatásában. A bővülés a 2017. és 2018. években volt ugrásszerű. A 2019. évben már érezte hatását, hogy a Széchenyi2020 Program civilek számára is elérhető pályázati körében lezárultak a nagyobb összegű kifizetések.

A költségvetési forrásokon kívül a szervezetek alaptervekenységből származó bevételei növekedtek jelentősebb mértékben. A szervezetek által kínált szolgáltatások és

18

A civil szervezetek forrásainak alakulása 2009-2019. között (millió Ft)

Forrás: KSH 2009-2019., saját szerkesztés

termékek vállalkezési keretek között történő értékesítése nem általános gyakorlat a civil szervezetek körében, amely tetten érhető a bevételi adatokon is. A magántámogatások tekintetében a bérszínvonal emelkedése egyelőre inkább lehetőségként jelentkezik. A cégek támogatási képességére valószínűleg hatással lesz a COVID-19 járvány, de a pontos adatok ezzel kapcsolatban még nem állnak rendelkezésre. A magántámogatások körében a külföldről, főleg az uniós programokból, az egyházaktól és nonprofit szervezetektől származó támogatások 33%-os arányban vannak jelen.

Léteznek kifejezetten a civileknek szánt költségvetési források?

Kifejezetten a civil szervezetek támogatását biztosítja a személyi jövedelemadó egy százalékaról való rendelkezés lehetősége, valamint a Nemzeti Együttműködési Alap forrása. Ezek mellett 2020-tól új támogatási lehetőségként jelent meg a Falusi Civil Alap, majd a 2021. évben a Városi Civil Alap.

Sok olyan költségvetési forrás létezik, amelyből a civil szervezetek is részesülhetnek. Valamennyi ágazathoz, szakpolitikához kapcsolódnak olyan támogatási vagy

a közszférától történő feladat-átvállaláshoz kapcsolódó lehetőségek, amelyek célja vagy a megvalósításhoz kapcsolódó feltétele kifejezetten kedvez a civil szervezeteknek. Három költségvetési forrást mindenképpen érdemes ezek közül kiemelni.

A „civil 1%”

A személyi jövedelemadó meghatározott részének az adózó rendelkezése szerinti felhasználásáról szóló 1996-ban elfogadott törvény teszi lehetővé, hogy az adózó minden adózási évben adója 1%-át felajánlja a tevékenysége, céljai alapján neki szimpatikus civil szervezet számára, bármilyen többletköltség, anyagi teher nélkül.

Bármely civil szervezet jogosult lehet az állampolgároktól érkező SZJA 1% felajánlások fogadásra, amelyik legalább két teljes éve működik, az alapszabályában megjeleníti a politikamentességét, illetve nyilatkozik arról, hogy közhasznú tevékenységet végez. Fontos kiemelni, hogy nem kell közhasznú jogállással rendelkeznie a szervezetnek. Ha e feltételek teljesülnek, az EGYREG jelű adatlap eljuttatásával regisztrálhatja magát a szervezet. Az újonnan bejelentkezők minden év szeptember 30-ig vetethetik fel magukat a kedvezm-

nyezettek közé. A regisztrációt egyszer kell benyújtani, és a szervezet mindaddig megőrzi jogosultságát az SZJA 1% fogadására, ameddig eleget tesz az elszámolási kötelezettségeinek, illetve nem vonja vissza a regisztrációját.

A NAV nem csak a kedvezményezett szervezetek körét teszi közzé a honlapján (nav.gov.hu), hanem mind a szervezetek, mind az állampolgárok részére részletes információkat is közread a felajánlás megtételéről, illetve annak fogadásáról. Kevésbé ismert lehetőség, hogy a kedvezményezett szervezet – amennyiben a felajánló ehhez előzetesen hozzájárulását adja – megismerheti azokat a személyeket, akik felajánlást tettek a számára. A felajánlók megismerésére irányuló „EGYAD” kérelmet minden évben egyszer, október 15-ét követően nyújthatják be a kedvezményezettek. Azt azonban tudniuk kell a szervezeteknek is, hogy ezek az adatok adótitoknak minősülnek, ennek megfelelően ezeket nem tehetik közzé. Szintén minden évben október 15-e után van lehetősége a kedvezményezetteknek arra, hogy az „EGYSTAT” adatlapon egyedi tájékoztatást kérjenek a javukra szóló érvényes és érvénytelen, valamint az el nem bírált nyilatkozatok számáról, megynkénti, korcsoportonkénti stb. megoszlásáról.

Az elmúlt években csökkent a felajánlók száma és aránya. Még nagy odafigyelés, ösztönző és tájékoztató tevékenység szükséges ahhoz, hogy az adózók jelentős részének figyelme és tudatossága kiterjedjen arra, hogy a május 20-i határidőig, akár hagyományos módon, akár elektronikusan – pl. a NAV webes felületén (eszja.nav.gov.hu) keresztül – rendelkezzen a „civil 1%” felajánlásáról.

A civil szférába az SZJA 1%-ának megfelelő összeg mindenképp eljut, egy része közvetlenül az adózók rendelkezésének megfelelően, a maradék pedig a NEA támogatásain keresztül.

A jogszabályi változások miatt 2015-ben a már korábban regisztrált szervezeteknek is újra kellett kérniük a NAV-tól, hogy kedvezményezettek lehessenek. A kedvezményezettek számának emelkedése azt mutatja, hogy ezt az adminisztrációs kötelezettséget a civil szervezetek akadálytalanul meg tudták oldani. A kedvezményezettek számának bővülésből az is látszik, hogy ennek a költségvetési támogatásnak minősülő forrásnak az elérésére az újabban alakult szervezetek is törekszenek.

A „civil 1%” felajánlás főbb jellemzői 2013-2020

Rendelkező év	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Rendelkezők száma	2.024.791	1.936.488	2.056.097	2.112.015	1.945.582	1.797.742	1.694.732	1.646.282
Összes SZJA adófizető	4.297.509	4.458.853	4.612.895	4.980.367	4.941.976	5.140.063	5.172.236	5.173.043
Civil 1% felajánlók aránya	47%	43%	45%	42%	39%	35%	33%	32%
Kedvezményezett szervezetek száma	24.523	25.106	24.895	25.597	26.247	27.188	27.049	28.031
Kiutalt összeg	7,5 milliárd Ft	7,3 milliárd Ft	7,9 milliárd Ft	8,4 milliárd Ft	7,9 milliárd Ft	8,2 milliárd Ft	8,7 milliárd Ft	9,7 milliárd Ft

Forrás: NAV, TEIR, saját szerkesztés

21

Nemzeti Együttműködési Alap (NEA)

Mi az a NEA, és hogyan épül fel?

A Nemzeti Együttműködési Alap egy olyan költségvetési előirányzat, amelynek felhasználásában a civil szervezetek és a kormányzat partnersége jut kifejezésre. A Nemzeti Együttműködési Alap a civil szervezetek számára kínál támogatási lehetőségeket, forrásai elsősorban pályázati úton érhetők el.

Magyarországon az SZJA 1% felajánlásával egyidejűleg született meg az igény egy

olyan, csak a civil szervezetek számára elérhető forrás kialakítására, amely kiegyenlíti azokat az egyenlőtlenségeket, amelyek az SZJA 1% felajánlások terén – pl.: az ország területeinek eltérő jövedelmi viszonyaiból, a civil szervezetek által felvállalt ügyek eltérő népszerűségéből adódóan – szükségszerűen jelen vannak. Ezt az igényt korábban a Nemzeti Civil Alapprogram elégítette ki. A 2012-ben hatályba lépett civil törvény azonban alapjaitól gondolta újra a civil szervezetek működésének területeit. Így született meg a Nemzeti Együttműködési Alap (továbbiakban: NEA), egyebek között a jogutód nélkül megszűnt szervezetek vagyonának a civil támogatási rend-

szerbe történő „becsatornázásával” és az adományok után járó normatív kiegészítő támogatás lehetőségével bővítve a korábbi szisztémát.

A NEA a központi költségvetés egyik előirányzata, amely fölött a civil és társadalmi kapcsolatokért felelős miniszter gyakorol rendelkezési jogot. A szakmai irányítói feladatokat a miniszter irányítása mellett a társadalmi és civil kapcsolatokért felelős helyettes államtitkár látja el. A NEA tényleges felhasználása egy olyan rendszerben történik meg, amelyben az alap által támogatni kívánt civil szervezetek több szinten is részt vesznek a döntések meghozatalában.

Nemzeti Együtműködési Alap

A NEA szervezetileg három részre tagolódik. A stratégiai szintű, a támogatásokkal kapcsolatos elvi, irányító és koordináló döntéseket a NEA Tanács hozza meg. A Tanács kilenc főből áll, amelynek:

- három tagját a helyi, területi vagy országos szinten tevékenykedő civil szervezetek választják meg;
- három tagját az Országgyűlés illetékes szakbizottsága (Igazságügyi Bizottság) jelöli ki;

– három tagját pedig a Miniszterelnökséggel stratégiai partneri viszonyban álló civil szervezetek személyi javaslatára a miniszter saját hatáskörében kéri fel.

A Tanács elnökét a miniszter a Tanács tagjai közül nevezi ki.

A NEA másik döntéshozatali szintjét az öt, tevékenységi kör alapján elkülönülő kollégium alkotja. A kollégiumok felelősek a pályázati kiírások elkészítéséért, a beérkező pályázatok elbírálásáért, valamint a támogatott célok megvalósulásának szakmai ellenőrzéséért. Minden kollégium vonatkozásában jogszabály írja elő, hogy mely tevékenységi területeken működő szervezetek pályázatai tartoznak a hatáskörükbe, ezen túl a tevékenységi kör alapján történő besorolás lehetővé teszi, hogy a kollégiumokban tevékenykedő testületi tagok hozzáértése, szakmai tudása optimálisan érvényesülhessen. A kollégiumok a tanácshoz hasonlóan 9-9 tagból állnak. Mindegyik kollégium:

- három tagját a helyi, területi vagy országos szinten tevékenykedő civil szervezetek választják meg;
- három tagját a Miniszterelnökséget vezető miniszter kéri fel a stratégiai partner civil szervezetekkel történő egyeztetés alapján;
- három tagját pedig szakminiszterek jelölik ki, de a jogszabály ebben az esetben

is előírja a stratégiai partnerekkel történő egyeztetést.

A NEA kezelőszerve 2019. január 1-jétől a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. Az Alapkezelő sajátos szerepet játszik a NEA rendszerében. Mint kezelő szerv, többek között támogatja a NEA testületeinek munkáját, érkezteti, befogadja, és formai szempontból ellenőrzi a pályázatokat, illetve támogatói okiratot bocsát ki vagy szerződést köt a nyertes szervezetekkel. Ugyanakkor a szerepe annyival meghaladja a hagyományos kezelői szerepkört, hogy a normatív és az egyszerűsített pályázatok esetében saját hatáskörében is bocsáthat ki támogatói okiratot az arra jogosult szervezetek számára. A támogatások felhasználásának ellenőrzését is az Alapkezelő végzi.

Hogyan választhatnak a civil szervezetek NEA testületi tagokat?

A NEA testületek, így a kilenc főből álló Tanács és az öt, egyenként kilenc főből álló kollégium 3-3 tagját a helyi, területi és országos hatókörű civil szervezetek választják meg.

A civil szervezetek a szavazati jogukat az általuk a szavazásra feljogosított képviselőjük útján gyakorolják. Ezt a szervezeti kép-

viselőt nevezzük elektornak. Nem feltétel, hogy az elektor a jelentkezést benyújtó civil szervezet hivatalos képviselője, vagy akár tagja, munkatársa legyen. Fontos azonban, hogy a választási eljárásban egy személy csak egy szervezet képviselőjében járhat el elektorként.

A civil testületi tagok megválasztásának első lépéseként a szervezetnek kell bejelentkeznie a jelöltállítási rendszerbe. E téren fontos változás, hogy az előző két ciklustól eltérően a 2020-ban sorra kerülő választási folyamatban a helyi szervezetek éppúgy részt vehettek, mint a területi, illetve az országos szervezetek. A szervezetek bejelentkezése a NEA pályázatai kapcsán ismert EPER pályázatkezelő felületen keresztül történik. A pályázatok benyújtásához hasonlóan itt is feltétel, hogy a szervezeteknek érvényes és az aktuális adataikat tartalmazó regisztrációs nyilatkozattal kell rendelkezniük.

A szervezet bejelentkezése során kell megadni a szervezet nevében szavazó elektor nevét és egyéb személyi adatait. Az elektor megadása mellett ugyancsak a bejelentkezési eljárás részeként a szervezet – **amennyiben e jogával élni kíván** – jelöltet, jelölteket állíthat a Tanácsba, illetve abba a kollégiumba, ahová fő tevékenysége alapján tartozik. Ebben az esetben nem elegendő a jelöltek nevét megadni, fontos, hogy a

szervezet az általa a Tanácsba vagy az adott kollégiumba jelölni kívánt személyek önéletrajzeit is feltöltse a rendszerbe, hiszen az elektorok az önéletrajzok alapján fognak véleményt alkotni a jelölről. Azt, hogy melyik kollégium összetételét szeretné a szervezet a jelöléssel, majd később a választással alakítani, az dönti el, hogy a létesítő okirata szerint mi a szervezet fő tevékenysége. A legtöbb esetben ez azt jelenti, hogy egy szervezet annak a kollégiumnak a jelöltállítás és választási folyamatában vesz részt, ahová egyébként a NEA rendszerén belül pályázni is szokott. (Minden szervezet csak egyetlen kollégium választási eljárásában vehet részt!). Természetesen a jelöléshez hozzátartozik, hogy a jelöltek előzetesen tudják azt, hogy mire vállalkoznak. Ehhez a legjobb módszer, ha az érintettek áttekintik a Civil Információs Portálon a NEA szervezetét bemutató menüpont alatt található dokumentumokat. A beszámolókból és az ülések jegyzőkönyveiből viszonylag pontosan következtetni lehet a testületi tagsággal járó munka mennyiségére, az ebből adódó elfoglaltságok gyakoriságára. A testületi tagok nem kapnak fizetést, testületi munkájuk során felmerülő költségeik megtérítésére havi költségátalányban részesülhetnek.

A bejelentkezési és jelöltállítás szakaszt egy kétfordulós választás követi. Az első

forduló az ún. szimpátiaszavazás. A szimpátiaszavazás során a szervezet képviselőiben eljáró elektor a Tanács és a szervezet tevékenységi körének megfelelő kollégium összes jelöltjét láthatja az elektronikus szavazási felületen. E jelöltek közül tetszőleges számban választhatja ki azokat a jelölteket, akiket szívesen látna a Tanácsban, illetve az adott kollégiumban. A saját „szimpátia szavazatát” minden elektor azonos napon, bármelyik, a szavazásban részt vevő Kormányablakban leadhatja. Az elektornak előzetesen nem kell nyilatkoznia arról, hogy hol kíván szavazni, nyitvatartási időben bármelyik Kormányablakban leadhatja a szavazatát. Az viszont fontos, hogy arcképes igazolványát, illetve a lakcímkártyáját vigye magával a szavazásra történő jogosultságának igazolása miatt.

A választás második fordulójában a szervezetet képviselő elektor a Tanács, illetve az adott kollégium tagjainak megválasztásában vesz részt. A választásra a szimpátiaszavazásától eltérő napon, de ugyanúgy a Kormányablakokban kerül sor. A választás során az elektor három Tanácstag-jelöltre, illetve három kollégiumi tagjelöltre adhatja le szavazatát. A választás során, az elektronikus szavazólapon már csak azoknak a jelölteknek a nevével találkozik az elektor, akik a szimpátiaszavazás során elnyerték az elektorok

A Nemzeti Együttműködési Alap felépítése

A NEA költségvetési előirányzat felhasználása fölötti rendelkezési jog

Miniszterelnökséget vezető miniszter
Civil és társadalmi kapcsolatokért felelős helyettes államtitkár
Civil Kapcsolatok és Társadalmi Konzultáció Főosztálya

Elvi, irányító és koordináló döntések meghozatala

NEA Tanács
(9 tag)

Bethlen Gábor
Alapkezelő
Zrt.

Közösségi környezet kollégium
(9 tag)

Mobilitás és alkalmazkodás kollégiuma
(9 tag)

Nemzeti összetartozás kollégium
(9 tag)

Társadalmi felelősség-vállalás kollégium
(9 tag)

Új nemzedékek jövőjéért kollégium
(9 tag)

A közművelődés, tudomány és kutatás, audio- és telekommunikáció, informatika, elektronikus hírközlés, szak- és felnőttképzés, ismeretterjesztés, fogyasztóvédelem, település- és közösségfejlesztés, kulturális tevékenység, társadalmi párbeszéd, a nők és férfiak esélyegyenlőségeinek védelme területén működő civil szervezetek

Az élet és biztonság, a közbiztonság, önkéntes tűzoltás, mentés és katasztrófa elhárítás, közrend és közlekedésbiztonság védelme, szabadidő, hobbi és sport területén működő civil szervezetek

A határon túli magyarsággal kapcsolatos tevékenység, az európai integráció és a vállalási tevékenység elősegítése, a Magyarországon élő nemzetiségek, az emberi és állampolgári jogok védelme, egyéb kulturális tevékenység (zene, tánc, népzene, néptánc), hagyomány-ápolás területén működő civil szervezetek

A nonprofit- és ernyőszervezeteknek nyújtott szolgáltatások, szakmai és érdekképviselő adományosztás, szociális ügy, család- és gyermekjóléti szolgáltatások, időskorúak gondozása, rehabilitációs foglalkoztatás, hátrányos helyzetű rétegek segítése, egyéb nonprofit tevékenységek, természet- és környezetvédelem területén működő civil szervezetek

A nevelés és oktatás, képességfejlesztés, gyermek- és ifjúsági érdekképviselő, gyermek- és ifjúságvédelem, egészségmegőrzés, betegségmegelőzés, gyógyító, egészségügyi rehabilitációs tevékenység, kábítószer-megelőzés területén működő civil szervezetek

Pl.:
a pályázatok kezelése, formai ellenőrzése, támogatói okiratok kibocsátása, támogatási szerződések megkötése, pályázatok ellenőrzése stb.

De:
a normatív és egyszerűsített pályázatok elbírálása esetében nincs szükség kollégiumi döntésre!

A kollégiumokhoz tartozó pályázati kiírások elkészítése, a beérkező pályázatok elbírálása, a támogatott célok megvalósulásának szakmai ellenőrzése

Forrás: saját szerkesztés

legalább tíz százalékának támogatását. Természetesen itt is fontos, hogy az elektor igazolni tudja azt, hogy jogosult szavazni, tehát magával kell vinnie a személyi okmányait.

A Tanácsba és a kollégiumokba azok a jelöltek kerülnek be tagként, akik az első három helyen végeznek a választás során. A többi jelölt a kapott szavazatok sorrendjében a póttagokat tartalmazó listára kerül. Így, ha egy tag visszalép, nem tudja, vagy nem kívánja ellátni a munkáját és ezért megszűnik a mandátuma, nem kell új választást kiírni. E tag mandátumát a sorban következő póttag veheti át a választási ciklus hátralévő idejére. Szavazategyenlőség esetén sorsolás útján dől el, hogy a két jelölt közül ki az, aki rendes tagsághoz juthat az adott testületben. Ha egy jelölt a leadott szavazatok alapján két testület póttagságára is jogosult lenne, maga döntheti el, hogy mely testület póttag listáján kíván szerepelni.

A folyamat első lépéseként a társadalmi és civil kapcsolatok fejlesztéséért felelős miniszter a Civil Információs Portálon felhívást tesz közzé, amely tartalmazza a civil jelöltállításra vonatkozó szabályokat. A Miniszter a jelöltállítás lezárultát követően hirdetményben tájékoztatja a szervezeteket és az általuk megbízott elektorokat a szimpátiaszavazás és a választás időpontjáról, helyéről és ügyrendjéről. A miniszteri felhívás, il-

letve hirdetmény a Civil Információs Portál mellett a korábbi gyakorlatnak megfelelően az EPER rendszerben és a civil központok elektronikus felületein is elérhetőek.

A 2020. évi elektori választás statisztikai adatai:

Érvényesen bejelentkezett elektorok száma: **2791 fő**

Az elektori választáson megjelent elektorok száma: **1562 fő**

Az elektori választáson leadott érvényes szavazatok száma: **7097 db**

Résztvevő kormányablakok száma: **297 db**

Mit támogat a NEA?

A Nemzeti Együttműködési Alap a civil önszerveződések működését és szakmai tevékenységét támogató finanszírozási forma, amelynek konkrét támogatási céljait a civil törvény rögzíti.

A civil törvényben meghatározott célok között a civil szervezetek működésének támogatása hangsúlyos szerepet kap. Ez nem meglepő, ha tudjuk, hogy az SZJA 1% felajánlásoknak csak a negyedét használhatják fel a kedvezményezett szervezetek a saját működésükre, más támogatási rendszerekben pedig szinte kizárólagosan a szakmai munkájuk fejlesztéséhez igényelhetnek

támogatást. A NEA sajátos és lényeges támogatási szerepkört tölt be azzal, hogy támogatja azoknak a feltételeknek az előteremtését is, amelyek nélkül a szervezetek nem tudnának sem létezni, sem dolgozni. A szervezetek működésük és tevékenységeik emberi, dologi és tárgyi feltételeinek biztosításához négyféle módon, a nekik megfelelő pályázatot és eljárásrendet kiválasztva igényelhetnek támogatást.

A NEA kollégiumai 2019 óta hirdetik meg az ún. összevont pályázatokat, ezen belül a működési pályázatokat egységes tartalommal, a „vegyes” pályázatokat pedig kollégiumonként eltérő feltételekkel és tartalommal. Az összevont pályázatok célja, hogy a pályázók részére egyszerűbbé váljon a támogatási igény benyújtása, egy pályázati adatlap kitöltésével legyen lehetőség kizárólag működési vagy „vegyes” (szakmai és működési költségeket is tartalmazó) pályázat benyújtására.

A harmadik lehetőséget a kisebb szervezetek számára kedvező – szintén egységes felhívással megjelenő, legfeljebb háromszázötvenezer forintos támogatást biztosító – egyszerűsített pályázat jelenti, amelyben van lehetőség az alapcélok teljesítéséhez kapcsolódó feltételek előteremtésére is pályázni.

A negyedik lehetőség a szervezetek számára az általuk gyűjtött adományok – éves

beszámolójukban kimutatott – értéke alapján a normatív kiegészítő támogatás igénybevétele a NEA keretéből. Ez a támogatás akkor biztosítható, ha a civil szervezet által gyűjtött, a számviteli beszámolójában feltüntetett adományok értéke után járó tíz százalékos normatív kiegészítés eléri a tízezer forintot (a gyűjtött és elkülönítetten nyilvántartott adomány összege tehát legalább százezer forint). Az adományok után járó normatív kiegészítésként nyújtott működési támogatás legfeljebb hétszázötvenezer forint.

A NEA a lehetőségekhez mérten kifejezetten rugalmas támogatási rendszernek mondható. A rugalmassága megjelenik abban, hogy lehetővé teszi a szervezeteknek azt a választást, hogy az adott év vonatkozásában a működésüket vagy a szakmai tevékenységeiket helyezik-e előtérbe. Rugalmas továbbá abból a szempontból is, hogy a szervezetek adottságaiknak és igényeiknek megfelelően választhatnak a pályázati lehetőségek között.

Mennyi forrás áll a NEA rendelkezésére?

A NEA keretösszege 2021-ben meghaladta a 9,2 milliárd forintot, a 2022. évi költségvetés pedig 10,8 milliárd forinttal számol.

A NEA mindenkori éves kerete az SZJA 1% felajánlások alakulásának megfelelően változik. Az adott évre a központi költségvetésben előirányzott összeg ugyanis 2015 óta megegyezik az adott költségvetési évet megelőző második évben a civil kedvezményezetteknek felajánlható, és számukra ténylegesen kiutalt összeg különbségével. Ennek megfelelően a foglalkoztatás és a jövedelmi szint utóbbi években tapasztalt emelkedése kedvezően hat a NEA keretének alakulására is.

A NEA keretösszegének változása 2012-2021 között (milliárd Ft)

Év	NEA teljes keretösszeg (milliárd Ft)
2012	3,38
2013	3,38
2014	3,38
2015	5,406
2016	4,896
2017	5,267
2018	5,256
2019	5,928
2020	7,723
2021	9,287

Forrás: Miniszterelnökség, a NAV adatai alapján

Hogyan bírálják el a pályázatokat?

A pályázók a döntéshozatal szempontjából kétféle eljárásrenddel találkozhatnak: a kollégiumi döntéshozatali eljárással, illetve a jogosultsági alapú eljárással.

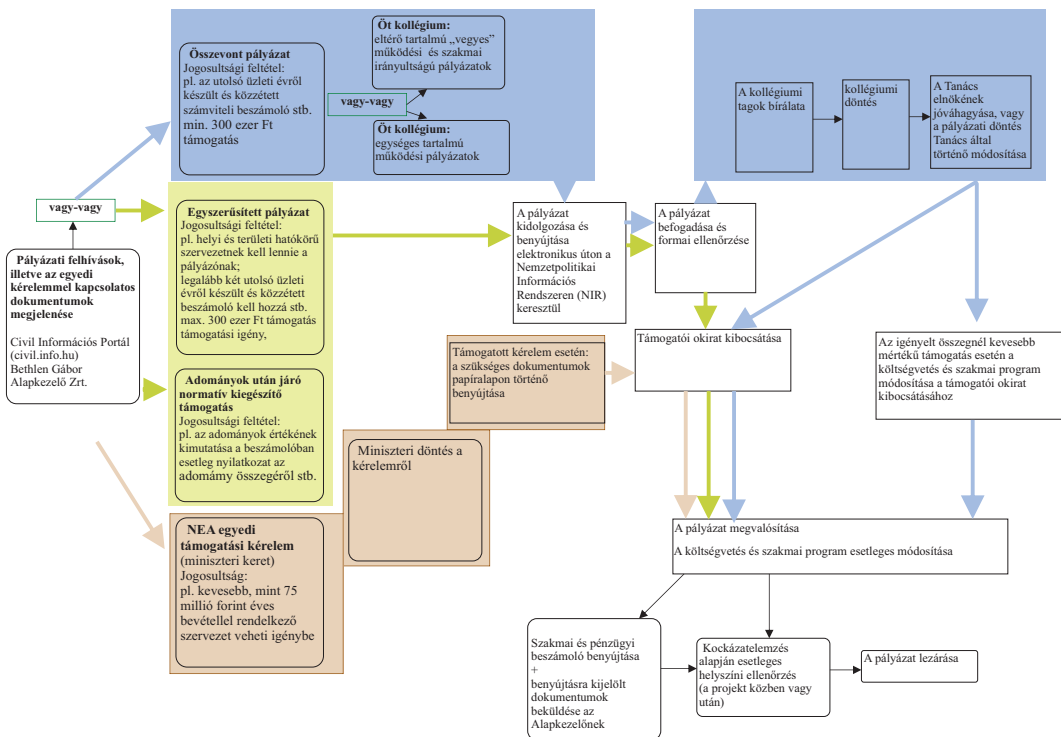
A támogatási keret legnagyobb része főként a kollégiumok rendelkeznek. A NEA öt kollégiuma más-más tevékenységi területet támogat. Így érhető el, hogy egy adott szervezet pályázatát a hozzá hasonló célokat felvállaló másik szervezet pályázatával lehessen összevetni a tartalmi bírálat során. A kollégiumok egyaránt meghirdetnek működési és szakmai célú támogatásra irányuló összevont pályázatokat. Ezek formai vizsgálatát a NEA kezelő szerve, a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. végzi, míg a szakmai bírálat és a döntés felelőssége a Kollégiumoknál van. A tartalmi bírálat szempontjait a működési pályázatok esetében – a kollégiumok véleményét, tapasztalatait is figyelembe véve – a Tanács határozza meg. Ennek az az oka, hogy a működési pályázatok minden kollégiumnál egységes tartalommal jelennek meg. A vegyes pályázatok esetében azonban a Tanácsnak és a kollégiumoknak is döntési joga van a tekintetben, hogy mely szempontokat és milyen hangsúllyal (mekkora maximálisan adható pontszám-

mal) kívánják érvényesíteni a bírálat során.

Másfajta döntéshozatal jellemzi a NEA normatív és egyszerűsített pályázati lehetőségeit. E pályázatoknál csak jogosultsági és formai ellenőrzés van. A formailag megfelelő pályázatot benyújtó szervezetek

számára a NEA kezelőszerve a támogatási keret kimerüléséig beérkezési sorrendben bocsátja ki a támogatói okiratot. A szervezeteknek a saját fő tevékenységi körüknek megfelelő kollégiumhoz kell benyújtaniuk a támogatási igényüket.

A támogatási folyamat áttekintése NEA különböző eljárásrendjei szerint

Mely szervezet végzi az alapkezelői feladatokat a NEA civil pályázataiban?

Az alapkezelői feladatokat 2019. január 1-jétől a Bethlen Gábor Alapkezelő Közhasznú Nonprofit Zártkörűen Működő Részvénytársaság látja el.

Az Alapkezelő 2011. április 18-án jött létre, a Bethlen Gábor Alap kezelői feladatainak ellátására.

Feladata főként a külföldi magyarság szülőföldjén való egyéni és közösségi boldogulásának, anyagi és szellemi gyarapodásának, nyelve, kultúrája megőrzésének és továbbfejlesztésének, az anyaországgal történő és egymás közötti kapcsolatok fenntartása és erősítése érdekében támogatások nyújtása, illetve a támogatások igénybevétele és hatékony célba juttatása. Ennek érdekében átlátható pályázati rendszert működtet, és ellátja a Magyarság Háza működtetésével, a határon túli magyarságot érintő gazdaságfejlesztési és vállalkozásösztönzési programok lebonyolításával és a támogatásközvetítési feladatok ellátásának összehangolásával kapcsolatos feladatokat. Ez kiegészül a hazai és határon túli, illetve határon átnyúló együttműködésekben megvalósuló civil, oktatási és ifjúsági közösségekkel kapcsolatos

kutatási, módszertani fejlesztési, valamint a hazai és nemzetközi tapasztalatok feltárásával, feldolgozásával kapcsolatos teendőkkel. 2019. január 1-től a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. látja el a NEA-val kapcsolatos alapkezelői feladatokat is.

BETHLEN GÁBOR
Alapkezelő Zrt.

Mi az a NIR?

A Nemzetpolitikai Informatikai Rendszer, rövidítve NIR egy elektronikus, internet alapú támogatáskezelő rendszer.

A NIR lehetőséget nyújt a pályázók/kérelmezők számára, hogy az Alapkezelő felhívásaira elektronikus úton nyújtsák be pályázatukat/kérelmüket, illetve – támogatott pályázatok/kérelmek esetén – a rendszerben készítsék el a megvalósított projektjükhöz kapcsolódó szakmai és pénzügyi beszámolót. A NIR segítségével a benyújtott pályázathoz, valamint a megítélt támogatáshoz kapcsolódó teljes folyamat naprakészen nyomon követhető.

Érvényes pályázat benyújtásához NIR regisztráció, az elektronikus pályázati adatlap kitöltése és a pályázati kiírás szerinti kötelező mellékletek csatolása szükséges. A NEA pályázatok esetében pályázati díj fizetése is szükséges, amelynek mértékét a pályázati kiírás tartalmazza.

A NIR-t a www.bgazrt.hu oldalon (a NIR belépési pontra kattintva), vagy közvetlenül a <https://nir.bgazrt.hu/bga/> oldalon keresztül lehet elérni.

Mennyi szervezet jut támogatáshoz egy évben?

NEA támogatásban évente hozzávetőlegesen a pályázatot benyújtó szervezetek 40%-a részesül. A benyújtott pályázatok száma 2015 óta meghaladja a tizenötezer darabot.

A NEA egyik pozitívumát az adja, hogy tulajdonképpen valamennyi civil szervezet számára biztosít egy vagy több pályázati lehetőséget. Igaz azonban, hogy e forráshoz leginkább a 75 millió forint éves bevételnél kevesebbet elérő szervezetek férhetnek hozzá. Az említett összeg fölötti bevétellel rendelkező szervezetek csak a kollégiumok által meghirdetett működési pályázatokon indulhatnak, ahol kizárólag visszatérítendő támogatást igényelhetnek.

A pályázatok és a nyertes pályázatok számának alakulása 2012-2020 között

Év	Pályázatok száma	Nyertes pályázatok száma
2012	12 311	3 951
2013	12 701	4 702
2014	13 029	3 970
2015	16 546	6 366
2016	15 858	5 715
2017	17 281	7 421
2018	16 851	6 380
2019	11 576	5 305
2020	11 292	6 596

Forrás: Miniszterelnökség

Miért kap kiemelt figyelmet a szakmai és pénzügyi beszámoló?

A szakmai és pénzügyi beszámoló azért kap kiemelt figyelmet, mert az Alapkezelő a beszámoló alapján ellenőrzi a támogatott tevékenység megvalósítását, valamint a támogatás támogatói okiratban meghatározott tevékenységnek megfelelő, rendeltetészerű felhasználását.

A Kedvezményezett köteles szakmai és pénzügyi beszámolót készíteni és az Alapkezelő részére benyújtani a pályázati kiírás-

ban, illetve a támogatói okiratban meghatározott határidőn belül.

A beszámolóban kizárólag olyan költségek számolhatók el, amelyek a megvalósítási időszak alatt, a támogatott tevékenység megvalósításával összefüggésben ténylegesen felmerültek, az Alapkezelő által jóváhagyott (eredeti vagy módosított) költségtervben szerepeltek, és amelyeket a Kedvezményezett igazoltan a támogatói okiratban meghatározott (támogatott) tevékenységre fordított.

A fel nem használt támogatást a Kedvezményezett köteles az Alapkezelő részére visszafizetni. A Kedvezményezett az átutalással egyidejűleg köteles az Alapkezelő részére megküldeni - a támogatásról való lemondást tartalmazó nyilatkozata mellett - a fel nem használt támogatás visszautalását igazoló pénzforgalmi szolgáltatói (banki) kivonat hitelesített másolatát. A fel nem használt támogatás visszafizetése a Kedvezményezettet a felhasznált támogatásra vonatkozó beszámoló benyújtására vonatkozó kötelezettségének teljesítése alól nem mentesíti.

Az elszámolás elkészítéséhez a támogatási igény dokumentumai közül az alábbiakra van szükség:

- jóváhagyott költségvetés;
- szakmai program;
- indikátorok.

Az elszámolás összeállítására előtt javasolt az elszámolni kívánt kiadások és az elektronikus pályázatkezelési rendszerben lévő, utoljára elfogadott, aktuális költségvetés sorainak összevetése, mert az esetlegesen szükségessé váló módosítási kérelmet csak a támogatói okiratban megadott felhasználási időszakon belül lehet az Alapkezelő részére benyújtani. A pénzügyi elszámolást és a szakmai beszámolót együttesen kell benyújtani.

A Kedvezményezettnek a támogatói okirat szerinti támogatás teljes összegével el kell számolni.

Amennyiben a Kedvezményezett nem tud a teljes támogatási összeggel elszámolni, élhet az önkéntes lemondás lehetőségével, hátrányos jogkövetkezmény nélkül.

Abban az esetben, ha már korábban, az elszámolási kötelezettség határideje előtt lemondott a támogatás egy részéről és azt visszafizette, akkor a lemondott és visszafizetett összeggel csökkentett támogatási összeget kell megfelelő számviteli bizonylatokkal alátámasztania.

A beszámoló benyújtására vonatkozó kötelezettség a Kedvezményezettet abban az esetben is a teljes támogatási összeg vonatkozásában terheli, ha a támogatás összegéből a Kedvezményezettet terhelő köztartozás összege visszatartásra kerül.

Megvalósítási és elszámolási időszak

A Kedvezményezett a támogatást a támogatói okiratban meghatározott időszakot terhelő költségek kiegyenlítésére használhatja fel. Azoknak a támogatási időszakban megvalósult gazdasági eseményeknek a költségeit lehet elszámolni a támogatás terhére, amelyek pénzügyi teljesítése (igazolt kifizetése) a megvalósítási időszakon belül, de legkésőbb az elszámolási időszak végéig megtörtént.

Az elszámolási időszak a megvalósítási időszak vége és az elszámolás benyújtásának támogatói okiratban meghatározott véghatárideje közötti időtartam.

Szakmai beszámoló

A szakmai beszámolót az elektronikus pályázatkezelési rendszerben kell rögzíteni, kizárólag elektronikusan. A szakmai beszámolóban felsorolt, megvalósított feladatoknak igazodniuk kell a pénzügyi elszámolás költségvetési soraihoz. A szakmai beszámolóban szövegesen be kell mutatni a támogatási cél megvalósulásának körülményeit: milyen tágabb célkitűzés részeként használta fel a Kedvezményezett a támogatást, milyen konkrét célokat kívánt elérni, milyen eredménnyel valósult meg a program. Amennyiben a tervezett programokban, vállalt feladatokban változás történt, akkor azt indokolni szükséges.

Pénzügyi elszámolás

A pénzügyi elszámolást az aláírt támogatói okirat kibocsátásakor érvényes, vagy ha módosítás történt, a benyújtott költségvetési módosítási kérelmek közül az utoljára elfogadott módosítási kérelemben szereplő költségvetési soroknak és tételeknek megfelelően kell elkészíteni. A pénzügyi elszámolás célja, hogy a Kedvezményezett a pályázatban vállalt feladatok megvalósítása során a felmerült kiadásokat bizonylatokkal igazolja.

A pénzügyi elszámolást az ÁFA törvényben és a számvitelről szóló 2000. évi C. törvényben leírt tartalmi és alaki követelményeknek megfelelő számviteli bizonylatok, számlák megküldésével kell megtenni. A pénzügyi elszámolás részeként főszabály szerint csak a Kedvezményezett nevére és székhely címére kiállított számviteli bizonylat fogadható el. Amennyiben a főpályázó társpályázóval együtt valósítja meg a szakmai programot és a költségvetésben a társpályázó költségsorain is szerepel költség, úgy a társpályázó nevére és címére (székhelyére) kiállított számlák és egyéb számviteli bizonylatok is elszámolhatók. A pénzügyi teljesítést (kifizetést) igazoló bizonylatok készpénzben történő kifizetés esetén:

– Kedvezményezett által kiállított kiadási pénztárbizonylat – társpályázóval megvalósított program esetén, amennyiben a

határon túli társ pályázó nevére kiállított bizonylatokat kívánják elszámolni, az adott ország szabályainak megfelelő, a számviteli bizonylat értékének megfizetését igazoló bizonylat – hitelesített másolata.

– Pénzeszközökről és azok forrásairól, valamint az azokban beállt változásokról a Kedvezményezett által vezetett könyvviteli nyilvántartás (például időszaki pénztárjelentés, naplófőkönyv stb.).

Átutalással történő teljesítés esetén:

– Bankszámlakivonat, amely a nyitó- és záró egyenleget is tartalmazza, vagy

– internetes számlatörténet, amely a nyitó- és záró egyenleget is tartalmazza.

A támogatás felhasználásának ellenőrzése

A támogatási igény jogosságát, a támogatás felhasználását az Alapkezelő, valamint a jogszabályban, a pályázati kiírásban és az Általános Szerződési Feltételekben meghatározott szervek ellenőrizhetik. Az ellenőrzés lefolytatására a támogatási döntés meghozatalát, a támogatási jogviszony létrejöttét megelőzően, azt követően a költségvetési támogatás igénybevétele alatt, a támogatott tevékenység befejezésekor, illetve lezárásakor, valamint a beszámoló elfogadását követő 5 évig kerülhet sor.

Az ellenőrzés keretében az ellenőrzést végző szerv székhelyén vagy helyszíni el-

lenőrzés keretében jogosult a támogatáshoz kapcsolódó valamennyi dokumentumot megvizsgálni és a teljesítés során eljáró személyeket a támogatással összefüggésben nyilatkoztatni. Az ellenőrzés kiterjedhet olyan felekre is, akik a támogatott tevékenység teljesítésében részt vesznek. A Kedvezményezett köteles minden, az ellenőrzéshez szükséges felvilágosítást és egyéb segítséget megadni.

A Kedvezményezett köteles a támogatást elkülönítetten kezelni és a támogatás felhasználására nézve elkülönített számviteli nyilvántartást vezetni. A Kedvezményezett köteles továbbá a felhasználást dokumentáló számlákat, bizonylatokat, szerződéseket, egyéb okiratokat az Alapkezelő, vagy egyéb ellenőrzésre jogosult szerv vagy személy által ellenőrizhető módon kezelni és nyilvántartani.

A Kedvezményezett köteles az ellenőrző szervekkel együttműködni, az ellenőrzést végző szerv képviselőit ellenőrzési munkájukban a megfelelő dokumentumok, számlák, a megvalósítást igazoló okmányok, bizonylatok rendelkezésre bocsátásával, valamint a fizikai teljesítés vizsgálatában a helyszínen is segíteni, továbbá a megfelelő dokumentumokat rendelkezésre bocsátani és a helyszíni ellenőrzéshez szükséges feltételeket biztosítani.

Nyilvánosság biztosítása

A Kedvezményezettnek nyilvánossá kell tennie, hogy működését a Nemzeti Együttműködési Alap támogatja.

A nyilvánosság biztosításának módjai:

- a Kedvezményezett székhelyén/működési helyén kihelyezett tájékoztató felirat;
- honlap működtetése esetén, az Alapkezelő támogatóként, a Miniszterelnökség fejezetet irányító szervként történő megjelenítése;
- esemény megvalósítása esetén az esemény hivatalos irataiban történő feltüntetés (meghívó, jelenléti ív, sajtóközlemény), valamint az esemény helyszínén tájékoztató felirat;
- kiadványok esetén a kiadványban támogatóként történő feltüntetés.

A Nemzeti Együttműködési Alapra utaló, fentiek szerinti feliratokon minden esetben fel kell tüntetni az Alapkezelő, a Miniszterelnökség és az Alap hivatalos logóját.

Alkalmazandó logók:

- [Miniszterelnökség](#)
- [Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.](#)
- [Nemzeti Együttműködési Alap](#)

Magyar Falu Program – Falusi Civil Alap

A Magyar Falu Program célja az 5000 fő lakosságszám alatti települések hátrányainak enyhítése, így többek között az alapvető szükségletek kielégítését segítő szolgáltatásokhoz, közszolgáltatásokhoz való hozzájárulás biztosítása, illetve olyan fejlesztések megvalósítása, amelyek vonzóvá teszik az ott élők, illetve a letelepedni szándékozók számára ezeket a településeket.

35

A Kormány kiemelt figyelmet fordít a megfelelő helyi ismeretekkel, kötődéssel rendelkező, kis településeken működő, értékteremtő civil szervezetek támogatására – ehhez kapcsolódóan 2020-ban új programelemmel bővült a **Magyar Falu Program: a Falusi Civil Alap** a civil közösségi tevékenységek és feltételeinek támogatását biztosítja. A Falusi Civil Alap 2021-ben is folytatódik, a rendelkezésre álló forrás összege **5.000.000.000,- Ft**, a támogatási keretösszeg **4.800.000.000,- Ft**.

A 2020. év tapasztalatai – összefoglaló adatok

Az eredetileg rendelkezésre álló támogatási kereten felül a Kormány 2020. decemberében további 40 millió forintt felhasználását engedélyezte a Magyar Falu Program Falusi Civil Alap tartalékkerete terhére. A

támogatói okiratok kibocsátásakor történt két lemondás is.

Az alábbi táblázatok tartalmazzák a nyertes pályázatok számát, valamint a kiutalt támogatás mértékét a lemondások, valamint a többletforrás felhasználását követően:

Pályázati kategória	Beadott pályázatok száma	Érvényes pályázatok száma	Nyertes pályázatok száma
FCA-KP-1-2020/1 (ingatlan)	1 238	1174	359
FCA-KP-1-2020/2 (gépjármű)	1 712	1654	376
FCA-KP-1-2020/3 (eszközbeszerzés)	1 456	1421	529
FCA-KP-1-2020/4 (programtámogatás)	843	811	316
Összesen	5 249	5060	1580

Pályázati kategória	Beadott támogatási igény (Ft)	Érvényes támogatási igény (Ft)	Nyertes támogatási igény (Ft)
FCA-KP-1-2020/1 (ingatlan)	6 857 115 934	6 496 794 043	1 896 901 729
FCA-KP-1-2020/2 (gépjármű)	8 062 613 463	7 797 929 410	1 744 315 309
FCA-KP-1-2020/3 (eszközbeszerzés)	2 549 275 351	2 487 936 384	866 511 199
FCA-KP-1-2020/4 (programtámogatás)	1 489 058 065	1 427 294 277	528 417 661
Összesen	18 958 062 813	18 209 954 114	5 036 145 898

Nyertes pályázatok megyei megoszlása 2020.

Nyertes pályázatok száma	Pályázati kategória				
	FCA-KP-1-2020/1	FCA-KP-1-2020/2	FCA-KP-1-2020/3	FCA-KP-1-2020/4	Összesen
Bács-Kiskun	25	10	30	19	84
Baranya	20	27	26	20	93
Békés	12	8	15	10	45
Borsod-Abaúj-Zemplén	34	56	49	15	154
Csongrád	11	3	17	9	40
Fejér	13	19	38	26	96
Győr-Moson-Sopron	35	30	50	34	149
Hajdú-Bihar	8	11	13	8	40
Heves	23	13	22	15	73
Jász-Nagykun-Szolnok	6	10	11	5	32
Komárom-Esztergom	8	7	17	3	35
Nógrád	13	14	31	24	82
Pest	24	21	28	18	91
Somogy	19	41	28	20	108
Szabolcs-Szatmár-Bereg	29	37	32	15	113
Tolna	18	7	17	10	52
Vas	24	19	19	7	69
Veszprém	25	24	44	38	131
Zala	12	19	42	20	93
Összesen	359	376	529	316	1580

Az ingatlanberuházási, felújítási kategória nyertes pályázatainak megoszlása pályázati cél szerint 2020.

Pályázati kategória	ingatlan vásárlás	ingatlan felújítás	összes nyertes pályázat (db)
FCA-KP-1-2020/1 (ingatlan)	95	264	359

A gépjárműbeszerzési kategória nyertes pályázatainak megoszlása pályázati cél szerint 2020.

Pályázati kategória	gépjármű beszerzés	mikrobusz/kisbusz beszerzés	tűzoltóautó beszerzés	összes nyertes pályázat (db)
FCA-KP-1-2020/2 (gépjármű)	298	59	19	376

A 2021. évi Falusi Civil Alap szakmai koncepciója

A Falusi Civil Alap 2021. évi támogatásaira **pályázatot nyújthat be** az egyesületi jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló 2011. évi CLXXV. törvény (civil tv.) 2. § 6. pont b) és c) alpontja szerinti **egyesület és alapítvány**, ha

– a bíróság **2020. december 31-éig nyilvántartásba vette**, és rendelkezik az utol-

só **lezárt évről szóló**, az Országos Bírósági Hivatalnál **letétbe helyezett**, a www.biro-sag.hu oldalon elérhető **számvetési beszámolóval** és

– **székhelye és működése olyan magyarországi településen van**, amelynek – a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartását kezelő központi szerv által az adott település tekintetében 2020. január 1-jén nyilvántartott – **lakosság száma 5000 fő vagy ez alatti**.

A pályázati kiírás felépítése:

Pályázati kiírás kódja: FCA-KP-1-2021			
Pályázati kiírás kategóriája: FCA-KP-1-2021/1	Pályázati kiírás kategóriája: FCA-KP-1-2021/2	Pályázati kiírás kategóriája: FCA-KP-1-2021/3	Pályázati kiírás kategóriája: FCA-KP-1-2021/4
Civil szervezetek ingatlanberuházási, felújítási támogatása	Civil szervezetek gépjárműbeszerzési támogatása	Civil szervezetek eszközbeszerzési támogatása	Civil szervezetek programszervezési támogatása

Egy pályázó kizárólag egy pályázatot nyújthat be jelen pályázati kiírás keretében. A pályázó kizárólag egy pályázati kategóriára igényelhet támogatást. Több pályázó nem nyújthat be együttesen pályázatot.

39

Pályázatkezelő rendszer: NIR

Támogatható tevékenységek:

I. Civil szervezetek ingatlanberuházási, felújítási támogatása (FCA-KP-1-2021/1)

- Civil szervezet ingatlan-tulajdon szerzése;
- Civil szervezet tulajdonában lévő ingatlan felújítása;
- Civil szervezet használatában lévő, helyi önkormányzat tulajdonában lévő ingatlan felújításának támogatása, melynek feltétele a civil szervezet és a helyi önkormányzat között legalább a fenntartási időszakra szóló (5 éves), ingyenes használatról szóló előzetes megállapodás megléte;
- Civil szervezet használatában lévő, egyházi jogi személy tulajdonában lévő ingatlan felújításának támogatása, melynek feltétele a civil szervezet és az egyházi jogi személy között legalább a fenntartási időszakra szóló (5 éves), ingyenes használatról szóló előzetes megállapodás megléte.

Az a pályázó, aki a 2020. évi Falusi Civil Alap terhére ingatlan-tulajdon szerzést valósított meg, a 2021. évi Falusi Civil Alap terhére ingatlan-tulajdon szerzésre nem nyújthat be pályázatot.

Ingatlanfelújítási támogatás igénylésére ebben az esetben is van lehetőség.

II. Civil szervezetek gépjárműbeszerzési támogatása (FCA-KP-1-2021/2)

- Új és használt gépjármű beszerzése,
- Gépjármű karbantartása, felújítása, alkatrész beszerzése.

Az a pályázó, aki a 2020. évi Falusi Civil Alap terhére gépjárműbeszerzési támogatásban részesült, a 2021. évi Falusi Civil Alap gépjárműbeszerzési kategóriára nem nyújthat be pályázatot.

Használt gépjármű beszerzése esetén legfeljebb 10 éves, regisztrált, érvényes műszaki vizsgával rendelkező gépjármű vásárlása támogatható, az adott gépjármű EUROTAX katalógusban szereplő, igazságügyi műszaki szakértő vagy műszaki szakértői iroda által igazolt árához képest legfeljebb + 20%-os mértékig.

Kivétel: 10 évnél idősebb, regisztrált, érvényes műszaki vizsgával rendelkező használt tűzoltóautó beszerzése is lehetséges.

III. Civil szervezetek eszközbeszerzési támogatása (FCA-KP-1-2021/3)

- Jármű karbantartása, felújítás, alkatrész beszerzése;
- Nem gépi meghajtású új jármű beszerzése (pl. kerékpár);
- Eszközbeszerzés.

IV. Civil szervezetek programszervezési támogatása (FCA-KP-1-2021/4)

- A helyi közösség életét meghatározó, értékmegőrző, értékteremtő, a pályázó által szervezett programok előkészítése, megvalósítása.
- A programokhoz kapcsolódó költségek támogatása.

Az igényelhető és elnyerhető támogatás mértéke:

Kategória		Az igényelhető támogatási összesség felső határa
FCA-KP-1-2021/1	Ingatlanberuházási, felújítási támogatás	6 000 000 Ft
FCA-KP-1-2021/2	Gépjárműbeszerzési támogatás	5 000 000 Ft
FCA-KP-1-2021/3	Eszközbeszerzési támogatás	2 000 000 Ft
FCA-KP-1-2021/4	Programszervezési támogatás	2 000 000 Ft

Egy pályázó kizárólag egy pályázatot nyújthat be a pályázati kiírás keretében és kizárólag egy pályázati kategóriában igényelhet támogatást.

A támogatott tevékenység időtartama: 2021. január 1. – 2022. december 31.

Az FCA terhére nyújtott támogatás **saját forrás nélkül, egy összegben folyósított 100%-os támogatási előlegként, vissza nem térítendő támogatásként** biztosított, 100%-os támogatási intenzitású támogatásnak minősül.

Falusi Civil Alap – 2021. évi adatok

Pályázati kategória	Beadott pályázatok száma	Érvényes pályázatok száma	Nyertes pályázatok száma
FCA-KP-1-2021/1 (ingatlan)	1064	1032	318
FCA-KP-1-2021/2 (gépjármű)	1603	1564	330
FCA-KP-1-2021/3 (eszközbeszerzés)	1546	1524	505
FCA-KP-1-2021/4 (programtámogatás)	821	808	337
Végösszeg	5034	4928	1490

Pályázati kategória	Beadott támogatási igény (Ft)	Érvényes támogatási igény (Ft)	Nyertes támogatási igény (Ft)
FCA-KP-1-2021/1 (ingatlan)	5 932 245 060	5 759 841 193	1 729 781 940
FCA-KP-1-2021/2 (gépjármű)	7 841 245 496	7 648 212 546	1 599 711 737
FCA-KP-1-2021/3 (eszközbeszerzés)	2 751 140 054	2 718 320 842	882 925 535
FCA-KP-1-2021/4 (programtámogatás)	1 438 037 951	1 415 820 196	587 052 808
Végösszeg	17 962 668 561	17 542 194 777	4 799 472 020

[A Falusi Civil Alap 2021. évi további pályázati adatairól a Civil Információs Portálon olvashat.](#)

Városi Civil Alap

A Magyar Falu Program Falusi Civil Alap keretében a „civil közösségek tevékenységének támogatása” címmel 2020 júniusában megjelent pályázati felhívás forrást biztosított az 5000 fő vagy ez alatti lélekszámú településeken székhellyel rendelkező egyesületek és alapítványok számára. A pályázat sikere alapján és figyelembe véve a civil szervezetek igényeit, a Kormány újabb támogatási programot indított, ezúttal az 5000 fő lakosságszám feletti településeken működő civil szervezetek számára.

A Városi Civil Alap célja, hogy az 5000 fő feletti településeken székhellyel rendelkező civil szervezetek részére is elérhetővé tegye azon célok támogatását, amelyek a Falusi Civil Alap terhére támogatásban

részesülhetnek. A támogatási keretösszeg **4.400.000.000 Ft.**

A Városi Civil Alap szakmai koncepciója

A Városi Civil Alap támogatásaira **pályázatot nyújthat be** az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló 2011. évi CLXXV. törvény (civil tv.) 2. § 6. pont b) és c) alpontja szerinti **egyesület és alapítvány**, ha

– a bíróság **jelen pályázati kiírás megjelentetéséig nyilvántartásba vette**, és

– **székhelye és működése olyan magyarországi településen van**, amelynek – a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartását kezelő központi szerv által az adott település tekintetében 2020. január 1-jén nyilvántartott – **lakosságszáma 5000 fő feletti.**

Pályázati kiírás kódja: VCA-KP-1-2021				
Pályázati kiírás kategóriája: VCA-KP-1-2021/1	Pályázati kiírás kategóriája: VCA-KP-1-2021/2	Pályázati kiírás kategóriája: VCA-KP-1-2021/3	Pályázati kiírás kategóriája: VCA-KP-1-2021/4	Pályázati kiírás kategóriája: VCA-KP-1-2021/5
Civil szervezetek ingatlanberuházási, felújítási támogatása	Civil szervezetek gépjárműbeszerzési támogatása	Civil szervezetek eszközbeszerzési támogatása	Civil szervezetek programszervezési támogatása	Civil szervezetek kommunikációs tevékenységének támogatása

Egy pályázó kizárólag egy pályázatot nyújthat be a jelen pályázati kiírás keretében. A pályázó kizárólag egy pályázati kategóriára igényelhet támogatást. Több pályázó nem nyújthat be együttesen pályázatot.

Pályázatkezelő rendszer: [NIR](#)

Támogatható tevékenységek:

I. Civil szervezetek ingatlanberuházási, felújítási támogatása (VCA-KP-1-2021/1)

- Civil szervezet ingatlan-tulajdon szerzése;
- Civil szervezet tulajdonában lévő ingatlan felújítása;
- Civil szervezet használatában lévő, helyi önkormányzat tulajdonában lévő ingatlan felújításának támogatása, melynek feltétele a civil szervezet és a helyi önkormányzat között legalább a fenntartási időszakra szóló (5 éves), ingyenes használatról szóló előzetes megállapodás megléte;
- Civil szervezet használatában lévő, egyházi jogi személy tulajdonában lévő ingatlan felújításának támogatása, melynek feltétele a civil szervezet és az egyházi jogi személy között legalább a

fenntartási időszakra szóló (5 éves), ingyenes használatról szóló előzetes megállapodás megléte.

II. Civil szervezetek gépjárműbeszerzési támogatása (VCA-KP-1-2021/2)

- Új és használt gépjármű beszerzése,
- Gépjármű karbantartása, felújítása, alkatrész beszerzése.

Használt gépjármű beszerzése esetén legfeljebb 10 éves, regisztrált, érvényes műszaki vizsgával rendelkező gépjármű vásárlása támogatható, az adott gépjármű EUROTAX katalógusban szereplő, igazságügyi műszaki szakértő vagy műszaki szakértői iroda által igazolt árához képest legfeljebb + 20%-os mértékig.

Kivétel: 10 évnél idősebb, regisztrált, érvényes műszaki vizsgával rendelkező használt tűzoltóautó beszerzése is lehetséges.

III. Civil szervezetek eszközbeszerzési támogatása (VCA-KP-1-2021/3)

- Jármű karbantartása, felújítás, alkatrész beszerzése;
- Nem gépi meghajtású új jármű beszerzése (pl. kerékpár);
- Eszközbeszerzés.

IV. Civil szervezetek programszervezési támogatása (VCA-KP-1-2021/4)

- A helyi közösség életét meghatározó, értékmegőrző, értékteremtő, a pályázó által szervezett programok előkészítése, megvalósítása.
- A programokhoz kapcsolódó költségek támogatása.

V. Civil szervezetek kommunikációs tevékenységének támogatása (VCA-KP-1-2021/5)

- Kommunikációs tevékenység fejlesztése,
- Szervezeti arculat kialakítása,
- A pályázó kommunikációs stratégiájának megvalósítása, különös tekintettel a médiamegjelenésekre.

Az igényelhető és elnyerhető támogatás mértéke, a támogatás módja

Kategória		Az igényelhető támogatási összeg felső határa
VCA-KP-1-2021/1	Ingtalanberuházási, felújítási támogatás	8 000 000 Ft
VCA-KP-1-2021/2	Gépjárműbeszerzési támogatás	5 000 000 Ft
VCA-KP-1-2021/3	Eszközbeszerzési támogatás	4 000 000 Ft
VCA-KP-1-2021/4	Programszervezési támogatás	8 000 000 Ft
VCA-KP-1-2021/5	Civil szervezetek kommunikációs tevékenységének támogatása	15 000 000 Ft

A támogatott tevékenység időtartama: 2021. január 1. – 2022. december 31.

A VCA terhére nyújtott támogatás **saját forrás nélkül, egy összegben folyósított**

100%-os támogatási előlegként, vissza nem térítendő támogatásként biztosított, 100%-os támogatási intenzitású támogatásnak minősül.

Városi Civil Alap – 2021. évi adatok

Pályázati kategória	Beadott pályázatok száma	Érvényes pályázatok száma
VCA-KP-1-2021/1 (ingatlan)	854	818
VCA-KP-1-2021/2 (gépjármű)	1434	1416
VCA-KP-1-2021/3 (eszközbeszerzés)	2208	2196
VCA-KP-1-2021/4 (programtámogatás)	1945	1938
VCA-KP-1-2021/5 (kommunikációs támogatás)	1081	1080
Összesen	7522	7448

45

Pályázati kategória	Beadott támogatási igény (Ft)	Érvényes támogatási igény (Ft)
VCA-KP-1-2021/1 (ingatlan)	6 245 790 837	5 993 637 194
VCA-KP-1-2021/2 (gépjármű)	7 001 962 320	6 912 100 570
VCA-KP-1-2021/3 (eszközbeszerzés)	6 844 490 061	6 813 391 769
VCA-KP-1-2021/4 (programtámogatás)	11 537 281 020	11 499 661 820
VCA-KP-1-2021/5 (kommunikációs támogatás)	13 464 154 618	13 461 784 618
Összesen	45 093 678 856	44 680 575 971

A 2020-as és 2021-es évben megrendezett országos civil események rövid összefoglalója időrendben

Megyejárások a járványhelyzet hatásainak felmérésére és a közösségi élet újraindítását szolgáló helyi kezdeményezések megismerésére

A COVID-19 járvány harmadik hullámának enyhülésével a Miniszterelnökség Civil és Társadalmi Kapcsolatokért Felelős Helyettes Államtitkársága 2021. május elejétől több megyébe is ellátogatott, ahol civil fórumok keretében a civil szervezetek vezetőivel, illetve a megye, a települések közigazgatási vezetőivel, munkatársaival, civil területen tevékenykedő szakemberekkel találkozott. Ennek két oka volt:

- első kézből tájékoztatni a civil szervezeteket, illetve helyi a közigazgatást a civil területet érintő aktualitásokról,

- a megyeszékhelyeken kívül a megye más településein történt látogatások alkalmával képet kapni arról, milyen a civil élet a megyében, hogyan élték meg a civil szervezetek a pandémiás időszakot, milyen gondok, problémák merültek fel, milyen kérdések foglalkoztatják a civileket, milyen

pozitív példák segítették a továbblépést.

2021. augusztus elejéig 10 megyébe (Hajdú-Bihar, Borsod-Abaúj-Zemplén, Tolna, Heves, Vas, Baranya, Somogy, Zala, Nógrád, Komárom-Esztergom megye) sikerült eljutni, összesen 34 civil fórumon részt venni (ebből 9 megyeszékhelyen és 25 további településen), mintegy 350 civil szervezet képviselőjével, valamint polgármesterekkel, helyi és országgyűlési képviselőkkel, civil szakemberekkel találkozni.

„CIVIL INFO – NEA 2021” országos tájékoztató rendezvény

A Miniszterelnökség Civil és Társadalmi Kapcsolatokért Felelős Helyettes Államtitkárság munkatársai a megyei/fővárosi Civil Központok szervezésében 2020. szeptember 2-17. között valamennyi megyeszékhelyen, illetve a fővárosban és Dunavarsányban is a NEA 2021. évi pályázatairól, valamint a civil szervezeteket érintő aktualitásokról tartott előadásokat. A pandémiás helyzet miatt szigorú egészségügyi és biztonsági előírá-

sok betartásával megtartott rendezvényeken összesen 792 civil szervezet részéről 1077 fő vett részt. Az egyes helyszíneken az előadásokat követően lehetőség volt kérdések feltevésére, hozzászólásokra.

Civil összefogás rendkívüli helyzetben is – országos Civil Véradások a pandémia idején

A Miniszterelnökség Civil és Társadalmi Kapcsolatokért Felelős Helyettes Államtitkársága, a Civil Közösségi Szolgáltató Központok, valamint az Országos Vérellátó Szolgálat (OVSZ) közreműködésével a 2020. október 5-9. között, valamint 2021. március 22-26. között szervezte meg a III., illetve a IV. országos Civil Véradást.

A járványhelyzetre tekintettel igen fontossá vált a véradás folyamatosságának biz-

tosítása, ezért is különösen örömteli, hogy sikerült növelni a civil véradók számát, még többen gondolták úgy, hogy jelen helyzetben kiemelten fontos a beteg embertársaink ilyen módon történő megsegítése.

Immár hagyomány, hogy a Civil Véradás fővédnöke Herczegh Anita, a köztársasági elnök felesége, – aki a III. Civil Véradáson a budapesti helyszínen maga is vért adott – míg a védnöke Prof. Dr. Horváth Ildikó egészségügyért felelős államtitkár.

Tekintettel a koronavírus járvány teremtette helyzetre, az OVSZ megelőző intézkedéseket vezetett be, amelyek garantálták a biztonságos véradást, így a vért adó emberek mindenhol a szigorú egészségügyi protokoll betartása mellett (maszk viselése, a 1,5-2 méteres távolság megtartása, a lehető legkevesebb személy tartózkodása az adott helyiségben) adtak vért.

A 24 helyszínen összesen 713 fő jelent meg a III. Civil Véradáson, amelyből a ténylegesen vért adók száma 640 fő. A 2021. tavaszán megszervezett IV. Civil Véradás 26 helyszínen összesen 780 fő jelent meg, amelyből a ténylegesen vért adók száma 683 fő volt. Az országos, illetve helyi kampány eredményeként a IV. Civil Véradás a járványhelyzet idején megszervezett III. Civil Véradásnál is sikeresebb lett, hisz a 2020-ban szervezett őszi civil véradáshoz képest a befejezett véradások száma 10%-kal ismételtelen nőtt.

Rendszeres véradásokra azért van szükség, hogy a vérellátás a járvány alatt is zavartalan maradjon, hogy mindenki azonos feltételekkel férjen hozzá vérhez és vérkészítményekhez. Az OVSZ munkája a hazai egészségügyi ellátás egyik alapköve, hiszen vérkészítmények nélkül számos beteg felépülése vagy élete válságba kerülhet.

Első megrendezése, azaz 2019 óta összesen 7008 ember gyógyulásához járult (járul) hozzá az országos Civil Véradás. Köszönjük a Civil Véradás szervezőinek, az Országos Vérellátó Szolgálat munkatársainak és a program keretében vért adók önzetlen segítségét!

„A civil szervezetek szerepe és lehetőségei Magyarországon.” Miért érdemes fiatalon is civil közösségekben tevékenykedni? – szabadon választható tantárgy a felsőoktatásban

A Miniszterelnökség Civil és Társadalmi Kapcsolatokért Felelős Helyettes Államtitkárságának egyik terve volt, hogy nyisson a felsőoktatási intézmények felé azzal a céllal, hogy az egyetemi hallgatók megismerkedhessenek a civil közösségekkel, a „civiliséggel”, a civil szervezetek igen sokrétű, sokszor hiánypótló tevékenységével. Emellett a fiatalok figyelmét szeretnénk ráirányítani az értelmiségi léttel járó felelősségtudatra, a társadalmi problémák iránti érzékenységre.

2020-ban tehát elindult egy pilot projekt, amelynek során a Miskolci Egyetem a 2020/21-es tanév őszi szemeszterében meghirdette a tantárgyat, amelyet a Miskolci Egyetem bármelyik karának nappali vagy levelező tagozatos hallgatója felvehette, 34 hallgató élt ezzel a lehetőséggel. Amilyen színes és sokrétű a civil szféra, pontosan olyan sok, különböző szakos szakos hallgató iratkozott fel a tantárgyra. Voltak közöttük például jogász, politológus, történész, szociológus, közgazdász, gyógyszerész, gépész, informatikus, tanár szakos

és doktori képzésben résztvevő, levelező és nappali tagozatos hallgatók egyaránt.

A félév során számos téma került a hallgatók elé: civil szervezetek létrehozása, működése, gazdálkodása, a civilek mint munkaadók, önkéntesség, adományozás, fiatalok bevonása, civil kapcsolati háló, család, oktatás, kultúra, hagyományörzés, környezetvédelem, jogvédelem, határon túli magyar civil kapcsolatok, a civilség nemzeti identitásmegeőrző szerepe.

A tantárgy újszerű volt abban is, hogy valamennyi órán vendégelőadók kerültek bevonásra egyrészt az állami, kormányzati szférából államtitkárok, helyettes államtitkárok, főosztályvezetők, illetve a bíróság munkatársa, másrészt civil szervezetek

részéről (elnökök, szakmai vezetők), így a hallgatók megismerhették az adott témát több nézőpontból is. Minden egyes óra végén lehetőség nyílt a hallgatók számára, hogy véleményüket elmondhassák, kérdéseket tegyenek fel az előadóknak.

Egy alkalommal pedig a hallgatók megismerkedhettek egy civil szervezet tevékenységével, tehát az elméleti tudás mellett a gyakorlati tapasztalatra is hangsúlyt fektettünk.

A sikeresen lezajlott félévet követően a 2021/22-es tanév I. félévében már nemcsak a Miskolci Egyetemen, hanem a gödöllői Agrár- és Élettudományi Egyetemen – annak 5 campusán – is meghirdetésre kerül a tantárgy.

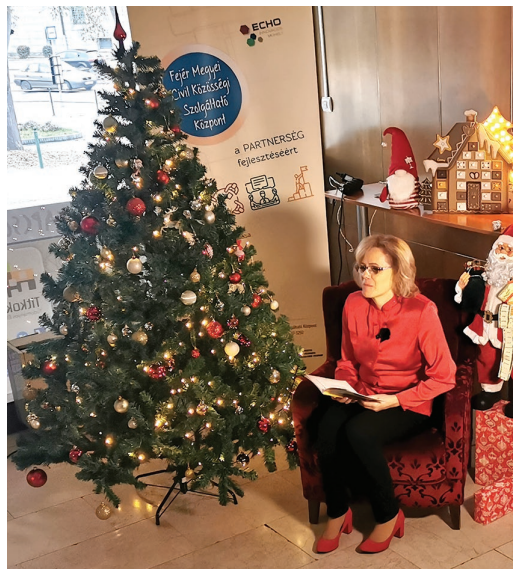
Rendhagyó adománygyűjtő kampány – Adventi Civil Börze

2020-ban a járványhelyzet mindannyiunk megszokott életvitelét megváltoztatta valamilyen formában. Ily módon ellehetlenítette többek közt a hagyományos adventi vásárok megtartását, ami folytán számos civil szervezetnek nem volt lehetősége a már szokásossá vált adventi adománygyűjtő kampánya fizikai megvalósítására. A Miniszterelnökség a Civil Központok országos hálózatával együttműködve teret és lehetőséget biztosított a civil szervezetek bemutatkozására és a karácsonyi időszakban zajló hagyományos adománygyűjtést egy új, rendhagyó programmal támogatta az online térbe „költöztetett” *Adventi Civil Börze* megszervezésével.

A Civil Központok közreműködésével megyénként két-három civil szervezet vett részt adománygyűjtő kampányával a 2020. november 23. – december 23. között zajló Adventi Civil Börzén. A bemutatkozó szervezetek változatos tevékenységi területeken segítik a közösségek fejlődését: értékteremtő, értékmegőrző munkájuk kiemelkedő és minden esetben támogatásra méltó.

A megyék és a főváros résztvevő szervezetei nem egyszerre mutatkoztak be a Civil Információs Portál erre a célra kialakított kampányfelületén, hanem az adventi kalendáriumok hagyományainak megfelelően hétről hétre. Az adventi időszak három hétfőjén általában megyénként (és a fővárosból) egy-egy szervezet mutatkozott be rövid leírással és egy pár perces rövidfilm segítségével. Karácsonyhoz hétről hétre közeledve tehát egyre több civil szervezet adománygyűjtő kampányát ismerhette meg a széles közönség, így egyre több szervezet esetében nyílt lehetőség az adventi időszakban

jó cselekedetek, adományok felajánlására, melyekért cserébe az adományt fogadó szervezetek többnyire saját készítésű, apró ajándékok postázásával köszönték meg viszonzásképpen a felajánlásokat.

Hétről hétre olyan ismert közéleti szereplők segítették az adománygyűjtő kampány országos népszerűsítését, mint [Szalay-Bobrovniczky Vince](#) civil és társadalmi kapcsolatokért felelős helyettes államtitkár, [Rúza Magdolna](#) Artisjus-, Máté Péter- és Petőfi Zenei Díjas énekesnő, valamint [Reviczky Gábor](#) Kossuth- és Jászai Mari-díjas színművész, akik pár perces riportfilmjükben hívták fel a figyelmet az adományozás fontosságára. A riportfilmeket a Kamerával az Erdőért Egyesület készítette.

Az adományozók önzetlen felajánlásainak köszönhetően országszerte 53 szervezet összesen közel 13.500.000 Ft értékben jutott pénz-, illetve természetbeni adományhoz karácsony előtt, mellyel hatékonyan hozzájárulhatott számos rászoruló könnyebb és boldogabb ünnepéhez. Az összesen összegyűlt közel 5 millió Ft értékű pénzádomány számszerűsíthetően közel 8,5 millió Ft értékű természetbeni adománnyal egészült ki többek közt ételadomány, fertőtlenítőszer, vitaminok, tisztítószer, maszkok, gyerekjátékok, laptopok, háztartási gépek, állateledel formájában.

A bemutatkozó szervezetek az Adventi Civil Börzén való részvétel által nagyobb ismertségre tettek szert, hiszen csupán a közösségi médiában több tízezer emberhez jutott el az Adventi Civil Börze híre és az adományozás lehetősége.

A szervezetek új együttműködő partnerekkel is gazdagodtak, a megyei Civil Központok közösségi, valamint a helyi médiában folytatott népszerűsítő tevékenysége által pedig sok esetben széles körben – regionális vagy akár országos szinten – ismerte meg a lakosság a bemutatkozó civil közösségeket és értékes tevékenységüket.

„Új kihívások a civil közösségek tevékenységében” – online szakmai konferencia a Civilek Napja alkalmából

2021-ben a járványhelyzet miatti korlátozások szerint nem volt lehetőség a már hagyományossá vált, a Civilek Napja alkalmából országszerte rendezett programok és szakmai fórumok megszervezésére, így a Miniszterelnökség Civil és Társadalmi Kapcsolatokért Felelős Helyettes Államtitkársága országos online konferenciát rendezett neves szakmai vendégladók közreműködésével 2021. február 4-én.

Az „Új kihívások a civil közösségek tevékenységében” címet viselő rendezvény on-

line résztvevőit Szalay-Bobrovniczky Vince civil és társadalmi kapcsolatokért felelős helyettes államtitkár köszöntötte, előadásában a civil szervezetek a járványhelyzet ideje alatti helyzetére, jelentőségére és szerepére tért ki, különös tekintettel a civil közösségi tevékenység újraindításának fontosságára. Ezt követően dr. Kecskés Péter főosztályvezető a civil szervezetek számára elérhető állami támogatások 2020. évi tapasztalatairól, illetve 2021-ben várható helyzetéről számolt be. Majd dr. Gyimesi Tamás Ferenc igazságügyi és magánjogi jogalkotásért felelős helyettes államtitkár a civil szervezeteket érintő, járványhelyzet idejére vonatkozó könnyítésekről, jogszabály-változásokról tartott előadását követően dr. Cser-Palkovics András, Székesfehérvár polgármestere arról beszélt, hogy hogyan segítettek, hogyan segíthetnek az önkormányzatok a civil szervezeteknek járvány idején. Az Önkéntesség Magyarországi Éve idei programjairól Rác Zsófia fiatalokért felelős helyettes államtitkár tartott előadást, majd a soron következő rövidebb előadások során beszámolókat hallhatott a résztvevő közönség az Adventi Civil Börze, a Miskolci Civil Szeminárium, a Kreatív Régiók és a civil közösségek járványhelyzet miatti új kihívásainak témájában. A konferencia zárásaként a 2021. évi Értéktéremtő Közösségekért díjak átadó ün-

nepségének közvetítését tekinthette meg a civil közönség.

A nagyjából két órás szakmai konferenciáról készült felvétel online elérhető a Civil Információs Portál híreinek archívumában.

Értéktéremtő Közösségekért díj – 2021

Az Értéktéremtő Közösségekért díj 2020-as létrehozásával a civil szférához köthető, valamely adott szakterületen és tevékenységi területen végzett kiemelkedő teljesítmény, kimagasló szakmai tudás, illetve a társadalmi értékeket teremtő és megőrző munkásság, az alkotói tevékenység, példa jellegű életmű elismerésére nyílt lehetőség. 2020-ban az Életjel Mentőkutyás Kutatóegység és Dr. Nagyné Varga Ilona,

Jász-Nagykun-Szolnok Megye Esély Köz-alapítványának igazgatója, a Szolnok Városi Civil Tanács elnöke kapta az Értékteremtő Közösségéért díjat.

Az Értékteremtő Közösségéért díjat annak a civil szervezetnek, valamint határon túli civil szervezetnek adományozhatja a Miniszterelnökséget vezető miniszter, melynek értékteremtő, értékmegőrző tevékenysége példaértékű, valamint annak a természetes személynek, aki a közösség vagy közösségek ilyen irányú tevékenységét elősegíti, támogatja, vagy munkájával hozzájárul a civil szervezetek magas színvonalú működéséhez. A díj évente egy szervezet és egy természetes személy részére adományozható. Mindkét díjazott emlékérmét, az adományozást igazoló oklevelet, valamint 1.500.000 Ft összegű pénzjutalmat kap.

A 2021. évi Értékteremtő Közösségéért díjak odaítélésére vonatkozó nyilvános felhívásra 30 civil szervezet és 16 természetes személy érvényes előterjesztése érkezett összesen 18 megyéből és a fővárosból, valamint a határon túlról Felvidékről, Kárpátaljáról és Erdélyből.

Gulyás Gergely Miniszterelnökséget vezető miniszter 2021-ben **dr. Váradi Natália**, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Felnőttképzési Központjának vezetője, a „Genius” Jótékonyági Alapít-

vány igazgatója, valamint a **Táplálékallergiás Gyermekeket Táboroztató Egyesület** részére adományozta az Értékteremtő Közösségéért díjakat.

A díjak ünnepélyes átadására 2021. február 2-án került sor.

DR. VÁRADI NATÁLIA

Dr. Váradi Natália 2004 óta a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola angol nyelv, majd történelem tanára és docense, a Főiskola ECL nyelvvizsgaközpontjának, valamint a Főiskola Felnőttképzési Központjának vezetője. 2011 óta a „GENIUS” Jótékonyági Alapítvány irodaigazgatója. Több éves kiemelkedő munkával végez tehetséggondozó, tehetségkutató, tehetségtámogató tudományos, kutatói, oktatói és szervezői tevékenységet. Aktív kutatóként számos tudományos publikáció szerzője, közel 100 nemzetközi és hazai szakmai konferencia előadója, valamint több tucat nemzetközi, kárpát-medencei, anyaországi és kárpátaljai pályázati projekt megvalósítója, ösztöndíjprogramok lebonyolítója.

Az idén 10 éves „GENIUS” Jótékonyági Alapítvány irodaigazgatójaként olyan szakmai programok szervezője, lebonyolítója és koordinátora, mint a Kárpátaljai Tudományos Diákköri Konferencia, a Fiatal

Kárpátaljai Magyar Kutatók Konferenciája, a „Szól a fülemüle!”- Kárpátaljai Népzene és Néptánc Tehetségkutató, a Beregszászi, valamint Nagydobronyi Népzene- és Néptánc Táborok, a Jankovics Mária Alkotótábor, az Ady Endre ösztöndíjprogram, a Zrínyi Ilona Kárpátaljai Magyar Szakkollégium, a Buzánszky Jenő Labdarúgó Kupa, a Zupkó József Nemzetközi Kézilabda Emléktorna, angol és ukrán nyelvű érettségi felkészítő programok, valamint számos tehetséggondozó és versenyfelkészítő program magyar nyelvből, irodalomból és történelemből.

Szakmai műhelyek, tudományos fórumok, konferenciák, kiállítások ötletgazdája és megvalósítója.

Dr. Váradi Natália a történelmi múlt tudományos kutatása, oktatása és széles körű megismertetése, valamint a civil közösségek értékteremtő és értékmegőrző tevékenységét támogató áldozatos, kiemelkedő közéleti tevékenysége által segíti a kárpátaljai magyar közösség identitásának megőrzését, hozzájárul a magyar civil közösségek boldogulásához, fiatal kutatógenerációk ki-neveléséhez és szülőföldön maradásához.

TÁPLÁLÉKALLERGIÁS GYERMEKEKET TÁBOROZTATÓ EGYESÜLET

A Táplálékallergiás Gyermeket Táboroztató Egyesület 2009-es megalakulása óta táplálékallergiával élő gyermekek és fiatalok táboroztatásával, valamint az érintett gyermekek egészségtudatos életmódra való nevelésével, illetve családjaik tájékoztatásával, felkészítésével foglalkozik. Ez idő alatt több generáció nőtt fel és él immár

teljes értékű életet, nem utolsó sorban pedig tartozik egy hosszú évek alatt, odaadó és kemény csapatmunkával, szervezői professzionalizmussal összekovácsolt közösséghez.

Az Egyesület lelkesen dolgozik azért, hogy azok a táplálékallergiás gyermekek is részesei lehessenek az ifjúsági táborok sokszínű és maradandó közösségi élményeinek, akik szigorú diétájuk miatt csak ritkán vagy egyáltalán nem tudnak részt venni az átlagos osztálykirándulásokon vagy tábo-

rokban. A speciális étrendre szoruló gyermekek sok esetben visszahúzódóbbak társiknál, gyakran beilleszkedési problémákkal küzdenek. Az Egyesület táboraiba éppen ezért nem csak táplálékallergiás gyermekek jelentkezhettek, a szervezők örömmel látják az érintett fiatalok nem diétázó testvéreit, barátait egyaránt.

A táborokat, ahol évente 120 gyermek nyaral, minden évben egyre több nagy cég támogatja élelmiszeradományokkal. A speciális – *igen drága (gyakran 4-5-ször drágább)* – alapélelmiszerekből a szervezők biztosítani tudják minden egyes gyermek személyre szabott diétáját, napi ötszöri étkezéssel. Ehhez speciális konyhára van szükség, ahol az előírásoknak megfelelően, a keresztszennyeződés kiküszöbölésével készülhet naponta a megannyiféle fogás. Az előkészítési folyamatokba a táborozókat is bevonják, így a gyerekek a közös programok keretében fontos információhoz juthatnak a diétájukkal/allergiájukkal kapcsolatban. Minden tábor más-más témát és újabb helyszínt kap, de egyaránt játékkal, vetélkedőkkel, sporttal, kirándulással és izgalmas programokkal telik.

A lelkes tábori nevelők egykori táborozó gyerekekből váltak tábor szervezőkké, önkéntesen végzett munkájukat felnőttként már saját munkahelyi szabadságuk terhére

végzik. Az Egyesület több mint 10 éves kiemelkedő munkássága hiánypótló, magas szakmai színvonallal végzett, példaértékű társadalmi tevékenység.

Jó helyre megy! – országos népszerűsítő kampány az SZJA civil 1%-ának felajánlásáról

Csaknem negyed évszázada minden adózó magyar állampolgár saját maga dönthet személyi jövedelemadója civil 1%-ának sorsáról. 2021-ben is bárki felajánlhatta adója egy százalékát azoknak a civil szervezeteknek, amelyek a járványhelyzet idején is bizonyították, hogy azonnali és hatékony segítséget tudnak nyújtani, vagy azon szervezeteknek, amelyek már felkészültek rá, hogy rendezvényeikkel és programjaikkal hamarosan ismét színesítsék a mindennapjainkat.

Az idei évben a megyei és fővárosi Civil Közösségi Szolgáltató Központok hálózata is segítséget nyújtott a civil 1%-ról való rendelkezéssel kapcsolatban, ugyanakkor országszerte felhívta a figyelmet a segítségnyújtás és társadalmi felelősségvállalás fontosságára.

Nem feledkezhetünk meg arról, hogy a civil szervezetek egész évben önzetlenül segítenek nekünk, és tevékenységükkel közvetett vagy közvetlen módon élhetőbbé teszik mindannyiunk életét. A civil egy százalékról való rendelkezés felfogható tehát úgy is, hogy – ha csekély módon is, de – viszonyozhatjuk civiljeink önzetlen munkáját minden évben, a május 20-ig terjedő felajánlási időszakban.

Idén tavasszal [Miklósa Erika](#) operaénekes, [Ördög Nóra](#) műsorvezető, szerkesztő, és [Szalay-Bobrovniczky Vince](#) civil és társadalmi kapcsolatokért felelős helyettes államtitkár osztotta meg tapasztalatait, gondolatait a civil szervezetek támogatásának lehetőségéről néhány perces figyelemfelkeltő kisfilmben, melyek a felajánlási időszakban jelentek meg a Civil Információs Portál felületén és a közösségi médiában. A megyei Civil Központok bemutatkozó filmjei rövid betekintést nyújtottak a megyék és a főváros aktív civil életébe, a helyi civil társadalom sokszínűségébe, sajátosságaiba.

Tematikus és emlékévek, jelentős események

2021.

Benyovszky Móric Nemzeti Emlékév (Magyarország Kormánya)

A Nemzeti Újrakezdés Éve (Miniszterelnökség, Nemzetpolitikai Államtitkárság)

Önkéntesség Magyarországi Éve (Miniszterelnökség, Családokért Felelős Tárca Nélküli Miniszter Fiatalokért Felelős Helyettes Államtitkársága)

A Vasút Európai Éve (EU)

A Zöldségek és Gyümölcsök Nemzetközi Éve (ENSZ)

Béke és Biztonság Nemzetközi Éve (ENSZ)
2021. március 19. - 2022. június Család Éve

Európa kulturális fővárosai: 2020-2021-ben
Fiume/Rijeka (Horvátország), Galway (Írország)

2021. júliustól egy éven át Magyarország a V4 soros elnöke

2021. május 8-tól Konferencia Európa jövőjéről (egy éven át bárki csatlakozhat EU céljairól és feladatairól szóló konzultációs és párbeszéd folyamathoz)

Szeptember 5-12 között 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus

2022.

Petőfi Sándor emlékév 2022-2023. (Magyarország Kormánya)

A „zöldebb” városok európai éve (EU)

A halászat és az akvakultúra nemzetközi éve (ENSZ)

Az üveg nemzetközi éve (ENSZ)

Európa kulturális fővárosai: Újvidék (Szerbia), Kaunas (Litvánia), Esch (Luxemburg)

Országgyűlési választások Magyarországon

Téli olimpiai játékok Pekingben

2023.

Petőfi Sándor emlékév 2022-2023. (Magyarország Kormánya)

Európa kulturális fővárosai: Veszprém/Balaton régió (Magyarország), Temesvár (Románia) és Elefszína (Görögország)

A Köles-félék Nemzetközi Éve (ENSZ)

Európai Ifjúsági Hét (Kétévente szervezik meg. A következő 2023. május első hetében várható.)

Naptár

2021. október 1. - december 31. (IV. negyedév)

Október		November		December	
1.	Idősek napja A zene világnapja	1-7.	Ítélezési szünet a bíróságokon	3.	A fogyatékosok világnapja
6.	Az aradi vértanúk emléknapja	1.	Mindenszentek (3 napos hétvége)	5.	Az önkéntesek világnapja Advent második vasárnapja
15.	Kérhetők SZJA civil 1%-ához kapcsolódó statisztikai információk és a rendelkezők adatai (NAV) Fehérbot napja (vakok- és gyengénlátók napja)	3.	Magyar Tudomány Ünnepe	10.	Az emberi jogok napja
23.	Az 1956-os forradalom és szabadságharc ünnepe	12.	A szociális munka napja	12.	Advent harmadik vasárnapja
24.	Az ENSZ világnapja	20.	A gyermekek jogainak világnapja	18.	A kisebbségek napja
31.	A reformáció emléknapja	27.	Magyar vöradók napja	19.	Advent negyedik vasárnapja
		28.	Advent első vasárnapja	20.	Ítélezési szünet 2022.01.09-ig (Bíróság)
		20-28.	Európai hulladékcsökkentési hét	31.	Az adófolyószámla ellenőrzése és az adótartozás kiegyenlítése, különösen fontos a vállalkozási tevékenységet végző szervezetek esetében (NAV)

Áthelyezett munka- és pihenőnapok: 2021. december 11. szombat áthelyezett munkanap.
December 24. péntek áthelyezett pihenőnap.

2022. január 1. - március 31. (I. negyedév)

Január		Február		Március	
6.	Vízkereszt a farsangi (báli) időszak kezdete	1.	Civilek napja	1.	A farsangi (báli) időszak vége
9-ig	Ítélezési szünet (Bíróság)	4.	Rákellenes világnap	2.	Az ima világnapja
16.	A vallások világnapja január harmadik vasárnapja	11.	A betegek világnapja	6.	Energiatakarékossági világnap
22.	A magyar kultúra napja	13.	A házasság világnapja február második vasárnapja	8.	Nőnap
27.	A holokauszt nemzetközi emléknapja	22.	Bűncselekmények áldozatainak napja	15.	1848-49 forradalom és szabadságharc ünnepe, a szabad sajtó napja (4 napos hétvége)
31.	Az előző évről szóló személyi jövedelemadó bevalláshoz szükséges igazolás kiadása (M30). Az előző évről szóló járulékok igazolás kiadása a munkavállalóknak	25.	A kommunista diktatúra áldozatainak emléknapja Rehabilitációs hozzájárulás befizetett előlege és az éves hozzájárulás különbözetének bevallása, megfizetése (NAV) Éves ÁFA bevallás és fizetés (NAV)	20.	A boldogság világnapja
				21.	Down-szindróma napja Erdők világnapja
				22.	A víz világnapja
				27.	Színházi világnap

Áthelyezett munka- és pihenőnapok: 2022. március 14. áthelyezett pihenőnap. 2022. március 26. szombat áthelyezett munkanap.

2022. április 1. - június 30. (II. negyedév)					
Április		Május		Június	
2.	Az autizmus világnapja	1.	A munka ünnepe	4.	Nemzeti összetartozás napja
7.	Az egészség világnapja	4.	Tűzoltók napja	5-6.	Pünkösöd
8.	A roma kultúra világnapja	6.	A magyar sport napja	10.	KSH adatszolgáltatás A kézművesség világnapja
10.	Nemzeti rákellenes nap	9.	Európa nap	14.	Véradók nemzetközi világnapja
11.	A magyar költészet napja	15.	Családok nemzetközi napja	26.	Kábítószer-ellenes világnap
15.	Nagypéntek	18.	A múzeumok nemzetközi napja	27.	A cukorbetegség világnapja.
16.	Holokauszt Magyarországi Emléknapja	25.	„Törülközőnap” Douglas Adams emlékére	29.	Nemzetközi Duna-nap
17-18.	Húsvét	20.	SZJA + 1% bevallás		
18.	Műemlékvédelmi világnap	31.	Éves beszámoló és közhasznúsági melléklet elfogadása és letétbe helyezése Társasági adóbevallás illetve az azt helyettesítő nyilatkozat benyújtása 1 % elszámolás Helyi iparüzési adó		
22.	A Föld napja				
29.	Nemzetközi táncnap				

Nincs áthelyezett munka- és pihenőnap.

2022. július 1. - szeptember 30. (III. negyedév)

Július		Augusztus		Szeptember	
1.	A köztisztviselők és kormánytisztviselők napja Simmelweis-nap, a magyar egészségügy napja	9.	Az állatkertek napja	4.	Bányásznapi szeptember első vasárnapja
6.	Polgárőr nap	12.	A fiatalok napja	5.	A jótékonykodás nemzetközi napja
11.	Népesedési Világnap	20.	Az államalapítás ünnepe Ítélezési szünet vége	10.	Elsősegélynyújtás napja második szombat
12.	Vasutas nap második vasárnap	29.	A magyar fotográfia napja	16-22.	Európai mobilitási Hét
15.	Bíróságok napja- a nyári ítélezési szünet augusztus 20-ig	30.	Az eltűntek világnapja	18-19.	Kulturális örökségek napja
				20.	Európai kultúra napja
				22.	Európai Autómentes nap
				23-30.	Európai Sporthét
				25.	Siketek világnapja (szeptember utolsó vasárnap)
				30.	Regisztráció az SZJA 1% fogadására váró szervezeteknek (NAV)

Nincs áthelyezett munka- és pihenőnap.

Az adminisztrációs kötelezettségek teljesítésének naptára

Havi szinten teljesítendő kötelezettségek

Minden hónap	Kötelezettség	Tartalma
12.	Bérszámfejtés	A munkavállalók és egyéb jogviszonyban állók bér és bérjellegű juttatásaival, jövedelmeikkel kapcsolatos adó- és járulékfizetési kötelezettségeinek kiszámítása, nyilvántartása, igazolása, valamint az ezzel kapcsolatos adatszolgáltatási kötelezettségek teljesítése a NAV irányába.
12.	Járulék bevallási és befizetési kötelezettség, SZJA előleg befizetés	A cégkapu használatával teljesítendő bevallási kötelezettség. A bevallási és befizetési kötelezettség a tisztségviselők díjazása, a munkavállalók munkabére és béren kívüli juttatása, a megbízási jogviszony keretében dolgozók megbízási díja, az adószámos magánszemély számára teljesített kifizetések után keletkezik. Az érintett adók, járulékok: szociális hozzájárulási adó, egyszerűsített foglalkoztatást terhelő közteher, a munkáltató által levont személyi jövedelemadó-előleg.
15.	Bevándorlási külön adó	Bevándorlási különadót a Magyarországon folytatott, bevándorlást segítő tevékenység anyagi támogatása vagy a Magyarországon székhellyel rendelkező, bevándorlást segítő tevékenységet végző szervezet működésének anyagi támogatása után kell fizetni. A különadót az anyagi támogatás nyújtását követő hónap 15. napjáig kell megállapítani, bevallania és ezzel egyidejűleg megfizetnie a támogató szervezetnek. A bevándorlással kapcsolatos tevékenységre kapott támogatás utáni adót a támogatás felhasználását követő hónap 15. napjáig kell bevallania.

20.	Havi ÁFA bevallási és fizetési kötelezettség	<ol style="list-style-type: none"> 1. Azt a jogelőd nélkül alakult szervezetet érinti a megalakulás évében és az azt követő évben, amelyik nem kérte a bejelentés során az alanyi mentességet. 2. Azt a szervezetet érinti, amelynél az év közben fizetendő adó összege meghaladta az 1 millió forintot. 3. Azt a szervezetet érinti, amelynek az adóévet megelőző második évében az adójának éves összege, vagy annak időarányosan éves szintre átszámított összege pozitív előjelű és elérte az 1 millió forintot. 2021-ben a kötelezettséget a 2019. évre benyújtott bevallásainak (utólagos adómegállapításának) és önellenőrzéseinek adatai alapján elszámolandó.
-----	--	---

Negyedévente teljesítendő kötelezettségek

Negyedév	Kötelezettség	Tartalma
A tárgy negyed-évet követő hónap 20. napja	Negyedéves ÁFA bevallási és fizetési kötelezettség	Azt a szervezetet érinti, amelynek az adóévet megelőző második évében az adójának éves összege, vagy annak időarányosan éves szintre átszámított összege előjeltől függetlenül elérte a 250.000 forintot (+/- 250.000 Ft-ot), de nem haladta meg az 1 millió forintot. 2021-ben a kötelezettséget a 2019. évre benyújtott bevallásainak (utólagos adómegállapításának) és önellenőrzéseinek adatai alapján kell megállapítani.
A tárgy negyed-évet követő hónap 20. napja	Cégautóadó	A cégautó adót az általa tulajdonolt, lízingelt, tartósan bérelt személygépkocsi után kell fizetnie a szervezetnek. Külföldi rendszámú cégautó vagy magánszemély tulajdonában álló autó után akkor kell adót fizetni, ha céges költséget számoltunk el a járművel kapcsolatban.
A tárgy negyed-évet követő hónap 20. napja	Rehabilitációs hozzájárulás I-III. negyed-év	A rehabilitációs hozzájárulás fizetésére kötelezett munkaadó év közben, negyedévenként előleget fizet. A negyedik negyedévre előleget nem kell fizetni. A rehabilitációs célú hozzájárulásra az előleget az I-III. negyedévben a negyedévet követő hónap 20-ig kell megfizetni.

Évente egyszer teljesítendő kötelezettségek

Nap	Kötelezettség	Tartalma
január 30.	Igazolások kiadása a munkavállalók felé	Előző évről szóló személyi jövedelemadó bevalláshoz szükséges igazolás kiadása (M30) Az előző évről szóló járulékigazolás kiadása a munkavállaló felé.
február 25.	Rehabilitációs hozzájárulás	A rehabilitációs hozzájárulás fizetésére kötelezett munkaadó év közben, negyedévenként előleget fizet. A negyedik negyedévre előleget nem kell fizetni. Helyette éves elszámolást kell benyújtani. Az elszámolás alapján a befizetett előlegek és az éves hozzájárulás különbözetét kell megfizetni.
február 25.	Éves ÁFA fizetés	Azt a szervezetet érinti, amelynek az az adóévet megelőző második évében az adójának éves összege, vagy annak időarányosan éves szintre átszámított összege előjeltől függetlenül nem érte el a 250.000 forintot (+/- 250.000 Ft-ot), valamint a termékértékesítések és a szolgáltatásnyújtások ellenértékének adó nélküli összesített összege éves szinten nem haladja meg az 50 millió forintot 2021-ben a kötelezettséget a 2019. évre benyújtott bevallásainak (utólagos adómegállapításának) és önellenőrzéseinek adatai alapján kell megállapítani.
május 20.	SZJA 1% rendelkező nyilatkozat beküldése	Minden SZJA adófizetőnek lehetősége van arra, hogy az általa fizetett SZJA 1%-át egy arra jogosult civil szervezet javára ajánlja fel.
május 31.	Az éves beszámoló és a közhasznúsági melléklet elfogadása, letétbe helyezése	A civil szervezetek az éves beszámolójukat és a közhasznúsági mellékletet minden év május 31-ig kötelesek elfogadni és megküldeni az Országos Bírósági Hivatal részére.
május 31.	Társasági adóbevallás, illetve az azt helyettesítő nyilatkozat benyújtása	Minden civil szervezetnek kötelező társasági adóbevallást vagy az azt helyettesítő egyszerűsített adónyilatkozatot (TAONY) benyújtani.

május 31.	SZJA civil 1% elszámolás	Azok a szervezetek, amelyek SZJA 1% felajánlásban részesültek a kiutalást követő második évben kötelesek a NAV felé elszámolni a kapott támogatásról.
május 31.	Helyi iparüzési adó	Azokat a civil szervezeteket terheli, amelyek vállalkozási tevékenységet végeznek és ennek jövedelme (nyeresége) után belföldön vagy külföldön adófizetési kötelezettség keletkezett.
június 11.	KSH adatszolgáltatás	A civil és egyéb nonprofit szervezeteknek adatszolgáltatási kötelezettségüket elektronikus úton, a KSH-ELEKTRA rendszeren keresztül kell teljesíteniük június 11-éig Az OSAP 1156-os számú „Statisztikai jelentés a civil és egyéb nonprofit szervezetek tevékenységéről”.
szeptember 30.	1% regisztráció	Azok a szervezetek, amelyek korábban még nem regisztráltak szeptember 30-ig jelentkezhetnek be az SZJA 1% fogadására jogosult szervezetek közé. 2021. szeptember 30-ig a 2019. január 1. előtt nyilvántartásba vett szervezetek regisztrálhatnak. 2022. szeptember 30-ig a 2020. január 1. előtt nyilvántartásba vett szervezetek regisztrálhatnak.
október 15-től	SZJA 1% statisztikai jellegű tájékoztatás	A kedvezményezettek elektronikusan, az EGYSTAT-adatlapon egyedi tájékoztatást is kérhetnek a NAV-tól a javukra szóló érvényes és érvénytelen, valamint az el nem bírált nyilatkozatok számáról, régiókként, megyéenkénti, korcsoportonkénti megoszlásáról, továbbá az érvénytelen nyilatkozatok érvénytelenségének okairól és azok arányáról.
október 15-től	SZJA 1% rendelkezők megismerése	A kedvezményezettek az EGYAD nyomtatványon keresztül elektronikusan igényelhetik, hogy megismerhessék a feléjük érvényesen rendelkező magánszemélyek nevét, elektronikus és postai címét.
december 31.	Az adótartozás ki-egyenlítése	A civil szervezeteknek célszerű követni az adófolyószámláik állását. Ha december 31-én végrehajtható adótartozása van a vállalkozási tevékenységet végző szervezetnek, a társasági adó adóalapja jelentősen megnövekedhet.

Milyen civil szervezeti formák léteznek?

Az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló 2011. évi CLXXV. törvény (a továbbiakban: civil törvény) alapján civil szervezet

- a civil társaságok;
- az egyesületek (beleértve a szövetségeket is);
- az alapítványok.

A civil törvény alapján nem tartoznak a civil szervezetek körébe a kamara, szövetkezet, köztestület, közintézmények, a pártok, pártalapítványok, a közalapítványok, a szak-szervezetek és a kölcsönös biztosító egyesületek. Csak látszólag tűnhet kevésnek a felsorolt három szervezeti forma. Az egyesületek további típusokra bomlanak vagy a formájuk alapján (pl.: a szövetségek), vagy azért, mert a tevékenységeik alapján külön szabályok is vonatkoznak rájuk (pl.: sportegyesületek, vallási egyesületek, polgárőrszervezetek, nemzetiségi egyesületek). Az alapítványi forma is tovább tagolódik, amennyiben létrehozhatók alapítványok közösségi és magán célok mentén. Továbbá 2019 tavaszától már vagonkezelő alapítványok is működhetnek.

A civil szervezetek olyan alapvető szabadságjogok mentén létesülnek és működnek, mint az egyesülési szabadság, vagy az alapítványok esetében a tulajdon/vagyon feletti szabad rendelkezés joga. A jogszabályok nagyon tág kereteket szabnak meg annak kapcsán, hogy a szervezeteknek miként kell biztosítani e jogok érvényre juttatását. Egyszerűen fogalmazva, noha lényegében csak három külön civil szervezeti forma létezik, az alapítók vagy a tagok a célok és a szervezeten belüli eljárások kialakításával teljesen egyedi módon tudják felépíteni a szervezetüket.

Civil társaság

Jogi személyiséggel nem rendelkező, törvényszéki nyilvántartásba vételt sem igénylő szervezeti forma. A civil társaságot csupán két természetes személy is létrehozhatja bármilyen vagyoni hozzájárulás nélkül. Civil társaságot a tagok csak a nem gazdasági érdekű közös céljaik előmozdítására és közösségi célú tevékenységük összehangolására hozhatják létre. A civil társaságra a polgári jogi társaságra vonatkozó szabá-

lyokat kell alkalmazni, azzal az eltéréssel, hogy – az ügyvitelre kijelölt tag kivételével – a tagságot bármely tag azonnali hatállyal felmondhatja.

A vagyon kezelése elvileg nem okoz különösebb problémákat, hiszen a közös tulajdon fogalmát ismeri a jogrendszer. Továbbá léteznek olyan számlakonstrukciók (pl. az ún. osztálykassza csomagok), amelyek használatával a pénzkézelés elkülöníthetővé, követhetővé válik. E forma választásának vannak árnyoldalai is. A civil társaságok nem jogosultak pályázni, az SZJA 1%-os felajánlásokat, leírható vagy kedvezményre jogosító adományokat fogadni. Ráadásul nem jogi személyek, így a tagok felelőssége is egyetemleges, minden esetlegesen létrejövő tartozásért és kárért saját vagyonukkal felelnek.

A civil társasági formának is van létjogosultsága. A példák szerint van értelme civil társaságot létrehozni akkor is, ha az korlátozottan tud külső forrásokhoz hozzájutni. A civil társaságot alkotók leginkább a munkájuk, az önkéntesen végzett tevékenységeik, szellemi, tudományos stb. eredményeik közös hasznosítását biztosítják egy civil társaság létrehozásával. Előfordul, hogy a civil társaságot alkotók e szervezet létrehozásával tudják elérni, hogy tagok

lehessenek/maradhassanak egy olyan szövetségben, amelynek nem lehetnek természetes tagjai. A civil társasági forma hasznos lehet továbbá közéleti, társadalmi, közösségi akciók szervezéséhez. A forma segíthet „testet”, nevet adni az akcióknak, de nem feltételez tartós működést.

Egyesület

Egyesületet legkevesebb 10 személy létesíthet. Az egyesület jogi személy, ennek megfelelően a tisztségviselők, tagok korlátozott felelősséggel bírnak. Tehát nem felelnek saját vagyonukkal a szervezet által okozott esetleges károkért sem. Az alapító személyek egyaránt lehetnek természetes vagy jogi személyek. A tagok száma a megalapítást követően sem csökkenhet tartósan (hat hónapot meghaladóan) 10 fő alá. Az egyesület működése mindenkor a tagok közös szándékának, akaratának érvényesítése körül forog. A tagok akaratnyilatkozatával megállapított alapszabályban a közösen elfogadott célok jelennek meg. Az egyesület szervezeti és működési rendje is arra épül, hogy a tagok (ha akarnak) részt vehessenek a közös döntések meghozatalában és végrehajtásában. Fontos azonban tudni, hogy a célok nem attól lesznek közösek, hogy mindenki egyformán vesz részt a megvalósításukban. Főleg, mert

egy egyesületben még a döntések meghozatalában való részvételre, így a közgyűléseken történő megjelenésekre sem kötelezhető senki. A tagok teljes mértékben önkéntesen, kényszerektől mentesen és – a különleges jogállású tagok kivételével – egyenlő jogokkal vesznek részt az egyesület életében.

A járványhelyzet miatt előtérbe kerültek a tényleges személyes jelenlétet nem igénylő döntéshozatali eljárások. Az egyesület alapszabályának megállapításához, módosításhoz nem kell feltétlenül személyes jelenléttel megvalósuló ülést összehívni. A tagoknak az alapszabály elfogadását igazoló egybehangzó akaratnyilatkozatát okirat is tartalmazhatja. A szervezetek létesítő okiratában lehet továbbá rendelkezni arról, hogy milyen szabályok mellett lehet ülés tartása nélkül (írásban) határozatot hoznia a döntéshozó és ügyvezető szerveknek. A szervezeteknek lehetősége van arra is, hogy a létesítő okiratukban megengedjék, hogy az adott testület tagjai on-line módon vegyenek részt az üléseken. A civil közösségi szolgáltató központok ismerik az adott megyében alkalmazott joggyakorlatot, és tudnak segíteni abban, hogy ezekkel a megoldásokkal miként lehet gördülékenyebbé tenni a szervezetek ügymenetét.

Szövetség

A szövetség, mint szervezeti forma tulajdonképpen olyan egyesületet takar, amelynek nincs természetes személy tagja. Csak jogi személyek (pl. egyesületek, alapítványok), jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetek vagy civil társaságok lehetnek a tagjai. Szövetség két tag részvételével is alapítható. A szövetség fogalmának megértése során az jelenthet nehézséget, hogy bármely egyesület a 'szövetség' megjelölést a nevében használhatja, tehát nem csak a civil törvény értelmében vett szövetségek viselhetik azt (pl. szakmai szövetségek, vagy sportszövetségek, amelyeknek lehetnek természetes személy tagjai is, viselhetik a nevükben a szövetség szót, ettől azonban nem „válnak” szövetséggé, mint szervezeti formává).

Vallási egyesület

A vallási egyesületet az azonos hitelveket valló természetes személyek hozhatják létre vallásuk gyakorlása céljából. Sajátosságai:

- az egyesületre vonatkozó szabályok a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvényben meghatá-

rozott eltérésekkel vonatkozik a vallási egyesületre,

- alapszabálya eltérően rendelkezhet a tagsági jogviszonyról, a tagsági jog gyakorlásának módjáról, a képviselőre, ügyintézésre, döntéshozatalra, ellenőrzésre jogosultak köréről,
- az állammal megállapodást köthet egyes közcélú tevékenységek ellátására, a hitéleti tevékenység támogatására (5 évre, de meghosszabbítható),
- elnevezése a „vallási” formára való utalást nem tartalmazza,
- a Fővárosi Törvényszék veszi nyilvántartásba.

Alapítvány

Alapítványt egy vagy több természetes vagy jogi személy hozhatja létre. Az alapítvány jogi személy, a tisztségviselők, alapítók felelőssége korlátozott. A felelősségük azonban teljessé, egyetemlegessé válik, ha olyan mulasztást követnek el, amellyel például a szervezet működőképességét veszélyeztetik. Az alapítvány csak tartós – hosszabb idő alatt megvalósítható, vagy hosszabb idejű hatást gyakorló – céllal hozható létre. Az alapítónak kötelessége vagyoni hozzájárulást teljesítenie. Az alapító vagyont az alapító biztosíthatja pénz és/vagy bármilyen

vagyoni értékű dolog, vagyoni értékű jog átruházásával (tulajdonba adásával). Azt, hogy mekkora vagyont kell az alapítvány részére átruházni, mindig a szervezet célja alapján ítéli meg a bíróság (pl. más megítélés alá esik az intézmény fenntartó alapítvány, mint az olyan, amelyik „csak” segíti egy intézmény munkáját). Az alapító az alapító okiratban megengedheti, hogy az alapítványhoz vagyoni hozzájárulás mellett más is csatlakozhasson. E csatlakozó az alapító szándéka szerint akár az alapítóval azonos jogokat is kaphat. Az alapító vagyont és a csatlakozó által teljesített vagyoni hozzájárulás együtt alkotja az alapítvány törzsvagyonát.

Az alapító szándéka, valamint az alapítványra átruházott vagyonnak az alapító szándékának megfelelő felhasználása minden más érdeket megelőz a szervezet működtetése során. Így az alapító által meghatározott célt, de az alapító szándékát kifejező nevet is csak kivételes esetekben lehet utólag törölni vagy módosítani. Az alapítvány célja – ha az nem sérti az alapító eredeti szándékát – legfeljebb bővíthető, de ennek gyakorlati feltétele az alapító vagyon pótlólagos megnövelése. Az alapítványt a nyilvántartásba vételt követően az alapító nem szüntetheti meg. Az alapítvány részére átruházott vagyont is csak a szervezet megszűnése után kaphatja vissza.

Az alapítvány általános szabály szerint nem szolgálhatja kizárólag az alapító, a csatlakozó, az alapítványi tisztségviselő, az alapítványi szervek tagja, valamint ezek hozzátartozóinak (anyagi) érdekét. Kivételt képeznek a gyakran csak „magánalapítványnak” nevezett szervezetek. Ha az alapító a saját művészeti, tudományos életművének gondozására hoz létre alapítványt, akkor ennek az alapítványnak akár az alapító, vagy a csatlakozó is lehet az egyetlen kedvezményezettje. Továbbá lehetséges az is, hogy valaki a saját hozzátartozójának szociális, egészségügyi helyzetének javítása, tanulmányi, tudományos, művészeti előmenetelének segítése érdekében hozzon létre alapítványt, vagy csatlakozzon egy szervezethez. További kivételt jelenthetnek a vagyongazdálkodó alapítványok, amelyek esetében – amennyiben nem minősülnek közérdekűnek – az alapító, csatlakozó, illetve a hozzátartozó támogatására vonatkozó tilalom nem áll fenn (ezért alkalmasak pl. a családi vagyonok kezelésére).

Vagyonkezelő alapítvány

A vagyongazdálkodó alapítvány olyan speciális alapítványi forma, amely főtevékenységként vagyongazdálkodást folytathat, az alapító által rendelt vagyonnak és az ebből száрма-

zó jövedelemnek az alapító okiratban megjelölt célok megvalósítására.

Sajátosságai:

- vagyongazdálkodási tevékenységet (befektetési tevékenységet) csak a „saját” (javára rendelt, bizalmi vagyongazdálkodásba vett) vagyona tekintetében végezhet;
- közérdekű célra is alapíthatják (3 feltétel teljesülése esetén: közérdekű cél, nyitott kedvezményezett kör, a minősítést az alapító kérje);
- közérdekű cél a nevelési-oktatási, felsőoktatási, kutatási, egészségügyi, karitatív, szociális, család-, gyermek- és ifjúságvédelmi, kulturális vagy sporttevékenységek finanszírozása, illetve támogatása, valamint az ilyen tevékenységet ellátó intézmények fenntartása és működtetése;
- a közérdekűként nyilvántartott alapítványt a közhasznú jogállás a törvény erejénél fogva megilleti, ha erre igényt tart,
- létesítésére a vagyongazdálkodó alapítványokról szóló 2019. évi XIII. törvény kötelező tőkeminimumként 600 millió forintot ír elő;
- az alapítványt vagyongazdálkodási kötelezettség terheli, vagyona az alapító okiratban meghatározott mérték, vagy a tőkeminimum alá nem csökkenhet;
- az alapító az alapítói jogokat az alapítványra ruházhatja, valamint azok gya-

korlására az alapítvány kuratóriumát is kijelölheti;

- kötelező felügyelőbizottságot létrehozni (nem közérdekű vagyonkezelő alapítvány esetén lehet alapítványi vagyonellenőr), kötelező könyvvizsgálót megbízni;
- az alapítványi vagyonellenőr feladata az alapítói jogok gyakorlásának és az alapítvány vagyongazdálkodásának az ellenőrzése, valamint törvényességi felügyeleti eljárást is kezdeményezhet;
- a tevékenysége miatt befektetési szabályzat készítése szükséges (alapító okirat részeként, vagy önálló szabályzatként).

Az alapítványok alapító okiratának, az egyesületek, szövetségek alapszabályának megalkotásához, a szervezetek létesítéséhez, majd a későbbi változások bírósági nyilvántartásba vételéhez segítséget adnak az Országos Bírósági Hivatal honlapján (birosag.hu) civil szervezetek menüpont alatt található okiratsablonok, illetve az egyes eljárásokról szóló tájékoztatók. Az okirat sablon, nem azonos a mintaokirattal. Az okiratsablonok használata nem kötelező, és azokat szabadon lehet alakítani. Az alapítóknak lehetősége van egyszerűsített eljárással szervezetet létesíteni, illetve létesítő okiratot módosítani. Ebben az esetben csak a nyilvántartási, változás-

bejegyzési kérelem részét képező mintaokiratokat használhatják, amelyek formája és tartalma is kötött. A csak elektronikus ügyintézés útján lefolytatható egyszerűsített eljárás esetében a bíróság a kérelem beérkezését követő 15 napon belül dönt. A tapasztalat azonban azt mutatja, hogy a törvényszékek többsége hasonló idő alatt a „normál” bejegyzési, változás bejegyzési eljárásokat is le tudja folytatni. A kérelmező, vagy az általa meghatalmazott ügyfélkapuján/cégkapuján keresztül történő elektronikus ügyintézés a normál eljárásokat is felgyorsítja. A civil közösségi szolgáltató központok a jogi tanácsadáson túlmenően a szükséges kérelmek kitöltésében és a dokumentumok elektronikus benyújtásában is segítenek.

Milyen a szervezeti felépítése a civil szervezeteknek?

A szervezet létrehozói, működtetői szinte mindig a leggyorsabb megoldást szeretnék választani, amikor a szervezet bejegyzéséről, vagy adatainak módosításáról van szó. Ez pedig a gyakorlatban legtöbbször két dolgot jelent: vagy az egyszerűsített eljárást választják, amely során csak a nyilvántartási kérelem mellékletében szereplő mintaokiratot használhatják, vagy egy olyan sab-

lont vesznek alapul, amelyet az Országos Bírósági Hivatal, vagy más szereplő, esetleg valamelyik civil közösségi szolgáltató központ tett közzé. Az ügymenet gyorsításának szándéka teljesen érthető. Azt azonban érdemes tudni, hogy a döntési és egyéb jogkörök, illetve a belső szervezeti és ügyrendet érintően a jogszabályok és a joggya-

korlat sokkal rugalmasabbak, mint ahogyan az a köztudatban él.

[Az alapítványok és egyesületek szerveiről a részletesen a Civil Információs Portálon olvashat](#)

Mérföldkövek

73

A civil szervezetek ritkán járnak be egyenes, az emberi életpályához hasonló fejlődési utat. Természetesen valamennyi szervezett életében vannak fontos állomások, mérföldkövek. E mérföldkövek némelyikéhez minden civil szervezet elérkezik, de vannak olyan állomások is, amelyeket az egyik szervezet meghatározónak tart, míg egy másik szervezet számára érdektelen lehet. A következőkben néhány olyan pontot mutatunk be, amelyek általában meghatározó állomást jelenthetnek a szervezetek működési és szakmai lehetőségeinek formálása szempontjából.

Szervezetalapítás

Miért alapít, működtet valaki civil szervezetet?

... azért, mert közösségben gondolkodik, vagy számít a közösségre.

A civil szervezetek olyan igények mentén létesülnek, amelyek túlmutatnak az alapító személyek, szervezetek egyénileg is elérhető lehetőségein. A civil szervezetek alapítása mögött így mindig megjelenik valamilyen közösségi szándék. Ez a szándék kötődhet közvetlenül egy vagy több közösség szolgálatához, akaratának, összetartozásának kifejezéséhez. Ugyanakkor az is lehet, hogy nem a szervezet célja, hanem a cél elérésének

módja, vagy a cél elérésének hatása miatt válik valami közösségivé. Egy civil szervezet célja lehet akár egyetlen ember, vagy egy nagyon szűk kör érdekeinek szolgálata is. Ám ezekben az esetekben is megjelenik valamiképpen a közösségi szint: vagy a cél eléréséhez szükséges más szereplők bevonása, vagy az elért eredmény fog hatást gyakorolni a szervezetet befogadó szűkebb-tágabb közösségre, vagy akár az egész társadalomra.

74

... azért, mert nem, vagy nem csak üzleti célok vezetnek.

A civil szervezet nem alapítható gazdasági célból. A civil szervezetek olyan igények, érdekek alapján létesülnek, amelyek piaci/gazdasági logika és eszközök használatával vagy vállalkozási formában nem lennének elérhetőek. A civil szervezetek alapvető jellemzője, hogy a gazdálkodásuk eredményét nem oszthatják fel és nem oszthatnak nyereséget. Emiatt cégekkel, vállalkozásokkal szemben alkalmatlanok arra, hogy magán vagyonokat lehessen képezni velük. A másik oldalról nézve pedig azt mondhatjuk, hogy a legfelelősebben tevékenykedő vállalkozás sem tud átlépni azon a határon, hogy – amennyiben fenn akar maradni – a saját, illetve a tulajdonosainak gazdasági érdekeit szem előtt tartva kell tevékenykednie.

... azért, mert köze van hozzá.

A civil szervezetek olyan igények alapján létesülnek, amelyek nem elégíthetők ki maradéktalanul az állami/kormányzati logikát és eszközöket használva. A civil szervezetek többsége (talán mindegyike) vagy az állami/önkormányzati feladatok átvállalásával, segítségével, esetleg azok pótlásával veszi ki a részét a közösségi szolgáltatások biztosításából, a közügyek intézéséből. Az állami, önkormányzati pályázati rendszerek pedig jellemzően éppen ezt a fajta civil közreműködést támogatják. Civil szervezeteket természetesen nem lehet olyan célokra létrehozni, amelyek ellátása kizárólagosan állami/önkormányzati feladat. A szervezetalapítás, működtetés során mindig érdemes felmérni, hogy a célkitűzések mértéke, tevékenységek jellege megfelel-e annak, amit – a közakarat megjelenítése, a közjó szolgálata terén egyedül, vagy partnerekkel együttműködve – ténylegesen magára tud vállalni a szervezet.

... esetleg azért, mert úgy látja, hogy ilyen formában is végezhet munkát.

A civil szervezetek olyan igények mentén létesülnek, amelyek nem kizárólagosan az alapítók megélhetését, jövedelemszerzé-

sét célozzák. A nonprofit gazdálkodás követelménye nem jelenti azt, hogy az adott szervezet tevékenységében résztvevők ne juthatnának fizetéshez, szolgáltatási vagy megbízási díjhoz. A szervezetek alapítói, tagjai sem csak az önkéntesség keretein belül dolgozhatnak a szervezet kötelékében. Az önfoglalkoztatás szándéka is megjelenhet, azonban fontos, hogy meglegyen mögötte az a tudás és felelősség, ami szabotálja, hogy a szervezet és a szervezetet befogadó közösség érdeke biztonságban legyen (pl.: ne keveredjenek össze a szervezet, illetve a szervezetnek dolgozó alapítók és tagok pénzügyei).

Már a szervezet alapításához is érdemes segítséget kérni! A civil közösségi szolgáltató központok úgy nyújtanak segítséget a civil szervezetek létesítéséhez, hogy beépítik a saját és más szervezetek működésének tapasztalatait. Így már az alapítás előtt fel tudják hívni az alapítók figyelmét arra, ha valami nem, vagy nehezen egyeztethető össze a civil szervezeti jellemzőkkel. A tanácsadás segítségével nagyon sok későbbi gazdálkodási, jogi, adózási stb. probléma előzhető meg.

Egyesület alapítása lépésről-lépésre

Az egyesület akkor jön létre, ha legalább 10 tag egybehangzó akaratnyilatkozattal elfogadja a szervezet alapszabályát. Ez megtörténhet az alakuló közgyűlésen, ahol a tagok a szavazatukkal fejezik ki akaratukat, de a tagok az akaratukat kifejezhetik írásos nyilatkozat útján is (akaratnyilatkozat). Az ülés tartása nélküli létesítés esetén az akaratnyilatkozatot minden alapító tagnak alá kell írnia. Nem feltétel, hogy a tagok ténylegesen egy időben és egy helyen tartózkodjanak az akaratnyilatkozatuk megtétele során.

Az alakuló közgyűlésen dönteni kell: a szervezet megalakulásáról; a tisztségviselők, vagy az egyszemélyi ügyvezető megválasztásáról; a tagdíj mértékéről és a tagdíj megfizetésének esedékességéről; ha nincs tagdíj, akkor a tagok által teljesített vagyoni hozzájárulás mértékéről és annak esedékességéről; a szervezet székhelyéről; az alapszabály elfogadásáról. Az alakuló közgyűlésről jegyzőkönyvet kell készíteni, amit az ülés levezető elnöke, a jegyzőkönyvvezető, és a jegyzőkönyv hitelestésére megválasztott tag ír alá. Csatolni kell továbbá a jelenléti ívet is, amely tartalmazza a tagok nevét, lakcímét (jogi személy esetében székhelyét), aláírását (jogi személy esetén a képviselő/k/ aláírását). A jelenléti ívet a közgyű-

lés levezető elnöke és a jegyzőkönyvvezető az aláírásával hitelesíti.

Ha ülés tartása nélkül, írásos akaratnyilatkozattal jön létre a szervezet, különösen figyelni kell rá, hogy az alapszabály tartalmazza: a képviseleti joggal rendelkező tisztségviselő(k) nevét, lakcímét és édesanyja lánykori nevét; a képviseleti joggal nem rendelkező tisztségviselő(k) nevét, lakcímét; a tagdíj mértékéről és a tagdíj megfizetésének esedékességéről szóló szabályozást; ha nincs tagdíj, akkor a vagyoni hozzájárulás teljesítéséről és annak esedékességéről szóló rendelkezést.

Egyesület nyilvántartásba vétele iránti kérelmet csak az erre a célra szolgáló űrlapon lehet benyújtani a szervezet székhelye szerint illetékes törvényszék felé. Kérelem és a hozzá tartozó útmutató elérhető a birosag.hu oldalon az elektronikus nyomtatványok menüpont alatt. A kérelmet be lehet nyújtani papíralapon (személyesen, vagy postai úton) is, de kényelmesebb elektronikus úton, az ügyfélkapu használatával megküldeni a törvényszéknek.

A szervezet választhatja az egyszerűsített nyilvántartásba vételi eljárást. Ebben az esetben a nyilvántartásba vételi kérelem űrlapba „épített” mintaalapszabályt és más mintaokiratokat kell használni. Az egyszerűsített eljárás során a nyilvántartásba vételi

kérelmet csak elektronikus úton, az ügyfélkapu használatával lehet előterjeszteni. Az eljárás előnye, hogy amennyiben nincs semmilyen hiányosság, a bíróság 15 napon belül dönt a szervezet nyilvántartásba vételéről. Az eljárás hátránya, hogy nincs hiánypótlási lehetőség. Hátrány lehet továbbá, hogy a szervezet nem a saját, hanem a mintaokiratban megállapított szabályok szerint fog működni, de ezt korrigálni lehet egy későbbi alapszabály-módosítással.

A rendes eljárás esetén is nagyon hasznos, az egyszerűsített eljárás esetén pedig elkerülhetetlen, hogy előzetesen összegyűjtsük a következő adatokat: a tagok esetében a nevet és a lakcímet, a tisztségviselők esetében: a nevet, lakcímet, az édesanya lánykori nevét, a képviseleti joggal rendelkező tisztségviselők esetében a NAV bejelentkezés miatt az adóazonosító jelet. A jogi személy tagok, tisztségviselők esetében a képviselő személyes adatait kell előzetesen „begyűjteni”. Ezen adatokat többszörösen kell felvinni az egyszerűsített eljárás iratainak összeállításakor.

A nyilvántartásba vételi kérelemhez minimálisan csatolni kell az ügyvezető szerv tagjainak tisztségelfogadó nyilatkozatát, valamint a székhelyhasználati engedélyt. Több dokumentumra lehet szükség, ha a szervezet különleges nevet választ, fel-

birosag.hu/civil-szervezetek-nevjegyzeke

MAGYARORSZÁG BÍRÓSÁGAI

ÜGYFELEKNEK A BÍRÓSÁGOKRÓL HÍREK ADATBÁZISOK ÉLETPÁLYA ELÉRHETŐSÉGEK BÍRÓSÁGI KÖZLÖNY

HU EN

Címjel > Civil szervezetek névjegyzeke (keresés)

Bírósági határozatok gyűjteménye

Felszámolói díjfedezeti letét webes adatbázis

Statistikai adatok

Közérdekű adatok

Civil szervezetek

Civil szervezetek névjegyzeke

Közzététel kereső

Névellőnőrzés

Vallási közösségek végzéseinek hirdetményi közzététele

Gondnokoltak és előzetes jognyilatkozatok

Általános meghatalmazások

Hirdetmények

Bírósági Könyvtárak Katalógusa

A bírósági szervezet számára előfizetett szakirodalmi adatbázisok

A névjegyzeke a 2011. évi CLXXXI. törvény 86.§ (1) bekezdése szerint közhiteles.

Ha a civil szervezet neve alapján indít keresést, az elnevezés minimum 6 karakterét adja meg. Sikertelen keresés esetében a név egyes elemei közé tegyen szálakejtelt. (pl.: Magyar%Alapítvány)

13. verzió adatai Nyomatható verzió [Vissza a kereséshez](#)

A szervezet alapadatai

Szervezet nyilvántartási száma	
Megnevezés	
Rövidített név	Rövidített név nincs bejegyezve
Idegen nyelvű elnevezés	Idegen nyelvű elnevezés nincs bejegyezve
Székhely ország	Magyarország
Szervezet székhelye	
Szervezet típusa	Alapítvány, közalapítvány
Alapítvány típusa	Alapítvány
Állapot	Nyilvántartásba vett
Országos azonosító	
Eljáró bíróság neve	Miskolci Törvényszék
Ügyzám	
Bírósági határozat száma	
Jogerőre emelkedésének időpontja	
Bejegyzés típusa	
Bejegyzés dátuma	
Régi nyilvántartási szám formátum	
Létfeltét okirat kelte	
Alapítvány jellege	Nyílt alapítvány
Cél szerinti besorolása	Cél szerinti besorolás nincs bejegyezve
Folyamatban lévő eljárás típusa	Folyamatban lévő eljárás nincs bejegyezve
Folyamatban lévő eljárás kezdete	Folyamatban lévő eljárás nincs bejegyezve
Közhiteles jogállás megosztásának / módosításának / törölésének időpontja	
Közhiteles okirat fokozat	Közhiteles
Elektronikus kapcsolattartási cím:	Elektronikus kapcsolattartási cím nincs bejegyezve
Cél szerinti leírás	

Legelső adatállapot Előző adatállapot
Utolsó adatállapot Következő adatállapot

[Beszámolók \(10\)](#)
[Közzétételek \(2\)](#)

[Vissza a találatokhoz](#) [Vissza a kereséshez](#)

ügyelő, vagy egyéb szervet is létrehoz stb. A birosag.hu oldalon elérhető az egyes eljárások vázlatos áttekintése. Ez segíthet annak megállapításában, hogy milyen doku-

mentumokat kell mellékelni a kérelemhez.

Az összes okiratot teljes bizonyító erejű magánokirati formában kell előterjeszteni, ennek megfelelően az egyes aláírások va-

lódíságát két tanú aláírásával vagy ügyvédi ellenjegyzéssel kell igazolni. A hiteles tanúzás az alábbi adatokat kell, hogy tartalmazza: név, lakcím, aláírás.

Az úrlapon azt is lehet kérni, hogy a bejegyzéssel egyidejűleg történjen meg az adószám és a statisztikai számjel megállapítása is. Az adószám megállapításához a szervezet tevékenységéhez kapcsolódó TEÁOR számokat is meg kell adni. E mellett szükség van arra is, hogy a szervezet kiválassza az ÁFA alanyiság, illetve az adómentesség vagy adófizetés módját. Az alapszabályban nem kötelező TEÁOR szám szerint rögzíteni a tevékenységeket. Előzetesen a KSH kereső oldaláról lehet tájékozódni a TEÁOR szerinti besorolásról: https://www.ksh.hu/teor_kereso

A kérelem benyújtására 30 napja van a szervezet elnökének, vagy a szervezet jogi képviselőjének a dokumentumok keltezése, aláírása után.

Ha a kérelem hiánytalan, vagy a szervezet a hiánypótlási kötelezettségének eleget tesz, a bíróság a szervezetet legkésőbb a kérelem benyújtásától számított 60 napon belül nyilvántartásba veszi.

Előfordulhat, hogy a bíróság valami hiányosságot fedez fel és ennek a korrekciójára, pótlására szólít fel. A hiánypótlásra irányuló végzésben szereplő hiányok pótlására általában 30 napos határidőt ad meg az illetékes törvényszék. Ezt a határidőt a szervezet kérelmére meghosszabbíthatja. A hiánypótlás határideje a hosszabbítással együtt sem haladhatja meg a 45 napot.

A szervezet a bírósági nyilvántartásba vételt követően kezdheti meg a tevékenységét. A szervezet a nyilvántartásba vételről végzést kap a Törvényszéktől. A bejegyző végzés elérhető a birosag.hu oldalon található civil szervezetek névjegyzékében is a „Közvételek” hivatkozás alatt.

Ha a nyilvántartásba vételi kérelem úrlapon a szervezet kérte az adószám és a statisztikai számjel megállapítását, akkor a NAV és a KSH irányába már nem kell külön intézkednie a bejegyzést követően. A Bíróság, a NAV és a KSH kölcsönösen értesíti egymást a nyilvántartásba vételről, az adószám és a KSH számjel megállapításáról.

A gyakorlat azt mutatja, hogy több pénzügyintézet is kéri a bankszámlanyitáshoz a közjegyző által készített aláírási címpéldányt. E mellett a cégkapu létesítéséhez is szükség van erre a dokumentumra. Ezért legalább az elnöknek és azoknak a tisztségviselőknek kell aláírási címpéldányt készíttetni a közjegyzőnél, akik képviseleti jogot gyakorolnak. A közjegyzők tisztában vannak azzal, hogy a birosag.hu oldalon szereplő civil névjegyzék közhitelesnek számít, ezért nem

kérik a törvényszék által kiadott kivonatot. A közjegyző igény szerint több aláírási címpéldányt állít ki.

Az adószám megállapítása után 15 napon belül kell a szervezet cégkapu regisztrációját elvégezni. Ehhez a szervezet képviselőjének ügyfélkapu hozzáférése van szükség. Az egyesület, mint „egyéb gazdálkodó szervezet” tudja magát regisztrálni. A regisztrációhoz az alapszabály és az aláírási címpéldány digitális másolatára van szükség.

A jogerős végzéssel és az adószámmal lehet menni a pénzügyteretbe a bankszámlát megnyitni.

Alapítvány létrehozása lépésről-lépésre

Az alapító az alapító okiratban rendelkezik az alapítvány céljáról, vagyonáról, szervezetéről, képviseléről stb. A célok meghatározására különösen figyelni kell, mert a későbbiekben csak szigorú feltételekkel lehetséges az alapítvány céljának módosítása. Hasonlóan körültekintőnek kell lenni a név megválasztásával is, mert a név módosítására is korlátozottan van lehetőség. Ha több személy alapítja a szervezetet, akkor az alapító okiratot is többen fogják megalapítani. A jogi képviselőt kikerülhet, de nem célszerű. (Ha nincs jogi képviselő, abban az

esetben az alapító, vagy annak képviselője mellett 2 tanúnak kell aláírnia az okiratot. Az aláírásuk mellett szerepelnie kell a tanúk lakcímének is). Ha az alapítvány alapító vagyonában ingatlan szerepel, akkor kötelező a jogi képviselőt a földhivatali eljárás miatt.

Az alapítónak gondoskodnia kell az alapítvány alapító vagyonáról. Az alapító okiratban a vagyon összegét minden esetben pontosan meg kell határozni, illetve fel kell tüntetni. Több alapító esetében mindig külön-külön kell megjelölni az egyes alapítók által rendelkezésre bocsátott vagyon összegét.

Pénzbeli alapító vagyon esetében az alapítónak a pénzügyteret bankszámlán (pl. előtársasági számlán) kell elhelyeznie, vagy ügyvédi letétbe kell helyeznie. Ez esetben a banki, illetve ügyvédi igazolást kell a bírósághoz eljuttatni. Ingatlan alapító vagyon esetében tulajdoni lapot is kell benyújtani a Törvényszék felé. Az illetékes földhivatal által kiadott tulajdoni lap igazolja az ingatlan átadását. Ingóság esetében is hitelt érdemlő módon kell igazolni a vagyon meglétét. Elképzelhető szellemi javaknak az alapítvány javára való leköltése is. Ezeket az alapító okiratban pontosan meg kell jelölni (például szabadalom, adott műre vonatkozó szerzői jog stb.).

Az alapítvány működésének megkezdéséhez szükséges vagyont már a nyilvántartási kérelem benyújtása előtt át kell ruházni az alapítványra. A teljes alapítóvagyonat pedig legkésőbb az alapítvány nyilvántartásba vételétől számított egy éven belül kell átruházni az alapítványra. Ennek megtörténtét igazolni kell az illetékes törvényszék irányába.

Az alapítónak ki kell jelölni a kuratórium, illetve szükség szerint a felügyelő bizottság és más kuratóriumi szervek tagjait. Be kell szerezni e tisztségviselők feladatát elvállaló és összeférhetetlenségre vonatkozó, két tanúval hitelesített nyilatkozatát. Nem feltétlenül szükséges kuratóriumot létrehozni. Az ügyvezetési feladatot egyszemélyi ügyvezető szerv, a kurátor is elláthatja.

Az alapítvány a bírósági nyilvántartásba vétellel jön létre. Az alapítvány nyilvántartásba vétele iránti kérelmet csak az erre a célra szolgáló űrlapon lehet benyújtani a szervezet székhelye szerint illetékes törvényszékhez. A kérelem és a hozzá tartozó útmutató elérhető a birosag.hu oldalon az elektronikus nyomtatványok menüpont alatt. A kérelmet be lehet nyújtani papíralapon (személyesen, vagy postai úton) is, de kényelmesebb elektronikus úton, az ügyfélkapu használatával megküldeni a Törvényszéknek.

Az alapítványok nyilvántartásba vétele után illetéket kell fizetni. Az illeték megfi-

zetése alól csak akkor mentesül az újonnan létrejövő belföldi alapítvány, ha vállalja hogy az alapítást követő második év végéig megszerzi a közhasznú jogállást. Erről a nyilvántartásba vételi kérelem űrlapján lehet nyilatkozni.

A kérelemhez minimálisan csatolni kell az ügyvezető szerv tagjainak tisztségelfogadó nyilatkozatát, valamint a székhelyhasználati engedélyt. Több dokumentumra lehet szükség, ha a szervezet különleges nevet választ, felügyelő, vagy egyéb szervet is létrehoz stb. A birosag.hu oldalon elérhető az egyes eljárások vázlatos áttekintése. Ez segíthet annak megállapításában, hogy milyen dokumentumokat kell mellékelni a kérelemhez.

Az összes okiratot teljes bizonyító erejű magánokirati formában kell előterjeszteni, ennek megfelelően az egyes aláírások valódiságát két tanú aláírásával vagy ügyvédi ellenjegyzéssel kell igazolni.

A nyilvántartásba vételre irányuló kérelmet a Törvényszékhez az alapítónak, vagy ha több alapító van, akkor az alapítóknak kell beadni. Lehetőség van jogi képviselő (ügyvéd, kamarai jogtanácsos) bevonására a teljes eljárás lefolytatása során. Figyelem: a kuratórium elnöke nem jogosult a kérelem benyújtására!

Az alapító választhatja az egyszerűsített nyilvántartásba vételi eljárást. Ebben az

esetben a nyilvántartásba vételi kérelem űrlapba „épített” minta alapítóokiratot és más mintaokiratokat kell használni. Az egyszerűsített eljárás során a nyilvántartásba vételi kérelmet csak elektronikus úton, az ügyfélkapu használatával lehet előterjeszteni. Az eljárás előnye, hogy amennyiben nincs semmilyen hiányosság, a bíróság 15 napon belül dönt a szervezet nyilvántartásba vételéről. Az eljárás hátránya, hogy nincs hiánypótlási lehetőség. Hátrány lehet, hogy a szervezet nem a saját, hanem a mintaokiratban megállapított szabályok szerint fog működni, de ezt korrigálni lehet egy későbbi alapító okirat módosítással.

Az űrlapon azt is lehet kérni, hogy a bejegyzéssel egyidejűleg történjen meg az adószám és a statisztikai számjel megállapítása is. Az adószám megállapításához a szervezet tevékenységéhez kapcsolódó TEÁOR számokat is meg kell adni. Emellett szükség van arra is, hogy a szervezet kiválassza az ÁFA alanyiság, illetve az adómentesség, vagy adófizetés módját. Az alapszabályban nem kötelező TEÁOR szám szerint rögzíteni a tevékenyégeket. Előzetesen a KSH kereső oldaláról lehet tájékozódni a TEÁOR szerinti besorolásról:

https://www.ksh.hu/teakor_kereso

A kérelem benyújtására 30 napja van az alapítónak, vagy a szervezet jogi képviselő-

jének a dokumentumok keltezése, aláírása után.

Ha nem kell a szervezetet a hiányok pótlására felhívni, vagy a szervezet a hiánypótlási kötelezettségének eleget tesz, a bíróság a szervezetet legkésőbb a kérelem benyújtásától számított 60 napon belül nyilvántartásba veszi.

Előfordulhat, hogy a bíróság valami hiányosságot fedez fel, és ennek korrekciójára, pótlására szólít fel. A hiánypótlásra irányuló végzésben szereplő hiányok pótlására általában 30 napos határidőt ad meg az illetékes törvényszék. Ezt a határidőt a szervezet kérelmére meghosszabbíthatja. A hiánypótlás határideje a hosszabbítással együtt sem haladhatja meg a 45 napot.

Ha a kérelem benyújtásakor a szervezet kérte az adószám és a statisztikai számjel megállapítását, akkor a NAV és a KSH irányába már nem kell külön intézkednie a bejegyzést követően. A bíróság, a NAV és a KSH kölcsönösen értesítik egymást a nyilvántartásba vételről, az adószám és a KSH számjel megállapításáról.

A gyakorlat azt mutatja, hogy több pénzüintézet is kéri a bankszámlanyitáskor a közjegyző által készített aláírási címpéldányt. Emellett a cégkapu létesítéséhez is szükség van erre a dokumentumra. Ezért legalább a kuratóriumi elnöknek és azoknak a

tisztségviselőknél kell aláírási címpéldányt készíttetni a közjegyzőnél, akik képviselői jogot gyakorolnak. A közjegyzők tisztában vannak azzal, hogy a birosag.hu oldalon szereplő civil névjegyzék közhitelesnek számít, ezért nem kéri a Törvényszék által kiadott kivonat. A közjegyző igény szerint több aláírási címpéldányt állít ki.

Az adószám megállapítása után 15 napon belül kell a szervezet cégkapu regisztrációját elvégezni. Ehhez a szervezet képviselőjének ügyfélkapu hozzáférése van szükség. Az alapítvány, mint „egyéb gazdálkodó szervezet” tudja magát regisztrálni. A regisztrációhoz az alapító okirat és az aláírási címpéldány digitális másolatára van szükség.

Az alapítványnak a bejegyzést tanúsító végzés és az adószám birtokában van lehetősége arra, hogy a letéti/előtársasági számla helyett, „rendes” bankszámlát létesítsen.

A civil szervezetek működésének kezdetei

A szervezetek működésének első éve, különös figyelmet érdemel. Egy sor új eljárást kell a gyakorlatban megismerni és alkalmazni. Meg kell kezdeni a szervezet működtetését, közösségi és a szakmai munkáját. Ez az időszak forrásszervezési szempontból is érdekes, hiszen az állami és a magán támoga-

tási lehetőségek igazából csak több év után válnak teljes mértékben elérhetővé, de ehhez is arra van szükség, hogy a szervezetek már az indulás időszakában megalapozzák a későbbi lehetőségeiket.

Az alábbiakban néhány látszólag egyszerű, de mégis odafigyelést érdemlő dologra szeretnénk felhívni az elinduló szervezetek figyelmét. Az összeállítás hasznos lehet azoknak a szervezeteknek is, amelyeknél tisztújítás következett be, esetleg egy kevésbé aktív időszak után indulnak újra.

Kötelező szabályzatok

A jogszabályok csak részben, az általános (mindenki számára kötelező) rendelkezések szintjén szabályozzák a civil szervezetek működését, tevékenységét. A speciális, csak az adott szervezetre érvényes szabályok, eljárások megalkotása a szervezetekre hárul. Egyes szabályzatok megalkotása minden szervezet számára kötelező. Ezek elkészítését a törvények írják elő. Kötelezően elkészítendő szabályzatok közé tartozik a szervezet létesítő okirata, a számviteli politika, illetve a személyes adatok kezelésével összefüggő tájékoztatók és az adatvédelmi nyilvántartás elkészítése.

A szervezetnek van lehetősége, de nem kötelező szervezeti és működési szabályzatot alkotnia. Más szabályzatokat akkor

kell megalkotni, ha a szervezet működésében olyan körülmény következik be, ami a szabályozást indokoltá teszi. Befektetési szabályzatot kell elfogadnia a szervezetnek akkor, ha befektetési tevékenységet végez (pl. leköti a vagyonának egy részét). A szervezetek szakmai/közösségi tevékenysége is megkövetelheti, hogy a szervezet belső szabályokat alkosson. Az állami, önkormányzati feladatok átvállalása pl. azzal is együtt jár, hogy a civil szervezet megalkotja ugyanazokat a szabályzatokat, amelyeket bármely más közszolgáltatónak is meg kell alkotnia az adott területen.

Létesítő okirat

A szervezet legfontosabb és egyben kötelezően elkészítendő szabályzata a saját létesítő okirata. Az egyesületek esetében az alapszabály, az alapítványoknál az alapító okirat tartalmazza a szervezet legfontosabb jellemzőit, a szervezeten belüli felelőségek, eljárások rendjét. A létesítő okiratban megjelenő célok, tevékenységek és szabályok döntő mértékben befolyásolják a szervezet forrásszervezési, gazdálkodási, adózási lehetőségeit. A működés pedig egyszerűbbé tehető azáltal, ha az eljárásrendek a szervezet valós lehetőségeihez, adottságaihoz igazodnak. Akár a szervezet működésének első évében,

akár később, a létesítő okiratokat célszerű az élethez igazítani.

Számviteli politika

A megalakulást követő 90 napon belül a szervezet köteles számviteli politikát készíteni. A számviteli politika célja, hogy a szervezet adottságainak figyelembevételével, részletesen rögzítse a számviteli alapelveknek és jogszabályi előírásoknak megfelelő eljárásokat, módszereket, melynek mentén a gazdasági adminisztráció minden érintett számára követhető, végrehajtható. A számviteli politika minimálisan tartalmazza:

- a pénzkezelési szabályzatot;
- az eszközök és források leltárkészítési és leltározási és selejtezési szabályzatát;
- az eszközök és források értékelési szabályzatát;
- illetve a kettős könyvvitel vezetése esetén a számlarendet és a számlatükröt.

A működés során végig figyelni kell arra, hogy a számviteli törvény változása esetén 90 napon belül aktualizálni kell a számviteli politikát. A számviteli politika kialakítása a szervezet törvényes képviselőjének a felelősége. A gyakorlatban a könyvelő és a szervezet tisztségviselőinek együttműködése szükséges a szabályzatok elkészítéséhez.

A személyes adatok kezelésével összefüggő dokumentumok

A civil szervezetek általában nem minősülnek közfeladat ellátónak, ezért nem kötelező adatvédelmi szabályzatot alkotniuk. Szükséges azonban adatvédelmi nyilvántartást készíteniük. Emellett gondoskodniuk kell azok megfelelő tájékoztatásáról, akiknek az adatait kezelik. Ehhez szükség lehet az ún. adatkezelési tájékoztatók kidolgozására, közzétételére. Ezek tartalmazzák az adatkezelés céljával, jogalapjával, az érintettek megillető jogokkal stb. kapcsolatos információkat. Célszerű lehet tevékenység- vagy ügycsoportonként összeállítani a tájékoztatókat. Készíthető adatkezelési tájékoztató pl. a rendezvényekhez, az internetes megjelenéshez, a humán erőforrás gazdálkodáshoz stb. kapcsolódóan.

A döntéshozó/ügyvezető szerv ülésének összehívása

Évente legalább egy alkalommal kötelező összehívni az egyesületek közgyűlését/küldöttgyűlését. Ennek a kötelezően megtartandó gyűlésnek az időpontját célszerű összekapcsolni az éves beszámoló elfogadásával. Az előző évről szóló beszámolót és a közhasznúsági mellékletet május 31-ig kell elfogadni és közzétenni. Az éves rendes

közgyűlés időpontját érdemes beszámoló elfogadásához időzíteni. A közgyűléseket általában április-májusban tartják a szervezetek, mert eddig biztosan elkészíthető a beszámoló pénzügyi és szakmai része is. A megalakulást követő első évben egy szervezetnek azonban az az érdeke, hogy minél hamarabb elfogadja és letétbe helyezze a beszámolóját. A téli-tavaszi időszakban több olyan pályázat jelenik meg, melynél feltétel, hogy a szervezet rendelkezzen legalább egy lezárt üzleti évvel, azaz legyen elfogadott, és letétbe helyezett beszámolója. Egy alakuló szervezet esetében a beszámolót általában érdemes január-február hónapban elfogadni.

Az alapítványok esetében a beszámolót a kuratórium fogadja el. A kuratóriumnak is évente egy alkalommal üléseznie kell. Kuratórium ülését célszerű a beszámoló elfogadásához igazítani. A több éve működő szervezetek esetében április és május hónapokra esik a beszámoló elfogadása. Az induló alapítványok esetében is érdemes minél hamarabb elérni, hogy a szervezet lezárja az első üzleti évét.

Az egyesületek elnökségére is érvényes, hogy évente egy alkalommal ülést kell tartaniuk. Az esetükben is érdemes egy ülést a beszámoló elfogadáshoz igazítani. Az egyesületek esetében az elnökség feladata a beszámolót előkészítő közgyűlés előkészítése.

Változások a szervezetek életében

A változást eredményező döntések meghozatala az egyesületek körében

Minden egyesület legfeljebb öt évig tud változtatás nélkül működni. Ez a leghosszabb idő, amennyire az egyesületek tisztségviselői megválaszthatók. Az egyesület bármely jellemzője bármikor megváltoztatható a tagok akaratával. Az egyesület neve, célja, szervezeti rendje stb. viszonylag gyorsan és egyszerűen módosítható. A módosításokat, változásokat eredményező döntések meghozatalához pedig többnyire elegendő, hogy:

– tagok több mint fele részt vegyen a közgyűlés ülésén vagy az ülés tartása nélküli határozathozatalban;

– illetve, hogy a döntésben részt vevő tagok több, mint fele (50%+1 fő) egybehangzóan foglaljon állást az adott kérdés mellett.

Különösen a nagyobb létszámú, vagy az egymástól távol élő tagokból álló szervezetek körében elterjedt, hogy a tagok távollaradása miatt határozatképtelen ülés helyett megismételt közgyűlést tartanak. A megismételt közgyűlésen, ha erről a tagok előzetesen tájékoztatást kaptak, a jelenlévők számától függetlenül lehet döntést hozni. A

tisztújítás, a székhely módosítása vagy pl. az éves beszámoló elfogadása – ha a szervezet alapszabálya másként nem rendelkezik – egyszerű többséggel történik. Így e kérdésekről egy „létszámhiányos” megismételt közgyűlésen is lehet dönteni.

Természetesen vannak esetek, amikor nem egyszerű, hanem minősített többségre van szükség a döntéshozatalhoz. A Ptk. előírja, hogy az egyesület alapszabályának módosításához, az egyesület egyesüléséhez és szétválásához a közgyűlés háromnegyedes szótöbbséggel hozott határozata szükséges. Ezekben az esetekben a változás feltétele, hogy a tagok egyszerű többsége részt vegyen a döntéshozatalban. E résztvevő tagok háromnegyedének kell azonos módon szavaznia például az alapszabály módosításához. Ennél is szigorúbb követelmény kapcsolódik az egyesület céljának módosításához, illetve az egyesület megszűnéséről szóló közgyűlési döntés meghozatalához. Ezekben az esetekben az összes szavazati joggal rendelkező tag háromnegyedes szótöbbséggel hozott határozata szükséges. Tehát nem a közgyűlés ülésén jelen lévő, esetleg az írásban szavazó tagok háromnegyedéről van szó, hanem az összes rendes tag háromnegyedének kell egybehangzóan szavazni. A minősített szavazással eldöntendő kérdések esetében a megismételt közgyűlés

is csak akkor hozhat döntést, ha az ülés határozatképesnek tekinthető.

A veszélyhelyzet nyomán nagy figyelmet kapott az a kérdés, hogy miként tud a közgyűlés döntést hozni. Több olyan döntéshozatali mód is előtérbe került, amely addig kevésbé volt ismert és elterjedt a civil szervezetek körében. A döntések meghozhatók:

- Személyes jelenléttel megtartott ülésen.
- Elektronikus hírközlő eszköz alkalmazásával megtartott ülésen, ha erre az alapszabály lehetőséget ad. Ha van mód az elektronikus hírközlő eszköz használatával megtartott ülésre, az megvalósulhat úgy is, hogy a tagoknak egy része kapcsolódik online módon az üléshez, míg másik részük személyesen vesz részt.
- Ülés tartása nélküli határozathozatal keretében, írásban történő szavazás útján, ha az alapszabály ezt lehetővé teszi.
- Az egyszerűsített változásbejegyzési eljárásban, az ülés tartása nélküli határozathozatal keretében, a tagok okiratba foglalt akaratnyilatkozatával. A tagok háromnegyedének egybehangzó akaratnyilatkozata elegendő a módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt alapszabály megállapításához. Az alapszabály elfogadásával gyakorlatilag

minden nyilvántartási adatot módosítani lehet, de az egyszerűsített eljárást nem választhatják a közhasznú szervezetek, illetve az egyszerűsített eljárás keretében nem lehet a közhasznú jogállás megszerzését kezdeményezni.

Az egyesületet érintő változások bejelentése a bíróság felé

A létesítő okirat módosítását, illetve bármely nyilvántartási adat változását 60 napon belül be kell jelenteni a szervezetnek a szervezetet nyilvántartó törvényszék felé. A változás bejelentésének elmulasztása 10.000 – 900.000 Ft bírságot vonhat maga után. Az egyesület a változás bejegyzését csak az erre a célra szolgáló „Egyesület változásbejegyzése iránti kérelem” (PK-101V) ÁNYK-ürlep kitöltésével kérheti a bíróságtól. A kérelmet ahhoz a törvényszékhez kell benyújtani, amelyik nyilvántartásba vette a szervezetet. A kérelmet a közhasznú szervezetek, a szövetségek, illetve azok a szervezetek, amelyek jogi képviselővel járnak el, csak elektronikusan nyújthatják be. Más civil szervezetek szabadon választhatják meg, hogy papír alapon (személyesen, vagy postai úton) vagy elektronikus úton, az ÁNYK program, illetve az ügyfélkapu/cégkapu használatával nyújtják be a kérelmet.

Lehetőség van egyszerűsített változásbejegyzési eljárást kérni, de ez együtt jár azzal, hogy a szervezet elfogadja a kérelem részét képező mintaokiratot is. E döntést csak a szavazásban részt vevő tagok háromnegyedének szavazatával lehet meghozni. Az egyszerűsített eljárást nem választhatják a közhasznú szervezetek, illetve az egyszerűsített eljárás keretében nem lehet a közhasznú jogállás megszerzését kezdeményezni.

A változásbejegyzés iránti kérelmét a szervezet terjeszti elő. A papír alapú kérelmet az egyesület elnökének kell aláírnia. A kérelem elektronikus benyújtása esetén az elnök vagy az általa írásban meghatalmazott személy lesz a beküldő. Az egyszerűsített eljárást csak elektronikus úton lehet lefolytatni.

A változásbejegyzési kérelemhez csatolni kell minden dokumentumot, ami igazolja az adatok módosítását. Ha az egyesület új tisztségviselőt választ, vagy meghosszabbítja a tisztségviselő lejáró mandátumát, akkor pl. csatolnia kell az ülés/döntéshozatal jegyzőkönyvét és – ha szükséges – az ülés jelenléti ívét is. Tisztségviselő váltás esetén – ha az alapszabály megfogalmazása ezt indokolja – az új tisztségviselő adatai is bekerülnek az alapszabályba, amit szintén be kell nyújtani. Emellett csatolni kell a megválasztott személy nyilatkozatát a tisztség elfogadásáról és az összeférhetlenség-

ről. Ha a szervezet székhelyet vált, akkor a jegyzőkönyv, a módosított alapszabály és a székhelyhasználati engedély igazolja a változtatás megtörténtét.

A kérelemhez készült útmutató mellett a birosag.hu oldalon elhelyezett áttekintés is segíthet annak megállapításában, hogy milyen dokumentumokat kell mellékelni a kérelemhez.

Az alapszabály módosítása esetén csatolni kell a módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt alapszabályt. Az alapszabályban láthatóvá kell tenni, hogy mely rendelkezések módosultak. A változásokat leggyakrabban **vastag, dőlt** betűvel kiemelve szokták jelölni. A tagoknak nem a módosításokat kell elfogadnia, hanem a módosításokat is tartalmazó egységes szerkezetbe foglalt alapszabályt. Nem lehet az alapszabályt hatályon kívül helyezni és új létesítő okiratot elfogadni. Bármilyen mértékű a változás, az alapszabályt csak módosítani lehet.

Az egységes szerkezetbe foglalt alapszabály végén az egyesület elnökének nyilatkozatot kell tenni: „alulírott....., mint a (szervezet) képviselője igazolom, hogy a létesítő okirat egységes szerkezetbe foglalt szövege megfelel a létesítőokirat-módosítások alapján hatályos tartalmának”. Ez a nyilatkozat mellőzhető, ha a szervezet jogi képviselővel jár el, mert ekkor a jogi kép-

viselő igazolja az alapszabály szövegének érvényességét és aktuális jellegét.

A változást eredményező döntések meghozatala az alapítványok körében

Az alapítványok elviekben évtizedekig is működhetnek változatlan formában. Az alapítványi célokat és a szervezet nevét csak bizonyos feltételek mellett lehet változtatni. A tisztségviselők pedig határozatlan időtartamra is kijelölhetők. Ezzel egyértelmű ritka, hogy a működés során ne kellene változtatni például az alapítványi szervek összetételén.

Az alapítványok esetében a döntéshozó szerv az alapító (illetve az alapítói jogok gyakorlója, ha az alapító átruházta az alapítói jogok gyakorlását). Az alapító a döntéseit határozati formában hozza meg, és írásba foglalja. Az alapítói határozatokat mindig célszerű csatolni a bíróság részére benyújtott kérelmekhez. A határozatok nélkül a változások nem mindig lennének követhetőek.

Ha az alapítói jogokat többen gyakorolják, akkor figyelni kell arra, hogy együttesen vagy testületben jogosultak dönteni. Ha együttesen jogosultak döntést hozni, akkor az alapítói határozatokat is közösen jogosultak meghozni. Nem szükséges, hogy egy

helyen legyenek, vagy egy időben hozzák meg a döntést. A határozatokat tartalmazó okiratot külön-külön keltezéssel is aláírhatják. Ez esetben a módosításokkal egyetemes alapító okirat keltezése megegyezik az időben utolsó aláírás dátumával. Ennél azonban jóval gyakoribb, hogy az érintettek megállapodnak, és egy keltezés alatt írják alá a döntéseket.

Ha az alapítók a jogaikat testületben, az ún. alapítók gyűlésében gyakorolják, akkor az egyesületekre vonatkozó szabályok szerint járhatnak el. Többféle döntéshozatali módot is be lehet építeni az alapító okirat rendelkezései közé. Az alapítók gyűlése, sőt a kuratórium is hozhat döntést:

- személyes jelenléttel megtartott ülésen,
- elektronikus hírközlő eszköz alkalmazásával megtartott ülésen, ha erre az alapító okirat lehetőséget ad, ha van mód az elektronikus hírközlő eszköz használatával megtartott ülésre, az megvalósulhat úgy is, hogy a tagoknak egy része kapcsolódik online módon az üléshez, míg másik részük személyesen vesz részt,
- ülés tartása nélküli határozathozatal keretében, írásban történő szavazás útján, ha az alapító okirat ezt lehetővé teszi.

A döntéshozatal szabályait lehet módosítani. Az elektronikus személyes jelenléttel vagy írásos szavazással történő döntéshozatal szabályait bármikor be lehet építeni az alapító okiratba. A változásbejegyzés elindítása előtt a szervezetnek mindenképp ellenőriznie kell, hogy a létesítő okirata szerint ki jogosult a többi alapító képviselőjére, így a kérelem benyújtására. Ha erről az alapító okirat nem rendelkezik, az alapítók gyűlésén célszerű olyan döntést hozni, amely által – eseti jelleggel vagy legfeljebb 5 éves időtartamra – megbíznak egy személyt az alapítók gyűlésének képviselőjével.

Az alapítvány ügyvezető szerve a kuratórium, vagy egy személyből álló szerv esetén a kurátor. Döntési jogköre csak a jogszabályok, illetve az alapítótól származó tárgykörökben van. Az alapító kijelölheti, hogy halála, megszűnése esetén ki gyakorolja tovább az alapító jogokat. Az alapító kijelölése alapján a kuratórium, illetve bármely más alapítványi szerv jogosulttá válhat az alapítói jogok gyakorlására. Ha nincs kijelölt személy vagy alapítványi szerv, kijelölés hiányában a kuratórium gyakorolja az alapítói jogokat, de az alapítói jogokat gyakorló alapítványi szerv a saját tagjaival és vezetőjével, valamint a szerv ellenőrzésére szolgáló személyekkel kapcsolatos alapítói jogokat nem gyakorolhat.

Az alapítványt érintő változások bejelentése a bíróság felé

A változásbejegyzés iránti kérelmet:

- az alapítvány alapítója,
- ha több alapító van, és az alapítói jogokat testületben gyakorolják, akkor az alapítók gyűlésének képviselője nyújthatja be,
- ha több alapító van, de az alapítók nem alkotnak testületet, akkor együttesen kell benyújtaniuk.

Ez természetes, hiszen a nyilvántartási adatok változását eredményező döntéseket az alapító hozza meg. Előfordulhat azonban, hogy az alapító nem kívánja tovább gyakorolni az alapítói jogait. Ilyekor lehetősége van arra, hogy e jogait egy megállapodás keretében átruházza másra. Az átruházás tényét rögzíteni kell az alapító okiratban. Technikailag az alapító okirat keltének a változását kell megadni a kérelemben, de mellékelni kell az alapító okiratot és az alapítói jogok átruházásáról szóló megállapodást is.

A változás bejegyzését az alapító vagy az alapítói jogok gyakorlója (továbbiakban: alapító) csak az erre a célra szolgáló „Alapítvány változásbejegyzése iránti kérelem” (PK-102V) ÁNYK-ürlap kitöltésével kérheti a bíróságtól. A kérelmet ahhoz a tör-

vényszékhez kell benyújtani, amelyik nyilvántartásba vette a szervezetet. A kérelmet a közhasznú szervezetek, közalapítványok, illetve azok a szervezetek, amelyek jogi képviselővel járnak el, csak elektronikusan nyújthatják be. Más alapítványok szabadon választhatják meg, hogy papíralapon (személyesen, vagy postai úton) vagy elektronikus úton, az ÁNYK program, illetve az ügyfélkapu/cégkapu használatával nyújtják be a kérelmet.

A kuratórium akkor kezdeményezhet változásbejegyzést, ha az alapító meghalt, jogutód nélkül megszűnt vagy az alapítói jogokat más okból véglegesen nem gyakorolja és az alapítói jogok gyakorlására más személyt vagy alapítványi szervet sem jelölt ki.

Lehetőség van egyszerűsített változásbejegyzési eljárást kezdeményezni, de ez együtt jár azzal, hogy az alapító elfogadja a kérelem részét képező mintaokiratot is. Ez a működő alapítványok esetében nem mindig előnyös, mert bevált eljárásrendeket változtathat meg. (Pl. a mintaokirat nem rendelkezik az alapítók gyűléséről.) Az egyszerűsített eljárást csak elektronikus úton lehet lefolytatni. Az egyszerűsített eljárást nem választhatják a közhasznú alapítványok, illetve egyszerűsített eljárás keretében nem lehet a közhasznú jogállás megszerzését kezdeményezni.

A változásbejegyzési kérelemhez csatolni kell minden dokumentumot, ami igazolja az adatok módosítását. Ha az alapító új tisztségviselőt jelöl ki, vagy meghosszabbítja a tisztségviselő lejáró mandátumát, akkor pl. csatolnia kell a tisztségre felkért személy nyilatkozatát a tisztség elfogadásáról és az összeférhetetlenségről. Ha új tisztségviselőt bíz meg az alapító, akkor az alapító okirat is módosul, amit szintén be kell nyújtani. Ha az alapítvány székhelyet vált, akkor a módosított alapító okirat és a székhelyhasználati engedély igazolja a változtatás megtörténtét.

Az alapító okirat módosítása esetén csatolni kell a módosításokkal egységes szervezetbe foglalt alapító okiratot. Az alapító okiratban láthatóvá kell tenni, hogy mely rendelkezések módosultak. A változásokat leggyakrabban **vastag, dőlt betűvel** kiemelve szokták jelölni. Az alapítónak nem csak módosításokról kell döntést hoznia, hanem a módosításokat is tartalmazó teljes alapító okiratot kell elfogadnia. Nem lehet az alapító okiratot hatályon kívül helyezni és új létesítő okiratot elfogadni. Bármilyen mértékű a változás, az alapító okiratot csak módosítani lehet.

Az egységes szervezetbe foglalt alapító okirat végén az alapítónak (alapítóknak) nyilatkozatot kell tenni: „alulírott....., mint a

(szervezet) alapítói jogainak gyakorlója igazolom, hogy a létesítő okirat egységes szerkezetbe foglalt szövege megfelel a létesítő okirat módosítások alapján hatályos tartalmának” Ez a nyilatkozat mellőzhető, ha az alapító jogi képviselővel jár el, mert ekkor a jogi képviselő igazolja az alapító okirat szövegének érvényességét és aktuális jellegét.

Az egyszerűsített változásbejegyzési eljárásban használt a mintaokiratban nincs mód a szöveg formázásával kiemelni a változásokat. Ha már a szervezet létesítése is egyszerűsített eljárásban történt meg, akkor a módosítások csak akkor lesznek követhetők, ha az alapítói határozatot is benyújtja a szervezet.

A civil szervezetet érintő változások bejelentése a NAV irányában

A Törvényszék által nyilvántartott adatok változását nem kell külön bejelenteni a NAV felé is. Az egyablakos ügyintézés keretében a Törvényszék a nyilvántartásba vétellel párhuzamosan tájékoztatja az adóhatóságot pl. a tisztségviselők, a székhely stb. adatainak változásáról, de a bíróság nem minden adatot tart nyilván, amire az adóhivatalnak szüksége van a szervezet működése, tevékenysége, adózása szempontjából. Ezeket a 'T201CSZ (2021-ben a 21T201C-

SZ) jelű „Bejelentő és változásbejelentő lap a bíróság (törvényszék) által nyilvántartott (civil) szervezeteknek” nyomtatványon kell bejelenteni a Törvényszék felé. A nyomtatványt elektronikus úton a cégkapu használatával lehet benyújtani a NAV felé. Változásbejegyzési kérelmet kell benyújtani, ha a szervezet újra igényli a törölt adószámát, vagy vámazonosító számot igényel. Akkor is kérelmet kell benyújtania a szervezetnek, ha az alábbi adatok bejelentését, módosítását, törlését kéri:

- a szervezet számlaszáma(i),
- telephely adatok (A bíróság nem tartja nyilván a telephely adatokat. A szervezet azonban csak akkor tudja elszámolni a telephely költségeit, ha bejelenti a NAV-nál.)
- ÁFA mentességre, -kötelezettségre vonatkozó nyilatkozatok,
- a fő tevékenység változása, (Itt a szervezetek TEÁOR szerinti fő tevékenységéről van szó.)
- a fő tevékenységhez kapcsolódó engedély,
- egyéb tevékenység(ek), (Itt a TEÁOR szerinti tevékenységek felvételéről, elhagyásáról van szó). (A TEÁOR szerint kell megadni az alapcél szerinti / közhasznú/, illetve a vállalkozási tevékenységeket.)

- az egyéb tevékenység(ek)hez kapcsolódó működési engedély,
- közösségi adószám és egyéb a nemzetközi és közösségi szintű adózását érintő adatok,
- a székhelyhez kötődő működési engedély, (A bíróság tartja nyilván a székhelyadatokat. A NAV csak a székhelyhez kapcsolódó hatósági engedélyeket tartja nyilván.)
- az iratok, elektronikusan rendelkezésre álló bizonylatok és nyilvántartások őrzési helye,
- az Áfa tv. szerinti elektronikus könyv, bizonylat, nyilvántartás, online hozzáférést biztosító, elektronikus megőrzésére vonatkozó nyilatkozat,
- a megválasztott könyvvizsgáló adatai,
- a kapcsolatos vállalkozás(ok) adatai.

A változások átvezetése más hatóságok, szervezetek irányába

Egy-egy változás nyomán számos ügynitvzési, adminisztrációs kötelezettség keletkezik. Ezek kapcsán a legfontosabb tudnivaló, hogy ameddig a szervezet vagy a jogutódja létezik, kötelessége és érdeke pontosan tájékoztatni a vele kapcsolatban álló intézményeket, szervezeteket és embereket az adatainak, alapvető jellemzőinek válto-

zásáról. A szervezeti változások nem törlik el a szervezettel szemben, vagy épp a szervezet által mások irányban támasztott jogos igények teljesítésének kötelezettségét.

A szervezet elérhetőségét, képviselőjét érintő változásokat mindenképp jelezni kell azon szereplők felé, akikkel a szervezetnek bármilyen élő megállapodása, szerződése van. Így különösen fontos jelezni a változásokat:

- a cégkapu szolgáltatás irányába,
- a pályázatok irányába (ha szükséges, akkor a telefonos és elektronikus elérhetőségeket is frissítve),
- a támogatók, adományozók irányába,
- a villany, gáz, víz és egyéb közműveket szolgáltatók irányába,
- a szervezet számára folyamatos vagy rendszeres szolgáltatást nyújtó vállalkozások, szervezetek irányába (pl. könyvelő, bank),
- a még nem teljesült szerződések, megrendelések által érintettek irányába,
- a határozatlan idejű önkéntesek, munkavállalók irányába,
- stb.

A változásokat más-más eljárások által lehet érvényre juttatni. A legtöbb esetben vagy a jogszabályok által, vagy az adott

szerződésben megállapított határidőig kell bejelenteni a változásokat. A tapasztalat azt mutatja, hogy a legtöbb probléma a tisztújításokhoz kapcsolódóan jelentkezik. Az új tisztségviselőknek a bírósági és a banki ügyintézés mellett át kell venni minden folyamatban lévő ügyet.

Közérdekű önkéntesek fogadása

Már a működés első évében érdemes közérdekű önkénteseket fogadnia a szervezetnek. A közérdekű önkéntes tevékenységről szóló törvény (2005. évi LXXXVIII. törvény, továbbiakban: Köt.) hatálya alatt a civil szervezetek is jogosultak önkénteseket fogadni. Közérdekű önkénteseket az a szervezet fogadhat, amelyik fogadó szervezetként nyilvántartásba veteti magát. A bejelentkezéshez szükséges információk és adatlap a Közérdekű Önkéntes Szervezeti Regiszter honlapon érhető el: <http://kot.emmi.gov.hu>.

A bejelentésre szóló adatlapot a Miniszterelnökség, Családokért felelős tárca nélküli miniszterhez postán kell benyújtania a következő címre: Miniszterelnökség, Családokért felelős tárca nélküli miniszter, 1055 Budapest, Szalay u. 10-14.

A közérdekű önkéntesek tevékenysége többféle módon is hozzájárul a szervezet működési feltételeinek javításához. Az ön-

kéntesség segíti a szervezetet abban, hogy biztosítani tudja a tevékenységeihez szükséges személyi feltételeket. Ugyanakkor a közérdekű önkéntesek fogadása révén a szervezet könnyebben tudja teljesíteni a közhasznú jogállás megszerzésének feltételeit. A közhasznú jogállás megszerzésének többek között akkor van jelentősége, ha a szervezet számol azzal, hogy gazdasági szereplőktől is fogad majd adományokat, igénybe kíván venni magán pályázati forrásokat.

Tanácsok az első pályázatok előkészítéséhez

1. Az első pályázatok

A pályázati forrásokhoz jellemzően a bejegyzett szervezetek férnek hozzá. Kivételek természetesen léteznek. Az ERASMUS+ program pl. támogatja a fiatalok informális csoportjainak kezdeményezéseit is. Az önkormányzatok körében is vannak példák olyan pályázatokra, amelyekre jogi személyiség nélküli csoportok is pályázni tudnak. Sajnos nincsenek olyan pályázatok, amelyek kifejezetten a civil szervezetek elindulását támogatnák. Olyan pályázati lehetőségek azonban léteznek, amelyeket csak civil szervezetek vehetnek igénybe,

94

illetve, amelyek eléréshez nincs szükség több éves működésre. A Nemzeti Együttműködési Alap (NEA) pályázatai kifejezetten a civil szervezetek működésének és tevékenységének támogatására szolgálnak. A szervezetek a működésük első két évében a NEA ún. összevont pályázati felhívásaira tudnak pályázni. Itt választhatnak, hogy csak működésükhöz, vagy „vegyesen”, a működésükhöz és a szakmai tevékenységeikhez is igényelnek támogatást. A Magyar Falu Program keretében megjelenő Falusi Civil Alap (FCA) és a Városi Civil Alap (VCA) elnevezésű pályázatokat szintén csak civil szervezetek vehetik igénybe. A NEA, az FCA pályázatainak eléréséhez elegendő egyetlen lezárt üzleti évről szóló beszámolóval rendelkeznie a szervezetnek. Ez azt jelenti, hogy pl. egy december 27-én bejegyzett civil szervezet a következő évben már tud pályázatot benyújtani, hiszen beszámolót akkor is készít, ha az adott üzleti évben alig néhány napig működött. A 2021-ben első alkalommal megjelent VCA pályázat esetében nem volt feltétel, hogy a pályázó szervezet lezárt üzleti évvel rendelkezzen. Erre a támogatásra azok a szervezetek is pályázhattak, amelyeket a bíróság pályázati kiírás megjelentetéséig nyilván tartásba vett.

2. Előzetesen kell tervezni!

Álljon rendelkezésre egy vagy több projektötlet

A pályázatírás egyik sokszor hangoztatott alapelve, hogy nem a pályázati kiírásokhoz kell ötletet keresni, hanem az ötletekhez kell pályázati forrásokat találni! A projekteknek valamilyen, a szervezetek által érzékelt társadalmi, környezeti, gazdasági stb. kihívás kezelésére kell irányulnia. Hasznos legalább egy egyszerű elemzést készíteni a szervezet környezetéről és szerepéről. Az elemzés mélysége eltérhet attól függően, hogy mire kívánja használni a szervezet. A legtöbbször ezeket a módszereket szokás használni:

- Statisztikai adatok elemzése (A KSH adatainak egyedi elemzése helyett a legtöbb szervezet esetében elegendő lehet a települési, térségi vagy szakirányú összegző elemzéseket megismerni).
- Dokumentumelemzés (pl. az adott település gazdasági programjának, helyi esélyegyenlőségi programjának megismerése, amelyek tartalmazzák a kapcsolódó adatokat is).
- Kérdőíves felmérés (Lehet önkitöltős formát vagy kérdezőbiztos általi lekérdezést alkalmazni. A kérdőíves

- felmérés elvégezhető személyesen, telefonon vagy akár online módon is.).
- Interjúkészítés (Legfeljebb 8-10, előzetesen átgondolt kérdés mentén érdemes beszélgetni az interjúalanyokkal. Az interjúalanyokat úgy érdemes megválasztani, hogy minél több nézőpontból kapjon rálátást az elemzést végző szervezet az adott célcsoport, település, térség vagy szakterület helyzetére. Az interjúalanyok felkutatására használható az ún. hólabda módszer. Ennek alkalmazása során az aktuális interjúalanytól kérdezzük meg, hogy az ismeretségi köréből/ vagy a személyes szakmai tapasztalatából kiindulva kiket ajánlana interjúalanyoknak.).
 - Fókuszcsoportos beszélgetés (egy csoportban 8-12 fő tud együtt gondolkodni. A csoport tagjai kötetlen formában közlik és beszélnek egymással a tapasztalataikat. A beszélgetéseket a csoportvezető előzetesen átgondolt vezérfonal mentén irányítja. A módszer kiegészítheti, magyarázhatja pl. a kérdőíves és a statisztikai elemzés eredményeit.).
 - SWOT analízis (A lehetőleg közös munka révén létrejövő elemzés sorra veszi a szervezet számára fontos beavatkozási terület erősségeit, gyen-

geségeit, lehetőségeit, veszélyeit. Az erősségekre épülnek fejlesztési szándékok. A területen érzékelt gyengeségek feltárása jelöli ki, hogy mely kihívások felszámolása, mérséklése irányában haladhat a projekt – illetve a szervezet. A SWOT elemzés során az erősségek, gyengeségek mindig belső tényezőket jelentenek, amelyeknek részese, formálója a szervezet. Az elemzésben feltárt lehetőségekre a szervezetnek nincs ráhatása, de ezek a külső tényezők segíthetik a célok elérését. A veszélyek közé pedig azok a külső tényezők sorolhatók, amelyek függetlenek a szervezettől, ennek ellenére akadályozhatják célok elérését.).

Ha a szervezet kisebb léptékben gondolkodik, elegendő lehet egy SWOT elemzés készítése is. E módszernek vannak korlátai, de ebből kiindulva már meg lehet határozni a szervezet adottságainak megfelelő célokat, tevékenységeket. A „gyengeségekből” kell kiindulni akkor, ha meg akarjuk határozni a projekt/szervezet hosszú távú (stratégiai), illetve a rövid távú (közvetlen) céljait. A közvetlen célok lesznek azok, amelyek mentén a projekt keretében elvégzendő tevékenységeket lehet meghatározni.

A SWOT-elemzés tartalma

„Belső” tényezők	
Erősségek	Gyengeségek
1. Mik az előnyeink? 2. Melyek azok a pozitívumaink, amelyekre támaszkodhatunk? 3. Mit csinálunk jobban, mint mások? A felsorolás során: <ul style="list-style-type: none"> • Pozitív megállapításokat, • Ránk vonatkozó megállapításokat, • Sikertényezőket, • Meghatározó jellemzőket kell felsorolni. Támaszkodunk rá!	1. Melyek a hátrányaink? 2. Melyek azok a dolgok, amelyeket rosszul, hiányosan kezelünk. 2. Mit csinálunk rosszabban, mint mások? A felsorolás során: <ul style="list-style-type: none"> • Negatív megállapításokat, • Ránk vonatkozó megállapításokat, • Hátráltató tényezőket, gyengeségeket, • Meghatározó jellemzőket kell felsorolni. Erősíteni kell!
„Külső” tényezők	
Lehetőségek	Veszélyek
1. Milyen rajtunk kívül álló pozitív tényezőkre számíthatunk? 2. Mely külső lehetőségeket tudjuk megragadni a fejlesztés során? A felsorolás során: <ul style="list-style-type: none"> • Pozitív megállapításokat, • Külső környezetre vonatkozó megállapításokat, • Sikertényezőket, esélyeket, • Meghatározó jellemzőket kell felsorolni. Nem tudjuk befolyásolni!	1. Melyek azok a szociális, gazdasági, politikai stb. változások, amelyek hátráltatják a fejlődésünket? 2. Milyen tényezők veszélyeztetik a céljaink megvalósulását? A felsorolás során: <ul style="list-style-type: none"> • Negatív megállapításokat, • Külső környezetre vonatkozó megállapításokat, • Hátráltató tényezőket, veszélyeket, • Meghatározó jellemzőket kell felsorolni. Nem tudjuk befolyásolni!

Projektnek nevezünk minden olyan összetett feladatot, amely: 1. konkrét célra irányul; 2. konkrét időszak alatt valósul meg; 3. egy behatárolható helyet vagy szakterületet érint; 4. meghatározott költségvetésből

valósul meg; 5. meghatározott erőforrásokat kell hozzá biztosítani és/vagy a projekt keretében fejleszteni. A tervezés első fázisában nem feltétlenül kell minden részlet kidolgozni. A projektötletek általában a célokat,

a kulcstevékenységeket, a főbb lépéseket (ezek sorrendjét), illetve hozzávetőlegesen ezek költségét tartalmazzák.

A projekteknek nincs minimális mérete, költsége stb. A szervezet adottságai döntenek el, hogy milyen célok és tevékenységek magvalósítására van reális esély. A hazai civil pályázatokból reálisan a kisebb léptékű kezdeményezések megvalósítására van lehetőség. Ezért hasznos, ha a szervezet az indulásakor egy vagy több kevésbé összetett, de jól indokolható projektötletben gondolkodik.

3. Érdemes előre feltérképezni, megismerni a forrásokat

Az újabb alapítású szervezetek számára is elérhető pályázatok többnyire ismétlődő módon jelennek meg. A korábbi években megjelent felhívások, útmutatók, segédletek alapján előzetesen is lehet tájékozódni a pályázati követelményekről. Az interneten elérhető pályázatfigyelő oldalakon keresztül pl. az archív pályázati dokumentációk is elérhetők.

4. Célszerű előzetesen regisztrálni a pályázatkezelő rendszerekbe!

A pályázás ma már többnyire elektronikus úton történik. A pályázati rendszerekbe előzetesen, a pályázatok megjelenésének idejétől függetlenül is be lehet jelentkezni, Az előzetes regisztráció révén a szervezet értékes időt nyerhet a pályázat kidolgozásához. Emellett hasznos azért is, mert gondosabban lehet eljárni a felhasználói adatok, jelszavak megválasztása tekintetében is. A támogatáskezelő szervek általában nem egyetlen pályázati lehetőséget gondolnak. Az elektronikus pályázati felületeken történő regisztrációval több lehetőséghez is hozzá lehet férni.

5. Nagyon hasznos részt venni a tájékoztató rendezvényeken, képzéseken és tanácsot kérni!

A támogatási rendszerek gyakran ingyenes információs, képzési és tanácsadási lehetőséggel is segítik a pályázókat. A támogatáskezelők honlapján, ügyfélszolgálati kapcsolatain keresztül tájékozódni lehet arról, hogy mely szervezetek nyújthatnak segítséget. Számos esetben megyei, térségi szinten szolgáltató hálózatok fogadják az érdeklődőket. A tanácsadási és konzultációs lehetőségek a pályázati időszakon kívül is elérhetők.

6. A pályázat kidolgozását a dokumentáció alapos megismerésével kell kezdeni!

Mindig át kell tanulmányozni az összes elérhető információt egy pályázattal kapcsolatosan. A pályázati felhívás, pályázati útmutató, pályázati formanyomtatvány, és a kötelező melléletek ismeretében lehet eldönteni, hogy a szervezet jogosult és képes-e a pályázat beadására.

7. Hogyan indokoljuk a projekt szükségességét

A pályázat egyik legfontosabb eleme annak bemutatása, hogy a projektre szükség van. Ennek kapcsán kell bemutatni azokat az igényeket, szükségleteket, amelyekre a pályázat segítségével a szervezet reagálni kíván. Néhány tanács az indokláshoz:

- a) Akkor is célszerű a fentiekben ismertetett módon helyzetelemzést készíteni és arra hivatkozni a pályázatban, ha azt nem kéri kifejezetten a támogató.
- b) Ha a pályázati projekt egy vagy több célcsoportot kíván elérni, a pályázatban ezen célcsoportok tagjainak a helyzetét kell bemutatni, illetve azt, hogy ők miként kapcsolódnak a szervezethez.

- c) A konkrét tevékenységek szintjén szükséges bemutatni, hogy a projektre szükség van. Minden tevékenységet indokolni kell abból a szempontból, hogy arra szükség van a cél eléréshez, a célcsoport (a működési pályázatok esetében a szervezet) helyzetének javításához.
- d) Ha nem kéri a pályázat, akkor is írjuk be a projekt eredményeit. A projekt eredményei kifejezhetők mennyiségi jellegű mutatókkal (pl. mennyi fő vesz részt valamiben, mennyi darabot szerez be, ad közre a szervezet valamiből stb.). Az eredményesség megjelenhet minőségi (nem feltétlenül számszerűsíthető) jellemzőkben is. (Például a projekt tervszerű és szakszerű megvalósítása, a résztvevők elégedettsége)

8. A pályázatot az értékelők, bírálók számára kell megírni!

A pályázatírás során a szervezet által kitalált projektet olyan módon érdemes megjeleníteni, hogy az értékelő számára is kiderüljön, hogy a szervezet szándéka találkozik a támogató akaratával. Ezt többek között úgy lehet elérni, hogy:

- a pályázó lehetőleg a projekt előkészítése során elvégzett helyzetfeltárássra

támaszkodva mutatja ki, hogy a pályázati felhívás céljai reálisak és érvényesek a szervezet által közvetlenül érzékelt kihívások kezelése szempontjából is. Tehát nem csak átmásolni kell a felhívás célját, hanem párhuzamot kell vonni a helyi viszonyokkal,

- az értékelési szempontokat vázlatpontként kezeli a pályázó a pályázat kidolgozása során. A legtöbb pályázati felhívás tartalmazza azokat a szempontokat, amelyek alapján elbírálják a pályázatot. A pályázat kidolgozása során előbb meg kell nézni, hogy az egyes szempontok hol jelenhetnek meg az űrlap kérdései között, a költségvetésben, esetleg a mellékletekben. Ha ezt tudjuk, akkor célirányosabban lehet megadni az értékelőket is érdeklő válaszokat.

9. Ésszerűen részletezett költségvetést kell készíteni!

A pályázati felhívások tartalmazzák, hogy mely kiadásokat lehet elszámolni a projekt keretében. A pályázatok gyakran azt is megadják, hogy egy-egy tevékenységi területre legfeljebb a költségek mekkora hányada fordítható. Mindig ezen szabályoknak a megismerésével és értelmezésével kell kezdeni a költségvetés tervezését.

A költségvetés összeállításánál a projekt minden tevékenysége kapcsán át kell gondolni:

- Kik dolgoznak a projektben? Az ő munkájuk után kell-e személyi jellegű kiadásokat teljesíteni (bér, megbízási díj, járulékok stb.).
- Milyen szolgáltatásokat kell beszerezni, igénybe venni? Az e szolgáltatásokért fizetett díjakat tervezzük a dologi kiadások között.
- Milyen eszközöket, berendezéseket kell beszerezni?
- Milyen kellékeket, anyagokat kell beszerezni a projekthez?

Mindig részletesen kell kidolgozni a projekt költségvetését. Azonban a pályázati költségvetés és a projekt tényleges költségvetése a részletezés tekintetében eltérhet egymástól. A pályázati dokumentációban tartózkodni kell a kiadások túlzott részletezésétől. Az egyes sorokra jellemzően az adott költségtípusba tartozó összesített költségek kerülnek. Az egyes tételeket az adott költségvetési sorhoz tartozó indoklásban célszerű megjeleníteni. A túlzott részletezés a megvalósíthatóság rovására mehet. Ugyanezen okból nem érdemes a pályázatban konkrét márkákat, típusokat megadni a beszerzések tervezése kapcsán.

A költségeknek indokoltnak kell lenni. Csak a ténylegesen felmerülő költségeket lehet elszámolni, de a szervezetnek számolnia kell azzal is, hogy a pályázat megvalósítása során felmerülnek olyan költségek is, amelyek nem közvetlenül kapcsolódnak a tevékenységekhez. Például az adminisztratív jellegű feladatok ellátása, a könyvelési és banki háttér biztosítása költségeket jelent a szervezetnek. Amennyiben a pályázati felhívás ezt lehetővé teszi, ezekkel az ún. közvetett költségekkel számolni kell.

10. Hogyan érdemes bemutatni a szervezetet?

Minden pályázatban be kell mutatni a szervezetet. A szervezet bemutatása kapcsán jellemzően ezekre a kérdésekre célszerű válaszolni:

- Mióta létezik a szervezet? Az induló szervezetek esetében: mióta létezik a közösség, miért jött létre a szervezet?
- Milyen feltételek között működik a szervezet, illetve mit tud hozzáadni a projekt megvalósításához?
 - emberi erőforrások tekintetében? (Az induló szervezetek is fogadhatnak önkénteseket, továbbá a tagjaik, tisztségviselőik tudása is értéket jelenthet.)

– Az infrastrukturális és dologi feltételek tekintetében?

- Mely szervezetekkel, intézményekkel működik együtt?
- Milyen eredményekkel rendelkezik a szervezet? (Az eredményeket legfeljebb 2-3 évre visszamenőleg és lehetőleg számszerűsíthető módon érdemes megadni. Ha korábban nyert a szervezet az adott támogatónál, akkor annak a projektnek az eredményeit külön is érdemes bemutatni. A folyamatos, egymásra épülő munkát célszerű hangsúlyozni.)

A szervezetek bemutatásánál azokat a célokat, tevékenységeket, eredményeket kell kiemelni, amelyek igazodnak a pályázat által támogatandó célhoz. Mindenképp ki kell emelni a pályázatban, ha a szervezet először pályázik valahová. A bírálók gyakran kedveznek az új pályázóknak. Az induló szervezetek esetében a korábbi évek eredményeinek hiányát ellensúlyozni lehet az alaposabb igényfelméréssel, helyzetlelemzéssel. Nem kell nagyobbnak látszani annál, mint amekkora a szervezet.

11. A pályázat/projekt eredményeinek fenntarthatósága

A pályázatoknak mindig része annak bemutatása, hogy miként maradnak fenn, illetve hasznosulnak tovább a támogatás révén megszületett eredmények, sőt vannak olyan támogatási lehetőségek is, amelyek kifejezetten megszabják, hogy meddig kell fenntartani a projekt valamely eredményét, esetleg a pályázat keretében beszerzett eszköz, ingatlant. Egy projekt eredményeinek fenntarthatósága jellemzően három szinten tud megjelenni. Az eredmények fenntartása részét képezheti a szervezetek működésének, beépülhet a szakmai tevékenységekbe, illetve pénzügyi feladatot is jelenthet.

Ha a szervezetnek van elképzelése a jövőről, de nem rendelkezik több évre szóló stratégiával, de legalább eljutott a projektötletek megfogalmazásig, akkor könnyebb bemutatni, hogy a projekt mely eredményei, elemei maradnak fenn a pályázat lezárása után is. Ugyanis azt lehet bemutatni, hogy az eredmények fenntartása nem terhet, hanem segítséget jelent.

A szervezeti/működési szintű fenntarthatóság kapcsán azt lehet bemutatni, hogy miben segíti a pályázati projekt, illetve annak eredményei:

- az eredményes vezetést, irányítást, munkamegosztást,
- a szervezeti/adminisztrációs háttér biztosítását,
- a szükséges információk, tudás megszerzését, áramlását,
- a szervezet tagjai, munkatársai; támogatói, partnerei elérését?

A programok és a szakmai munka fenntarthatósága kapcsán egyebek között bemutatható, hogy miben segíti a pályázat:

- a szervezet célcsoportjának elérését,
- a rendszeres/folyamatos munkát (vagy hagyománnyá válást),
- a tevékenység/szolgáltatás minőségének javulását?

A pénzügyi fenntarthatóság kapcsán azt kell bemutatni, hogy miben segíti a pályázat azt, hogy a működéshez, szakmai munkához szükséges források a későbbiekben is előteremthetők legyenek? (Pl. 1 % elérése; a közhasznúság elérése/megtartása; EU vagy egyéb pályázati források elérése; alapcél szerinti termékek/szolgáltatások kialakítása; vállalkozási tevékenységek kialakítása stb.)

Adománygyűjtés

A bejegyzést követően minden civil szervezet jogosult adományt gyűjteni. Az adományok fogadásának nincs felső összeghatára. Az adomány a civil törvény értelmezése szerint a civil szervezetnek – létesítő okiratban rögzített céljaira – ellenszolgáltatás nélkül juttatott eszköz, illetve nyújtott szolgáltatás. Az adománygyűjtés részletesebb szabályait a 350/2011. (XII. 30.) Korm. rendelet tartalmazza.

A rendelet meghatározza az adománygyűjtés elvi feltételeit:

- Az adományozás önkéntes.
- Az adománygyűjtés nem járhat mások zavarásával.
- Kötelező az adományozót tájékoztatni adománygyűjtés céljáról, illetve, ha ismert az adományozó, akkor az adomány felhasználásáról is tájékoztatást kell kapnia.
- Az éves beszámolón túl más eszközzel (pl. honlap, hírlevél stb.) is biztosítani kell az adományok kezelésének nyilvánosságát és az átláthatóságát.
- Az adományozónak nem adható ellenszolgáltatás. A szervezet kifejezheti a köszönetét az adományozó felé, de csak olyan értékű dolgot vagy szolgáltatást nyújthat az adományozónak,

melynek értéke nem haladja meg az érvényes minimálbér összegének 25%-át. Efölött az értékhatár fölött már ellenszolgáltatásnak minősülne az adományozónak adott juttatás.

- Magáningatlanban csak az ingatlan használatjának előzetes hozzájárulásával végezhető adománygyűjtés. A rendelet alkalmazásában magáningatlanok kell tekinteni a lakást, a jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet székhelyét, telephelyét, egyéb helyiségeit, az egyéni vállalkozó használatában álló helyiséget, továbbá az ezekhez tartozó bekevert helyet.

A rendelet tartalmazza továbbá néhány adományszervezési módszer részletszabályait:

- A szervezet meghatalmazhat adományszervezőt, illetve adománygyűjtőt az adománygyűjtő tevékenységre. Tevékenysége során az adománygyűjtőnek igazolnia kell magát, illetve az adománygyűjtő/adományszervező szervezet által adott meghatalmazás révén az adománygyűjtésre történő jogosultságát is. A meghatalmazás melléklete adományozott szervezet vagy adományszervező adatait tartalmazó bírósági kivonat, elektronikus kivonat vagy ezek másolata.

- Pénzbeli, illetve természetbeni adománygyűjtés gyűjtőláda útján is megvalósítható. Az adománygyűjtés célját szolgáló gyűjtőláda zárt, oly módon, hogy az adomány elhelyezhető benne, ugyanakkor az elhelyezett készpénz vagy más adomány felnyitás nélkül nem vehető ki. A gyűjtőládán fel van tüntetve az adománygyűjtő szervezet neve, elérhetősége. A gyűjtőláda felnyitásakor jelen kell lennie az adománygyűjtő szervezet erre feljogosított legalább két képviselőjének, akik a felnyitáskor jegyzőkönyvet vesznek fel a gyűjtőláda állapotáról, az abban talált adomány mennyiségéről (címletek szerint vagy leltár szerint), ezt követően gondoskodnak az adományozott szervezet könyveibe történő bejegyzéséről.
- Természetbeni adomány gyűjtésére szolgáló, nehezen mozgatható gyűjtőláda esetén a leltárt a gyűjtő szervezet székhelyén vagy telephelyén is fel lehet venni.
- Az adományszervezés, adománygyűjtés interneten és telefonos adománygyűjtő számokon keresztül is megvalósítható. Ennek során biztosítani szükséges, hogy az adományozott szervezet és az adományszervező

azonosítható legyen. Az azonosítás során legalább az adományozott és az adományszervező nevét, székhelyét, valamint – amennyiben ezekkel rendelkezik – telefonos elérhetőségét és webcímét kell megjelölni.

A társasági adó szempontjából az adomány fogalmát szűkebben kell értelmezni. Csak a közhasznú jogállású szervezetek fogadhatnak adományt olyan módon, hogy azután az adományozó társas vállalkozás, vagy egy másik szervezet adókedvezményt tudjon érvényesíteni. A közhasznú jogállás elérésére két lezárt üzleti év után van lehetősége a szervezetnek. Amíg nem szerzi meg a közhasznú jogállást a szervezet, addig a számára térítés nélkül adott pénzbeli támogatást, juttatást költségként tudja elszámolni a támogató cég vagy szervezet. Ennek az a feltétele, hogy a támogatott szervezet:

- a juttatást ne külföldi személynek adja;
- a támogatás elfogadásakor adjon írásos nyilatkozatot a támogató felé, hogy a juttatás adóévében a juttatást az eredményében bevételként elszámolja és az adózás előtti eredménye, adóalapja e juttatás következtében elszámolt bevétel nélkül számítva nem lesz negatív, illetve, hogy az e bevételre jutó társasági adót megfizeti;

- az adóbevallás, illetve az ezt helyettesítő nyilatkozat elkészítése után adjon írásos nyilatkozatot a támogató felől, hogy a juttatás után nem keletkezett Társasági adófizetési kötelezettsége, vagy, ha keletkezett, akkor a társasági adót megfizette.

Arra is figyelni kell, hogy az adományozó, az adományozó tagja (részvényese), vezető tisztségviselője, felügyelő bizottsági vagy igazgatósági tagja, könyvvizsgálója, illetve ezen személyek vagy a magánszemély tag (részvényes) közeli hozzátartozója nem juthat előnyhöz.

Az ÁFA szempontjából a szervezet számára juttatott pénzbeli adományok, támogatások érdektelenek. Az ÁFA-val kapcsolatos esetleges kötelezettségek a termékek, szolgáltatások átadásával kapcsolatban keletkezhetnek. Az induló szervezetek nem rendelkeznek közhasznú jogállással. Emiatt a részükre ingyenesen átadott termékek, ingyenesen nyújtott szolgáltatások (támogatások) után is ÁFA fizetési kötelezettség keletkezhet. Az Áfa tv. alapján ellenérték fejében teljesített termékértékesítésnek, illetve szolgáltatásnak minősül az ingyenes ügylet is, ha az adóalany:

- egy terméket a vállalkozásból véglegesen kivonva, ellenérték nélkül, saját vagy alkalmazottai magánszükségletének kielégítésére használja fel;
- egy terméket ingyenesen ad vagy enged át más tulajdonába;
- ingyenesen nyújt szolgáltatást saját vagy alkalmazottai magánszükségletének kielégítésére;
- egy terméket vagy szolgáltatást a támogató vállalkozás a saját céljaitól, tevékenységétől idegen cél elérésére fordít,

de csak abban az esetben, ha a termék, akár annak alkotórészei megszerzésekor, vagy a szolgáltatáshoz kapcsolódóan az adóalanyt egészben vagy részben adólevonási jog illette meg. Ha a támogató vállalkozást sem részben, sem egészben nem illette meg adó levonási jog az ingyenesen adott termékkel, szolgáltatással kapcsolatban, akkor az ügylet nem minősül ellenérték fejében történt értékesítésnek, szolgáltatásnak, azaz nem keletkezik ÁFA fizetési kötelezettség sem. Akkor sem kell ÁFÁ-t felszámolni a támogatónak, ha a támogatás célja egybe esik a vállalkozás céljával.

Különleges kedvezmények a veszélyhelyzetben

A Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Stab. tv.) 28/A. § (1) bekezdése értelmében az adófizetési kötelezettség vállalkozási tevékenységet végző jogalánya által a vonatkozó törvény alapján elrendelt katasztrófaveszély és veszélyhelyzet (együtt: katasztrófa- és veszélyhelyzet) esetén, annak időtartama alatt, ellenszolgáltatás nélkül, a katasztrófa- és veszélyhelyzet következményeinek elhárítása, mérséklése céljából

- a) végzett tevékenységet vagy
- b) a katasztrófa- és veszélyhelyzetben lévők számára nyújtott szolgáltatást, termékátadást

a fizetési kötelezettségről szóló jogszabály alkalmazásában olyan tevékenység végzésnek kell tekinteni, mint amit a jogalanya a vállalkozási, gazdasági tevékenységi körében fejtett ki.

A Stab. tv. 28/A. § (2) bekezdése alapján a katasztrófa- és veszélyhelyzet következményeinek elhárítása, mérséklése céljából végzett tevékenység vagy a katasztrófa- és veszélyhelyzetben lévők számára ingyenesen nyújtott szolgáltatás, termékátadás után nem keletkezik adófizetési kötelezettség, ha azt a fizetési kötelezettséggel érintett, vállalkozási tevékenységet végző jogalanya a tevékenység

végzés napjától számított 60 napon belül, a nyújtott szolgáltatás és átadott termék megnevezésével, mennyiségének megjelölésével a fizetési kötelezettséggel kapcsolatos ügyben illetékes adóhatósághoz bejelenti.

Egyszerűbben fogalmazva a katasztrófa- és veszélyhelyzet időtartama alatt; a katasztrófa- és veszélyhelyzet következményeinek elhárítása, mérséklése céljából, illetve a katasztrófa- és veszélyhelyzetben/veszélyhelyzetben lévők számára ingyenesen nyújtott szolgáltatás és ingyenes termékátadás után nem kell ÁFA-t fizetni. Akkor is mentesül az adófizetési kötelezettség alól a vállalkozási tevékenységet végző, ha az ÁFA törvény alapján az ingyenes ügylet egyébként adóköteles lenne.

A katasztrófa- és veszélyhelyzetben lévők, a katasztrófa- és veszélyhelyzet által közvetlenül érintetteknek SZJA fizetés alá tartozó jövedelmébe nem számítanak bele a katasztrófa- és veszélyhelyzet elhárításával, kezelésével összefüggésben kapott vagyoni értékek. Azaz a vállalkozási tevékenységet végzők is nyújthatnak adómentes segítséget a katasztrófa- és veszélyhelyzet által közvetlenül érintetteknek.

A vállalkozások részéről rászoruló személyek, szervezetek részére pénzben és természetben adott ingyenes juttatások költségének társaságiadó-alapban vagy kisvállalati

adó-alapban történő levonhatóságát a Stab. tv. 28/A. §-a és a társasági adóról és az osztalékadóról szóló 1996. évi LXXXI. törvény (a továbbiakban: Tao. törvény) 3. számú melléklete alapján kell meghatározni. Amennyiben az ingyenes termékátadás és szolgáltatásnyújtás a veszélyhelyzettel összefügg, de nem magánszemély, hanem szervezet (például gazdasági társaság, alapítvány, egyesület, közintézmény) kapja, akkor szintén a Stab. tv. 28/A. §-ára lehet alapozni a termék, szolgáltatás piaci értékének adóalapból történő leírásához. Ha a feltételek fennállnak, akkor az adóalapot nem kell megnövelni. Adóhatósági bejelentés ez esetben is szükséges.

Szponzoráció

A szponzoráció célja, hogy az adományozó részére reklámlehetőséget biztosítson. Ennek érdekében a szervezet és a szponzor megállapodik, szerződést köt egymással. A megállapodás rögzíti, hogy a szponzoráció fejében a szervezet milyen tartalmat, milyen gyakorisággal és eszközzel közvetít a nyilvánosság felé a szponzorról. Az elvégzett tevékenységről a szervezet számlát ad a szponzor felé. A szponzoráció vállalkozási tevékenységnek minősül. Emiatt a szervezetnek kifejezetten figyelnie kell arra, hogy legyen alapcél szerinti bevétele is.

Számlaadás és NAV online számla regisztráció

A civil szervezeteknek sem tilos terméket/szolgáltatást értékesíteni. Annak ellenére, hogy többnyire mentesülnek az ÁFA fizetési kötelezettség alól, ugyanúgy kell számlát, nyugtát esetleg a számviteli törvénynek megfelelő bizonylatot kiállítaniuk, mint más gazdálkodó szervezeteknek.

A szervezeteknek számlát kell kiállítani bármilyen termék, szolgáltatás értékesítése után, ha:

- a vevő azt kéri, akkor minden körülmények között;
- vevő jogi személy;
- a vevő magánszemély (nem ÁFA alany és nem jogi személy) és a készpénzfizetés értéke eléri vagy meghaladja a 900 000 forintot;
- a vevő magánszemély és banki átutalással a teljesítést követően fizet.

A számla helyett nyugtát lehet kiállítani, ha a termék/szolgáltatás ellenértékét a teljesítés időpontjáig maradéktalanul megtéríti a vevő és nem kér számlát. Ez a számlaadás alóli mentesülés kizárólag akkor alkalmazható, ha a terméket beszerző, szolgáltatást igénybe vevő magánszemély (értsd: nem adóalany vagy adóalanyak nem minősülő

jogi személy), illetve az a termék/szolgáltatás ellenértékének adót is tartalmazó összege nem éri el a 900 000 forintnak megfelelő pénzüsszeget.

Az ÁFA törvény (2007. évi CXXVII. törvény az általános forgalmi adóról) 165. §-a megadja azokat az eseteket is, amelyek esetében nem számlát, hanem a számviteli törvénynek megfelelő számviteli bizonylatot állíthat ki a szervezet. Ezekről a kézikönyv gazdálkodási fejezetében részletesebben is szó lesz.

Minden szervezetnek, amelyik számlát állít ki, kötelező adatot szolgáltatnia a NAV felé. Az adatszolgáltatás a számla kötelező tartalmi elemeinek továbbítását jelenti. Az adatszolgáltatás akkor is kötelező, ha a számla nem tartalmaz ÁFÁ-t. Az adatszolgáltatási kötelezettségnek teljesítéséhez a szervezetet mindenképp regisztrálni kell a NAV Online Számla rendszerébe <https://onlineszamla.nav.gov.hu/>.

A regisztrációra szükség van akkor is, ha számlatömböt használ a szervezet és akkor is, ha számlázó programot, alkalmazást vesz igénybe. A regisztrációhoz szükséges, hogy a szervezet törvényes képviselője vagy állandó meghatalmazottja rendelkezzen ügyfélkapu hozzáféréssel. Enélkül a bejelentkezési folyamatot elindítani sem lehet. Nincs konkrét határidő megszabva,

hogy meddig kell bejelentkeznie egy szervezetnek a NAV rendszerébe. Gyakorlatilag legkésőbb addig kell regisztrálni a szervezetet, ameddig az első számláját kiállítja.

A közhasznú jogállás

Magyarországon a civil szervezetek valamivel több, mint negyede (28%) rendelkezik közhasznú jogállással. Az alapítványoknak közel fele (47%) míg az egyesületeknek csupán 18 százaléka közhasznú jogállású.

Megéri közhasznúnak lenni?

A gyakorlat alapján egyértelműen látszik, hogy azoknak a szervezeteknek érdemes közhasznú jogállással rendelkeznie, amelyek:

- vállalkozási tevékenységet is folytatnak (a társasági adó alóli mentesség megőrzése, illetve társasági adófizetési kötelezettség esetén, az adó mértékének kedvezőbb megállapítása miatt);
- a vállalkozásoktól, vagy más szervezetektől érkező támogatást fogadnak (pl.: mert a nem közhasznú szervezetek esetében az adóigazolást helyettesítő kettős nyilatkozattétel elnyújtja a támogatási tétel elkönyvelésének idejét, a támoga-

tónak ilyenkor meg kell várnia, amíg a civil szervezet elkészíti a beszámolóját);

- egyesületként magánszemélyeket segítenek anyagilag (a támogatott személy SZJA adómentességének megőrzése miatt);
- ingatlanhasznosítási tevékenységet folytatnak (pl.: a társasági adó alóli mentesség megőrzése, illetve társasági adófizetési kötelezettség esetén az adó mértékének kedvezőbb megállapítása miatt);
- közszolgáltatási szerződést kívánnak kötni valamely állami, önkormányzati szervvel (erre csak a közhasznú jogállású szervezeteknek van módja);
- társas vállalkozástól, más civil szervezettől fogad adományt (Lehet eseti jellegű az adomány vagy alkalmanként visszatérő, de az adományozó csak akkor kap utána adókedvezményt, ha rendelkezik az adományt fogadó szervezet által kiadott adóigazolással. Csak a közhasznú szervezetek tudnak adóigazolást kiállítani. Az adományozási szerződés megkötése nem feltétel.);
- társas vállalkozással, más civil szervezettel kíván tartós adományozási szerződést kötni;

(A szerződés szerint az adományozó legalább három évig, évente legalább egy alkalommal – azonos vagy növekvő összegben – adományt nyújt a közhasznú szervezetnek. A szerződés és a közhasznú szervezet

igazolása alapján az adományozó szervezet magasabb adókedvezményre jogosult.)

A közhasznú és a „sima” szervezetek adminisztrációs terhei, működtetési költségei között szinte eltűntek a különbségek. A közhasznú szervezetek számára kötelező kettős könyvvezetés díja azonos az egyszerűsített könyvvezetésével, hiszen a díj a könyvelt tételektől és nem a könyvelés módjától függ. Az elektronikus ügyintézés nem számít kivételesnek, sőt a NAV irányában már minden szervezet csak a Cégeknapon keresztül járhat el. A működés nyilvánosságának biztosítása viszonylag könnyű, hiszen jogállástól függetlenül a legtöbb szervezet egyébként is nyitottan működik, illetve hozzászólt ahhoz, hogy jelen kell lennie a helyi vagy a tágabb nyilvánosság előtt. Továbbá ritkán szokott előfordulni, hogy „kívülállók” szeretnének mélyebb bepillantást kapni a szervezetek életébe. A közhasznú szervezetek tisztségviselőire vonatkozó szigorúbb – a tisztség betöltését kizáró, és a döntéshozatalban történő részvételt ésszerűen korlátozó – összeférhetetlenségi szabályokat pedig a szervezetek szintén könnyen teljesítik, mert eleve ritkán találkoznak olyan helyzetekkel, amikor e szabályok alkalmazására sor kerülhetne.

A közhasznú jogállás megszerzése

A közhasznúság megszerzésének legalapvetőbb feltétele, hogy a szervezet legalább két lezárt üzleti évről szóló beszámoló és közhasznúsági mellékletet tudjon felmutatni. Új szervezetek – a vagyonkezelő alapítványok kivételével – nem kérhetik a bíróságtól a közhasznú jogállás megállapítását. Az alapítványok és egyesületek akkor kérhetik vagy őrizhetik meg a közhasznú jogállást, ha egyidejűleg megfelelnek az alábbi felsorolásban szereplő sorszámmal jelölt feltételek mindegyikének:

1. hozzájárul a társadalom és az egyén közös szükségleteinek kielégítéséhez;
2. nem folytat közvetlen politikai tevékenységet, szervezete pártoktól független és azoknak anyagi támogatást nem nyújt;
3. az állam, vagy az önkormányzat számára előírt közfeladatot lát el;
4. az előző lezárt két üzleti év összevont adataiból látható, hogy megfelelő erőforrás áll a szervezet rendelkezésére, azaz:
 - a. az átlagos éves bevétele meghaladja az egymillió forintot, **vagy**
 - b. a két év egybeszámított adózott eredménye (tárgyévi eredménye) nem negatív, **vagy**

- c. a személyi jellegű ráfordításai (kiadásai) – a vezető tisztségviselők juttatásainak figyelembevétele nélkül – eléri az összes ráfordítás (kiadás) egynegyedét, ideértve a közérdekű önkéntes tevékenységről szóló 2005. évi LXXXVIII. törvény (Köt.) alapján közérdekű önkéntes tevékenységet végző személyek által összesen teljesített munkaóráknak a 350/2011. (XII. 30.) Korm. rendelet szerinti értékét, azaz a havi minimálbér 1/160-ad részét.
5. az előző lezárt két üzleti év adataiból látható, hogy megfelelő társadalmi támogatottsággal rendelkezik, azaz:
 - a. az SZJA 1% felajánlott összegből kiutalt összeg eléri a költségvetési támogatások nélkül számított összes bevétel két százalékát, **vagy**
 - b. a közhasznú tevékenység érdekében felmerült költségek, ráfordítások két év átlagában elérik az összes ráfordítás felét, **vagy**
 - c. közhasznú tevékenységének ellátását tartósan (két év átlagában) legalább tíz közérdekű önkéntes tevékenységet végző személy segíti;
6. a létesítő okiratuk tartalmazza a közhasznú szervezetek számára kötelező nyilvánossági, ügyrendi, kizárási, ösz-

szeférhetetlenségi, gazdálkodási kritériumokat.

A 4. és 5. pontban megjelenő feltételek közül elegendő mindkét csoportból egyik-egyiknek megfelelni és a jogállás megőrzése szempontjából is lényegtelen, hogy az adott csoportból, az adott évben mely feltételeknek felel meg a szervezet. Mindkét csoportban vannak viszonylag egyszerűen teljesíthető feltételek.

Ha a szervezet közérdekű önkénteseket fogad, és azok tevékenységének értékét a minimális munkabér 1/160-ad részével számított óradíjjal kimutatja a szervezet „egyéb” bevételei között a könyvelésében, valamint a beszámolóiban, akkor növekedni fog az átlagos éves bevétele. A személyi ráfordítások aránya is könnyen növelhető, ha a személyi jellegű egyéb kifizetések körébe beveszik azokat a tárgyjutalmakat, reprezentációs költségeket stb. is, amelyeket korábban esetleg nem így számoltak el.

A társadalmi támogatottság mutatói közül a közhasznú tevékenység érdekében felmerült költségek arányára vonatkozó mutató a civil szervezetek körében szinte automatikusan teljesül. A könyvelő által vétett, de a civil szervezet gondatlanságára utaló hiba, ha a közhasznúsági mellékletben nem kerül a teljesülést mutató „X” ehhez a

feltételhez. Azt jelenti, hogy a beszámolóban nem lett kitöltve a közhasznú ráfordítások összegét mutató sor. Gyakorlatilag szinte kizárt, hogy a szervezet kizárólag olyan célokat valósítana meg, amelyek egyike sem illeszkedik a több ezer állami, önkormányzati feladat valamelyikéhez. E hiba kiküszöbölésére is célszerű a nem közhasznú szervezeteknek is a létesítő okiratba foglalni, hogy az adott céljuk melyik közfeladathoz illeszkedik. Ilyen módon mind a könyvelő, mind a szervezet megkímélhető attól, hogy évente legyen szükséges átgondolni, hogy mit kell beírni a közhasznúsági mellékletbe.

[*A közhasznú jogállás megszerzésének lépéseiről a Civil Információs Portálon olvashat*](#)

Mit kell tartalmaznia a közhasznú szervezetek létesítő okiratának?

A közhasznú szervezetek létesítő okiratának a jogszabály szerint kötelezően tartalmaznia kell az alábbi elemeket:

- a) a szervezet által folytatott közhasznú tevékenység (tevékenységek) megnevezése, továbbá, hogy e tevékenység, mely közfeladathoz kapcsolódik, és e közfeladat teljesítését mely jogsza-

- bályhely írja elő {Ectv. 34.§ (1) a});
- b) amennyiben a szervezet tagsággal rendelkezik, nem zárja ki, hogy tagjain kívül más is részesüljön a közhasznú szolgáltatásaiból {Ectv. 34. § (1) a});
 - c) a szervezet gazdasági-vállalkozási tevékenységet csak közhasznú vagy a létesítő okiratban meghatározott egyéb céljainak megvalósítása érdekében, a közhasznú célok megvalósítását nem veszélyeztetve végez {Ectv. 34. § (1) b});
 - d) gazdálkodása során elért eredményét nem osztja fel, azt a létesítő okiratában meghatározott közhasznú tevékenységére fordítja {Ectv. 34. § (1) c});
 - e) közvetlen politikai tevékenységet nem folytat, szervezete pártoktól független és azoknak anyagi támogatást nem nyújt; {Ectv. 34. § (1) d});
 - f) az éves beszámoló és közhasznúsági melléklet elfogadásának módja {Ectv. 37. §. (2) d});
 - g) ha a közhasznú szervezet működését és gazdálkodását ellenőrző felügyelő szerv létrehozása vagy kijelölése kötelező, ennek létrehozására, hatáskörére és működésére vonatkozó rendelkezések {Ectv. 37. § (2) c});

Ha a szervezet nem kíván belső szabályzatot (szervezeti és működési szabályzatot) alkotni, akkor a létesítő okiratba foglalja a következő rendelkezéseket is:

- a) miként gondoskodik a szervezet olyan nyilvántartás vezetéséről, amelyből a döntésre jogosult szerv döntésének tartalma, időpontja és hatálya, illetve a döntést támogatók és ellenzők számára (ha lehetséges, személye) megállapítható (pl. a Határozatok tárának vezetése) {Ectv. 37. § (3) a});
- b) miként közlik a döntéseket az érintettekkel, illetve miként hozzák a döntéseket nyilvánosságra (pl. a szervezet honlapján keresztül, a döntés székhelyen történő kifüggesztése által stb.) {Ectv. 37. § (3) b});
- c) miként biztosítja a szervezet működésével kapcsolatos iratokba való betekintést {Ectv. 37. § (3) c});
- d) miként biztosítja a szervezet a működésének, a szolgáltatása igénybevétele módjának, beszámolóí közlésének nyilvánosságát {Ectv. 37. § (3) d}).

Szó szerint kell a létesítő okiratba át-
emelni az Ectv. következő rendelkezéseit:

- a) a vezető tisztségviselők összeférhetelenségről szóló szabályok {Ectv. 38. § (1)–(2)};
- b) a vezető tisztségviselők megbízását kizáró okok {Ectv. 39. § (1)–(2)};
- c) a felügyelő bizottság tagjainak megbízását kizáró okok {Ectv. 38§ (3)}.

A több tagból álló ügyvezető és döntéshozó szerv esetében a létesítő okiratnak tartalmaznia kell továbbá:

- a) az ülések nyilvánosságára vonatkozó szabályokat {Ectv. 37. § (1)};
- b) az ülésezés gyakoriságára – amely az évi egy alkalomnál kevesebb nem lehet –, az ülések összehívásának rendjére, a napirend közlésének módjára, az ülések nyilvánosságára, határozatképességére és a határozathozatal módjára vonatkozó szabályokat {Ectv. 37. § (2) a)};
- c) a közhasznú szervezet vezető tisztségviselőinek összeférhetetlenségére vonatkozó szabályokat {Ectv. 37. § (2) b)};

Az egy tagból (személyből) álló legfőbb szerv esetén a létesítő okiratnak arról kell rendelkeznie, hogy:

- a) az alapító/ügyvezető köteles – a személyi kérdésekkel kapcsolatos dön-

téseket kivéve – a felügyelő szerv, valamint a felelős személyek véleményének megismerése érdekében ülést összehívni, vagy írásos véleményüket beszerezni {Ectv. 37. § (4)};

- b) milyen módon gyakorolják az arra jogosultak a véleményezési jogukat {Ectv. 37. § (5) a)};
- c) az írásos vélemények, illetve a véleményező testület üléséről készült jegyzőkönyvek nyilvánosak {Ectv. 37. § (4)};
- d) amennyiben a véleményezési jogot ülésen (testületben) gyakorolják, akkor ennek a testületnek milyen szabályokat kell követni az ülésezés és döntéshozatal során {Ectv. 37. § (5) b)}.

A létesítő okiratok tartalmának módosítása során hasznos és gyors megoldás lehet a birosag.hu oldalon elhelyezett alapszabály/alapító okirat sablonból kiindulni. E sablonokban a vonatkozó jogszabályi hely megjelölésével együtt jelennek meg azok a pontok, amelyek a közhasznú szervezetekre vonatkozó kritériumok teljesítését szolgálják. Ezeket lehet részben, vagy egészben áttemelni a szervezet saját létesítő okiratába. Arra azonban figyelni kell, hogy a szervezet ne emeljen át olyan szabályokat, amelyeket nem tud teljesíteni, vagy más módon, kényelmesebben meg tud valósítani.

A civil szervezetek fejlesztésének fő területei

A szervezetek között hatalmas különbségek vannak az erőforrásokhoz történő hozzáférés, a felvállalt tevékenységek és az elért eredmények, hatások tekintetében is. Az viszont közös bennük, hogy minden szervezet megismerhető és fejleszthető az alábbi négy tágabb kérdéskör mentén:

- Miért létezik, dolgozik a szervezet?
- Milyen tevékenységeket végez a szervezet?
- Hogyan, milyen feltételek között tevékenykedik a szervezet?
- Milyen alapokon áll a szervezet?

Miért létezik, dolgozik a szervezet?

Más szektorok szereplőitől eltérően a civil szervezeteknek már az elindulásuk pillanatában meg kell fogalmazniuk, hogy milyen cél vagy célok érdekében kívánnak tevékenykedni. Optimális esetben e cél(ok) meghatározása olyan módon történik, hogy egyszerre jelenik meg benne:

- az alapító(k), a tagok értékrendje, tudása, érdeklődése és érdekeltisége;
- a szervezetet körülvevő szűkebb-tágabb közösség, környezet formálásának az igénye;

- a szervezetben tevékenykedők birtokában lévő dolgok, képességek, jártasságok hasznosulásának lehetősége.

A létesítő okiratban megjelenő céloknak és tevékenységeknek komoly súlya van a szervezet mindennapi működésében, gazdálkodásában, forrásteremtési lehetőségeiben. Ezzel együtt a létesítő okiratban megjelenő célok nem teljes körűek. A szervezetek eltérő mélységben és módon, de rákényszerülnek arra, hogy eseti jelleggel vagy rendszeresen átgondolják, milyen konkrét célok felé kívánnak haladni. Azoknak a szervezetek, amelyek pl. önkormányzati, állami feladatokat vállnak át, folyamatosan szolgáltatnak, esetleg több irányban tevékenykednek mindenképp érdemes olyan stratégiát kialakítani, ami legalább középtávon rögzíti a szervezet jövőképét (vízióját), átfogó és konkrét céljait.

A szervezetek többsége azonban rövidtávú kezdeményezéseket, projekteket vezet. Ezek a szervezetek sem tudják azonban megkerülni, hogy átgondolják, milyen jövőt képzelnek el, milyen célokat, kívánnak elérni a saját szervezetüket, illetve valamely szakterületet, földrajzi egységet, társadalmi csoportot érintően. A nehézség itt abból fakad, hogy a pályázati és egyéb támogatások legalább a célkitűzések, de gyakran a

konkrét tevékenységek szintjén is elvárják a szervezettől az alkalmazkodást. Az alkalmazkodás hasznos, de csak akkor, ha nem sodródást jelent. Épp ezért minden civil közösségnek érdemes azt meghatározni, hogy milyen kihívásokat képes kezelni a szervezetben belül és azon kívül.

Milyen tevékenységeket végez a szervezet?

A civil szervezetek bármilyen tevékenységet, feladatot elláthatnak, amit a jogszabályok nem zárnak ki. További minimum feltétel, hogy a szervezet által felvállalt feladatok igazodjanak a szervezet léptesítő okiratában megjelenő célokhoz. Gyakori, hogy a civil szervezetek azokat a feladatokat vállalják fel, amelyeket a kormányzati és a gazdasági szereplők nem tudnak, vagy nem akarnak ellátni. De az is igaz, hogy a civil szervezetek is azokon a területeken tudnak folyamatos szolgáltatásokat, ismétlődő programokat szervezni, ahol arra szüksége van a lakosságnak, vagy ahol a kormányzati vagy a magán-szektor támogatja a civil megoldásokat.

A civil szervezetek által nyújtott szolgáltatások, programok is elavulhatnak. Lehet, hogy a célja és indokoltsága nem változik a tevékenységnek, de a szemlélete, módszere érdektelenné válik. A szervezetnek többek

között ezért is érdemes értékelnie és mások által is értékeltetni a tevékenységét.

Meghatározó szerepe van a tevékenységek szervezése során az időnek és a gyakoriságnak is. A szervezet folyamatos, rendszeresen ismétlődő, egy adott időszak alatt megvalósuló (pl. projektelemek) vagy eseti jellegű tevékenységeket végez. A szervezet tevékenységeinek gyakoriságának ismeretében lehet kijelölni a programok, szolgáltatások elérésének időpontját vagy meghatározni az erőforrások elérésének, használatának ütemezését.

Hogyan, milyen feltételek között tevékenykedik a szervezet?

A civil szervezetek működésének és szakmai/közösségi tevékenységének minőségét döntő mértékben befolyásolja, hogy miként fér hozzá a különféle erőforrásokhoz, illetve miként kezeli azokat. A szervezetek által jellemzően használt erőforrások az alábbiak szerint lehet csoportosítani:

- emberi erőforrások (tagok, önkéntesek, munkatársak stb.)
- tárgyi, technikai, infrastrukturális erőforrások (eszközök, berendezések, épületek stb.)
- pénzügyi jellegű erőforrások (pénzeszközök, hitelek, értékpapírok stb.)
- szolgáltatási, „értékesítési” jellegű

erőforrások (értékesíthető termékek, szolgáltatások)

- információs erőforrások (adatok gyűjtése, -kezelése, -használata, -megosztása)
- társadalmi/közösségi erőforrások (kapcsolati tőke, jó hírnév, társadalmi beágyazottság)

A szervezetek alapvetően három irányban gazdálkodnak az erőforrásaikkal. Erőforrásokat rendelnek a szervezet működéséhez, az adminisztrációs követelmények teljesítéséhez, a szervezet belső életéhez. Emellett biztosítják a projektjeik, kezdeményezéseik megvalósításához szükséges feltételeket, s végül, de nem utolsó sorban a civil szervezetek kapcsolatokat, együttműködéseket építenek, párbeszédet folytatnak más szervezetekkel, más szektorok szereplőivel. Ezek az irányok nem feltétlenül különülnek el egymástól. Például a civilek általában fejlesztő jellegű projekteket vezetnek, azaz a célok elérését célzó tevékenységekkel párhuzamosan építik fel a tevékenységek ellátásához szükséges képességeket is.

A szervezetek (és projektek) működtetése, más szóval menedzsmentje, leginkább a különböző erőforrások elérését, fejlesztését és tevékenységekhez hozzárendelését foglalja magában. A menedzsment részterületei is ehhez igazodnak.

Emberi erőforrás-fejlesztés (HR)

Az emberi erőforrás-fejlesztés többek között a szervezethez kapcsolódó tagok, tisztségviselők, önkéntesek, munkatársak toborzásával, a szervezet életébe, munkájába történő bekapcsolásával, a megfelelő tudás- és készségek kialakításával, továbbá az ezekhez kapcsolódó adminisztratív feladatok ellátásával foglalkozik.

Kommunikáció és PR

A belső kommunikáció a szervezethez tartozók közötti kapcsolattartást, a feladatok ellátásához szükséges információk átadását célozza. A külső kommunikáció és a PR célja a szervezet közösségi kapcsolatainak, ismertségének növelése, a szervezet felé irányuló bizalom megteremtése, a szervezet eredményeinek ismertetése, tudatosítása, társadalmi bázisának növelése, beágyazottságának elősegítése.

Marketing

A civil szervezetek is termékeket és szolgáltatásokat kínálnak a lakosság, más szervezetek, szereplők irányában. A marketing a termékek, szolgáltatások iránti igények felmérésével, a termékek, szolgáltatások

kialakításával, fejlesztésével foglalkozik. Marketing feladat továbbá a termékek, programok, szolgáltatások népszerűsítése, reklámozása és értékesítése.

Pénzügy

A pénzügyi vezetés a szervezet jogszerű, átlátható és megbízható gazdálkodásáért, a pénzügyi, számviteli szabályok kialakításáért és alkalmazásáért felel. Biztosítja, hogy a szervezet könyvvezetése alkalmas legyen a különféle bevételek, kiadások elkülönített kezelésére, a hosszú és rövid távú pénzügyi kötelezettségeknek történő megfelelésre. A civil szervezetek esetében az egyik legnagyobb kihívást az jelenti, hogy az egymástól minden szempontból elkülönülő projekteket kell beépíteni a szervezet teljes gazdálkodásába és számvitelébe.

Adminisztráció

A civil szervezetek adminisztrációs feladatainak egy része azzal függ össze, hogy a jogszabályok pontosan meghatározzák, hogy milyen minimális ügyrendi követelményeket kell betartania a szervezeteknek. Mindenképp szükséges megfelelően dokumentálni és megőrizni különböző egyesületi, alapítványi szervek működését, döntéshozatalát.

Gyakorlatilag minden, a szervezet működésével, szakmai tevékenységével, gazdálkodásával kapcsolatos történést írásos formában is rögzíteni és tárolni kell. E menedzsment tevékenység feladata, hogy olyan hagyományos és digitális adminisztráció működjön, amelyben biztosított a személyes adatok védelme, a dokumentumok rendelkezésre állása és szükség szerinti selejtezése.

Forrásszervezés

A forrásszervezés a szervezet működéséhez és tevékenységeihez szükséges anyagi fedezet megteremtését jelenti. A forrásszervezésnek egyidejűleg többféle területét és formáját is alkalmazhatja a szervezet. A forrásszervezés a gyakorlatban leginkább az állami/önkormányzati és a magán forrásból származó hozzájárulások, adományok, támogatások elérésével, az ezekhez tartozó eszközök, csatornák és kapcsolatok építésével foglalkozik.

Milyen alapokon áll a szervezet?

E tárgykörbe tartozik, hogy milyen a szervezet struktúrája, szervezeti és működési rendje. A struktúra részben kötött, mert a jogszabályok adják meg a lehetséges szervezeti formákat, az ezekhez kapcsolódó

Miért létezik, dolgozik a szervezet?	
társadalmi jövőkép	hosszú távú célok
szervezeti jövőkép	rövid távú célok
küldetés vagy misszió	a szervezet identitása
stratégia	mit, milyen feltételek mellett végzünk el egy adott időszak alatt

Milyen tevékenységeket végez a szervezet?	
a szervezet alaptevékenységei	milyen feladatokat vállal fel
szolgáltatások	folyamatosan elérhetők
programok/ projektek	adott időszakra vonatkozik

Hogyan működik és tevékenykedik egy szervezet?				
infrastruktúra	Munkamódszerek		Menedzsment	
hely	információ gazdálkodás	a munka gördülékényességét, eredményességét befolyásoló elemek	HR	gazdálkodás az emberi erőforrásokkal
eszköz	felkészültség		PR	közösségi kapcsolatok
készlet	innováció		marketing	termék, szolgáltatásfejlesztés és reklám
jármű stb.	minták, tapasztalatok beépítése		pénzügy	könyvvitel, adózás
	szakmai partnerség		adminisztráció	iratkezelés, dokumentálás
	értékelés stb.		forrásszervezés	adomány, pályázat, szolgáltatás

Szervezeti struktúra		Szervezeti kultúra	
A szervezeti forma megválasztása		Együttműködés	Emberi tényezők
A felelőségek tisztázása		A szervezeten belüli szokások	Vezetési stílus
A feladat és munkamegosztás stb.		Motivációs bázis	Értékek
		Információáramlás, stb.	Az emberek közötti kapcsolatok stb.

Milyen alapokon áll egy szervezet?

belső szervezeti és működési rend alapjait. Ezzel együtt a felelőségek, a belső munkamegosztás tekintetében a szervezetnek viszonylag nagy a szabadsága.

A szervezeti kultúra a tagok, munkatársak által elfogadott, közösen értelmezett előfeltevések, értékek, meggyőződések, hiedelmek rendszere. A szervezeti kultúrát szokás jéghegyhez hasonlítani, amennyiben vannak jól látható elemei (pl. közös nyelvezet, ceremóniák, logó stb.) de a meghatározó részei a felszín alatt találhatók (pl. az értékek szintjén: a ténylegesen vallott és követett értékek, íratlan szabályok; a rejtett előfeltevések szintjén: a kulturális közegből is táplálkozó beidegződések, attitűdök.) Az emberi tényezőknél minden szervezet életében meghatározó szerepe van. A civil szervezetek esetében azonban különösen nagy a jelentősége, hogy szervezethez kapcsolódó emberek mennyire motiváltak, miként gondolkodnak, képesek-e önállóan vagy éppen csapatban dolgozni. A civil szervezetek ugyanis sajátos helyzetben vannak abból a szempontból, hogy az alapítók, tagjaik, de még a „munkatársaik” többsége is önkéntesen, nem kötelezettség alapján vesznek részt a célok, tevékenységek megvalósításában. Ez egyfajta rugalmasságot feltételez mind a vezetés, mind a társak oldaláról. Ugyanakkor szinte minden szerve-

zet – amelyik fizetést, megbízási vagy szolgáltatási díjat ad egy munka elvégzéséért – előbb-utóbb belátja, hogy a munkavégzés területén más nézőpontból kell megítélnie az emberek megtartását, a szervezeten belüli és kívüli kommunikációját stb.

A civil szervezetek megszűnése

A jogutód nélküli megszűnés két fő fajtája az egyesülés és a szétválás. Az egyesület nem alakulhat át mássá, mint egyesületté (szövetséggé), az alapítványból sem jöhet létre másféle szervezet csak alapítvány. A jogutódlással történő megszűnés során a civil törvény és az egyes jogi személyek átalakulásáról, egyesüléséről, szétválásáról szóló 2013. évi CLXXVI. törvényt kell – a civil szervezetek felügyeleti és beszámolási, közzétételi sajátosságait figyelembe véve – értelemszerűen alkalmazni.

[A megszűnéssel kapcsolatos gyakorlati kérdésekről részletesen a Civil Információs Portálon olvashat](#)

A civil szervezet is gazdálkodik, de a gazdálkodásának eredményét nem osztja fel

Civil szervezet nem alapítható gazdasági céllal. Ez azt jelenti, hogy a szervezetet létesítő alapítók, tagok már a szervezet alapításának pillanatában is azt vállalják, hogy az általuk létrehozott szervezettől nem fognak olyan juttatásokat kapni, mintha egy céget hoznának létre. Így nem tarthatnak igényt osztalékra és semmilyen olyan juttatásra, ami egy cég tulajdonosait megillethetnék. Ezzel együtt, minden működő civil szervezet gazdálkodik, azaz végez olyan tevékenységeket és/vagy történnek vele olyan gazdasági események, amelyek változást okoznak a szervezet vagyoni, jövedelmi, pénzügyi helyzetében, esetleg a vagyónának szerkezetében. A szervezetek gazdálkodása legtöbbször pénzmozgással jár, de ez sem törvényszerű.

Példa: Egy alapítvány célja az információs technológiák széles körű megismertetése. Ezzel összefüggésben, a számára alapító vagyónként átadott számítógépeket

térítés nélkül adja használatba rászorulóknak. Itt nem mozog pénz. Ugyanakkor a szervezet gazdálkodik, mert a gépek az idő múlásával értéktelenebbé válnak, a szervezet vagyona apad (változik a vagyona). Ha ugyanez a szervezet közben új szoftvereket kap adományként, akkor nem csak a vagyoni helyzete fog javulni, hanem a vagyónak az összetétele is, hiszen már nem csak eszközöket fog birtokolni, hanem immateriális javak közé tartozó szoftvereket is.

Noha nem kell, hogy ténylegesen pénzmozgás történjen, a gazdálkodásnak azért jellemzője, hogy a változások pénzbeli értékben is kifejezhetőek. Ez alapján számít a gazdálkodó tevékenységek körébe a közérdekű önkéntesek fogadása is, méghozzá oly módon, hogy a közérdekű önkéntesek tevékenységének pénzbeli értéke bevételként jelenhet meg a szervezetek gazdálkodásában. Ez azért lehetséges, mert az önkéntesek óradíja kifejezhető pénzben. A vonatkozó jogszabály alapján az önkéntesek óradíjának értéke a kötelező legkisebb havi munkabér százhatvanad része.²

² 350/2011. (XII. 30.) Korm. rendelet a civil szervezetek gazdálkodása, az adománygyűjtés és a közhasznúság egyes kérdéseiről 5. §.

A civil szervezetnek nyeresége is lehet

A civil szervezetekkel szemben nincs olyan követelmény, amely tiltaná, hogy a gazdálkodásuk során pozitív eredményt, köznapi kifejezéssel élve nyereséget érjenek el. Sőt, az lenne szerencsés, ha képesek lennének úgy tevékenykedni, hogy ne kelljen gazdálkodási szempontból évről-évre a nulláról indulniuk. A civil szervezetek törekedhetnek a nyereséges gazdálkodásra, csak ezt a nyereséget alapvetően háromféle dologra fordíthatják:

- a szervezet működésére;
- az alapszabályban, alapító okiratban meghatározott célokra;
- esetleg olyan befektetésre, termékre, szolgáltatásra, amelytől a céljaik gyorsabb, jobb, szélesebb hatást gyakorló megvalósulását várják, noha az nem kapcsolódik szervesen ahhoz a célhoz, mint amit a létesítő okiratukban rögzítettek.

A civil szervezet szolgáltathat és vállalkozhat

A szervezetek gazdálkodása két fő irány mentén szerveződhet. Az egyik irány, hogy minden tevékenységüket a szervezet célja alá rendelve végzik, azaz csak cél szerinti te-

vékenységeket végeznek, és a működésük is ez alá rendeződik. A másik lehetőség, hogy felvállalnak a céljaikon kívül eső tevékenységeket is. Ilyenkor a működésük is megszlik e két tevékenység feltételeinek biztosítása között. Ha csak a céljaikat akarják megvalósítani, akkor is lehetőségük van arra, hogy valaki más, például egy másik szervezet, intézmény megbízását teljesítsék, és ezért díjat kapjanak. Sőt, akár értékesíthetnek is olyan termékeket, amelyeket az alapcél szerinti tevékenységeik keretében állítottak elő. Ezeket együtt és leegyszerűsítve gyakran csak szolgáltatásnak nevezik, a hozzájuk kapcsolódó bevételekre pedig szolgáltatási bevételként szokás hivatkozni. E szolgáltatásoknak egy speciális fajtáját jelentik a közszolgáltatásként végzett szolgáltatások, amikor egy – a törvény szerint szükségszerűen közhasznú jogállású – szervezet egy állami, önkormányzati szerv nevében lát el közfeladatot. A szolgáltatások nyújtásánál viszont jóval elterjedtebb, hogy a szervezetek adományok, támogatások révén, esetleg az ingó- és ingatlan vagyonuk, szellemi javaik hasznosításával jutnak cél szerinti bevételekhez.

A szervezetek alapcél szerinti (közhasznú) bevételei és kiadásai valójában szélesebb kört foglalnak magukban, mint amelyek a szervezet alapszabályában/alapító okiratá-

ban/társasági szerződésében megjelenő célokból levezethetők. A bevételek tekintetében a civil szervezetek gazdálkodásáról, az adománygyűjtés és a közhasznúság egyes kérdéseiről szóló 350/2011. (XII. 30.) Korm. rendelet általánosabb csoportosítást, illetve a civil törvény 20.§-ban szereplő felsorolást kell figyelembe venni. Olyan jogszabály viszont nincs, ami egyértelműen megadná, mely tételek tartoznak az alapcél szerinti (közhasznú) ráfordítások közé. Ezt minden tétel esetében az dönti el, hogy ésszerűen, mindenféle különösebb logikai és értelmezési „csavar” nélkül hozzá tudjuk-e rendelni a szervezet céljához, illetve az alapcél szerinti bevételek előállításához.

A civil szervezet gazdálkodhat az alap (közhasznú) célja szerint, amely mellett végezhet vállalkozási tevékenységet

Az alapcél szerinti (közhasznú) tevékenységek (a továbbiakban: cél szerinti tevékenységek) mellett a szervezetek végezhetnek gazdasági-vállalkozási (a továbbiakban: vállalkozási) tevékenységeket is. Ennek két feltétele van. Az egyik, hogy a vállalkozási tevékenység nem veszélyeztetheti a szervezet alapcél szerinti tevékenységeit. A másik feltétel, hogy az e tevékenységből származó bevételek nem léphetik át a szer-

vezet összes bevételének 60 százalékát. Itt érdemes felhívni a figyelmet arra, hogy az a bevételi arány, amit a civil törvény megenged, kifejezetten magas. Azt is mondhatjuk, hogy a jogszabály kifejezetten ösztönzi azt, hogy a szervezetek ebben az irányban is szélesítsék a működésüket, ilyen módon is vonjanak be forrásokat.

Az civil törvény meghatározása szerint gazdasági-vállalkozási tevékenység a jövedelem- és vagyonszerzésre irányuló vagy azt eredményező, üzletszerűen végzett gazdasági tevékenység, kivéve:

- az adomány (ajándék) elfogadását;
- a létesítő okiratban meghatározott cél szerinti tevékenységet (ideértve a közhasznú tevékenységet);
- a pénzeszközök betétbe, értékpapírba, társasági részesedésbe történő elhelyezését;
- az ingatlan megszerzését, használatának átengedését és átruházását.

Időnként azonban nagyon képlékeny lehet a határ a cél szerinti, illetve a vállalkozási tevékenységek között. A különbség ugyanis nem ahhoz kapcsolódik, hogy az adott tevékenységgel a szervezet mekkora segítséget nyújt a saját tagjainak, a környezetének. Szóval nem az számít, mi „civiles”, vagy mi nem az. Ugyanakkor mindig számít az adott tevékenység léptéke, jellege.

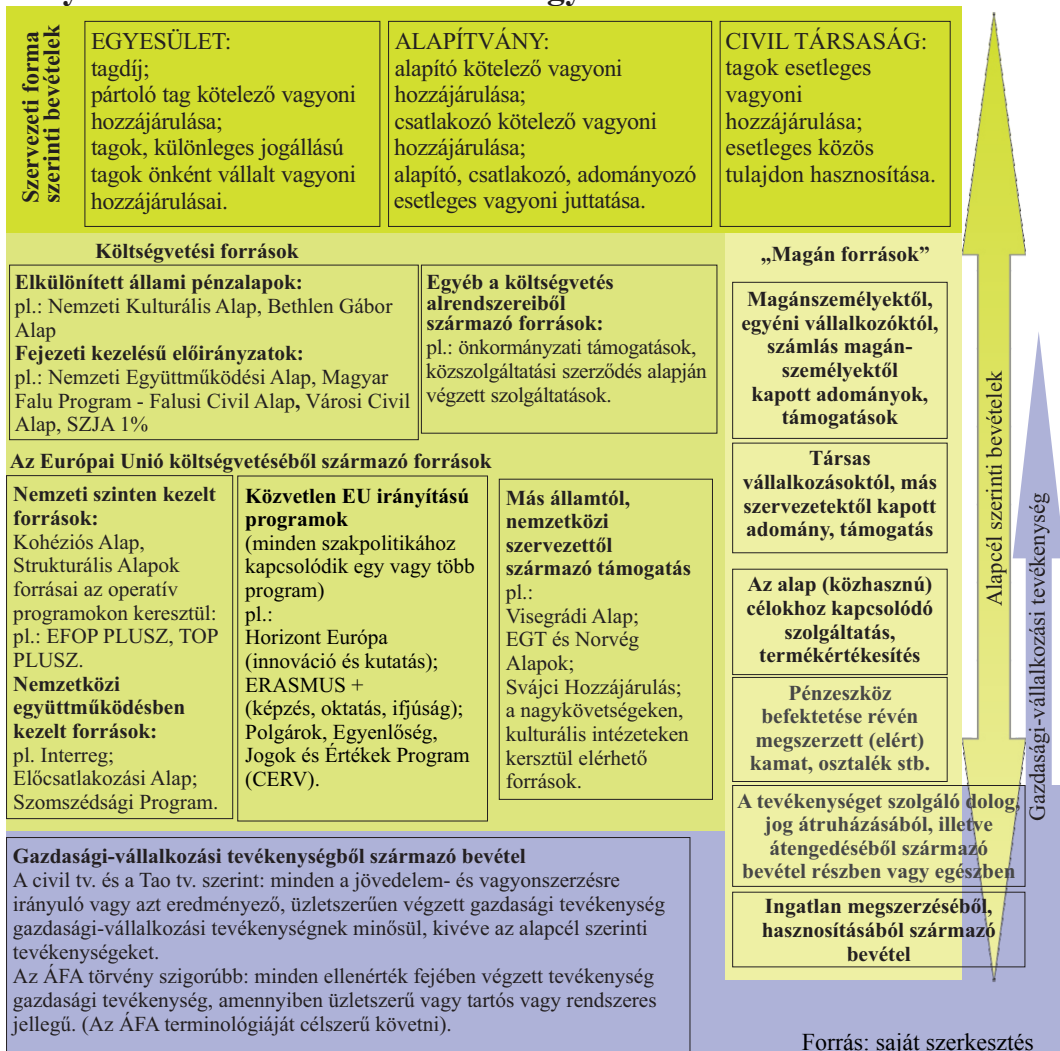
Példa: Ha egy szervezet létesítő okiratában csak az szerepel, hogy célja a népzenei kultúra ápolása, a népdalkincs megismertetése, akkor az alapcéljának körében fogadhat el díjazást a fellépéseiért. Ezeket a fellépéseket időnként összekötik azzal, hogy a tagjaik által készített kézimunkákat értékesítenek az egyesület bevételeinek növelése érdekében. E tevékenységgel szigorúan véve már kilépnek az alapcél szerinti tevékenységük köréből, mert nem a célhoz kapcsolódó dolgot értékesítenek. Ugyanakkor még nem feltétlenül végeznek vállalkozási tevékenységet, hiszen nem üzletszerűen végzik e tevékenységet. Amint azonban rendszeressé vagy tartóssá válik ez a gyakorlat, esetleg a szervezet többi bevételéhez mérten nagyobb összegű bevételt termel, esetleg már nem csak a tagjainak a munkáit kínálja fel, hanem sok más népművészt is, akkor ez a tevékenység már üzletszerűnek fog számítani, miközben a szervezet egyetlen pillanatig sem végzett olyan tevékenységet, amelyet amúgy ne tartanánk értékesnek.

Miközben a jogszabályi oldalról kifejezetten támogatottnak mondható az, hogy a szervezetek vállalkozási tevékenységet végezzenek, a köztudatban nagyon sok előítélet és tévhit él ezzel kapcsolatban. Pedig nem törvénytelen, és nem is etikátlan vállalkozási tevékenységet végeznie a szervezeteknek. Főleg azért, mert a gazdálkodási te-

vékenységek ilyen jellegű elhatárolása nem értékrendi, hanem adózási kérdés. Lényegében arról van szó, hogy a civil szervezetek esetében az adórendszer elismeri, hogy olyan célokat valósítanak, amelyek mindenki javára válnak. E célok a társasági adó és a személyi jövedelemadó vonatkozásban mentességben vagy kedvezményben részesülnek. Mindazonáltal a szervezetek többi tevékenységét e célokon túlmenően már a többi gazdálkodó szervvel azonos alapokon ítéli meg az adórendszer. A szervezetek természetesen arra törekednek, hogy lehetőleg minden tevékenységük a mentes/kedvezményezett kategóriába tartozzon. Ehhez pedig annyi alapjuk mindenképpen van, hogy az érintett szervezetek vállalkozási tevékenységként is olyan feladatokat látnak el, amelyeknek van közösségi, társadalmi értéke.

A civil központok ingyenes képzési, tanácsadási szolgáltatásai azt a célt szolgálják, hogy a civil szervezetek a rájuk ténylegesen vonatkozó szabályokat megismerjék és tevékenységük során jogszabályszerűen járjanak el. Az ingyenes szolgáltatások rendszeres igénybevételével a szervezetek képessé válhatnak arra, hogy a gazdálkodásukat olyan módon alakíthassák, amely megfelel a helyzetüknek és igazodik a fejlesztési elképzeléseikhez.

Milyen bevételekkel rendelkezik egy szervezet?

Fizetnek adót a civil szervezetek?

[A civil szervezeteket érintő adózási kérdésekről részletesen a Civil Információs Portálon olvashat](#)

Milyen tételek minősülnek működési költségnek?

Ha rögtönzött választ kellene adnunk a kérdésre, azt mondanánk, hogy a működési költségek közé azok a tételek tartoznak, amelyek a nagyobb szervezetek esetében álmatlan éjszakákat okoznak, mert mindenképp ki kell fizetni őket. A kisebb szervezetek esetében pedig rendszerint azok a tételek tartoznak ide, amelyeknél természetesnek veszik, hogy szívességi vagy önkéntességi alapon rendeződnek. De komolyra fordítva a szót, a működési és szakmai költségek elkülönítésének kérdése legutóbbiban az SZJA 1% felajánlások felhasználása kapcsán jelenik meg. A kedvezményezett szervezetek a számukra felajánlott összeg 25%-át fordíthatják a működési és fenntartási költségeikre. Az erről rendelkező jogszabály³ azonban nem ad teljesen konkrét választ arra a kérdésre, hogy mi minősül

működési és fenntartási jellegű költségnek. Tulajdonképpen példálózó jelleggel (más jogszabályra hivatkozva) emeli ki:

- a béreket, megbízási díjakat és minden egyéb bérszámfejtett kiadást;
- a járulékokat;
- a személyi jellegű egyéb kifizetéseket;
- a banki költségeket és egyéb a befektetésekhez, kölcsönökhöz kapcsolódó kiadásokat;
- a székhely, telephely fenntartásával és működtetésével kapcsolatos költségeket (kivétel, ha az valamelyik tisztségviselő, munkatárs, tag, alapító lakás célú ingatlana);
- postaköltséget, telefon- és internet szolgáltatás alapdíját.

Tehát valamelyest a kedvezményezett megérzésére és a NAV megítélésre van bízva a szervezet kiadásainak besorolása. A működési költségek köre kiterjeszhető azokra a szolgáltatási kiadásokra is, amelyek a szervezet ügyviteléhez, számviteléhez kapcsolódnak, így például a könyvelés díja is elszámolható az 1% felajánlás terhére.

A szakmai és működési költségek elkülönítésének kérdése gyakran vetődik fel a NEA pályázataival kapcsolatban, ahol külön

³ 1996. évi CXXVI. törvény a személyi jövedelemadó meghatározott részének az adózó rendelkezése szerinti felhasználásáról

és a szakmai munka támogatásával együttesen is megjelenik célként a szervezetek működésnek támogatása. Az SZJA 1% felajánlások kapcsán felsorolt tételek itt is jó kiindulási pontot jelentenek. Ez nem véletlen, hiszen a NEA és az 1% felajánlás lehetősége tulajdonképpen két ponton is összeér egymással. A NEA támogatási keret, amint az „Alapismeretek” fejezetben, egy az SZJA 1% felajánlásokhoz kapcsolódó képlet alapján kerül be az adott évi költségvetésbe. Másrészt a civil szervezetek támogatásnak – több mint 15 éve – állandó szempontja, hogy a működés segítésére azért kell nagyobb figyelmet fordítani a civil támogatási rendszerben, mert az 1% felajánlások felhasználhatósága e téren korlátozott.

Annak, akinek nem kell önként vagy hivatalból a civil támogatási rendszer mélységeit ismernie, elég annyit megjegyeznie, hogy a NEA pályázataiban működési jellegűnek elszámolható költségek nagyrészt megfeleltethetők az SZJA 1% felhasználására vonatkozó szabályok szerinti működési költségeknek. Ugyanakkor a NEA nem azt az utat választotta, hogy tételesen, vagy akár példálózó jelleggel megadja, mely tételeket tekinti működési jellegűnek. A gyakorlat azt mutatja, hogy a működési költségek a NEA pályázatok esetében azok a tételek, amelyek:

- a szervezet létéhez (pl. közgyűlések,

kuratóriumi ülések megtartása stb.);

- a szervezet ügyeinek jogszerű, szak-szerű és biztonságos intézéséhez (pl. könyvelés, belső képzések, épület-, jármű-, számítógép üzemeltetés és karbantartás, irodai eszközök stb.);
- a szervezet elérhetőségéhez (pl. postai szolgáltatás, internet, telefon);
- a cél szerinti tevékenységek megkezdéséhez, rendszeres biztosításhoz és továbbfejlesztéséhez (pl. bérköltségek, megbízások stb.) kapcsolódnak függetlenül attól, hogy ezek dologi, személyi, infrastrukturális, vagy épp szellemi termékek, vagyontértékű jogok beszerzéséhez kapcsolódnak.

A működési és a szakmai költségek elkülönítése inkább csak elvi jellegű. Olyannyira, hogy semmilyen kötelezettség nincs arra, hogy e költségek valamilyen „működési” megjelöléssel elkülönített, gyűjtő jellegű kategóriát alkossanak a szervezet könyvelésében, éves beszámolójában, illetve a beszámoló tartalmi elemeinek megfelelően elkészülő éves költségvetésében. Akkor válhatnak igazán láthatóvá e tételek, ha a szervezet speciálisan működési célú támogatást kap, mert e támogatást is elkülönítetten kell kezelnie.

A szervezetek a NEA rendszerén, illetve

az SZJA 1% felajánlások felhasználásán túl akkor találkoznak még érintőlegesen e kérdéskörrel, amikor az uniós forrásból megvalósuló pályázatokban azzal a kikötéssel találkoznak, hogy a támogatásnak csak nagyon kis része fordítható az ún. általános – a projekt megvalósításához szükséges, de nem a célcsoport elérésével közvetlenül összefüggő (pl. rezsi, banki, kommunikációs stb.) – költségekre. További eset, amikor egy szervezetnek át kell gondolnia a működési jellegű kiadásait, azaz amikor gazdasági vállalkozási tevékenységet folytat. E szervezeteknél szinte szükségszerűen felmerülnek olyan kiadások, amelyek egyszerre kapcsolódnak az alapcél szerinti (közhasznú), illetve a gazdasági-vállalkozási tevékenységek megvalósításához (pl. rezsi költségek, a tisztségviselő díjazása, ha nem egyértelműen megállapítható, hogy csak a cél szerinti, illetve a vállalkozási tevékenységben vesz részt). Ám még ebben az esetben sem arról van szó, hogy ezek a megosztott költségek lefednék a működési költségek körét.

A szervezeteknek a 350/2011. (XII. 30.) Korm. rendelet szerint kötelező az éves beszámoló tartalmi elemeinek megfelelő éves költségvetést készíteni. Bár nincs rá előírás, a szervezeteknek mégis érdemes a méretüktől függően évente, projektenként vagy legalább időszakosan olyan terveket is összeállítani, amelynek segítségével áttekinthetővé és követhetővé válnak a szervezet működésének tényleges szükségletei is. A kisebb szervezetek esetében egy ilyen terv elsődlegesen nem is pénzübeli bevételek, költségek tervezését fogja segíteni, hanem annak tudatosítását, hogy a szervezet milyen erőforrásokat, milyen kapcsolatokat képes mozgósítani.

Számla, nyugta és bizonylat kiállítása

[A számla, nyugta és bizonylat kiállításával kapcsolatos gyakorlati kérdésekről részletesen a Civil Információs Portálon olvashat](#)

A civil szervezetek gazdálkodását érintő változások 2021-ben

[A 2020-ban életbe lépett, kettős könyvvitelt vezető civil szervezeteknek a számviteli törvény szerinti kiegészítő melléklet készítési kötelezettségéről részletesen a Civil Információs Portálon olvashat](#)

Online számlaadat-szolgáltatás

A számlaadat-szolgáltatási kötelezettség 2021. január 4-étől jelentősen kibővült. Ettől az időponttól már nem csak a belföldön nyilvántartásba vett áfaalany vevőknek kiállított számlákról kell adatot szolgáltatni. Az adatszolgáltatási kötelezettség kiterjed minden olyan számlára is, amit a szervezet:

- a nem áfa alany magánszemélynek,
- nem áfa alany szervezetnek,
- külföldi áfa alanyak állít ki.

A számlaadat-szolgáltatási kötelezettség kiterjed minden adószámmal rendelkező civil szervezetre, amelyik számlát vagy számlával egy tekintet alá eső okiratot állít ki. Azokra a szervezetekre is érvényes a kötelezettség, amelyeknek nincs a NAV által megállapított élő adószáma, de kelle-

ne rendelkezniük ezzel. Azok a szervezetek is adatszolgáltatásra kötelezettek lehetnek, amelyek csak alanyi és/vagy tárgyi adómentes tevékenységeket végeznek.

Az alábbi számlával igazolt ügyletekről kell számlaadat-szolgáltatást teljesíteni:

- a belföldi adóalany által belföldön ellenérték fejében teljesített ügyletekről, ide értve az adómentes és az úgynevezett belföldi fordított adózás (Áfa törvény 142. §) alá tartozó ügyleteket is;

- a belföldről küldeményként feladott, fuvarozott termék esetén az adómentes Közösségen belüli termékértékesítésről és Közösség területén kívülre irányuló (export) értékesítésről;

- a Magyarországról másik tagállamba teljesített távértékesítésről, amennyiben az ügylet körülményeire tekintettel Magyarországon keletkezik adófizetési kötelezettség (Áfa törvény 29. §);

- a Közösség más tagállamából Magyarországra irányuló távértékesítésről, amennyiben az ügylet után Magyarországon keletkezik adófizetési kötelezettség;

- belföldi adóalany által az áfatörvény területi hatályán kívül a Közösség más tagállamában teljesített termékértékesítésről, szolgáltatásnyújtásról, amennyiben az ügylet után a vevő, igénybe vevő köteles az adót

megfizetni (kivéve önszámlázás esetén);

- belföldön székhellyel vagy a teljesítéssel legközvetlenebbül érintett telephellyel rendelkező adóalany által az áfatörvény területi hatályán kívül, a Közösség területén kívül teljesített ügylet esetén (Áfa törvény 158/A § (2) bekezdés b) pont);

- nem belföldi letelepedésű adóalany által belföldön teljesített termékértékesítésről, szolgáltatásnyújtásról, ha az adó fizetésére nem a terméket beszerző, szolgáltatást igénybe vevő kötelezett.

Az alábbi számlával igazolt ügyletekről nem kell számlaadat-szolgáltatást teljesíteni:

- belföldi teljesítési helyi Közösségen belüli termékbeszerzésről és a termékimportról;

- nem belföldi adóalany által belföldön teljesített termékértékesítésről, szolgáltatásnyújtásról, ha az adó fizetésére a terméket beszerző, szolgáltatást igénybe vevő belföldi adóalany kötelezett;

- nem belföldi adóalany által belföldi teljesítési helyű távolról is nyújtható szolgáltatásokról, ha az adóalany ezen ügyletek utáni adófizetési kötelezettség teljesítéséhez egy másik tagállamban jelentkezett be az egyablakos rendszerbe;

- belföldi adóalany által az áfatörvény

területi hatályán kívül, a Közösség más tagállamában teljesített termékértékesítésről, szolgáltatásnyújtásról, amennyiben az ügylet után a vevő, igénybe vevő köteles az adót megfizetni, és a számlát is, meghatalmazás alapján a terméket beszerző, szolgáltatást igénybe vevő állítja ki;

- belföldi vagy a Közösség területén nem letelepedett adóalany által az áfatörvény területi hatályán kívül, a Közösség másik tagállamában teljesített távolról is nyújtható szolgáltatásokról, ha az adóalany ezen ügyletek utáni adófizetési kötelezettségének az egyablakos rendszer használatával tesz eleget;

- az Áfa törvény területi hatályán kívül teljesített ügyletről, amennyiben az ügyletet teljesítő adóalany székhelye vagy a teljesítéssel legközvetlenebbül érintett állandó telephelye nem belföldön található;

- a Magyarországról teljesített távértékesítésről, amennyiben az ügylet után (akár az adózó döntése nyomán, akár az értékhatár túllépése miatt) nem Magyarországon keletkezik adófizetési kötelezettség;

- kompenzációs felárra jogosító mezőgazdasági tevékenység esetén a felvásárlási okiratról (Áfa törvény 202. § (2) bekezdés a) pont).

Az adatszolgáltatásnak változatlanul két féle módon lehet eleget tenni:

1. Ha a szervezet meg kívánja tartani a kézi számlázást, tehát változatlanul számlatömböt használ, akkor a kötelező adatokat a számlakiállítását követő 4 napon belül rögzíteni kell a NAV Online Számla rendszerébe. (Ha az áfa összege meghaladja az 500.000 Ft-ot, az adatszolgáltatási határidő még rövidebb, gyakorlatilag egy nap.)

2. A másik lehetőség, hogy a szervezet (ha eddig nem tette meg) átáll az elektronikus számlázásra. Ami a gyakorlatban azt jelenti, hogy egy olyan számlázó programot vagy applikációt kezd el használni, ami a kiállított számlákat automatikusan megküldi az Adóhatóságnak. Számos ingyenes, az automatikus adattovábbításra képes számlázó program, illetve alkalmazás is létezik. Többek között a NAV is kínál ilyen programot, amely elérhető a <https://szamlazo.nav.gov.hu> címen.

Az adatszolgáltatási kötelezettség a számlákra vonatkozik. Nem kell rögzíteni a megrendelés, szállítás, teljesítés egyéb dokumentumait. Nem kell továbbítani a nyugták adatait sem. Az adatszolgáltatás elmulasztása, vagy hibás teljesítése komoly bírságot vonhat maga után: számlánként akár 500 ezer forint büntetést is kaphat a szervezet.

Felhívjuk a figyelmet, hogy a 2022. december 31-ig (2023. január 15-ig történő igazolással) terjedő „tűrelmi időszak” elteltét követően a – 2020. január 1-je előtt bejegyzett – nem közhasznú jogállású alapítvány nem minősül az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) szerint alapítványnak, azaz a személyes illetékmentességre nem lesz jogosult.

Az Állami Számvevőszék ellenőrzi a 20 millió Ft mérlegfőösszeget elérő szervezeteket

A közélet befolyásolására alkalmas tevékenységet végző civil szervezetek átláthatóságáról szóló 2021. évi XLIX. törvény hatályon kívül helyezte a külföldről támogatott szervezetek átláthatóságáról szóló 2017. évi LXXVI. törvényt. Azokat a szervezeteket, amelyek éves beszámolójában a mérleg főösszege eléri a 20 millió forintot, az Állami Számvevőszék (ÁSZ) fogja ellenőrizni. A jogszabály nem vonatkozik:

– arra az egyesületre és alapítványra, amely az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló 2011. évi CLXXV. törvény szerint nem minősül civil szervezetnek,

– a sportról szóló 2004. évi I. törvény hatálya alá tartozó egyesületre,

– a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvény szerinti vallási közössége,

– a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény szerinti nemzetiségi szervezetekre és nemzetiségi egyesületre, valamint az alapító okirata szerint adott nemzetiség érdekvédelmét, érdekképviseletét, vagy a nemzetiségi kulturális autonómiával közvetlenül összefüggő tevékenységet ellátó alapítványra.

A törvény módosította a beszámoló létbe helyezésének szabályait is annyiban, hogy ezentúl minden egyesületnek, alapítványnak, amelynek mérlegfőösszege eléri az 5 millió forintot elektronikusan kell elküldeni az éves beszámolóját a bíróság részére.

Mit fog ellenőrizni az ÁSZ?

Az ÁSZ eddig is végzett ellenőrzéseket civil szervezeteknél. Korábban azon egyesületek és alapítványok körét vizsgálta, amelyek a központi költségvetésből származó támogatást (beleértve az SZJA civil 1% felajánlást is) kaptak. Az ÁSZ közpénzek felhasználásával kapcsolatban változatlanul ellenőrizheti azokat a szervezeteket is, ame-

lyek nem minősülnek a közélet befolyásolására alkalmas tevékenységet végző civil szervezetnek. A civil szervezetek esetében a korábbi ellenőrzések is kiterjedtek a gazdálkodási tevékenység egészére, tehát nem csak a költségvetési támogatás felhasználását, illetve a köztvagyon kezelését érintették.

Az ÁSZ törvényességi szempontok alapján fogja ellenőrizni a 20 millió forint mérlegfőösszeget elérő szervezeteket. Ez eltérhet a korábbi vizsgálati gyakorlattól, de az ÁSZ által kiadott közleményekből az olvasható ki, hogy alapvetően azokat a gazdálkodási és működési elemeket fogja ellenőrizni, amit korábban is vizsgált. Az ÁSZ a tanácsadói tevékenysége keretében több, a civil szervezeteket támogató öntesztet adott ki a szervezetek számára. Az alapítványok/közalapítványok/egyesületek szabályszerű feladatellátásának és gazdálkodásának támogatására szolgáló öntesztet 2020 júliusában tette közzé a honlapján.

Az általánosabb érvényű segédlet mellett 2021. 06. 30-án közzétette „A költségvetési támogatásban részesülő számviteli törvény szerinti egyéb szervezetek – sportegyesületek, sportszövetségek – szabályszerű feladatellátásának és gazdálkodásának támogatására a 2021. év tekintetében” című öntesztet is. Bár a sportegyesületek a törvény alapján semmiképp nem minősül-

nek a közélet befolyásolására alkalmas tevékenységet végző civil szervezetnek, a számukra kiadott segédlet is hasznos lehet más szervezetek számára is. A civil öntesztetek kérdései támpontot adnak ahhoz, hogy a szervezetek felkészülhessenek az alábbi területeket érintő ellenőrzésekre:

- a szervezet feladatellátására/a szervezeti keretek kialakítására vonatkozó kérdések;
- a gazdálkodási keretek kialakításához kapcsolódó kérdések;
- a számviteli és beszámolási kötelezettségekkel összefüggő kérdések;
- a nyilvántartások kialakításával, vezetésével összefüggő kérdések (pl. az adományok, támogatások elkülönített vezetése).

Az öntesztetek elérhetők az ÁSZ honlapján: <https://www.asz.hu/hu/onteszttek>

Mit kérjünk a könyvelőtől?

A cégek „dúskálhatnak” az ajánlatok között, ha könyvelőt kívánnak fogadni, a civil szervezetek könyvelését jóval kevesebben vállalják el. Nagyon sok speciális szabály vonatkozik rájuk, miközben a kötelezettségeik (pl. a pályázati követelmények és a normál ügyvitel összehangolása miatt), akár meg is haladhatják egy hasonló méretű vállalkozását. A másik oldalról nézve viszont azt látjuk, hogy időnként mind a szervezetek, mind a könyvelők úgy intézik közös dolgaikat, hogy az alapvető kérdéseket sem beszélik át egymással. Az alábbiakban néhány tanácsot adunk ahhoz, hogy mit kérhet, és mit várhat a szervezet a könyvelőtől, mert e kérdés megválaszolása segít a legalapvetőbb számviteli, adózási kérdések áttekintésében is.

[A témáról részletesen a Civil Információs Portálon olvashat](#)

A munkavégzésre irányuló jogviszonyok áttekintése

A civil szervezetek többféle módon biztosíthatják a működési és szakmai feladataik ellátásához szükséges munkaerőt. A civil szervezetek más foglalkoztatókhoz hasonló módon tudnak munkaviszonyt, megbízási és vállalkozói jogviszonyt létesíteni. A civil szektor emberi erőforrásaival foglalkozó jelentések azonban rendre azt mutatják, hogy a civil szervezetek körében a megbízási jogviszony, illetve a részmunkaidős és a nem főállásban történő alkalmazás is elterjedtebb gyakorlat, mint más szektorokban. Egy-egy gyakorlat elterjedtsége viszont nem jelenti azt, hogy a szervezetek mindig tudatosan, az egyes formák közötti különbségeket mérlegelve választanak a lehetőségek közül.

A foglalkoztatásra irányuló jogviszonyok esetében három fő típust ismerünk: a munkaviszonyt, a megbízási- és a vállalkozói jogviszonyt. A munkaviszonyra a Munka törvénykönyve rendelkezéseit kell alkalmazni. A megbízási és a szerződéses jogviszony esetében a Ptk. szabályai az irányadók. Ha a tevékenység jellege nem követeli meg a munkaviszonyban történő

foglalkoztatást, akkor bármely feladatra létesíthető megbízási vagy vállalkozói jogviszony. Eltérés van a foglalkoztatási jogviszony alanyai között. A munkaviszony keretében csak magánszemélyt lehet foglalkoztatni, míg a megbízási és a vállalkozási jogviszony keretében a feladatot magánszemély, egyéni vállalkozó, jogi személy egyaránt elvégezheti.

A különböző formák között jelentős különbségek vannak a díj-, adó- és járulékfizetési kötelezettségek teljesítése szempontjából. A munkaviszony esetében a bruttó bér meghatározásánál mindig figyelembe kell venni a mindenkori minimálbér/garantált bérminimum összegét, illetve egyéb a bérrre vonatkozó, jogszabályban, esetlegesen a kollektív szerződésben rögzített szabályokat. A megbízási és a vállalkozási szerződések esetében a díjazás általában a szerződő felek megállapodásán múlik (a szervezetek anyagi lehetőségei, és nem a jogszabályok befolyásolják).

A munkaviszonyt és a magánszeméllyel létesített megbízási jogviszonyt mindig be kell jelenteni a NAV felé. E jogviszonyok esetében a munkáltató szervezet könyveléséhez kapcsolódó bérszámfejtés keretében történik meg a bérek, járulékok

megállapítása, adminisztrációja. Az egyéni vállalkozókkal és jogi személyekkel kötött megbízási és vállalkozói szerződések esetében nincs bejelentési kötelezettség, az elszámolások alapját a számlák, esetleg a tevékenységtől függően a számviteli törvény szerinti bizonylatok jelentik. A szerződő felek ekkor maguk gondoskodnak az adózási és számviteli kötelezettségeik teljesítéséről.

A munkaviszonyhoz magasabb adó- és járulékfizetési kötelezettség tartozik. Léteznek olyan munkaerő piaci programok, amelyeket a munkaviszony létesítésére, ritkábban a meglévő munkahelyek fenntartására fordíthatnak a munkáltató szervezetek. A Kormányhivatalok járási foglalkoztatási osztályain (munkaügyi központokon) keresztül elérhető programok a bér- és járulék fizetéséhez nyújtanak támogatást. A munkaerő piaci támogatás igénybevételét a későbbi munkavállaló tudja elindítani. Ha még nem szerepel a regisztrált álláskeresők között, akkor előbb nyilvántartásba kell vetenie magát a lakhelye szerint illetékes járási foglalkoztatási osztálynál. A nyilvántartott álláskeresők számára az illetékes foglalkoztatási osztály ad tájékoztatást az igénybe vehető programokról. A foglalkoztatási osztály által biztosított, a konkrét munkaerő piaci programnak megfelelő dokumentációk kell a foglalkoztató szervezetnek és munka-

vállalónak összeállítania. Az ügyintézés az e-papír alkalmazással digitálisan intézhető.

A megbízási jogviszony esetében a természetes személy munkavállalók járulékainak megfizetése jellemzően nem a teljes bruttó bér, hanem annak 90 %-a alapján történik. Ez a kifizetett díj szempontjából kedvezőbbnek tűnhet a munkáltató szervezetnek, sőt gyakran a munkavállalónak is, mint a rendes munkaviszony. A megbízási szerződés keretében történő munkavégzést azonban erősen korlátozzák a jogszabályok. Továbbá e foglalkoztatási jogviszony alkalmazását befolyásolja, hogy a KATA-s egyéni vállalkozókkal járulékfizetési kötelezettség nélkül tudnak szerződni a civil szervezetek is. Az elmúlt időszakban szigorodtak a KATA-s vállalkozásokat érintő szabályok. 2021. január 1-től a civil szervezetet is 40% adófizetési kötelezettség terheli, ha ugyanazon KATA-s vállalkozástól a tárgyévben belül 3 millió forint feletti értékben vásárol terméket, szolgáltatást. A 40%-os adót a 3 millió Ft-ot meghaladó rész után kell megfizetni.

Az adminisztrációs és a pénzügyi terhek csökkentése semmiképp nem indokolhatja, hogy a szervezet a munkaviszony helyett másféle jogviszonyt létesítsen a munkavállalójával. A megbízási és a szolgáltatási szerződéses jogviszonyok esetében különösen ügyelni kell arra, hogy a munkavégzés ne leplezett

munkaviszony keretében, színlelt szerződés alapján történjen. Egy munkaügyi, adóhatósági ellenőrzés, vagy jogvita nyomán az eljáró foglalkoztatás-felügyeleti hatóság, a bíróság akár visszamenőleges hatállyal is megállapíthatja egy megbízási vagy vállalkozói jogviszonyról, hogy az valójában munkaviszonyt takar. Ennek pedig súlyos következményei lehetnek, hiszen a szervezetnek a bírság mellett, az elmaradt közterheket is rendezni kell.

A munkaviszony, a megbízási és a vállalkozási jogviszonyok elhatárolása ugyanakkor nem mindig egyszerű feladat. Minden munkaügyi és adózási kérdésben jogi alap-

elv, hogy a szerződéseket, jogviszonyokat a valós tartalmuk és nem az elnevezésük alapján kell megítélni.

Az alábbi táblázatokban a különböző jogviszonyok jellemzőit tekintjük át. A jogviszonyok elhatárolása, minősítése során a foglalkoztatás összes meghatározó jegyét vizsgálni kell. A foglalkoztatás formájának megállapításához nem szükséges, hogy az adott jogviszony összes jellemzője érvényesüljön. Például az egyszerűsített foglalkoztatás munkaviszony keretében történik, attól függetlenül, hogy a munkavégzésnek nem jellemzője a folyamatosság.

Elsődleges jegyek	Munkaviszony	Megbízási/vállalkozói szerződéses jogviszony
A tevékenység jellege	Az elvégzendő feladatokat közvetlenül és konkrétan a munkakör határozza meg. A tevékenységek ismétlődően, folyamatosan jelentkeznek, jellemző rájuk a rendszeresség. A munkavállaló egyoldalúan kötelezhető a feladatok ellátására.	A megbízás/megrendelés egy vagy több konkrét feladat/szolgáltatás ellátására irányul. Többnyire eseti jellegű, rendszertelenül jelentkező tevékenységekről szól (bizonyos esetekben lehet folyamatos is, pl. könyvelői, ügyvédi megbízás). A szerződés meghatározó, a felek attól csak közös megegyezéssel térhetnek el.
A személyes munkavégzési kötelezettség	A munkaviszonyban a munkavállaló személyesen látja el a feladatot (a munkavállaló nem vehet helyettesítést, alvállalkozót igénybe).	A szerződésben ki lehet kötni, hogy ki látja el a feladatot, de nem feltétel a személyes közreműködés, a megbízott/ vállalkozó helyettesítést/ alvállalkozót vehet igénybe.

Elsődleges jegyek	Munkaviszony	Megbízási/vállalkozói szerződéses jogviszony
A munkáltató foglalkoztatási kötelezettsége	A munkaadó köteles a munkavállalót a munkaviszony fennállásának tartama alatt munkával ellátni.	Ilyen általános kötelezettség polgári jogi jogviszonyok esetében nem áll fenn.
A munkavállaló rendelkezésre állása	A munkavállaló köteles az adott időben munkára képes állapotban megjelenni.	A rendelkezésre állás nem tekinthető meghatározó kötelezettségnek. A megbízás esetén a szerződés feladat ellátására, szolgáltatás biztosítására irányul (az eredménytől függetlenül is). A vállalkozói szerződés esetében a vállalkozó valamilyen eredmény elérésére vállal kötelezettséget.
Alá-fölrendeltségi viszony	Hierarchikus kapcsolat van a munkáltató és a munkavállaló között. A munkavállaló a feladatát általában beosztottként és munkaszervezeti egységbe tagozódva látja el.	A megbízási és vállalkozási jogviszony esetében a felek között mellérendeltség érvényesül, mellérendelt félként kötnék megállapodást.

Másodlagos jegyek	Munkaviszony	Megbízási/vállalkozói szerződéses jogviszony
Az irányítási, utasítási és ellenőrzési jog	A munkavállaló a munkát a munkáltató utasítása szerint köteles ellátni. A munkáltató irányítási, utasításadási és ellenőrzési joga a munkavégzés minden fázisára, a részletekre is kiterjed. Folyamatos az egyeztetés és ellenőrzés.	Az irányítási, utasítási, ellenőrzési jog nem terjed ki minden részletre, csak az ügy ellátására, a szolgáltatás nyújtására, az ellenőrzés eseti jellegű.

Másodlagos jegyek	Munkaviszony	Megbízási/vállalkozói szerződéses jogviszony
A munkavégzés időtartama, a munkaidő beosztása	A munkavégzés időtartamát, a munkaidő beosztását a munkáltató határozza meg (kivéve a kötetlen munkaidőben történő foglalkoztatást és a távmunka végzést). A jogszabályi, illetve, ha van ilyen, akkor a kollektív szerződést betartva kell eljárnia a munkaadónak.	A munkaidő nincs meghatározva, csak a megbízás teljesítésének határideje (esetleg teljesítési részhatáridő). A feladatellátáshoz szükséges időt a megbízott/vállalkozó maga szervezi. A feladatellátáshoz szükséges időt a megbízott/vállalkozó maga szervezi.
A munkavégzés helye	A munkaszerződés kötelező tartalmi eleme a munkavégzés helyének meghatározása. A munkavégzés helye a munkaviszony szabályai szerint a munkáltató székhelye, telephelye, illetve az általa megjelölt (akár tágabb) helyszín, terület.	Vállalkozási és megbízási jogviszony esetén a megbízott a feladat teljesítésének helyét maga választhatja meg, illetve a munkavégzés helye a feladatellátáshoz igazodik.
Az elvégzett munka díjazása	Az elvégzett munka díjazása rendszeresen, havonta, legkésőbb a törvény által meghatározott időpontig esedékes.	A díjfizetésre általában az elvégzett feladat teljesítését követően kerül sor. Tartós megbízás esetén rendszeres is lehet a díjazás, de jellemzően egyszeri díjként kerül kifizetésre.
A munkáltató munkaeszközeinek, erőforrásainak és nyersanyagainak felhasználása	A munkavégzés a munkáltató által rendelkezésre bocsátott eszközökkel, erőforrásokkal, nyersanyagokkal történik, és nem a munkavállaló saját eszközeivel.	A megbízott, a vállalkozó saját eszközeit veszi igénybe a tevékenység ellátásához, ezek költségét a megbízási, vállalkozási díj magában foglalja.
A biztonságos, egészséget nem veszélyeztető munkavégzés feltételeinek biztosítása	A munkakörülményekért, a munkahely minőségéért a munkáltató felel.	A megbízott, a vállalkozó felelőségi körébe tartozik a biztonságos munkavégzés körülményeinek megteremtése.
Írásbeliség	A munkaszerződést kötelező írásba foglalni. Erről a munkáltatónak kell gondoskodnia.	A megbízási/vállalkozási szerződést nem feltétlenül kell írásba foglalni.

A munkaviszonyban történő foglalkoztatás

[A különböző jogviszonyokban történő foglalkoztatással kapcsolatos gyakorlati kérdésekről a Civil Információs Portálon olvashat](#)

Önkéntesség, önkéntesek bevonása

Klasszikus értelemben az önkéntesség a közösségi gondoskodás, a társadalmi szolidaritás – s ezen belül a karitatív tevékenység – az emberiség fejlődésének alapértékei közé tartozik. Az önkéntességben juthat kifejezésre az állampolgári kötelezettség és felelősségvállalás ösztársadalmi „rehabilitációja” mindazokért, akik a segítségnyújtás érintettjei. Az önkéntesek által végzett munka hozzájárul társadalmunk erkölcsi, szociális, kulturális fejlődéséhez, másrészt a gazdaság – nemzeti jövedelemben mérhető – erősödéséhez. Az önkéntesség legfontosabb jellemzői:

- az egyén szabad akaratából, egyéni választása és motivációja alapján végez tevékenységet;
- az elvégzett munkáért nem jár anyagi ellenszolgáltatás vagy előny;
- baráti, családi környezetben kívüli személyért vagy közösségért közjót szolgáló

cselekvésben vesz részt.

Amennyiben a fentiekben felsorolt jellemzők bármelyike hiányzik, már nem beszélhetünk a szó szoros értelmében vett önkéntességről. Az iskolai közösségi szolgálat, illetve a szakmai gyakorlat elkülönül az önkéntes tevékenységtől. A szakmai gyakorlatot biztosító szervezeteknek és a gyakorlatot teljesítő hallgatóknak az oktatási intézmény követelményeinek kell megfelelni. Civil szervezetek iskolai közösségi szolgálatot teljesítő tanulókat akkor fogadhatnak, ha rendelkeznek a köznevelési intézménnyel kötött megállapodással. A közösségi szolgálatot el kell különíteni a klasszikus önkéntes tevékenységtől, ugyanakkor kiindulópont, bevezetés lehet az önkéntesség világába. A tanulók akár párhuzamosan végezhetnek iskolai közösségi szolgálatba beszámítható munkát és önkéntes munkát is.

Az önkéntesek többsége kezdetben informálisan kapcsolódik a szervezetek munkájába, majd a megszerzett tapasztalatok alapján dönt a szervezethez történő csatlakozásról.

Az önkéntes tevékenység intézményesült feltételrendszerének megteremtéséhez jelentős mértékben hozzájárult *A közérdekű önkéntes tevékenységről szóló 2005. évi LXXXVIII. törvény* (a továbbiakban: Köt.) megjelenése. A törvény elismeri az önkén-

tesség közösségi értékét, amely hozzájárul a társadalom fejlődéséhez, értékteremtéshez. A közérdekű önkéntes foglalkoztatás feltétele, hogy a fogadó szervezet szerepeljen a közérdekű önkéntes tevékenységet folytató szervezeteket tartalmazó nyilvántartásban. A nyilvántartásba vételt a Közérdekű Önkéntes Szervezeti Regiszter (www.kot.emmi.gov.hu) portálon elérhető adatlap kitöltésével lehet kezdeményezni. A kérelmet az adatlapon felsorolt mellékletekkel együtt, postai úton kell benyújtani a következő postacímre: Miniszterelnökség, Családokért felelős tárca nélküli miniszter 1055 Budapest, Szalay u. 10-14.

A közérdekű önkéntes tevékenység önkéntes jogviszony keretében végezhető, amely a fogadó szervezet és az önkéntes között kötött önkéntes szerződéssel jön létre. A Köt. meghatározza azokat az eseteket, amikor az önkéntes szerződést írásba kell foglalni. (pl. határozatlan időre vagy tíz napot meghaladó időtartamra jön létre; az önkéntes juttatásban részesül; kiskorú-, vagy korlátozottan cselekvőképes személy tevékenysége esetén; az önkéntest engedélyköteles építési munkában foglalkoztatja a fogadó szervezet; az önkéntes külföldön végzi tevékenységét vagy az önkéntes harmadik országbeli állampolgár). *A 30 napot meghaladó közérdekű önkéntes foglalkoztatása, jogosultságot biztosít fog-*

lalkoztatást helyettesítő támogatásra.

Önkénteseket 10 éves kortól lehet fogadni, de a tevékenységek szervezésekor különösen nagy figyelmet kell fordítani a 16 évnél fiatalabb önkéntesek, és a korlátozottan cselekvőképes személyek eltérő élet- és jogi helyzetére. A gyermekek, illetve korlátozottan cselekvőképes személyek esetében a szükséges megállapodást a szülő vagy gondviselő írja alá és bonthatja fel az érintett személy beleegyezésével.

A közérdekű önkéntes tevékenység feltétele, hogy a jogviszony keretében az önkéntes az általa elvégzett munkáért ellenszolgáltatást a fogadó szervezettől nem kaphat.

Nem minősülnek ellenszolgáltatásnak az alábbi juttatások:

- a munkaruházat, védőfelszerelés és -anyag költsége (számlával számolható el);
- az utazás, szállás, étkezés költsége (számlával, illetve a NAV által közzétett üzemanyag normának megfelelően kiállított kiküldetési rendelvénnyel számolható el);
- a védőoltás, szűrővizsgálat és más betegségmegelőző szolgáltatás költsége (számlával számolható el);
- az iskolarendszeren kívüli képzés költsége (számlával számolható el);
- az önkéntes tulajdonában álló, a köz-

érdekű önkéntes tevékenység ellátásához szükséges állapot élelmezési, ellátási, (ki)képzési költsége (számlával számolható el);

– az önkéntes tulajdonában vagy használatában álló eszköz – közérdekű önkéntes tevékenység ellátása érdekében történő – javítás, karbantartás (számlával számolható el);

– az önkéntesnek a közérdekű önkéntes tevékenység során bekövetkező halála, testi sérülése, egészségkárosodása esetére kötött élet-, egészség- és balesetbiztosítás, illetve annak díja (biztosítási kötvénnyel és kifizetési bizonylattal együtt számolható el);

– az önkéntes által okozott kárt, illetve az önkéntes által elkövetett személyiségi jog megsértésével járó sérelemdíj megfizetésére kötött felelősségbiztosítást, illetve annak díját (biztosítási kötvénnyel és kifizetési bizonylattal együtt számolható el);

– a külföldön végzett közérdekű önkéntes tevékenység esetén, illetve a Magyarországon lakóhellyel nem rendelkező nem magyar állampolgár által végzett közérdekű tevékenység napidíja;

– az önkéntes tevékenységéért nyújtott jutalom költsége (a közérdekű önkéntes évente egy vagy több tételben, de legfeljebb a minimálbér havi összegének megfelelő jutalmat kaphat adómentesen).

A közérdekű önkéntes tevékenységhez kapcsolódóan adott ellenszolgáltatásnak nem minősülő juttatások a könyvelésben a személyi jellegű egyéb ráfordítások között könyvelhetők el, a közhasznúsági mellékletben a személyi ráfordítások között jelenhetnek meg. Kivételt jelenthetnek azok a szervezési jellegű költségek, amelyekről a szervezet maga gondoskodik, pl. önkéntesképzés vagy program, esemény megvalósítása esetén. A könyvelésben az önkéntes munka egy órára jutó értéke, egyéb bevételként könyvelhető el, amely megjelenik a kiadási oldalon is.

Az önkéntesek toborzását megelőzően az igényfelmérés során fogalmazódik meg, hogy milyen típusú tevékenységre fogadjon a szervezet önkénteseket, mennyi időtartamra – egy adott kampány erejéig határozott időtartamra, vagy a szervezet hosszú távú céljai megvalósításához. A szervezeti célok meghatározásakor kalkulálni kell, hogy bizonyos projektek népszerűbbek, könnyebben „eladhatóak”, míg más programok esetében mérsékelt lehet a siker. A célcsoportból történő önkéntesek bevonása nagyfokú elköteleződést és motivációt jelent a munkavégzés során, tapasztalatra épülő innovatív ötletek kerülhetnek fókuszba.

Ötletek önkéntesek toborzásához: típusok és technikák

Mindenki számára elérhető toborzás – amikor az önkéntesnek nincs szüksége speciális készségekre, rövid idő alatt, könnyen megtanulható a tevékenység. Az önkéntes felvételét széles körben kell meghirdetni, szórólapok, plakátok segítségével, web felületeken, a szervezet honlapján és más internetes felületeken megjelenő hirdetés útján, valamint a közösségi média és a hagyományos média (újságok, rádió stb.) által nyújtott lehetőségek alkalmazásával.

Céltolt önkénteskeresés – amikor a szervezetek előre meghatározott, speciális kompetenciákat igénylő feladatokra keresnek munkatársakat (pl. számviteli ismeretek, adományszerzés, arcfestés, más művészeti készségek, idegen nyelvismeret stb.). Javasolt a szakmai kamarák, fórumok által szerkesztett hírlevelek, vagy ezen szervezetek felületein hirdetés elhelyezése.

Koncentrikus körök toborzási modellje – ez a típusú toborzás kiindulópontként a szervezethez már korábban csatlakozott személyeket tekinti a toborzás célcsoportjának. A modelltípus alapja, hogy az önkéntest és családtagjait, barátait, a szervezet klienseit,

valamint azok közeli rokonait, barátait, intézményi dolgozókat, adományozókat szólít meg. Ezzel a módszerrel jelentősen nő az esélye, hogy valóban azokat találják meg, akik megbízhatóak az önkéntes szerepvállalásra.

Közvetlen környezetből történő toborzás – ebben az esetben a toborzási kampány egy zárt rendszerre épül, adott iskolára, vállalatra, szomszédságra, vagy egyházi csoportra irányul a megkeresés. A választott közösségen belül, az intézmények bevonásával egyfajta hagyományt igyekeznek kialakítani, melynek eredményeképpen lesznek olyanok, akik az önkéntességet választják. Ennek a toborzási technikának az alkalmazása esetén a toborzást az önkénteseknek kínált tevékenységekhez kell hozzárendelni.

Közvetített önkéntesfelvétel – a szervezet toborzási teljesítményének növelése érdekében olyan külső csoportokkal történő együttműködést jelent, amelyeknek célja, hogy önkénteseket biztosítson a helyi közösség számára. Ezek a csoportok lehetnek önkéntes központok, helyi vállalati önkéntes programok, ifjúsági csoportok az iskolákban és egyetemeken stb. A közvetítő szervezetten keresztül elérhetőek az önkéntesség iránt érdeklődő személyek.

A fogadó szervezetnek vissza kell jeleznie önkéntesei számára az elvégzett munka eredményéről, értékelni és jutalmazni kell az önkénteseket. Amennyiben az önkéntes nem illeszkedik a csapatba, nem tud azonosulni a szervezet céljaival, nincs elég ideje az önkéntes tevékenységre, antiszociális viselkedést tanúsít, vagy mentálhigiénés problémákkal küzd, esetleg a fogadó szervezet nem felel meg az egyén elvárásainak – javasolt megszüntetni, elutasítani az önkéntes tevékenységét.

Az Önkéntesség Magyarországi Éve 2021.

Az Önkéntesek Nemzetközi Évének (2001) huszadik és az Önkéntesség Európai Éve (2011) tizedik évfordulójához kapcsolódik az Önkéntesség Magyarországi Éve. Az Önkéntesség Magyarországi Éve 11 elkötelezett szervezet összefogása eredményeként jött létre. A kezdeményezést felkarolta a Miniszterelnökség, Családokért Felelős Tárcá Nélküli Miniszter Fiatalokért Felelős Helyettes Államtitkársága.

Az Önkéntesség Magyarországi Éve célja az önkéntesség népszerűsítése, az elmúlt évtizedekben elért eredmények felmutatása, valamint az önkéntes programok minőségének fejlesztése. A kezdeményezést

nyitott minden szektor, minden közösség és minden ember irányában. Mindenki számára biztosított az aktív szerepvállalás lehetősége.

Az Önkéntesség Magyarországi Évének programjai hivatalosan 2021. március 25-től december 5-ig tartanak. A kezdeményezés hatása azonban hosszabb távon érvényesül majd. A tematikus évhez kapcsolódó konzultációs és tervezői folyamat eredményeként születhet meg a 2021-2030 Nemzeti Önkéntes Stratégia és Cselekvési Terv.

Önkéntesek Nemzetközi Évének honlapja: <https://ome2021.hu/>

747

A személyes adatok védelmével kapcsolatos feladatok áttekintése

A civil szervezetek munkájuk során hozzáférhetnek olyan információkhoz (személyes adatokhoz), amelyek önmagukban, vagy más adatokkal együtt alkalmasak valakinek a beazonosítására. A civil szervezetek – a jogszabályok értelmében – adatkezelőnek számítanak.

142

[Az adatkezelés szabályairól bővebben a Civil Információs Portálon olvashat](#)

Az Általános Nyomtatvány kitöltő program (**ÁNYK**)

A bírósági, adó- és más hatósági eljárásokban is megszokott, hogy az adott hatóság elektronikus nyomtatványokat ad közre az ügyek intézéséhez. Ezeket az elektronikus nyomtatványokat az Általános nyomtatványkitöltő (ÁNYK) keretprogrammal lehet kitölteni. A számítógépet úgy tehetjük alkalmassá az ÁNYK program futtatására, ha a *nav.gov.hu* vagy a *java.com* internetes oldalról letöltjük és telepítjük a JAVA alkalmazást. Csak ezt követően érdemes le-

tölteni és telepíteni magát az ÁNYK keretprogramot. Az ÁNYK keretprogram a NAV portálján érhető el a „Nyomtatványkitöltő programok” menüpont alatt. Fontos, hogy először nem valamelyik konkrét eljáráshoz kapcsolódó programot kell telepíteni, hanem a keretprogramot.

A keretprogram telepítése után lehet telepíteni a konkrét ügy intézéséhez szükséges programot. (A továbbiakban a könnyebb érthetőség kedvéért a kitöltő program telepítése helyett a nyomtatvány telepítése kifejezést fogjuk használni.) A szükséges nyomtatványt az adott hatóság oldaláról lehet letölteni.

A bírósági eljárások nyomtatványai a *birosag.hu* oldalon, az Ügyfeleknek/ Nyomtatványok/Eljárások nyomtatványai menüpontban, a „*Civil eljárások űrlapjai*” felületen érhetőek el. A szükséges űrlap telepítéséhez a „*NYOMTATVANY.JAR*” megnevezés alatt/mellett megjelenő fájlra kattintva elindul az űrlap telepítése. Az űrlap önmagát telepíti, ha ehhez hozzájárulunk. Az űrlapot nem kell keresgélni a gépen, csak az ÁNYK programot kell elindítani. Az ÁNYK programban az „*Adatok*” menüben található „*Új nyomtatvány*” me-

nüpontra kattintva láthatóvá válik a letöltött nyomtatvány, amit így már el lehet indítani.

Az űrlapot érdemes olyan néven menteni (a „*Nyomtatvány mentése másként*” paranccsal), amit utána könnyen meg lehet találni. A nyomtatvány azonosító kódját azonban ekkor is érdemes meghagyni az elnevezésben, illetve célszerű kerülni az ékezetek használatát. A program egy. *enyk* végződésű (kiterjesztésű) fájlba menti a nyomtatványt, ami a számítógépen az *abevjava* könyvtárban, azon belül a „*mentesek*” mappában található meg. Ezt érdemes tudni, az állományt ugyanis könnyen át lehet vinni egyik számítógépről a másikra. Ha például a könyvelő e-mailben elküldi a szervezetnek az éves beszámolót. *enyk* formátumban, akkor a „*mentesek*” mappába átmásolva a fájlt, a szervezet képviselője is meg tudja nyitni és ki tudja egészíteni a nyomtatványt. Az elmentett nyomtatványt a „*Nyomtatvány megnyitása*” menüpontra kattintva lehet előhívni, ami szintén az „*Adatok*” menüben található meg. Így a szervezet képviselője maga is képes kitölteni a közhasznúsági melléklet szöveges részeit, illetve a könyvelő segítségével is el tudja küldeni az elfogadott beszámolót és közhasznúsági mellékletet az OBH felé.

Az elektronikus nyomtatványok használatának két nagy előnye van. Az egyik, hogy

áttekinthetőbb, hogy milyen adatokat kell rögzíteni, mint a papíralapú nyomtatványok esetében. Ha ugyanazt a nyomtatványt *pdf* formátumban töltjük le a *birosag.hu* oldaláról gyakorlatilag az összes oldalt ki kell nyomtatni ahhoz, hogy kiválaszthatók legyenek azok az oldalak, amelyek kitöltése tényleg szükséges. Az elektronikus nyomtatványok esetében bizonyos oldalak eleve csak akkor válnak kitölthetővé, ha a nyomtatvány kitöltője megjelöli azt az okot az űrlapon, amelyek miatt az általánostól eltérő adatokra is szükség van. A másik nagy előny, hogy az elektronikus nyomtatványok kitöltésénél kisebb a hibázás lehetősége. Az ÁNYK program „*Ellenőrzés*” funkciója segít korrigálni, ha üresen maradt, vagy feleslegesen, esetleg ellentmondásosan lett kitöltve egy-egy mező.

Az elektronikus űrlapokat az adatok menüben található „*Csatolmányok kezelése*” parancsra kattintva lehet mellékletekkel ellátani. Mellékletként az eredeti dokumentumok beszkenelt változatait kell feltölteni. Általában nem jelenik meg külön elvárás-ként, de természetes, hogy a dokumentumokat oldalhű módon kell digitalizálni, és figyelni kell arra, hogy a mellékletek olvashatóak és megnyithatóak legyenek. Ezt mindig érdemes ellenőrizni a „*Megtekint*” paranccsal. Az eredeti dokumentumokkal, okiratokkal akkor is rendelkeznie kell a

szervezetnek, ha azokat elektronikus úton küldi be a szervezet. Az elektronikus úton történő ügyintézés nem befolyásolja azt sem, hogy egy adott dokumentumot, okiratot meddig kell megőriznie a szervezetnek.

Az ÁNYK programmal közvetlenül lehet beküldeni a nyomtatványt és annak mellékleteit a bírósághoz és más helyi vagy országos hatóságokhoz. A bírósági ügyintézés esetében elfogadott, hogy a szervezet alapítója, képviselője, illetve az általa meghatalmazott személy az Ügyfélkapun keresztül küldje be a nyomtatványt. Az ÁNYK programban is ez az alapértelmezett beküldési mód. Csakhogy a NAV és több más hatóság is megköveteli a Cégkapu használatát. Ez sem jelent problémát, hiszen nem kell külön programot telepíteni, csak az ÁNYK beállítását kell megváltoztatni, hogy ez a lehetőség is választható legyen. A nyomtatvány beküldése két lépésből áll. Először az Ügyfélkapunál használt azonosító nevet és jelszót megadva kell megjeleníteni a dokumentumot az elektronikus beküldésre („Kapcsolat az ügyfélkapuval” vagy „Kapcsolat a Cég/Hivatali kapuval” menüben). Majd a nyomtatvány beküldése parancsra kattintva küldhető be a nyomtatvány az illetékes hatósághoz. Ha nem jegyeztetjük meg az Ügyfélkapu azonosítókat az előző lépésnél (a program legfeljebb 30 percig tárolja a belépési adatokat), akkor a beküldés előtt

is szükséges azonosító adatokat megadni. A nyomtatvány címzettjét nem kell külön kikeresni, beírni, bemásolni, hiszen a címzett az a hatóság lesz, amelyik az elektronikus nyomtatványt közreadta, hozzá fog eljutni a nyomtatvány. A küldemény megérkezéséről az érintett hatóság elektronikus úton küld értesítést.

Az elektronikus úton történő ügyintézésel időt és pénzt is meg lehet takarítani. A szervezeteknek a bankszámla nyitásához, a pályázatok benyújtásához, a támogatási szerződések megkötéséhez is szükségük lehet (törvényszéki) bírósági kivonatra. A szervezet képviselője, vagy az általa meghatalmazott személy kikérheti a kivonatot a Törvényszéktől személyesen is, de ebben az esetben a fénymásolatért – illetékbélyeg használatával – oldalanként 100 Ft illetéket kell fizetni. Ha azonban a szervezet a PK-32 jelű „Egyéb kérelem” vagy PK-144 „Adatszolgáltatásra irányuló kérelem” nyomtatványon, elektronikus úton kér kivonatot a Törvényszéktől, nincs szükség illetékbélyegre, utazásra, nem kell igazodni a kezelőiroda nyitva tartásához stb. A teljesen ingyenes elektronikus eljárással a kért kivonat legfeljebb két-három munkanapon belül megérkezik a kérelmet beküldő személy Ügyfélkapu elérésére, vagy a szervezet Cégkapu tárhelyére.

A Cégekapu

Minden jogi személyiséggel rendelkező civil szervezetnek kötelező Cégekapu hozzáféréssel rendelkeznie. E kötelezettség teljesítését a szervezetek nem tudják halogatni, még akkor sem, ha egyébként a megszűnésükön gondolkodnak. Ennek gyakorlati oka, hogy a szervezetek kizárólag a Cégekapun keresztül küldhetik bevallásaikat a NAV felé, illetve ezen az úton kaphatnak értesítést az adóhatóságtól. Nincs egységes gyakorlat, de sok városban a közterület-foglalási és egyéb engedélyek intézése kapcsán is elvárják a szervezetektől a „cégekapus” ügyintézését. Szinte csak a bíróság előtti elektronikus ügyintézés során használható az Ügyfélkapu kapcsolat is.

Nem elegendő a Cégekapu hozzáférést létrehozni, a szervezet érdekében naprakészen kell tartani. Ugyanazon a cegkapu.gov.hu oldalon lehet regisztrálni és módosítani a Cégekapu-szolgáltatás használatához szükséges adatokat. A módosítás elkerülhetetlen, ha tisztújítás miatt, vagy bármely más okból változik az a személy, aki képviselőként vagy Cégekapu megbízottként jogosult hozzáférni a szervezet hivatalos tárhelyéhez.

Javasoljuk, hogy lehetőség szerint a szervezet törvényes képviselője regisztrálja a szervezetet, valamint ugyanő legyen a Cégek-

kapu megbízott is! Az ügyintézés átruházása a későbbiekben problémákat jelenthet. A Cégekapu regisztráció elindításához, az adatok módosításhoz és a szolgáltatás használatához egyaránt szükséges, hogy a szervezet képviselője vagy a Cégekapu-megbízott személy rendelkezzen élő Ügyfélkapu hozzáféréssel. Az Ügyfélkapu azonosító személyesen bármely Kormányablakban és NAV ügyfélszolgálati irodában létrehozható, továbbá a 2016. január 1. napját követően kiállított, érvényes személyazonosító igazolvány birtokában elektronikusan is lehet Ügyfélkapu hozzáférést létesíteni.

A regisztrációhoz és módosításhoz is szükség van egy élő e-mail címre. Érdemes lehet szervezeti e-mail címet létrehozni és olyan levelezési szolgáltatót választani, amellyel nem csak aktuálisan, de a jövőben is biztosítható az értesítések elérése. A regisztráció, vagy a módosítás megkezdése előtt gondoskodni kell arról, hogy kéznél legyen a szervezet hivatalos neve, rövid neve (csak ha hivatalosan is be van jegyezve) és a szervezet adószáma. A hibák elkerülése érdekében jó, ha nem fejből töltik ki a regisztrációs felületet! Célszerű a birosag.hu oldalon megtalálható „Civil szervezetek névjegyzékéből” átmásolni az adatokat. A regisztrációhoz és módosításhoz szükséges a hatályos és aláírt alapszabály/alapító okirat, vagy a nyilván-

tartásba vételt igazoló bírósági végzés vagy a Törvényszék által kiállított kivonat, valamint minden esetben az aláírási címpéldány (a közjegyző vagy ügyvéd által elkészített és hitelesített címpéldány szükséges, nem elég a banki aláíró karton!) szkennelt formában. Amennyiben a Cégekapszék megbízottja nem azonos a törvényes képviselővel, akkor szükséges hozzá egy teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt meghatalmazás is.

A Cégekapszékhez nem tartozik teljesen önálló felület. A regisztráció, illetve a későbbi módosítások során megadott képviselő/megebízott az Ügyfélkapujába belépve, az illető neve alatt megjelenő törzsszámára kattintva lehet hozzáférni a szervezet üzeneteihez. Az üzeneteket hasznos mindenkor áthelyezni a „*tartós tárbá*”, mivel a rendszer egy idő után automatikusan törli a nem mentett üzeneteket.

Azok az ügyek, amelyekhez az illetékes szerv kialakított elektronikus űrlapokat, a nav.gov.hu oldaláról letöltött ÁNYK keretprogramon keresztül intézhetőek. Az ÁNYK programban a szerviz/beállítások/működés menüpont alatt található „*Kapcsolat a Cég/Hivatali kapuval menü engedélyezése*” pont megjelölésével lehet alkalmassá tenni az iratok Cégekapszékön keresztül történő beküldését. Bármely szervvel, amelyiknek kötelezettsége a Cégekapszékön keresztül történő

ügyintézés biztosítása, létesíthető kapcsolat az e-papír szolgáltatással is, amely elérhető a <https://epapir.gov.hu> címen. (Csak a [.gov.hu](http://gov.hu) végződésű honlap nyújt hivatalos és ingyenes szolgáltatást!) Az e-papír szolgáltatás segítségével bármely dokumentumot hitelesíteni lehet, így nem csak azokban az ügyekben használható, amelyek esetében az érintett állami, önkormányzati szerv gondoskodik elektronikus nyomtatványokról.

A megyei civil közösségi szolgáltató központok segítséget tudnak nyújtani a szervezetek részére a Cégekapszék regisztráció elvégzéséhez, az adatok módosításához, ehhez azonban minden esetben szükség van a létesítő okiraatra, valamint az aláírási címpéldányra.

Felnőttképzés

A felnőttképzésről szóló 2013. évi LXXVII. törvény (Fktv.) 2020. évi módosítása nyomán kibővült azoknak a képzéseknek a köre, amelyeket csak engedély birtokában vagy bejelentés alapján lehet nyújtani. Sajnos számos tévhit is elterjedt annak kapcsán, hogy a szervezetek miként tudják megvalósítani az általuk, jellemzően pályázati forrásokból tervezett képzéseket.

A törvény alapján engedély birtokában folytathatók a szakmai képzést, részszakmára felkészítő szakmai oktatást tartalmazó képzések. Engedéllyel rendelkező felnőttképzők szervezhetnek részben vagy egészben költségvetési támogatásból vagy európai uniós forrásból megvalósuló oktatásokat, képzéseket is. A belső képzések, illetve jogszabály alapján szervezett oktatások, képzések esetében azonban a képzési tevékenység nem engedélyköteles.

Mindenekelőtt azt kell tudni, hogy a kötelezettségek mindig a képzések szervezőire vonatkoznak. Ha a civil szervezet maga szervezi meg a képzést (a résztvevők vele létesítenek felnőttképzési jogviszonyt, tőle kapnak tanúsítványt) akkor a szervezet feladata az engedély, tanúsítvány beszerzése. Ha azonban a tevékenység megszervezésével más szervezetet bíz meg, akkor ez az adminisztrációs teher a másik szervezetre vonatkozik.

Belső képzéseket a munkáltató civil szervezetek jogosultak szervezni a munkavállalóknak, illetve ezeken a képzéseken akár a szervezetnek beszállító cégek, szervezetek munkatársai is részt vehetnek. A belső képzést csak bejelenteni kell, amennyiben nem tartalmaz szakmai képzést, részszakmára felkészítő elemeket. Nagy könnyítést jelent, hogy az összesen legfeljebb hat órában megvalósuló képzések esetében bejelenté-

si kötelezettség sincs. A munkavédelemről szóló törvény és a tűz elleni védekezésről, a műszaki mentésről és a tűzoltóságról szóló törvény alapján a munkáltató kötelezettségként előírt oktatás, képzés már nem tartozik a felnőttképzési törvény hatálya alá. Akkor sem kell hozzá engedély, bejelentés, ha ezeket a tűz- és munkavédelmi képzéseket a civil szervezet pályázati forrásból valósítja meg.

A felnőttképzési törvény hatálya alá eső tevékenységek többsége esetében elegendő a képzés bejelentése, de ha a civil szervezet felnőttképzési szolgáltatást kíván értékesíteni, alkalmazkodnia kell a piachoz. Felnőttképzési engedélyt kell kérnie, ha – nem szakképző intézményként – részszakmára felkészítő oktatást és/vagy szakképzésre felkészítő szakmai képzést kínál. Továbbá engedély kell ahhoz is, ha részben vagy egészben költségvetési támogatásból vagy európai uniós forrásból megvalósuló oktatás, képzés megszervezését vállalja (itt kivételt jelentenek a hatósági és a belső képzések, amelyeknél elegendő a képzés bejelentése).

A felnőttképzésben résztvevő személyvel mindig felnőttképzési szerződést kell kötni. Ezt az engedélyhez kötött képzések esetében írásban is rögzíteni kell, a bejelentés köteles képzéseknél elegendő a szóbe-

li, illetve a ráutaló magatartással létrejött megállapodás is. A formájától függetlenül a szerződésnek tartalmaznia kell a felnőttképzésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 11/2020. (II. 7.) Korm. rendelet 21. § (1) bekezdése szerinti elemeket, többek között a képzés megnevezését és óraszámát, a kezdés és befejezés tervezett időpontját, haladásának tananyagegységekre bontott ütemezését, a megszerzhető dokumentum megjelölését, a képzés során nyújtott teljesítmény ellenőrzésének, értékelésének módját stb. Ha civil szervezet által megvalósított képzés esetében nem lehet ezeket a feltételeket rögzíteni, mert a kezdeményezés céljától és tartalmától idegenek, akkor át kell gondolni, hogy az adott tevékenységet a felnőttképzési törvény hatálya alatt kell-e megvalósítani.

A legtöbb civil programra egyáltalán nem vonatkozik a felnőttképzési törvény

A továbbiakban is nyugodtan használhatják a szervezetek saját programjaik megszervezésekor a képzés, tréning, oktatás kifejezéseket. Nem az elnevezés dönti el, hogy ezek a programok a felnőttképzési törvény hatálya alá tartoznak-e. A felnőttképzési törvény alapján három elemnek együttesen kell teljesülnie ahhoz, hogy az adott

tevékenység a törvény hatálya alá tartozó felnőttképzésnek számíton:

1. a képzés megszervezője felnőttképzőnek minősül;
2. a képzés szervezett tevékenység keretében valósul meg;
3. a képzés célirányosan egy adott területhez kompetenciakialakításra és kompetencia-fejlesztésre irányul.

1. A képzés megszervezője felnőttképzőnek minősül

Az egyesület, alapítvány jogi személy, ezért az Fktv. alapján végezhet felnőttképzési tevékenységet. A civil társaság e tekintetben nem jogképes, de a tagjai egyéni vállalkozóként, illetve a gazdasági tevékenységet folytató természetes személyként lehetnek felnőttképzők. Ez nem azt jelenti, hogy az egyesületeket, alapítványokat automatikusan felnőttképzőnek kell tekinteni, csak jogosultak arra, hogy az egyéb feltételek teljesülése esetén a felnőttképzési törvény hatálya alatt szervezzenek képzéseket.

2. A képzés szervezett tevékenység keretében valósul meg

A szervezettség követelményét az Fktv. 1. § (1) bekezdés a) pont ab) alpontja írja elő a felnőttképzési tevékenységekre. A jogszabály nem adja meg pontosan a fogalom tisztázását, de az Innovációs és Technológiai Minisztérium útmutatójában megjelennek ezek a kritériumok is⁴. Szervezettség: szervezettnek tekinthető egy képzés, ha

- a) a képzés előre meghirdetett, tervszerű;
- b) a képzés a felnőttképző részéről tartós vagy rendszeres jelleggel végzett;
- c) a képzés a felnőttképző által előre meghatározott tematikával történik;
- d) a képzés időkerete jól körül határolható (általában óraszámban megadott, amely a képzés során esetleg változhat) a képzés tekintetében a felnőttképző és a képzésben részt vevő személyek beazonosíthatók;
- e) a felnőttképzőnek lehetősége van alakítani, irányítani, követni, esetleg mérni a képzésben résztvevő kompetenciáinak fejlődését. (A mérés megléte nem feltétele annak, hogy felnőttképzésnek minősüljön egy tevékenység.)

3. A képzés célirányosan kompetenciakialakításra és kompetencia-fejlesztésre irányul

A felnőttképzési tevékenység a Fktv. 1. § (1) bekezdés a) pont ab) alpontja szerint célirányosan a kompetenciakialakításra vagy -fejlesztésre irányul. A kompetencia fogalmának meghatározását szintén megadja a törvény (2. § 7. pont). E szerint a kompetencia olyan ismeretek, készségek és képességek összessége, amely által a személy egy adott területen képes meghatározott döntésen és a megvalósításon alapuló eredmény elérésére.

A törvény hatálya alatti felnőttképző tevékenységnek mindig elsődleges célja az adott területre vonatkozó kompetencia kialakítása, -fejlesztése. Ha egy programnak, folyamatnak nem elsődleges célja, nem kifejezetten átgondolt eleme a résztvevő személy kompetenciájának építése, akkor az nem minősül felnőttképzési tevékenységnek. Ha a csapatot, a közösséget akarjuk erősíteni egy programmal, akkor bár épülhet tőle a személy is, de a program nem erre irányul. Ilyenkor másodlagos, hogy a program egyénileg mit ad hozzá a résztvevő sze-

⁴ A FELNŐTTKÉPZÉS MEGÚJÍTÁSA 2020. Innovációs és Technológiai Minisztérium, 2020. <https://kormany.hu/dokumentumtar/a-felnottkepzes-megujitasa-2020>

mélyek tudásához, képességéhez, emiatt ez a program nem esik a törvény hatálya alá.

Azok a programok, kezdeményezések, amelyek az önfejlesztésen alapulnak, a résztvevő maga tervezi meg és irányítja a tanulási folyamatot jellemzően nem minősülnek felnőttképzési tevékenységnek, de itt már akadhatnak kivételek.

A célirányosság megítélésénél két szempontot kell vizsgálni. Ha a program elsődlegesen tudásátadására, kompetenciafejlesztésére irányul, akkor felnőttképzésnek minősülhet a program. Nem számít, hogy mekkora a képzett szabadsága pl. a modulok összeállításában, az alkalmazott módszerek, csatornák megválasztásában. A másik szempont, hogy a felnőttképzési tevékenység abból a szempontból is célirányos, hogy egy adott területhez kell kapcsolódnia a kompetenciakialakításnak, fejlesztésének. A törvény bevezető részéből fakadóan a felnőttképzés a munka világában történő részvételt, a sikeres élet kialakítását, az életvitel minőségének javulását segíti. Így nézve leginkább az a képzés tartozik a felnőttképzési törvény hatálya alá, amelyen a résztvevő egyén olyan tudást, képességet szerez, amely közvetlenül befolyásolja pl. munkáját, foglalkoztathatóságát, a jövedelmi helyzetét, rábízott, illetve az általa felvállalt feladatok ellátását.

Hasznos helyek – Civil szervezetek működésével kapcsolatos elérhetőségek

Civil jogszabállyal és adatszolgáltatással kapcsolatos elérhetőségek:

Civil Információ Portál (civil.info.hu)

A Miniszterelnökség Civil és Társadalmi Kapcsolatokért Felelős Helyettes Államtitkársága működteti a Civil Információs Portált (CIP). Az akadálymentes portál a civil szervezetekkel kapcsolatos nyilvános, közérdekből nyilvános információkat gyűjti, rendszerezi és teszi közzé. A CIP kereshető adatbázisa egy felületen jeleníti meg a bejegyzett szervezetek Országos Bírósági Hivatalnál, a NAV-nál, a KSH-nál, illetve a Magyar Államkincstárnál vezetett a működéssel, a költségvetési források elérésével összefüggő adatait.

A CIP portálon keresztül érhető el a Nemzeti Együttműködési Alap testületeivel és pályázataival összefüggő információk és segédletek. A pályázók innen érhetik el többek között a pályázatok megvalósításához kapcsolódó útmutatókat, nyomtatványokat.

Kapcsolódó ügyfélszolgálati lehetőség:

Miniszterelnökség

Civil és Társadalmi Kapcsolatokért Felelős Helyettes Államtitkárság

Civil Kapcsolatok és Társadalmi Konzultáció Főosztálya

Postacím: 1357 Budapest, Postafiók 6.

Telefon: +36 1 89-66-510

E-mail: cip@me.gov.hu; civil@me.gov.hu

Nemzeti Jogszabálytár (njt.hu)

A Nemzeti Jogszabálytár bárki számára térítésmentesen hozzáférhető. A jogszabálykereső az országos szintű jogszabályok mellett tartalmazza a helyi önkormányzatok rendeleteit is. A jogszabályok hatályos állapota mellett megkereshetők a korábbi változatok is. Nem csak a jogszabályokra, de azok indokolásaira is rá lehet keresni.

Kapcsolódó ügyfélszolgálati lehetőség:

Magyar Közlöny: Igazságügyi Minisztérium 1357 Budapest Pf. 2

Parlament (parlament.hu)

Az Országgyűlés honlapján sok egyéb információ mellett rákereshetünk a folyamatban lévő törvényjavaslatokra. A honlapon elérhetők továbbá azok az információs füzetek, tablók és elemzések, amelyeket a Képviselői Információs Szolgálat (In-

foszolg) biztosít az országgyűlési képviselők és munkatársaik részére. Az Infoszolg háttér anyagai röviden és közérthető módon tekintik át a közvéleményt is érdeklő témákat: <https://www.parlament.hu/infoszolg>

Kapcsolódó ügyfélszolgálati lehetőség:

Cím: 1054 Budapest Széchenyi rakpart 19.

Állampolgári telefonszám: 1 441-6481

e-mail: informacio@parlament.hu

Képviselői Információs Szolgálat

e-mail: ktk@parlament.hu

NAV Portál (nav.gov.hu)

A NAV portál számos olyan szolgáltatást és információt közvetít, amelyek a civil szervezetek számára is nagyon fontosak, vagy éppen nélkülözhetetlenek a működésük során. A NAV portáljáról tölthető le az Általános Nyomtatványkitöltő Program (ÁNYK), illetve az összes az adózással és az 1% fogadásával, elszámolásával kapcsolatos nyomtatvány.

A NAV minden évben Információs füzeteket ad ki, amelyekben összegzi az alapvető gazdálkodási és adózási információkat. Ezek között megtalálható a Nonprofit szervezetek adózása című 13. számú füzet is. Két füzet is foglalkozik az SZJA 1%-kal kapcsolatos kérdésekkel. Az egyik a 25. számú a rendelkezők, a 26. számú a fogadó szervezetek ol-

daláról foglalja össze a tudnivalókat.

A pályázati források felhasználása során különösen nagy jelentősége van annak, hogy a pályázó olyan szervezetet, vállalkozást bízjon meg egy-egy munkával, amelynek elvégzésére a megbízott ténylegesen jogosult. Ezt lehet ellenőrizni a TEÁOR / Szakmakód lekérdezésére szolgáló adatbázisban:

<https://www.nav.gov.hu/nav/adatbazisok/adatbleker/tevenysegeklekerdezes>

Kapcsolódó ügyfélszolgálati lehetőség:

A NAV portálján keresztül település és ügyek szerint kereshetők a NAV ügyfélszolgálati pontjai: <https://www.nav.gov.hu/nav/ugyfelszolg>

NAV Infóvonal:

Magyarországról: 1819

külföldről: +36 (1) 250-9500

hétfőtől csütörtökig 8:30-16:00 óra

pénteken 8:30-13:30 óra

e-mail küldés a NAV portálon keresztül:

<https://nav.gov.hu/nav/e-ugyfsz/e-ugyfsz.html>

eBEV (ebv.nav.gov.hu)

A NAV által működtetett eBEV portálon lehetőség van a szervezet adóbevallásainak jóváhagyására és követésére. Ezen a portálon lehet követni a szervezet adófolyószám-

láját és a NAV által a szervezetnek küldött üzeneteket. A portál szolgáltatások menüpontjából le lehet kérdezni a szervezet NAV-nál nyilvántartott törzsadatait. A törzsadatok között megtalálható, hogy szervezet milyen tevékenységek végzésére jogosult, rendelkezik-e bejelentett telephellyel stb.

Online Nyomtatványkitöltő Alkalmazás (<https://onya.nav.gov.hu>)

A civil szervezetek az ÁNYK program telepítése nélkül is bejelenthetik vagy módosíthatják adataikat a NAV-nál. Ehhez az ügyfélkapu azonosítóval használható Online Nyomtatványkitöltő Alkalmazást (ONYA) vehetik igénybe. Az ONYA előnye, hogy az ügyintézéshez nem kell kitöltőprogramot telepíteni és nyomtatványt letölteni, mert a folyamat teljes egészében online. Az ONYA mobil eszközön is elérhető, gyors és egyszerű webes megoldás az ügyintézésre.

A civil szervezetek a T201CSZ jelű Bejelentő és változásbejelentő lap a bíróság (törvényszék) által nyilvántartott (civil) szervezeteknek elnevezésű nyomtatvány kitöltését tudják ezen a módon kiváltani. Többek között a telephely létesítését, megszűnését, a TEÁOR szerinti tevékenységeiket tudják itt bejelenteni, módosítani.

152

magyarország.hu

A magyarország.hu főoldaláról különböző ügycsoportok szerint rendezve vagy a kereső alkalmazás segítségével elérhető a leggyakrabban intézendő ügyek. Az offline, saját gépen kitöltött nyomtatványok helyett már olyan űrlapok vannak az oldalon, amelyek nem igénylik külön program telepítését, egyszerűen, online módon kitölthetők, akár mobil eszközön is. A tájékoztatókat bárki megtekintheti, az ügyintézéshez azonban be kell jelentkezni. A belépés történhet ügyfélkapuval, telefonos azonosításra vonatkozó szolgáltatással vagy e-személyi igazolvánnyal.

Az oldalon keresztül a szervezet elérheti a képviselőjének tárhelyét, amelyre a szervezet számára küldött NAV és bírósági iratai érkeznek. A „Hitelesítés” menüpont alatt elérhető az azonosításra visszavezetett dokumentum hitelesítés - AVDH szolgáltatás, amellyel leginkább a közigazgatási szereplők felé elektronikus úton küldött dokumentumaikat hitelesíthetjük. A veszélyhelyzet idején ez a szolgáltatás biztosította, hogy a szervezetek e-mail útján küldött jognyilatkozatai is hivatalosnak számíthassanak.

Kapcsolódó ügyfélszolgálati lehetőség:

Kormányzati ügyfélvonal: 1818

A Kormányzati ügyfélvonal a közigazga-

tási ügyintézéssel kapcsolatos valamennyi kérdésben felvilágosítást nyújt. Éjjel-nappal, hétvégén és ünnepnapokon egyaránt elérhető.

A személyes és postai ügyfélszolgálatot a kormányablakok, okmányirodák és a kormányhivatalok biztosítják.

Országos Bírósági Hivatal (birosag.hu)

Az Országos Bírósági Hivatal által gondozott birosag.hu portálon megtalálható az összes olyan nyomtatvány, amelyre a civil szervezeteknek szüksége lehet a bíróság előtti eljárások során. A kérelmek és az azokhoz készült útmutatók mellett a portálon megtalálható a civil szervezetek nyilvántartását, beszámolási kötelezettségét érintő eljárások bemutatása is. A portálon elhelyezett sablonok segíthetnek abban, hogy az egyesületek, alapítványok könnyebben tudják teljesíteni a nyilvántartásba vételi, illetve a változásbejegyzési eljárások során támasztott tartalmi és formai követelményeket.

A portálon található a civil szervezetek névjegyzéke, ami a 2011. évi CLXXXI. törvény 86.§ (1) bekezdése szerint közhiteles nyilvántartásnak számít. A civil szervezetek és a velük kapcsolatban álló intézmények, vállalkozások ezen a felületen keresztül folyamatos rálátást kapnak a szervezet nyil-

vántartási adataira. A Miniszterelnökség és a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt által megjelentetett pályázatok esetében ezért nincs szükség külön bírósági kivonat benyújtására.

A civil szervezetek kötelesek minden év május 31-ig elkészíteni és letétbe helyezni az előző üzleti évről szóló számviteli beszámolót és a közhasznúsági mellékletet. Az elektronikus úton vagy papír alapon megküldött beszámolókat az OBH a civil szervezetek névjegyzékén keresztül hozza nyilvánosságra.

Kapcsolódó ügyfélszolgálati lehetőség:

Országos Bírósági Hivatal, Országos Nyilvántartási Iroda

Személyes ügyfélfogadás:

Cím: 1055 Budapest, Szalay u. 16.

Hétfőtől csütörtökig: 9.00-16.00 óra

Pénteken: 9.00-13.00 óra

Központi telefonszám: 06/1-354-4165,
06/1-354-4115, 06/1-354-4295

E-mail: civilinfo@obh.birosag.hu

Központi Statisztikai Hivatal (ksh.hu)

A nonprofit szervezetek, köztük az egyesületek és alapítványok által szolgáltatott adatokból a Statisztikai Hivatal évente összefoglaló jelentést készít. Ez a jelentés és a KSH oldalán elérhető további adatok alkalmasak lehetnek arra, hogy a szervezetek

felmérjék, illetve bemutassák a munkájuk szükségességét. A területi és szakirányú adatbázisok mellett a kiadványok, elemzések is segítik a szervezetk tájékozódását. A KSH a honlapján ingyenesen csak az alapvető információkat közli, de lehetőséget nyújt részletesebb, illetve speciális jellegű adatok, adattáblák megvásárlására is.

A KSH gondolja a gazdasági, társadalmi és egyéb osztályozási rendszereket. Ezért a KSH honlapján lehet tájékozódni többek között a hatályos TEÁOR (gazdasági tevékenységek egységes ágazati osztályozási rendszer) és (Önálló Vállalkozók Tevékenységi Jegyzék). amelyek megmutatják, hogy egy adott vállalkozás, szervezet milyen tevékenyegek ellátására jogosult. Szintén a KSH oldalán található a munkakörök megállapítása és a munkavállók bejelentése miatt fontos FEOR (Foglalkozások Egységes Osztályozási Rendszere) számok.

Kapcsolódó ügyfélszolgálati lehetőség:

A KSH a cégkapu használatával elérhető ügyfélkapcsolati lehetőséget biztosít:

<https://kapcsolat.ksh.hu/ContactCenter/index.xhtml?lang=hu>

Kulturális statisztika (kultstat.oszk.hu)

A közművelődési tevékenységet végző intézmények, szervezetek minden év már-

cius 1-ig szolgáltatnak adatokat a kulturális/közművelődési statisztikai rendszerbe. Az adatszolgáltatás nem minden civil szervezet számára kötelező. De e nélkül nem lehet pályázni az NKA közművelődési kollégiumához. A települési szintű közművelődési megállapodásokban szintén kötelező elemként jelenik meg, hogy a kulturális/közművelődési/művészeti feladatot átvállaló szervezetnek adatot kell szolgáltatnia. Az adatszolgáltatási kötelezettség teljesítését az Nemzeti Művelődési Intézet NKKft megyei igazgatóságai segítik.

Állami Számvevőszék (asz.hu)

Az Állami Számvevőszék (ÁSZ) az elmúlt években olyan szervezeteket ellenőrzött, amelyek költségvetési támogatásban részesültek, illetve közfeladatot láttak el. Az ÁSZ jogosultsága eddig is kiterjedt pl. a pályázati forrásokból támogatott szervezetek teljes gazdálkodásának vizsgálatára.

A közélet befolyásolására alkalmas tevékenységet végző civil szervezetek átláthatóságáról szóló 2021. évi XLIX. törvény alapján az ÁSZ jogköre kibővül. A sportegyesületek, vallási közösségek és nemzetiiségi szervezetek kivételével azokat a szervezeteket is ellenőrizheti, akik nem fogadnak közpénzt, de a mérlegfőösszegük eléri a 20 millió forintot. Ezekről az alapítványokról,

az ÁSZ évente összefoglaló jelentést készít.

Az ÁSZ honlapján elérhetők a korábbi ellenőrzések tapasztalatait összegző jelentések is. De ezeknél is hasznosabb az az önteszt, amivel civil szervezetek tesztelhetik a működésük és gazdálkodásuk szabályosságát.

Az ÁSZ az utóbbi években egyre többször adott hangot annak, hogy az éves beszámolók megbízhatósága és hitelesége kapcsán minden szektorban gondok vannak. Az ezzel kapcsolatos elemzését itt lehet megismerni.

https://www.asz.hu/storage/files/files/elemzesek/2021/beszamolokoztetetletet_20210318.pdf

Kapcsolódó ügyfélszolgálati lehetőség:
Postacím: 1364 Budapest 4. Pf. 54
E-mail: szamvevoszek@asz.hu

Forrásteremtéssel kapcsolatos elérhetőségek:

Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.
(bgazrt.hu)

A Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. (BGA Zrt) honlapján keresztül a külföldi magyar szervezeteket, a velük történő együttműködést, a hazai nemzetiségi és egyházi közösségeket támogató pályázatokhoz kapcsolódó információk, dokumentumok érhetők el.

A BGA Zrt. kezeli a Nemzeti Együttműködési Alap és a Magyar Falu Program pályázatait is. Ezzel összefüggésben a honlap e támogatási lehetőségekről is tájékoztatást nyújt. Innen elérhető:

- a 2021 előtt benyújtott civil pályázatokkal kapcsolatos ügyek intézéséhez szükséges elektronikus pályázati felület az, EPER
- a 2021-ben és utána benyújtott, benyújtandó pályázatokkal kapcsolatos ügyek intézéséhez szükséges elektronikus pályázati felület a NIR.

(Figyelem, a kulturális, oktatási, családügyi stb. pályázatok eléréséhez szükséges EPER felület nem azonos a NEA pályázatokhoz használt felülettel. Ezért javasoljuk, hogy a honlapon elhelyezett belépési pontokról lépjenek be a pályázók.)

Kapcsolódó ügyfélszolgálati lehetőség:

Postacím: Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.
1253 Budapest Pf. 36.

Nemzeti Együttműködési Alap

Telefonszám: +36-1-896-0620

hétfőn, szerdán és pénteken 9.00-12.00

kedden és csütörtökön 13.00-16.00 óra

E-mail: nea@bgazrt.hu

Falusi Civil Alap

Telefonszám: +36-1-896 0630 telefon-
számon

hétfőn, szerdán és pénteken 9.00-12.00

kedden és csütörtökön 13.00-16.00 óra

E-mail: fca@bgazrt.hu e-mail címre.

Városi Civil Alap

Telefonszám: +36 1 795 9601

hétfőn, szerdán és pénteken 9.00-12.00

kedden és csütörtökön 13.00-16.00 óra

E-mail: vca@bgazrt.hu

Nemzeti Kulturális Alap (nka.hu)

A Nemzeti Kulturális Alap 1993 óta támogatja a művészeti és kulturális területen tevékenykedő embereket és szervezeteket. Az NKA elsődleges célja a nemzeti és egyetemes értékek létrehozásának, megőrzésének, valamint terjesztésének támogatása. Az Alap fő bevételi forrása az ötöslottó szerencsejáték játékadójának 90%-a. További forrást jelentenek a szerzői jogok és a szerzői joghoz kapcsolódó jogok közös kezeléséről szóló törvény alapján a közös jogkezelőszervezetektől származó befizetések.

A források nagyobb részhez az NKA által megjelentetett pályázatokon keresztül férhetnek hozzá

a pályázók. Jelenleg 22 állandó és 3 ideiglenes kollégium jelentett meg pályázati felhívásokat. A felhívások a művészet és a kultúra (és közművelődés) minden területét lefedik. A források kisebb része az Emberi Erőforrások Miniszterétől igényelhető támogatás.

Kapcsolódó ügyfélszolgálati lehetőség:

A pályázók az NKA munkatársainak tehetnek fel a kérdéseiket. A munkatársak elérhetősége megtalálható az NKA honlapján: <https://nka.hu/munkatarsak/>

Emberi Erőforrás Támogatáskezelő
(emet.gov.hu)

Az Emberi Erőforrás Támogatáskezelő (EMET) az Emberi Erőforrások Minisztériumának (EMMI) háttérintézménye. Az EMET kezeli többek között a Nemzeti Kulturális Alap, a Gyermek és Ifjúsági Alapprogram, a Nemzeti Tehetség Program, valamint az EMMI szakmai hatáskörébe tartozó más pályázatokat is. Az EMET honlapján elérhetők a pályázati információk és dokumentumok, illetve innen lehet elérni a pályázatokkal kapcsolatos ügyek intézéséhez szükséges elektronikus pályázati felületet, az EPER-t. (Figyelem! A kulturális, oktatási, családügyi stb. pályázatok eléréséhez szükséges EPER felület nem azonos a NEA pályázatokhoz használt felülettel. Ezért ja-

vasoljuk, hogy a honlapon elhelyezett belépesi pontokról lépjenek be a pályázók.)

Kapcsolódó ügyfélszolgálati lehetőség:

Az EMET a honlapján a támogatási területenként adja meg az ügyfélszolgálati lehetőségeket:

<https://emet.gov.hu/kategoria/ki-emelt-kategoriak/szervezet/ugyfelszolgalat/>

Széchenyi Terv Plusz – Széchenyi2020
(palyazat.gov.hu)

A portálon megtalálható a nemzeti szinten irányított európai uniós társfinanszírozással megvalósuló pályázatok megismeréséhez és elkészítéséhez kapcsolódó összes lényeges információ. A portál nem csak a pályázati dokumentációkat tartalmazza. A területi és intézkedési szinten is kereshető adatbázis segítségével meg lehet ismerni a támogatott projektek főbb adatait. De itt van lehetőség fejlesztési dokumentumok és konkrét pályázati felhívások tervezeteinek véleményezésére. A portálon az éppen pályázható felhívások mellett lehetőség van a lezárt támogatási konstrukciók megismerésére is. Ez is segítséget jelenthet ahhoz, hogy a szervezet már a konkrét pályázás előtt felkészülhessen.

Legegyszerűbben e-portálról érhető el a pályázatokhoz kapcsolódó e-ügyintézés

felület (EPTK - Elektronikus Pályázó Tájékoztató és Kommunikációs Rendszer).

Kapcsolódó ügyfélszolgálati lehetőség:

A pályázati és egyéb dokumentációk tartalmaznak az ügyfélszolgálati lehetőségeket.

Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat és a LEADER (mnvh.hu)

A Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat (MNVH) célja a vidékfejlesztésben érintett kormányzati, önkormányzati és társadalmi szervezetek, szakmai testületek, gazdálkodó tevékenységet végző szervezetek szakmai segítése a vidék társadalmi-gazdasági fejlődése, a felzárkóztatás, valamint a támogatási források hatékony felhasználása érdekében.

Az MNVH által működtetett portálon túl a szervezeteket területi felelősök is segítik. Az MNVH megyei képviselői többek között együttműködéseket építenek, kapcsolat tartanak a Vidéki Hálózat aktív és potenciális tagjaival, támogatják a vidékfejlesztési projektötletek benyújtását, a projektötletek megvalósulását.

A kisebb településeken, falvakban működő civil szervezetek számára érhetők el a Vidékfejlesztési Program részét képező LEADER pályázatok. A LEADER források felhasználása térségi szinten történik. A

források felhasználását adott térségben működő civil szervezeteket, vállalkozásokat, (ön)kormányzati szereplőket egyesítő helyi akciócsoportok alakítják. A helyi szereplőkből álló, egyesületi formában működő akciócsoportok alakítják, és az általuk működtetett munkaszervezetek tervezik meg az adott térség Helyi Fejlesztési Stratégiáját. Szintén ők felelnek a stratégia megvalósítását célzó pályázati felhívások megjelentetésért, elbírálásáért stb. Egy-egy helyi akciócsoport tagsága és tevékenysége jellemzően két járásnak megfelelő területet fed le. Az ország területén működő több mint 90 akciócsoport elérhetőségét is meg lehet találni az MNVH honlapján.

Kapcsolódó ügyfélszolgálati lehetőség:

Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft.

Iroda cím: 1223 Budapest, Park utca 2.

Telefonszám: +36 1 362 8100

E-mail: mnvh@hoi.hu

Területi felelősök elérhetősége megtalálható az MNVH honlapján:

<https://mnvh.hu/contacts>

Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal - Magyar Államkincstár (mvh.allamkincstar.gov.hu)

A Magyar Államkincstár szervezeten belül működik a Mezőgazdasági és Vidék-

158

fejlesztési Hivatal (MVH). Az MVH felelős a Közös Agrárpolitika (KAP) és a hazai mezőgazdasági és vidékfejlesztési források felhasználásáért és a felhasználás ellenőrzéséért. A MVH jogosult a támogatási/pályázati kérelmek befogadására, elbírálására és a támogatások folyósítására is.

Az európai uniós forrásokhoz kapcsolódó kifizető ügynökségi tevékenységekhez kapcsolódó hatósági feladatokat a Miniszterelnökség látja el. Az MVH megyei kirendeltségei a megyei Kormányhivatalok keretében működnek. Az MVH megyei kirendeltségei többek között a mezőgazdasági és vidékfejlesztési támogatásokkal összefüggő támogatáskezelési, helyszíni ellenőrzési, valamint ügyfélszolgálati feladatokat látnak el.

A civil szervezetek leginkább a LEADER pályázatokhoz kapcsolódóan ismerhetik az MVH tevékenységét. A LEADER Helyi Akciócsoportok pályázati felhívásai az MVH elektronikus pályázati felületén keresztül érhetők el:

<https://e-kerelem.mvh.allamkinestar.gov.hu/enter/leaderbongeszo/leaderBongeszo.xhtml>

Kapcsolódó ügyfélszolgálati lehetőség:

Cím: 1095 Budapest, Soroksári út 22-24.

Telefon: +36 1 374 3603, (1) 374 3604

Postacím: 1892 Budapest

E-mail: mv.ugyfelszolgalat@allamkinestar.gov.hu

A megyei ügyfélszolgálatok elérhetőségei elérhetők az MVH honlapján:

<https://www.mvh.allamkinestar.gov.hu/az-ugyfelszolgalat-adatai>

Egyéb hasznos elérhetőségek:

Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat
(nfsz.munka.hu)

A Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat (NFSZ) ingyenes szolgáltatásokkal, foglalkoztatási programok működtetésével segíti az álláskeresőket, a munkavállalókat és a munkaadókat. Az NFSZ honlapján az álláskereső és a munkáltatók oldaláról tekinthetők át a legfontosabb foglalkoztatási információk. A foglalkoztatás területén valójában nem kiváltható a személyes tájékozódás, tanácsadás. A honlap abban segít, hogy a szervezet át tudja tekinteni a lehetséges támogatásokat, illetve az általa igénybe vehető információs és tanácsadó szolgáltatásokat. A konkrét ügyekben mindenképp célszerű az illetékes megyei/fővárosi, illetve a járási/kerületi foglalkoztatási osztály segítségét kérni. A honlapon megtalálható valamennyi ügyintézési hely elérhetősége. A honlapon elérhető munkaerőpiaci statisztikákat, elemzéseket a

projektjeinek, kezdeményezéseinek alátámasztásához használhatja a szervezet.

Kapcsolódó ügyfélszolgálati lehetőség:

Az NFSZ ügyintézési körönként és területi szinten adja meg a honlapján az ügyfélszolgálati lehetőségeket:

<https://nfsz.munka.hu/tart/kapcsolat/nfsz>

NAIH (naih.hu)

A Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság (NAIH) feladata a személyes adatok védelméhez, valamint a közérdekű és a közérdekből nyilvános adatok megismeréséhez való jog érvényesülésének ellenőrzése és elősegítése, továbbá a személyes adatok Európai Unión belüli szabad áramlásának elősegítése.

A NAIH honlapján az adatvédelem európai és hazai rendelkezéseihez kapcsolódó állásfoglalások és segédletek találhatók. Az információs szabadsághoz kapcsolódóan a NAIH közérdekű adatigényléssel foglalkozó tájékoztató anyagokat jeleníti meg a honlapján.

Kapcsolódó ügyfélszolgálati lehetőség:

Telefonszám:

+36 (30) 683-5969

+36 (30) 549-6838

Ügyfélszolgálati idő:

hétfő-csütörtök 9:00-16:00 óra

péntek: 9:00-14.00 óra

elektronikus ügyindítás:

<https://www.naih.hu/online-ugyinditas>

Az Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer
(www.teir.hu)

A TEIR rendszert a projektek, programok tervezéséhez egy település, térség fejlődésnek követéséhez használhatják a szervezetek. A TEIR térítésmentesen és mindenki számára elérhetővé teszi a területfejlesztési és területrendezési tevékenységhez kapcsolódó legfontosabb dokumentumokat (elemzéseket, értékeléseket, híreket, módszertani segédleteket). Ezek az anyagok a TEIR-hez kapcsolódó TÉRPORT szakmai portálon keresztül elérhetők.

A TEIR-nek van egy zártan, csak jogosultság birtokában, ügyfélkapu hozzáféréssel elérhető adatbázisa. Ez egyebek mellett tartalmazza az ország egészére, illetve területeire, településeire vonatkozó gazdasági, társadalmi, környezeti stb. jellemzőit bemutató statisztikai adatokat. A TEIR rendszerében a KSH által kezelt adatok is megjelennek, de a TEIR más adatforrásokat is használ.

A TEIR nem nyilvános adatbázisát ingyenesen, de csak a jogosultság birtokában

használhatják a nonprofit és egyéb nem nyereségérdekelt szervezetek. A gyakorlat azt mutatja, hogy az állandó hozzáférés megszerzése körülményes lehet, hiszen indokolni kell a felhasználás célját. De van lehetőség eseti felhasználóként jogosultságot szerezni.

Nemzeti Művelődési Intézet (nmi.hu)

Az Nemzeti Művelődési Intézet, NKKft, az Emberi Erőforrások Minisztériumával kötött közszolgáltatási szerződés keretében látja el azokat a közművelődési szakmai szolgáltató és módszertani feladatokat, amelyet korábban jogelődje, a Nemzeti Művelődési Intézet végzett. A civil szervezetek, helyi közösségek számára a megyei igazgatóságok nyújtanak ingyenes módszertani segítséget a közművelődési, kulturális kezdeményezéseik megvalósításához.

Kapcsolódó ügyfélszolgálati lehetőség:

A Nemzeti Művelődési Intézet

Postacím: 6065 Lakitelek, Pf. 53.

E-mail: titkarsag@nmi.hu

Megyei igazgatóságok elérhetőségei megtalálhatók az NMI a honlapján:

<https://nmi.hu/kapcsolat/>

Civil Közösségi Szolgáltató Központok

Milyen segítséget vehetnek még igénybe a civil szervezetek?

A 2012 óta működő civil közösségi szolgáltató központ – CKSZK (korábbi néven civil információs centrum, azaz CIC) hálózat a civil szervezetek működésének szakmai támogatása érdekében tevékenykedik. A minden megyében és a fővárosban létrehozott központok mára a magyar civil szféra fontos szereplőivé váltak, szolgáltatásaikat több ezer civil szervezet veszi igénybe, köszönhetően a civil központok folyamatosan fejlődő tevékenységi és szolgáltatói körének.

A civil szervezetek működését és tevékenységét a Kormányzat – a pénzügyi eszközökön kívül – a civil központok tevékenységén keresztül tanácsadási, információs, képzési és egyéb szolgáltatásokkal támogatja. A civil szervezetek működését segíti a

civil.info.hu címen elérhető Civil Információs Portál (továbbiakban CIP). A CIP a civil szervezetekkel kapcsolatos nyilvános, közérdekű, illetve a szervezetek számára hasznos információkat gyűjti, rendszerezi és teszi közzé. A portál azzal segíti a civil szervezeteket és az irántuk érdeklődőket, hogy a közérdekű önkéntességtől, a szervezetek nyilvántartási adatain keresztül a NEA pályázatokig egy helyen érhetők el a civileket érintő alapvető információk.

A civil törvény rendelkezése alapján, a civil és társadalmi kapcsolatokért felelős miniszter (a Miniszterelnökséget vezető miniszter) a civil központok működtetésén keresztül nyújt szakmai támogatást a civil szervezetek működéséhez, illetve a szektoron belüli és a szektorok közötti együttműködések építéséhez. Az ország tizenkilenc megyéjében és Budapesten működő civil központok elsősorban maguk is civil szervezetek, melyek térítésmentesen nyújtanak szolgáltatásokat a térségbeli civil szervezeteknek, valamint a velük együttműködő gazdasági és (ön)kormányzati szereplőknek. A civil közösségi szolgáltató központ címet birtokló szervezeteket három éves időtartamra, nyílt pályázat útján választja ki a miniszter az adott megyében, illetve a fővárosban tevékenykedő szervezetek köré-

ből. A kissé komoly hangzású civil közösségi szolgáltató központ elnevezés mögött tehát nem „hivatalok” állnak, hanem olyan szervezetek, amelyek maguk is közvetlen tapasztalatokkal rendelkeznek a civil szféra mindennapi kihívásairól és örömeiről.

Miben tudnak segíteni a civil központok?

A civil központok a jogi, pénzügyi, forrásteremtési és egyéb szolgáltatásaikat térítésmentesen nyújtják a civil szervezetek számára.

A civil központ címet birtokló szervezetek a feladataikat a civil törvény rendelkezései, illetve a Miniszterelnökséggel kötött szakmai megállapodás alapján látják el. Szolgáltatásaikat *mindenki ingyenesen* veheti igénybe. A címbirtokos szervezetek évente legalább 460 órában nyújtanak jogi, közhasznúsági, pénzügyi, könyvviteli, adózási, az átlátható gazdálkodást erősítő, pályázati és forrásteremtési, a társadalmi felelősségvállalással, adományozással, önkéntességgel kapcsolatos, illetve számítógép-kezelési, informatikai tanácsadást. Emellett azt is vállalják, hogy évente legalább 18 információs rendezvényt szerveznek meg a szervezetek, illetve a velük

kapcsolatban álló más szereplők számára. E rendezvényeknek legalább a felét a központ székhelyén kívüli településen, kerületben kell megvalósítaniuk. A szervezetek működéséhez, tevékenységeik és együttműködések építéséhez kapcsolódóan a címbirtokosok évente legalább 80 fő nem formális képzését biztosítják. E képzések a szemléletformálást, illetve egy-egy, a működés szempontjából fontos részterület gyakorlati ismereteinek átadását szolgálják.

Ahhoz, hogy a civil központok hatékonyan tudják ellátni a feladatukat, a vonatkozó adatvédelmi szabályozások betartásával adatbázisokat vezetnek a szolgáltatásaikat igénybe vevő szervezetekről, az adott megyében, kerületben dolgozó civil kapcsolatokért felelős önkormányzati munkatársakról. Ezáltal tudnak segíteni abban, hogy akár a civil szervezetek, akár más szereplők partnereket találhassanak az elképzeléseik megvalósításához.

Valamennyi szolgáltatásnak van online felülete is. A címbirtokosok a saját honlapjaikon, elektronikus hírleveleiken, levelezőrendszerükön, közösségi média felületeiken, illetve a Civil Információs Portálon keresztül nemcsak a saját munkájukról adnak

tájékoztatót, hanem megjelenési lehetőséget biztosítanak más civil szervezetek, valamint a civil szervezeteket közérdekű céllal elérni szándékozó intézmények és vállalkozások számára is. A külföldi magyarok által lakott régiókkal szomszédos megyékben, illetve a központi régióban tevékenykedő címbirtokosok – évente legalább 100 órában – határon túli civil szervezet bevonásával végeznek tanácsadást, rendszerint kiegészítve ezeket információs rendezvényekkel, képzésekkel is. A címbirtokosok hálózatban dolgoznak, így van lehetőségük arra, hogy egymástól is tanuljanak, de akár arra is, hogy a minden megyét és a fővárost hasonlóan érintő ügyekben közös állásponthoz megjelenítve végezzék a civil érdekképviseleti munkájukat.

A címbirtokosokkal szemben elvárás, hogy egységesen nyújtsanak egyfajta szolgáltatási minimumot, de ennél általában többet vállalnak magukra. A szolgáltatásokat ugyanis nem lehet teljes mértékben egységesen, mindenhol azonos módon szervezni. A helyi sajátosságok nagyon meghatározóak egy-egy feladatkör ellátása során. A civil szervezetek más-más kihívásokkal és lehetőségekkel találkoznak attól függően, hogy az ország mely pontján dolgoznak.

A civil közösségi szolgáltató központok elérhetőségei

A civil közösségi szolgáltató központokról bővebb információ a Civil Információs Portálon érhető el (civil.info.hu).

Megye/ főváros neve	Szervezet neve	Iroda címe	E-mail cím	Telefonszám
Bács- Kiskun	Főnix Kulturális és Ifjúsági Egyesület	6000 Kecskemét, Wesselényi u. 1/A 4. 6200 Kiskőrös, Szarvas u. 2. I.em.5. 6430 Bácsalmás, Gr. Széchenyi István u. 75.	civilbacs@gmail.com civil.kecskemetsz@gmail.com	Kecskemét: 06-76/777-517; Kiskőrös: 06-78/415-165; Bácsalmás: 06-20/292-9414
Baranya	Mecsek Polgári Egyesület	7621 Pécs, Rákóczi út 55.	info@ckszkbaranya.hu	06-20/5055355
Békés	Egyensúly AE Egyesület	5600 Békéscsaba, Sikonyi út 3.	civilkozpontbekes@gmail.com	06-20/264-4463
Borsod- Abaúj- Zemplén	Esély és Részvétel Közhasznú Egyesület	3530 Miskolc Széchenyi u 12. fsz. 3.	civilkozpont@erke.hu	06-46/611-559; 06-30/921-5452; 06-30/932-6507
Budapest	Századvég Közéleti Tudásközpont Alapítvány	1037 Budapest Hidegkuti Nándor utca 8-10	budapestcivil@budapestcivil.hu	06-1/479-5297
Csongrád- Csanád	Tisza-parti Civil Közösségekért Egyesület	6720 Szeged, Klauzál tér 7.	civilcsongrad@gmail.com	06-62/258-559
Fejér	Echo Innovációs Műhely	8000 Székesfehérvár, Rákóczi utca 25. 1. e.	civil@echomail.hu	06-70/617-3292
Győr- Moson- Sopron	Kisalföldi Vállalkozásfejlesztési Alapítvány	9021. Győr, Kazinczy u. 5-7.	info@civil-gyms.hu	06-96/512-538
Hajdú- Bihar	Civilek a Fiatlokért Egyesület	4024 Debrecen, Piac utca 69. Fsz. 2/A	hbmcivilkozpont@gmail.com	06-52/501-372

Heves	Eger Sikéréért Egyesület	3300 Eger, Eszterházy tér 8.	civilinfo.eger@gmail.com	06-36/798-009
Jász-Nagykun-Szolnok	CONTACT Mentálhigiénés Konzultációs Szolgálat	5000 Szolnok, Baross út 56.	info@contactmksz.hu	06-56/221-882
Komárom-Esztergom	Majki Népfőiskolai Társaság	2800 Tatabánya, Kós Károly utca 2.	civil.kem@mntkem.hu	06-34/787-242
Nógrád	A „Háztartások Foglalkoztatásáért” Alapítvány	3100 Salgótarján, Klapka György utca 4.	nogradcivilkozpont@gmail.com	06-32/786-740
Pest	Isten Szolgálatában Református Missziói Alapítvány	2336 Dunavarsány, Habitat utca 10-12. Soli Deo Gloria Közösségi Ház	ckszkpestmegye@gmail.com	06-24/656-905
Somogy	Kaposvári Gazdaságfejlesztő és Munkahelyteremtő Egyesület	7400 Kaposvár, Kossuth L. u. 1-9.	somogycivilkozpont@gmail.com	06-30/408-4945; 06-20/252-0967
Szabolcs-Szatmár-Bereg	Hierotheosz Egyesület	4400 Nyíregyháza, Mártírok tere 9. 8/3.	civilkozpontoszsb@gmail.com	06-42/311-324
Tolna	Dunamenti Polgári Egyesület	7100 Szekszárd, Széchenyi u. 21.	civilkozpont.tolna@gmail.com	06-30/335-8363
Vas	Hegypásztor Kör	9700 Szombathely, Kőszegi utca 9.	info@vascivil.hu	06-30/141-4903
Veszprém	A Veszprém Megyei Civil Hálózatért Közhasznú Egyesület	8200 Veszprém, Kossuth u. 10. 2. em 203.	civilhaz@vpmegye.hu	06-88/401-110
Zala	Zalai Civil Életért Közhasznú Egyesület	8900 Zalaegerszeg, Kossuth út 47-51.	info@zalacivil.hu	06-20/474-3300

BETEKINTÉS A MEGYÉK ÉS A FŐVÁROS CIVIL ÉLETÉBE – CIVILEK A CIVILEKRŐL

BÁCS-KISKUN

Területe: 8.445 km²

Lakónépessége: 502.220 fő

Lakónépesség megoszlása: megyeszékhely 22%, többi város 46%, község 32%

Megyeszékhely: Kecskemét (110.373 fő)

Járások: Bácsalmási, Bajai, Jánoshalmi, Kalocsai, Kecskeméti, Kiskőrösi, Kiskunfélegyházi, Kiskunhalasi, Kiskunmajsai, Kunszentmiklósi, Tiszakécskei

Települések száma: 119

Ebből 5000 főnél kisebb település: 101

Bács-Kiskun megye Dél-Alföldön, a Duna-Tisza közén helyezkedik el. Magyarország legnagyobb területű megyéje, az ország területének 1/12-e. Délről Szerbiával és Horvátországgal határos. Bács-Kiskun megye lakosságának 2/3-a a városokban él. A legnépesebb település a megyeszékhelye, Kecskemét, ahol a megye lakosságának egyötöde él. Jellemzőek az óriásfalvak, és emellett jelentős a tanyasi lakosság száma. A népesség legnagyobb hányadát évtizede-

ken keresztül a mezőgazdaság foglalkoztatta, de fejlődésben van a járműipar és az élelmiszeripar is. Mivel a többi gazdasági ág sem tudta lekötni a szabad munkaerőt, megkezdődött az elvándorlás, ezért a lakosság száma évről évre csökken.

A megye gazdálkodásához régebben sajátos tanyasi életforma tartozott, mára azonban részben már megváltozott a tanyák funkciója, és sokan inkább pihenőhelyként használják őket.

A megye turisztikai vonzerejét a végteleen alföldi táj, a háborítatlan természet és a városok műemlékei, fürdői jelentik. Különösen népszerűek a vízparti nyaralóhelyek: a Tisza és a Duna mentén, valamint a megyében lévő fürdő-, és horgásztavak környékén. A megye fürdő tavai pl.: a bajai Kamarás Duna, a soltvadkertű Vadkert-tó, a dunapataji Szelídi-tó, a Kunfehértó, a kecskeméti Szabadidő Központ Zápórtározó tó. Az utóbbi időben a turisták a tanyákra is felfigyeltek, ahol a legendás pusztai romantikát és a természet közelségét élvezhetik.

A megye nevezetességei a kalocsai fő-

szerpaprika, a bajai halászlé, a kalocsai hímzés, a kiskunhalasi csipke és a kecskeméti fűtűylős barackpálinka.

A megye csaknem teljes területét lefedi a kunsági borvidék, amely egyre nagyobb figyelemnek és népszerűségnek örvend.

Civil tükrő

- A megyében 788 alapítvány és 1.721 egyesület működik, melyek az ország civil szervezeteinek 5%-át teszik ki (KSH 2019). Az alapítványok tekintetében az oktatás, szociális tevékenység és a kulturális célokkal működő szervezetek képviselik a többséget, míg az egyesületek esetében a szabadidős, sport és érdekvédelmi területen dolgoznak a legtöbben. Nagyon alacsony azoknak a szervezeteknek a száma, akik adománygyűjtéssel foglalkoznak.
- A 2019. évi statisztikai adatok alapján, az 1000 lakosra jutó szervezetek száma Bács-Kiskun megyében 3,96.
- A szervezetek fő bevételi forrásai tagdíjből, az alapítói vagyonból és támogatásból származnak. A megyei civil szektor összes bevétele 18.745 millió forint (KSH 2019), ebből 8.308 millió forint pályázati úton nyert támogatás. Ez az országos átlagnak a 25%-a.
- Főállású foglalkoztatottal csak a szervezetek elenyésző százaléka rendelkezik.

Bács-Kiskun megyében a civil szervezeteknél foglalkoztatottak száma 1.729 fő, számított főállású foglalkoztatottak száma 1.303 fő (KSH 2019). Az önkéntes munkával segítők száma 11.634 fő (KSH 2019). A civil szervezeteknél dolgozó önkéntesek által végzett munka értéke 2,2 milliárd forint. Ez 684 fő főállású munkavállalónak felel meg (KSH 2019).

- A megyében az alapítványok többsége az oktatás, szociális ellátás terén, az egyesületek pedig a kultúra, sport, és szabadidő területén tevékenykedik.
- A civil szervezetek többsége a helyi célok mentén működő civil szervezetek körébe tartozik. Ezek a szervezetek működésük feltételeit szűkös forrásokból biztosítják. A szélesebb hatókörrel működő szervezeteket általában nagyobb városokban, megyeszékhelyen alapítják. Rájuk az utóbbi időben jellemző, hogy nagyobb pályázati konstrukciókba is nyújtanak be támogatási kérelmet, sikeresen.

Jelentősebb civil események a megyében:

- **Civil Nap és Civil Korzó** (Kecskemét). A Kecskeméti Városi Civil Kerekasztal 2016 óta évente Civil Napot és Civil Korzót tart Kecskeméten, városi és kistérségi szinten. A Civil Korzón Kecskemét főterén a Kerekasztal tagjai egy-egy pavilonban mutatkozhat-

nak be a közönségnek. A napot különböző programok (kézműves foglalkozás, egészségügyi felmérések) gazdagítják.

- **Petőfi túrasorozat.** A kiskőrösi Eltárolók Turista és Szabadidősport Egyesülete minden évben megrendezi a Petőfi túrasorozatot. A 20, 40, és 70 km-es táv egyénileg és csoportosan is teljesíthető gyalogosan, vagy kerékpárral.

- **Petőfi Kulturális Fesztivál.** A kiskőrösi Petőfi Kulturális Fesztivál eredetileg egy helyi ifjúsági kezdeményezésből indult 2008-ban. Már a 2008-as rendezvényen több százan vettek részt, így ezt követően minden évben ugyanazon a napon, a nemzeti ünnep előestéjén szervezik meg. A fesztivál rendezője a Kiskőrösért Egyesület. A programok között találunk színházi programot, képzőművészeti szabadtéri művészparkot, 1848-49-es katonai hagyományörző bemutatókat, könnyűzenei koncerteket.

- **Vadkert-tó Futóverseny és Multisport nap.** Soltvadkerten a Go!!! Sportegyesület rendezi meg minden évben. Az egyesület célja tagjai, a helyi és környékbeli lakosság egészségmegőrzésének és szabadidős sportolási lehetőségei biztosításának elősegítése, valamint ezen keresztül a sportélet gazdagítása, ápolása.

- **Bácskaiak a Bácskaiakért Fesztivál** (Bácsalmás). A Bácskaiak Egymásért Köz-

hasznú Egyesület Baja és környékén több egészségmegőrző rendezvényt és előadást tart minden évben, fiataloknak és időseknek egyaránt. Nekik köszönhető többek között az évente megrendezésre kerülő 3 napos Bácskaiak a Bácskaiakért Fesztivál Bácsalmáson, ahol a hagyományok udvara bemutatja a helyi és vidéki kézművesek munkáit.

- **Civilek a Felső-Bácskáért Fesztivál.** Bácsszőlősen évente megrendezésre kerülő Civilek a Felső-Bácskáért Fesztivál, amelyet a Szent László Határrendész Közhasznú Egyesület rendez meg. A rendezvényen főszerep jut a hagyományörzés mellett a táncnak, egészségmegőrzésnek, sportnak és sok-sok gyermekprogramnak.

A megye helyzetének hatása a civil szektorra:

- A kisebb településeken egyre nehezebb biztosítani a szervezetek működéséhez szükséges anyagi forrásokat. Ezért megyén belül vannak olyan települések, ahol egyetlen civil társulás sem, vagy csak kevés működik (pl.: Bácsszentgyörgy, Drágszél, Dunatetőtlen, Bugacpusztaháza).

- A lakosság elöregedőben van, a kor szerinti megoszlására jellemző az idősek magas, és egyre emelkedő aránya. Az idősebbek helyét a szervezetekben nem veszik át a fiatalok.

BARANYA

- Fontos lenne a megye népességmegtartó képességének erősítése. A megye valameny-nyi jelentős tranzitvonalának és fontos átkelőhelyeinek (Duna, Tisza és hídjaik, valamint folyami hajózásuk, a közúti és vasúti fővonalak) fejlesztésében potenciális lehetőségek rejlenek. Ezek feltehetően a megye forgalmi-helyzeti energiáinak fejlesztésével és kihasználásával elsősorban a városokat érintenék. A jelenlegi és a tervezett közlekedési-forgalmi tengelyek, sávok, folyosók mentén él ugyanis a megye népességének mintegy 2/3-a.

- Több 1000 fő alatti település van, amelyek gazdaságilag nem fejlettek, nem rendelkeznek elegendő munkahellyel. A lakosok a közeli nagyobb településekre járnak dolgozni, és az ingázás miatt kevésbé van idejük a civil munkára.

- A kistelepülések önkormányzatai által működtetett szervezeteknek nincs megfelelő anyagi háttérük a pályázatok önerőihöz. Az itt működő szervezetek kevesebb támogatást kapnak a csekély számú, esetleg gazdasági gondokkal küzdő vállalkozóktól.

- Bács-Kiskun megye híres a vendégszeretetéről. A szabadidő hasznos eltöltésére élményeket nyújtó látnivalókkal, eseményekkel fogadja a helyieket és az ide érkező vendégeket.

Területe: 4.429,60 km²

Lakónépessége: 378.395 fő (2021. január 1.)

Népsűrűség: 85,4 fő/ km²

Lakónépesség megoszlása: megyeszékhely 18%, többi város 26 %, község 56%.

Megyeszékhely: Pécs (67.363 fő, 2021. január 1.)

Járások: Bólyi, Hegyháti, Komlói, Mohácsi, Pécsi, Pécsváradi, Sellyei, Siklósi, Szentlőrinci, Szigetvári

Települések száma: 301

5000 főnél kisebb települések száma: 293

Baranya megye Magyarország legdélebbi megyéje, székhelye Pécs. Itt található Mohács, Villány, Siklós és Szigetvár is, amelyek fontos történelmi és kulturális helyszínek. Baranya településszerkezete leginkább Borsod-Abaúj-Zemplénéhez hasonlít, jellemzők rá a végletek: székhelye Pécs, régióközpont, egyike az ország öt legnagyobb városának és három legnagyobb agglomerációjának, de a megye településeinek több mint kétharmada 500 lakosnál kisebb lélekszámú, apró- vagy törpefalu. A megye lakosságának fele a megyeszékhelyen vagy közvetlen környezetében lakik. A népesség 22%-a ezer főnél kisebb lélekszámú településeken él. A lakosság száma az elmúlt tíz évben az

országos átlagot bőven meghaladó mértékben csökkent. A népességfogyás elsődleges oka az elvándorlás, de az előregedés is jellemző a megyében. Az egy főre jutó GDP 32 %-kal marad el országos átlagtól, ezek alapján a megyék közt a 15. helyet foglalja el a sorban.

Baranya megyében a legmagasabb a nemzetiségiek aránya: a 2001-es népszámláláskor 14% volt. A roma nemzetiségűek aránya több mint kétszerese az országos átlagnak. Itt él az országban élő német anyanyelvűek 34%-a és a délszláv (szerb és horvát) anyanyelvűek 32%-a.

Civil tükrő

- A megyében 723 alapítvány és 1.650 egyesület működik. A főváros és Pest megye után itt található az ötödik legtöbb civil szervezet. Az ország civil szervezeteinek 4,3%-át teszik ki az itt tevékenykedő szervezetek. (KSH 2019)
- Az alapítványok közel kétharmada az oktatás, szociális ellátás, kultúra, területén tevékenykedik. Az egyesületek több mint felét a szabadidős és hobbiklubok, a sportegyesületek, illetve a kulturális szervezetek teszik ki.
- A megyei civil szektor összes éves bevétele 21 milliárd forint. Ez az országos civil bevétel 2,16%-át adja. A civil bevételek fele

származik állami, önkormányzati támogatásból.

- A megyei civil szervezetek 2.280 főt alkalmaznak. A szervezeteknél megbízásos jogviszonyban állók munkája 1.756 főállású munkavállalóénak felel meg. (KSH 2019)
- A szervezetek közel fele fogad önkénteseket. Az önkéntesek tevékenysége átszámítva több mint 654 főállású alkalmazott munkájának felel meg. (KSH 2019)
- A polgárok önszerveződési hajlandósága szempontjából kiemelkedő járások: Pécsi, Siklói, Komlói, Mohácsi járás.

Jelentősebb civil események a megyében:

- **Pécsi Napok rendezvénysorozat.** Több évtizedes múltú nagyszabású rendezvény, mely általában 4 napon keresztül tart. A rendezvényen a helyi és megyei civil szervezetek, helyi önszerveződő és vallási közösségek, oktatási intézmények és kulturális létesítmények mellett több kistermelő és vállalkozás is be tud mutatkozni.
- **Tanulófesztivál.** Pécsen több helyszínen és a máriagyúdi kegyhelyen kerül megrendezésre a Pécsi Napokkal egy időben. Fellépések, bemutatók, játékok sokasága várja a diákokat, akik a civilek életébe is betekintést nyerhetnek.

- **Bányásznapi (Pécs).** Helyi és megyei művészeti témában tevékenykedő civil szervezetek részvételével valósul meg, mely a hagyományörzés egyik bemutatkozási lehetősége.

- **Busójárás (Mohács).** Országos és határon túli érdeklődőket vonzó nagyszabású esemény, mely a sokac lakosság népi hagyományaira alapul. A helyi és megyei délszláv népi egyesületek együtteseinek fellépése, valamint hagyományörző egyesületek adják a színvonalas műsort és programokat.

- **Nemzetiségek Napja.** 2017-től 2019-ig évente megrendezésre került Pécssett. Országos szinten Baranya megyében a legmagasabb a nemzetiségi aránya. Pécs multikulturális város, ahol az évszázadok során latin, török, német, horvát, roma kulturális hagyományok és emlékek gazdagították a települést és mindennapi életét. Napjainkban a város a magyarországi német, horvát és roma kultúra legfontosabb helyszínei közé tartozik. A kisebbségi önkormányzatok háttérben hagyományörző egyesületek működnek, amelyek saját kultúrájuk közvetítésében, megőrzésében játszanak

meghatározó szerepet. A rendezvényen résztvevő szervezetek a megye minden részéről érkeznek településükre jellemző egyedi hagyományukat bemutatni.

- A megye hagyományörző egyesületei országos érdeklődésnek örvendő helyi programokat is szerveznek. Ilyen például a mohácsi Sokac Babfőző Fesztivál, Mohácsi Tambura-fesztivál, Dunai Mosás Hagyományörző, Kulturális és Gasztronómiai Találkozó Mohács, Gőzgombóc Fesztivál Geresdlak.

BÉKÉS

Területe: 5.629,71 km²

Lakónépessége: 330.542 fő (2019. december 31.)

Lakónépesség megoszlása: megyeszékhely 18%, többi város 60%, község 23%.

Megyeszékhely: Békéscsaba (58.654 fő, 2019. december 31.)

Járások: Békési, Békéscsabai, Gyomaendrődi, Gyulai, Mezőkovácsházai, Orosházi, Sarkadi, Szarvasi, Szeghalmi

Települések száma: 75

5000 főnél kisebb települések száma: 60

Békés megye az ország délkeleti részén található. Településszerkezete alföldi jellegű, jellemző a kevés, nagy lélekszámú és kiterjedésű község, valamint a tanyák. A megye lakónépessége 330.542 fő. A lakónépesség 60%-a él városokban, a megye-

székhelyen a lakosság 18%-a. A megyében 9 járás található, székhelye Békéscsaba. Az egy főre jutó GDP az országos átlag százalékában 58,9%. A születések és a halálozások egyenlegeként kialakult természetes fogyás 3.129 fővel csökkentette a megye lakónépességét. A munkanélküliségi ráta 6%, a foglalkoztatási ráta 58,9%.

Civil tükrő

- A megyében 627 alapítvány és 1.468 egyesület működik.
- Az alapítványok közel kétharmada az oktatás, szociális ellátás, kultúra területén tevékenykedik. Az egyesületek több mint felét a szabadidős és hobbiklubok, a sportegyesületek, illetve a kulturális szervezetek teszik ki.
- A megyei civil szektor összes éves bevétele megközelítőleg 18 milliárd forint. Ez az országos civil bevétel 1,8%-át adja. A civil bevételek fele származik állami, önkormányzati támogatásból.
- A megyei civil szervezetek 2.919 főt alkalmaznak. A szervezeteknél 1.997 főállású munkavállaló van. (KSH 2019)
- A szervezetek közel fele fogad önkénteseket. Az önkéntesek tevékenysége átszámítva 730 fő főállású alkalmazott munkájának felel meg. (KSH 2019)

- A polgárok önszerveződési hajlandósága szempontjából kiemelkedő járások: Békéscsabai, Gyulai, Orosházi.
- Civil-önkormányzati érdekegyeztetési/párbeszéd rendszer működik vagy épül: Békéscsabán, Gyulán, Mezőkovácsházán, Mezőberényben, Szarvason

Jelentősebb civil események a megyében:

- **Városi Civil Nap** (Békéscsaba). Az eseményt tavaly szervezte meg először közösen Békéscsaba M.J. Város Önkormányzata és a megyei Civil Központ. A rendezvényen átlagosan 50-70 civil szervezet és közösség tud bemutatkozni.
- **Békés Megyei Civil Találkozó** (változó helyszín). A kapcsolatok építését szolgálja az esemény, amely során a civil szervezetek képviselői új módszereket, kezdeményezéseket ismerhetnek meg. Az eseményen 150-300 fő vesz részt általában.

A megye helyzetének hatása a civil szektorra:

Jelentős a fiatal, aktív önkéntesek részvétele a helyi civil életben. A megye több településén működnek szakmai civil fórumok, kerekasztal megbeszélések a helyi civil szervezetek és polgármesterek bevonásával.

Területe: 7.247,12 km²

Lakónépessége: 637.064 fő (2019. dec. 31.)

Lakónépesség megoszlása: megyeszékhely 24%, többi város 35 %, község 41%. (2019. december 31.)

A megyeszékhely, Miskolc összlakossága: 152.901 fő (2019. december 31.)

A megyében található települések száma: 358
Járások: Cigándi, Edelényi, Encsi, Kazincbarcikai, Mezőcsáti, Mezőkövesdi, Miskolci, Ózdi, Putnoki, Sárospataki, Sátoraljaújhelyi, Szerencsi, Szikszói, Tiszaújvárosi, Tokaji
5000 főnél kisebb települések száma: 342 (2019. december 31.)

Borsod-Abaúj-Zemplén az ország legészakibb megyéje. A hasonló adottságok miatt szorosan kapcsolódik a szomszédos szlovákiai Kassa megyéhez. A természeti, kulturális környezet rendkívül gazdag (3 világörökség, 3 nemzeti park és 6 tájvédelmi körzet található a megyében). A területét és népességszámát tekintve is a második legnagyobb megye az országban. Székhelye, egyben gazdasági, oktatási, kulturális központja Miskolc. A megye településsűrűsége nagy, meghatározó az aprófalvas jelleg. Csak öt járás rendelkezik ténylegesen városiasnak

tekinthető központtal. A lakosság száma az elmúlt tíz évben az országos átlagot bőven meghaladó mértékben 8%-kal csökkent. A népességfogyás elsődleges oka az elvándorlás. Az előregedés gyorsul, bár a gyermekkorúak aránya az országosnál magasabb a népességen belül. Az egy főre jutó GDP értéke 3,3 millió Ft, ami 31 %-kal marad el az országos átlagtól. A megye lakosságának 8,9%-a roma nemzetiségű. A roma népesség száma folyamatos növekedést mutat.

Civil tükrő

- A megyében 1.268 alapítvány és 1.990 egyesület működik. A főváros és Pest megye után itt található a harmadik legtöbb civil szervezet. Az ország civil szervezeteinek 5,9%-át teszik ki az itt tevékenykedő szervezetek. (KSH 2019)
- A megyei civil szektor összes éves bevétele 27,7 milliárd forint. Ez az országos civil bevétel 3%-át adja. A civil bevételek fele származik állami, önkormányzati támogatásból.
- A megyei civil szervezetek 3.091 főt foglalkoztatnak. A főállású foglalkoztatottak száma 2.073 fő. A civil szektorban kiterjedt gyakorlat a részmunkaidős foglalkoztatás.
- A civil szervezeteknél 15.039 önkéntes tevékenykedik. Az önkéntesek tevékenysége 916 teljes állású alkalmazott munkájá-

nak felel meg.

- A polgárok önszerveződési hajlandósága szempontjából kiemelkedő járások: Sátoraljaújhelyi, Sárospataki, Gönci, Miskolci.
- A civil önszerveződés szempontjából kedvezőtlen képet mutató járások: Cigándi, Putnoki, Tiszaújvárosi.
- Civil-önkormányzati érdekegyeztetési/párbeszéd rendszer működik: Mezőkövesden, Kazincbarcikán, Miskolcon (ezek mellett a LEADER szervezetekben kötelező a döntéshozatali szintű civil részvételt biztosítani).
- Civil házak működnek Ózdon, Kazincbarcikán, Sátoraljaújhelyen.

Jelentősebb civil események a megyében:

- **Városi Civil Nap** (Miskolc). Az eseményt 2016 óta szervezi meg Miskolc M.J. Város Önkormányzata és a megyei Civil Központ. A rendezvényen átlagosan 60-70 civil szervezet és közösség tud bemutatkozni. A kihelyezett standok, színpadi és utcai produkciók, játékok révén évente több ezer ember tekinthet bele a civil szervezetek tevékenységébe. A rendezvény az elmúlt években kapcsolódott a „Borangolás” elnevezésű fesztiválhoz is, amely az ország legkülönlegesebb adottságú borgasztronómiai rendezvénye. Az **Avasi Borangolást** a Miskolczi Borbarátok Társasága szervezi meg.

- **Civil Kiruccanás** (változó helyszín). A Civil Kiruccanás egy kötetlen piknik jellegű esemény, amely a kikapcsolódáson túl kötetlen hangvételű előadásoknak, bemutatóknak is helyt ad. A kapcsolatok építése mellett az esemény azt a célt szolgálja, hogy új, illetve a megyében kevésbé elterjedt módszereket, megoldásokat ismerjenek meg a szervezetek a tevékenységeik gazdagítása érdekében. Az eseményen a körülményektől függően 50-150 főt lát vendégül a Civil Központ.

- **Kerekdomb Fesztivál** (Tálya, Golop, Monok, Legyesbénye, Szerencs, Rátka, Abaújszántó, Mád). A Tályáért Egyesület és a Művészetek Völgyét szervező Művészetek a Vidékfejlesztésért Alapítvány összefogásával született meg ez az összművészeti fesztivál. A rendezők szándéka szerint ez a program olyan hatású lesz a régióban, mint a Művészetek Völgye a Balaton-felvidéken. A hasonlóságot erősíti az is, hogy ezen a fesztiválon is jelentős szerepet és megbecsülést kapnak a helyi értékeket megjelenítő kisebb közösségek, szervezetek.

- **Civil Nap** (Sárospatak). 2020-ban már a kilencedik alkalommal szervezte az Újbátya Közéleti és Kulturális Egyesület a Civil Napot. A rendezvény jelentőségét nem is annyira a látogatók száma, mérete adja meg, hanem a folyamatossága. A résztvevő zempelni szervezetek az elmúlt években szinte

csak a saját erőforrásaikra és a helyi vállalkozások segítségére támaszkodva szervezték meg ezt a családi hangulatú programot.

A megye helyzetének hatása a civil szektorra:

- A megye magasabb településszámából fakadóan is sok a sport, polgárőr, tűzoltó szervezet, illetve intézményhez köthető alapítvány.
- Egyes térségekben (pl. Abaúj, Bodrogköz, Cserehát) a civil szervezetek pótolják a hiányzó vállalkozások foglalkoztatási szerepét.
- Az ezer lakosra jutó regisztrált vállalkozások száma itt a legalacsonyabb az országban. A vállalkozások döntő többsége az egyéni és a tíz főnél kevesebbet foglalkoztató mikrovállalkozás. A megyében nagyon korlátozottan lehet a vállalkozások adományszabványozási és CSR tevékenységére építeni.
- A megye előregedőben van, ez érezteti a hatását a civil szervezetek tagságának és személyi háttérének összetételén is. A népeség fogyása és az előregedés miatt a kisebb

településeken egyre nehezebb biztosítani a szervezetek működéséhez szükséges humán erőforrásokat.

- A megye munkaerőpiacára jellemző strukturális munkanélküliség kihat a civil szektorra is. A civil szervezetek nehezen találnak megfelelően képzett és motivált munkaerőt.
- A megye 16 járásából csak kettőnek a társadalmi, gazdasági fejlettsége közelíti meg az országos szintet.
- A megye legerősebb, leginkább prosperáló szervezetei a sport, a társadalmi felzárkózás és a foglalkoztatás területén tevékenykednek.

- Kassa és Borod megyék közötti kapcsolatot a civilek szintjén is tovább erősítheti az INTERREG Kisprojekt Alap, amely a rövid távú, kisebb költségvetésű együttmű-

Budapest több mint 1,7 millió ember lakóhelye. Gazdag történelme, építészeti öröksége, pezsgő kulturális kínálata, és nem utolsósorban az itt működő civil szervezetek teszik sokszínű és vonzó várossá. A 2019. évi GDP adatokból látható, hogy a budapesti GDP a maga 10.048 ezer forintjával több, mint kétszerese az országos átlagnak, mely 4.863 ezer forint. Budapesten több világörökségi helyszín is található, többek között a Duna-part, a Budai Várnegyed, az Andrásy út, a Hősök tere és a Millenniumi Földalatti Vasút. Turisztikailag jelentősek még a város Duna-hídjai, valamint gyógyfürdői, mivel Budapest a világ legtöbb gyógyfürdővel rendelkező fővárosa.

Más nagyvárosokhoz hasonlóan Budapestről is sokan költöznek ki a főváros agglomerációjába. Így például 2015 és 2019 között 60.000 fővel többen költöztek Budapestről Pest megyébe, mint az ellenkező irányba. Az okok között első helyen a fővárosinál olcsóbb, megfizethetőbb lakhatás, és a kertvárosias, zöldebb környezet szerepel. Azonban a statisztikai adatokból az is látszik, hogy az agglomerációba költözés ellenére is a 2009-2019 közötti időszakban majdnem 2%-kal növekedett a fővárosi lakosság száma.

A fővárosban bejegyzett alapítványok száma a 2019-es adatok szerint 5.158, mely az országos szám több mint egynegyede. Az egyéb társas nonprofit szervezetekből 6.603 van Budapesten, ez az országos átlag 18 %-a. A tapasztalatok alapján mind az alapítványoknak, mind pedig az egyéb szervezeteknek mindössze 2/3-a ténylegesen működő, aktív szervezet.

Általánosságban elmondható, hogy a civil szervezetek Budapesten is rendkívül sokszínűek, és tevékenységi körük is nagyon szerteágazó, működésük területileg, tevékenységük és pénzügyi helyzetük szerint is nagyon különböző. Legnagyobb arányban a kulturális, sport és szabadidős, valamint a szociális tevékenységi területen működő szervezetek vannak jelen. Budapest nagysága miatt sok esetben kerületi szintre, vagy akár az egyes kerületeken belül egy-egy további kisebb településrészre lebontva érdemes vizsgálni a civil szervezetek működését és a civil életet. Általános tapasztalat, hogy az egyes kerületeken belül a civil szervezeti életet, illetve a civil szervezetek esetleges együttműködését jelentősen befolyásolja az adott kerületi önkormányzatban dolgozó civil ügyekért felelős személy (referens, képviselőtestületi tag, vagy akár az alpol-

gármester) munkája. Amennyiben aktív az együttműködés valamint az adott önkormányzat és a civil szervezetek között partneri a viszony, akkor az alapvetően hozzájárul a kerületi polgárok életminőségének javításához, s ennek részeként javíthatja az adott kerületben elérhető szolgáltatások mennyiségét és színvonalát is. Jelenleg meglehetősen nagy különbségek tapasztalhatók ilyen téren az egyes kerületek között.

Több kerület is működtet Civil Kerekasztalt, amely a kerületi civil szervezetek önkéntes, nyitott, jogi személyiséggel nem rendelkező együttműködési, érdekképviselői és érdekvédelmi fóruma. Jellemzőek továbbá a civil házak is, melyek tulajdonképp a művelődési vagy kultúrházak funkcióit és feladatait látják el az adott kerületben, de emellett helyet biztosítanak a civilek számára összefogások megrendezésére. Számos kerületben bevett gyakorlat, hogy az eredményesen működő civil szervezetek közül díjjal jutalmazzák a kiemelkedő teljesítményt nyújtókat.

Említésre méltó továbbá, hogy bizonyos kerületekben működik fogadóóra a civileknek, valamint a szervezetek tagjai számára megrendezett szabadidő és sportesemény. Ilyen jógyakorlatot működtető kerületet szép számmal találunk a pesti és a budai oldalon is. Az egyes kerületek között azonban

jellemzően nincs, vagy csak elenyésző mértékben van együttműködés.

A szervezetek gyakran felmerülő problémaként szokták megfogalmazni a forráshiányt, azaz kevésnek tartják a pályázati úton elérhető forrásokat. A statisztikai adatokból jól látszik, hogy a fővárosi szervezetek támogatottsága kiemelkedő az országos átlaghoz képest. A 2019-es évben 187.674,8 millió forintot kaptak támogatásként, mely az országos támogatások mintegy 51%-a. A magánszemélyektől érkező támogatások összege még ezt a számot is meghaladja a maga 123.192,4 millió forintjával, mely az országos támogatások közel kétharmadát (63%) teszi ki. A budapesti székhelyű civil szervezeteknél 17.307 fő dolgozott a 2019-es évben főállásban, ez az országos átlag majdnem fele. Az önkéntesként dolgozók száma 117.897 fő volt, mellyel az országban önkéntes munkát végzők 33%-át tudta magáénak a főváros. Látható, hogy a civil szervezetekben foglalkoztatottak száma, illetve az önkéntesek száma is jelentősen meghaladja az országos átlagot. A fenti eltérések egyik nyilvánvaló oka az, hogy számos, országos hatókörű civil szervezetnek Budapesten van a székhelye, s így értelemszerűen ide érkeznek be a források, és itt dolgoznak az alkalmazottak is.

A fővárosi civil szervezetek tagjairól el-

mondható, hogy inkább az idősebb korosztályhoz tartoznak. Számukra fokozott probléma az ifjúság, illetve az újabb potenciális önkéntesek megszólítása, a civil szervezetük értékeinek továbbadása, a tevékenységük jövőbeni folytatásának biztosítása, a különböző együttműködések keresése. Nehézségekbe ütközik a célközönség megtalálása, illetve az informatikai eszközök használata: a túl sok applikáció, a sok platform közül nem igazán tudják eldönteni, hogy hol és milyen programot lenne érdemes kínálniuk, meghirdetniük.

Általános igény mutatkozik a szervezetek között a tapasztalatok megosztására, fontosnak tartják a kerületen belül egymással az intenzívebb kommunikációt, együttműködést, valamint, hogy általában is többet tudjanak egymás tevékenységéről. További igényként fogalmazták meg, hogy a Budapesten hasonló tevékenységi körben foglalkozó civil szervezetek is kapcsolódjanak össze valamilyen formában, és segítsék egymás munkáját.

Területe: 4.261,74 km²,
Lakónépessége: 398.332 fő (2020. dec. 31.)
Lakónépesség megoszlása: 40%-a Szegeden, 51%-a megyei jogú városokban: Szegeden és Hódmezővásárhelyen él.
Megyeszékhely: Szeged (160.258 fő, 2020. december 31.)
Járások száma: 7 (Csongrádi, Hódmezővásárhelyi, Kisteleki, Makói, Mórahalmi, Szegedi, Szentesi)
Települések száma: 60 (42 község, 8 nagyközség, 8 város, 2 megyei jogú város)
Az 5000 fő alatti települések száma: 49
Munkanélküliségi ráta: 3,4% (KSH 2020)
Nettó átlagkereset: 225.345 Ft (KSH 2020)

A megye Magyarország délkeleti részén található. Északról Jász-Nagykun-Szolnok megye, keletről Békés megye, délről Románia és Szerbia, nyugatról Bács-Kiskun megye határolja. A Tisza szeli ketté. 2020. június 4-től Csongrád megye átvette a történelmi Csongrád-Csanád megye nevet.

Csongrád-Csanád megye a legnépesebb magyar megyék közé tartozik, népsűrűsége jelentősen meghaladja a főváros nélkül számított vidéki átlagot, az unión belül pedig a vidékies térségek adataival mutat hasonlóságot. A Csongrád-Csanád megyei lakosság jelentős

része, 75%-a városi településeken él. Ez a civil szervezetek számában is jól tükröződik.

Az utóbbi években, a megye községeiben is számos hagyományteremtő szándékú rendezvénysorozat, fesztivál, falunap kelt életre. Az évi több száz rendezvény a térségben a falusi turizmus fellendülését is magával hozta. A Csongrád-Csanád megyére jellemző művelődési és kulturális intézmények közül a múzeumi hálózat a legnagyobb múltú és az egyik legfejlettebb az országban, összesen 21 múzeum, valamint kiállítóhely várja látogatóit megyeszerte.

Csongrád-Csanád megyében 2.386 civil szervezet (KSH 2019) működik. A civil szervezetek megoszlásában nagy különbségek vannak az egyes járások között. A szervezetek 2/3-a szegedi székhelyű, és mindössze a szervezetek 1/3-a működik a megyeszékhelyen kívül. A másik legnagyobb civil szervezeteket fenntartó járás a szintén megyei jogú várossal rendelkező hódmezővásárhelyi. Majdnem minden városban elkülönítenek „Civil Alapot” a helyi civil közösségek támogatása érdekében.

Civil tükör

- Az alapítványok közel kétharmada a kultúra, sport, szabadidő, oktatás területén tevékenykedik. Az egyesületek több mint

harmadát a szabadidős és hobbiklubok, a sportegyesületek, horgászok (17 ezer fő!), illetve a kulturális szervezetek teszik ki.

- A megyei civil szektor összes éves bevétele 20 milliárd forint (KSH 2019). A civil bevételek fele származik állami, önkormányzati támogatásból.
- A megyei civil szervezetek 1.944 főt alkalmaznak. A jogviszonyban állók munkája 1.301 főállású munkavállalónak felel meg.
- A szervezetek közel fele fogad önkénteseket, számuk 12.956 fő. Az önkéntesek tevékenysége átszámítva 805 főállású alkalmazott munkájának felel meg.
- Csongrád-Csanád megye civil díját a megyei önkormányzat minden évben átadja.
- Civil házak, agorák működnek Szegeden, Hódmezővásárhelyen.

Jelentősebb civil események a megyében:

- **Civilek Utcája.** Szeged város napjához, a Hídi vásárhoz kapcsolódik és kiálló megjelenési lehetőséget biztosít civil szervezetek, egyesületek, alapítványok és intézmények számára.
- **Civil Falu** (Szeged, SZÍN). A Civil Faluban átlagosan 35-40 szervezet mutatkozik be főként Csongrád megyéből, de a környező megyék és a főváros is képviselteti magát.

- **Civil Piac** (Szeged). 2014 és 2019 között rendszeresen megrendezésre került a Civil Piac a Szegedi Nonprofit Piac Kft.-vel szoros együttműködésben, a Talentum Alapítvány szervezésében. Ez a rendezvény évente a civil szervezetek mustrája, ahol a szegedi közönség és a civil szektor találkozik.
- **Mártélyi Képzőművészeti Szabadiskola.** A Mártélyi Képzőművészeti Alkotótábor a Tisza-holtág partján minden évben közel két hét alatt mintegy száz alkotóval valósul meg. Az ott született képek közül a legjobbakat a hódmezővásárhelyi Alföldi Galériában az őszi tárlat során mutatják be.
- **Szentesi Civil Tanács, Civil nap.** Rendszeresen tartanak civil konferenciát, civil napot Szentesen.
- **Környezetvédelmi és várostörténeti verseny és fotópályázat.** A Kurca Vidéke Polgári Egyesület (Szegvár, Szentes) **természetismereti, környezetvédelmi és várostörténeti versenyt és fotópályázatot szervez középiskolás diákok számára a Széchenyi liget, az Eszperantó-híd és a Kurca folyó témakörben.**

A megye helyzetének hatása a civil szektorra:

- A megye legerősebb, leginkább prosperáló szervezetei a sport, a társadalmi felzárkózás és a foglalkoztatás területén tevékenykednek.

- A Duna-Körös-Maros-Tisza (DKMT) Eurorégió a Közép-Kelet-Európa centrumában lévő Kárpát-medence délkeleti nagytérségét fogja egybe. A magyarországi Bács-Kiskun és Csongrád megye, a romániai Arad, Krassó-Szörény és Temes megye, valamint a szerbiai Vajdaság Autonóm Tartomány területét integráló regionális együttműködés meghatározó jelentőségű a civil szervezeteket tekintve.

FEJÉR

Területe: 4.358 km²

Lakónépessége: 416.215 fő (2021. január 1.)

Lakónépesség megoszlása: megyeszékhely 23%, többi város 35%, község 42%.

Megyeszékhely: Székesfehérvár (97.617 fő, 2021. január 1.)

Járások: Bicskei, Dunaújvárosi, Enyingi, Gárdonyi, Martonvásári, Móri, Sárbogárdi, Székesfehérvári

Települések száma: 108

5000 főnél kisebb települések száma: 95

Fejér megye a Közép-dunántúli régióban, Magyarország fejlettebb nyugati részén, a Dunántúl közepén helyezkedik el. Földrajzi elhelyezkedését tekintve a legszerencsésebb adottságú megyék közé tartozik, fontos közlekedési folyosók szelik át, amelyek kedvez-

zöleg hatnak a gazdaság és a szolgáltatások fejlődésére. Az ország területének 6%-át elfoglaló megye területén a népesség mintegy 4%-a, 416.215 fő él, ám az ország GDP-jének több mint 11%-át itt állítják elő. Az országban működő civil szervezetek 3,8%-a működik Fejér megyében.

A megyében 108 település van, a megyeszékhely Székesfehérvár, az ország legdinamikusabban fejlődő városai közé tartozik. A város földrajzi fekvése ideális, félúton helyezkedik el Budapest és a Balaton között, igen fontos közúti és vasúti útvonalak találkozásában. A fővárost követően a legnagyobb közlekedési csomópont az országban. A 96.940 főt számláló város a megye jelentős civil szervezeti, ipari, kereskedelmi és pénzügyi központja.

Székesfehérvár kedvező fekvésének, magasán kvalifikált szakembereinek és ipari hagyományainak köszönhetően a térség kiemelt jelentőségű gazdasági szereplője. Sok multinacionális vállalat telepedett meg a városban, melyek komoly társadalmi felelősségvállalási programmal segítik a helyi civil szervezeteket.

Civil tükör

- A megyében 619 alapítvány és 1.465 egyesület működik. A civil szervezetek számát illetően a megyék között 12. helyen áll.
- Az alapítványok közel kétharmada az oktatás, szociális ellátás, kultúra területén tevékenykedik. Az egyesületek több mint felét a szabadidős és hobbiklubok, a sportegyesületek, illetve a kulturális szervezetek teszik ki. A megyei civil szektor összes éves bevétele 25,7 milliárd forint. Ez az országos civil bevétel 2,6%-át adja. A civil bevételek 46%-a származik állami, önkormányzati támogatásból. A megyei civil szervezetek 1.873 főt alkalmaznak, ebből 1.389 fő főállású foglalkoztatott. A szervezeteknél összesen 17.069 fő végzett önkéntes tevékenységet 2019-ben. Az önkéntesek tevékenysége átszámítva 813 főállású alkalmazott munkájának felel meg (KSH 2019).
- A polgárok önszerveződési hajlandósága szempontjából kiemelkedő járások: Sárbogárdi, Székesfehérvári, Móri járás.
- Civil-önkormányzati érdekegyeztetési/párbeszéd rendszer működik vagy épül: Székesfehérváron, Sárbogárdon, Móron.

Jelentősebb civil események a megyében:

- **Városi Civil Nap** (Székesfehérvár). Az eseményt 2007 óta szervezi meg Székesfehérvár M.J. Város Önkormányzata. A rendezvényen átlagosan 50 civil szervezet és közösség tud bemutatkozni. A kihelyezett standok, színpadi és utcai produkciók révén a civil szervezeteknek is van módjuk a lakosságnak bemutatkozni és tagokat toborozni. Ezen túl igazi közösségi rendezvénné nőtte ki magát az évek alatt.
- **Civil Börze (Mór)**. Az eseményt már két alkalommal rendezte meg a móri TDM Egyesület Mór Város Önkormányzatával közösen, azzal a céllal, hogy a város szervezeteit közelebb hozza egymáshoz és a társadalmi aktivitást bemutassa. A programot zárt térben, az Erzsébet téri Művelődési Házban rendezik meg 150-200 fő részvételével egész napos színpadi produkciókkal, vendéglátással.
- **Kőszár-hegymenet** (Kőszárhegy, Együtt Kőszárhegyért Egyesület). Egy évtizede már, hogy a kőbányában hirtelen felgyorsuló kitermelés miatt a lakosság körében aggodalom fogalmazódott meg: veszélyben érzik a hegyet. A közösségi együttműködés egyik legnagyobb eredményének a Szárhegy természeti értékeinek megőrzését és bemutatását tartják a településen.
- **Fákkal Felelősen program** (Veled az ifjú-

ságért Egyesület, Perkáta). Az egyesület a Györy-kastély épületében végzi tevékenységét. Az épületnek hatalmas, gyönyörű kertje van, amelyet szeretnének továbbfejleszteni, alakítani, hozzájárulni egy, a régi idők szépségére emlékeztető arborétum kialakításához.

- **Nyárbúcsúztató Családi Nap** (SZÉ-NA Egyesület a Családokért, Székesfehérvár). Egyesületük 2013-ban rendezte meg először nyárbúcsúztató programját, amely majdnem minden év szeptemberében megvalósul. A rendezvényen ügyességi feladatokkal várják a kisgyermeket, akik útilaput kapnak, amelybe az egyes feladatponton gyűjthetik össze a pecséteket, és apró ajándékot is kapnak jutalmul a program végén. Folyamatos programokkal is készülnek, így a rendezvény elmaradhatatlan része az ugralóvár, a kézműves foglalkozás és az állatsimogató is.

- **Középkori Piac** (SZÍN-TÉR Egyesület). Boszorkány outlet, féláras vesszőzés, ingyenes perpatvarok mindenkinek, ezen kívül féktelen jókedv, vásári életképek, pergő nyelvű kofák, korhely komédiások és dévaj mutatványosok, bűbajosok, lidérclátók, piaci bíró és példamutató büntetései, állat-olimpia a jószágokra köthető fogadásokkal, vásári játékok, fogadó korabeli harapni- és hörpen-teni valókkal, mindezek várják az érdeklődőket a Városház téren Székesfehérváron.

GYŐR-MOSON-SOPRON

Területe: 4.208 km²

Lakónépessége: 473.141 fő (2020. január 1.)

Lakónépesség megoszlása: megyeszékhely 28%, többi város 30%, község 42%.

Megyeszékhely: Győr (133.946 fő, 2020. január 1.)

Járások: Csornai, Győri, Kapuvári, Moson-magyaróvári, Pannonhalmi, Soproni, Téti

Települések száma: 183

5000 főnél kisebb települések száma: 176

Győr-Moson-Sopron megye az ország északnyugati szegletében fekszik, szlovák és osztrák határszakasszal. A megye területén haladnak keresztül a Közép- és Nyugat-Európát összekötő fontos útvonalak, vasút, autópálya és vízi útvonal. A megye három tájegység találkozásánál fekszik, természeti adottságokban gazdag. (2 világörökségi helyszín, 1 nemzeti park és 3 tájvédelmi körzet található a megyében). Népeségszámát tekintve a hatodik legnépesebb megye az országban. Székhelye Győr, ami egyben gazdasági, oktatási és kulturális központ is. A megyében közigazgatásilag hét járás található, melyek közül négyben a járási központon kívül nem található város. A megyeszékhely mellett „A leghűségesebb város” Sopron is megyei jogú város rangot visel, amely szintén fontos gazdasági, oktatási

és kulturális központ. A lakosság száma az elmúlt tíz évben jelentősen növekedett, köszönhetően a gazdaság dinamikus fejlődésének. Ezzel az 5%-os növekedéssel az országban Pest megyével együtt az élen van, hiszen a többi megyében kisebb-nagyobb mértékben, de csökkent a népesség száma. Az elöregedés gyorsul, bár a gyermekkorúak aránya nem csökken, sőt csekély mértékben emelkedik. A megyében a legjelentősebb nemzetiség a német, a lakosság 2,7%-át teszi ki, ezen kívül jelen van a szlovák, a horvát és a roma nemzetiség, azonban arányuk alig éri el az 1%-ot. Az egy főre jutó GDP 13 %-kal haladja meg az országos átlagot, amely Budapest mellett az első helyet jelenti a megyék közötti rangsorban. A regisztrált vállalkozások számát tekintve a megyék között a negyedik helyen áll. A vállalkozások döntő többsége, közel 75%-a egyéni vállalkozás. A nyilvántartott álláskeresők száma a megyében a legkisebb, ezen belül is elenyésző a pályakezdők száma.

Civil tükrök

- A megyében 786 alapítvány és 1.689 egyesület működik. A fővárosban és a megyékben található civil szervezetek számát tekintve a megye az ötödik helyen található. Az ország civil szervezeteinek 4%-át teszik ki az itt tevékenykedő szervezetek.

- A civil szervezetek közel egyharmada az oktatás, szociális ellátás, kultúra területén tevékenykedik. Az egyesületek közel felét a szabadidős és hobbiklubok, a sportegyesületek, illetve a kulturális szervezetek teszik ki.
- A megyei civil szektor összes éves bevétele 23,7 milliárd forint. Ez az országos civil bevétel 2,5%-át adja. A civil bevételek közel 40%-a származik állami, önkormányzati támogatásból.
- A megyei civil szervezetek 1.585 főt alkalmaznak, ami 1.171 főállású foglalkoztatottnak felel meg
- A szervezetek nagy része fogad önkénteseket. Az önkéntesek tevékenysége átszámítva több mint 560 főállású alkalmazott munkájának felel meg (KSH 2019).
- Civil ház működik Mosonmagyaróváron és Győrújbaráton.

Jelentősebb civil események a megyében:

- **Mosonmagyaróvári Civil Nap** (Mosonmagyaróvár). Az eseményt 1999 óta szervezi meg Mosonmagyaróvár Város Önkormányzata és a Mosonmagyaróvári Civil Szövetség. A rendezvényen átlagosan 20-30 civil szervezet és közösség tud bemutatkozni a kihelyezett standok, színpadi produkciók révén, ezzel együtt évente több tucat ember tekinthet bele a civil szervezetek tevékenységébe.

- **Polgárőr Családi Nap** (Csorna-Kapuvár járás). Jelentős informális esemény, melynek elsődleges célja az egyesületek közötti kapcsolatépítés és tapasztalatcsere, melyet 2016 óta minden évben megszerveznek a térség polgárőr egyesületei, több mint 100 résztvevővel közel 20 egyesület képviselőjében.

A megye helyzetének hatása a civil szektorra:

- A megyében sok a sport, a polgárőr és tűzoltó szervezet, illetve magas számú az intézményhez köthető alapítvány.
- A megye gazdasági fejlettsége miatt jelentős a vállalkozások adományozási és CSR tevékenysége, kiemelten a megyei jogú városok körzetében.
- A megye előregedőben van, ez érezteti a hatását a civil szervezetek tagságának és személyi háttérének összetételén is. Az előregedés miatt a kisebb településeken egyre nehezebb biztosítani a szervezetek működéséhez szükséges humánerőforrásokat.
- A megye legerősebb, leginkább prosperáló szervezetei a sport, a társadalmi felzárkózás és a foglalkoztatás területén tevékenykednek.
- A Győr-Moson-Sopron megye és a határmenti, szlovákiai szervezetek közötti kapcsolatokat a civilek szintjén is tovább erősítheti az INTERREG Kisprojekt Alap, illetve a Bethlen Gábor Alapkezelő által ki-

írt „A magyar kultúráért és oktatásért” című pályázat, amely a rövid távú, kisebb költségvetésű együttműködések is támogatja.

HAJDÚ-BIHAR

Területe: 6.210,77 km²

Lakónépessége: 530.464 fő (2020. január 1.)

Lakónépesség megoszlása: megyeszékhely 37,97%, többi város 41,86 %, község 20,17%.

Megyeszékhely: Debrecen (201.432 fő, 2019. január 1.)

Járások: Balmazújvárosi, Berettyóújfalui, Debreceni, Derecskei, Hajdúböszörményi, Hajdúhadházi, Hajdúnánási, Hajdúszoboszlói, Nyíradonyi, Püspökladányi.

Települések száma: 82

5000 főnél kisebb települések száma: 60

Területe és népessége alapján Magyarország negyedik legnagyobb megyéje Hajdú-Bihar megye, amely az Észak-alföldi régió gazdasági, oktatási, tudományos és kulturális szerepkörrel bíró központja és egyike az ország tényleges, teljes körű regionális központjainak. Adottságai kedvezőek a nagytérségi szerepkör betöltéséhez, gazdasági, oktatási, kereskedelmi, kulturális kapcsolatai az országhatáron túl is jelentősek. Hajdú-Bihar megye az elmúlt években je-

lentős hangsúlyt fektetett nemzetközi szerepének, kapcsolatrendszerének szélesítésére, erősítésére, elsősorban a tudástranszfer területén. A megye történelmi lehetőség előtt áll, ugyanis a közelmúltban európai uniós és hazai forrásokból megvalósított beruházások és fejlesztések, valamint az elmúlt évek sikeres debreceni befektetés-ösztönzése révén számos külföldi nagyvállalat döntött és dönt úgy, hogy a megye székhelyére, Debrecenbe telepíti termelésének egy részét. A kutatás területén is erősek a megye pozíciói, a Debreceni Egyetem mellett több jelentős kutatóintézet is működik. Debrecen városával kapcsolatosan kiemelt helyen kell említeni gazdag történelmi hagyományokból táplálkozó, kimagasló oktatási szerepkörét, amely igazán a felsőoktatásban teljesedik ki, mivel ezen intézmények országos, sőt számos esetben (pl. orvosképzés) nemzetközi vonzáskörzettel is rendelkeznek. A város már régóta a hazai kulturális élet egyik meghatározó központja, amely szerepköre a közelmúltban végrehajtott beruházásoknak (Kölcsey Központ, MODEM, Főnix Csarnok) és a számos kulturális rendezvénynek (pl. Campus Fesztivál, gasztronómiai rendezvények) köszönhetően még tovább bővült. A megyeszékhely egyben egyházi központ is, a reformáció hazai fellegrája. Időnként „a kálvinista Róma” néven vagy „cívvisváros”-ként emlegetik.

Civil tükrök

- Hajdú-Bihar megyében a civil szervezetek száma: 2.578 db, ebből 896 db alapítvány és 1.682 db társas nonprofit szervezet.
- A megyei civil szektor összes éves bevétele: 24,4 milliárd forint, amelynek közel fele állami támogatásból származik.
- A megyei civil szervezetek 2.611 főt alkalmaznak. A szervezeteknél megbízásos jogviszonyban állók munkája 1.932 főállású munkavállalónak felel meg. (KSH 2018)
- A civil önszerveződés szempontjából a legkedvezőbb képet a járásközpontok mutatják. A megyében a civil kezdeményezések számának és szerepének utóbbi évtizedekben tapasztalt jelentős mértékű növekedése eredményeként a civil szervezetek gyakorlatilag az élet minden területén jelen

vannak. A megye településein civil referensek koordinálják a civil szervezetek hatékony munkáját, akik aktív kapcsolatot ápolnak a Hajdú-Bihar Megyei Civil Közösségi Szolgáltató Központ munkatársaival.

- A civil élet megyei szintű, széles körű lefedettsége megmutatkozott a tavalyi évben a pandémia idején is. A civilek tevékenységéről elmondható, hogy akár eredeti küldetésüktől eltérve, alkalmazkodva a váratlanul kialakult helyzethez, igyekeztek helytállni a járvány során támogató segítséget nyújtva az alapszükségletek ellátásában.

Jelentősebb civil események a megyében:

- **Népi Játékok és Népi Ételek Fesztiválja** (Balmazújváros). Az eseményen a Méta bajnokságra és Parasztolimpiára is bene-

vezhetnek a látogatók. Emellett kézműves foglalkozások és játszóház, kézműves kirakodóvásár, főzőverseny, továbbá népzenei kavalkád várja az érdeklődőket.

- **Városi Civil Nap** (Debrecen). Éves rendszerességgel megrendezésre kerül a Város Önkormányzata és a Megyei Civil Központ együttműködésében. A rendezvény alkalmával a lakosság betekintést nyerhet a városban tevékenykedő civil szervezetek tevékenységébe.

- **Civil Piknik** (Debrecen). Egy kötetlen jellegű rendezvény, amely a szakmaiságon túl, a szervezetek bemutatkozására és újabb együttműködések megteremtésére is lehetőséget ad.

- **Campus Fesztivál** (Debrecen). A fesztivál területén évek óta a „Civil Falu” ad otthont és lehetőséget a civil szervezeteknek tevékenységük bemutatására és népszerűsítésére. Ezen alkalommal promóciós anyagokkal, valamint tárgyi ajándékokkal is igyekeznek népszerűsíteni munkájukat.

- **Kultúr-Fröccs** (Debrecen). A program-sorozat a belváros több helyszínén, rövid, egyéni, vagy kiscsoportos utcai produkciók bemutatására ad lehetőséget, mely során a kulturális élet területén működő civil közösségek is fellépési lehetőséget kapnak.

HEVES

Területe: 3637 km²

Népessége: 293.210 fő (2019)

Népesség megoszlása: megyeszékhely 17,7 %, többi város 29,2 %, község 53,1 %

Megyeszékhely: Eger (51 894 fő)

Járások: Bélapátfalvai, Egri, Füzesabonyi, Gyöngyösi, Hatvani, Hevesi, Pétervásárai

Települések száma: 121

5000 főnél kisebb települések száma: 115

Heves megye Magyarország legváltozatosabb megyéinek egyike, két nagy tájegységhez, az Északi-középhegységhez és az Alföldhöz tartozik. A megye északi részén emelkednek az ország legmagasabb hegyei, a Mátra teljes területe és a Bükk nyugati harmada. Kedvező kulturális adottságokkal rendelkezik, épített történelmi és kulturális értékekben gazdag. A megye egyik legfőbb vonzereje a megyeszékhely, Eger városa, melyet Magyarország legszebb barokk városai között tartanak számon. Itt található a megye műemlék-állományának több mint harmada, de kiemelkedőek Hatvan, Gyöngyös és Szilvásvárad települések is. Jelentős természetvédelmi terület a Bükki Nemzet Park, olyan kincsekkel, mint az őseMBER barlangok, a világhírű kaptárkövek, barlanglakások, borászati pincerrendszerek stb. A me-

gye lakossága az elmúlt 10 évben 5,8 %-kal csökkent, amely intenzívebb népességfogyást mutat az országos átlaghoz képest. Az egy főre jutó bruttó hazai termék 23%-kal marad el az országos átlagtól. A megyét át-szelő kelet-nyugat irányú középső sávban koncentrálnak a települések, gazdaságilag a megye tengelyét Eger, Gyöngyös és Hatvan városa alkotja, itt található a gazdaságilag fejlettebb iparterületek, ezeken a településeken működik a megye vállalkozásainak jelentős hányada.

Civil tükör

- 2019-es adatok alapján 569 db alapítvány, valamint 1.162 db társas non-profit szervezet működött, ez az országosan működő civil szervezetek 3,1 %-a. (KSH 2019)
- A megyei civil szektor összes éves bevétele 14,7 milliárd forint. Ez az országos civil bevétel 1,5%-át adja. A civil bevételek több mint 60%-a származik állami és magán támogatásokból.
- A megye civil szervezetei összesen 1.197 főt alkalmaznak, közülük 809 főállású munkavállalót foglalkoztatnak. Civil szervezeteknél önkéntesként összesen 6987 fő dolgozik. Az önkéntesek által végzett munka értéke meghaladja az 1,3 milliárd forintot. (KSH 2019)

- Heves megye civil életére jellemző a helyi kerekasztalok működtetése, melyek az adott település, illetve térség meghatározó civil szervezeteit tömörítik hatékonyabb együttműködés és hálózati munkában megvalósítandó programok szervezése céljából.
- Az önkormányzatokkal való hatékony együttműködést jelzi, hogy azok számos településen biztosítanak teret (pl. művelődési ház, polgármesteri hivatal) a civil szervezetek számára tevékenységük folytatásához.
- A civil szervezetek nagyban hozzájárulnak a megye egyes térségeinek turisztikai vonzerjéhez.

Jelentősebb civil események a megyében:

- **Eger Civil Ünnepe.** Minden évben több mint 100 civil szervezetnek ad lehetőséget arra, hogy saját tevékenységét népszerűsítse, bemutassa. 2020-ban a Szépasszonyvölgy

adott teret a rendezvénynek, 2021-ben az egri Érsek-kertben kerül megrendezésre.

• **Egri Bikavér Ünnepe.** Alapvetően a helyi bor és gasztronómia bemutatásának rendezvénye, de emellett rendszeres résztvevői a megyei civil szervezetek. A program részét képezik a szervezetek néptánc, népzene fellépései, valamint veterán jármű bemutató is, emellett pedig számos civil szervezetnek kínál lehetőséget kézműves termékek értékesítésére, illetve adománygyűjtésre.

• **Egri Vár - Végvári Vigasságok.** Egy történelmi fesztivál, mely minden évben több ezer látogatót csábít az Egri Vár falai közé. A program keretein belül a helyi kézműves, népművészeti, hagyományörző, kulturális tevékenységi körű szervezetek sorakoznak fel, de több esetben lehetőséget biztosítanak egyéb szervezetek számára (pl. állatsimogató a gyermekek részére).

• **Felsőváros Ünnepe** (Eger). A rendezvény kimondott célja az egészségmegőrzés, egészségügyi szűrések, sport, testmozgás, gyermekprogramok biztosítása a társasházi lakókörnyezetben élők számára, valamint egyéb kulturális, szociális és ifjúsági szervezet bemutató előadásaira biztosít teret és lehetőséget. A szervezők kifejezetten a helyi civil szervezetek részére nyújtják a színpadi előadások és bemutatók lehetőségét, melynek köszönhetően minden

évben 50-100 szervezettel találkozhatnak a látogatók.

• **Gyermekek Napja** (Gyöngyös). A belvárosban az alapítványi gyereknap keretében helyi termékek kóstoltatása, interaktív saját gyümölcs és zöldséglevék készítésével, kóstoltatásával várják évről évre az érdeklődőket.

• **Gyöngyös – Civil Nap.** „Szemléletformáló programok - Egészséges gyermekből egészséges felnőtt” program keretében a civil szervezetek összefogásával egészségügyi szűrések, szociális, egészséggel kapcsolatos programok kerülnek megvalósításra.

Heves megye kisebb településein a helyi szokásoknak megfelelően minden évben „falunapot” tartanak, amely lehetőséget biztosít a helyi egyesületeknek bemutatkozásra, önmaguk népszerűsítésére és adománygyűjtésre. A falusi környezetben megtartott jelentősebb rendezvények közül néhány:

- Szomolyai Fekete Cseresznye Fesztivál
- Szihalmi SZIMOBÉ Egészségnap
- Aldebrői Derelye Fesztivál
- Kápolnai Lángosfesztivál
- Szarvaskői Csipkebogyó Fesztivál
- Tiszafüredi Halasnapok

A megye helyzetének hatása a civil szektorra:

- A megye gazdasági szerkezete miatt korlátozottan lehet a magánszemélyek és vállalkozások adományozási hajlandóságára építeni.
- Sajnos a CSR tevékenységek nem eléggé ismertek a megye vállalkozásainak körében.
- Demográfiai tekintetben nagy problémát jelent a megye lakosságának elöregedése, valamint a felnövekvő generációk elvándorlása. A falusi Családi Otthonteremtési Kedvezmény napjainkban ezeket a negatív hatásokat csökkenti.
- A megyei civil társadalom az állami szektor mellett helyi, térségi szolgáltatást nyújt. Megfigyelhetünk a civil szervezetek között olyanokat is, melyek szolgáltatásai az állami közszolgáltatási hiátusokat próbálják betölteni, pl.: alapítványi iskolák, alapítványi, egyesületi szolgáltatások.
- A civil szervezetek önszerveződési elkötelezettségét jelzi, hogy a megye számos településén alakítanak ki civil kerekasztalokat, valamint az önkormányzatokkal is szorosabb együttműködésre törekednek.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK

Területe: 5.581,63 km² (KSH 2020)
Lakónépessége: 366.905 fő (KSH 2019)
Lakónépesség megoszlása: megyeszékhely 19%, többi város 54%, község 27%
Megyeszékhely: Szolnok (70.554 fő, KSH 2019)
Járások: Jászapáti, Jászberényi, Karcagi, Kunhegyesi, Kunszentmártoni, Mezőtúri, Szolnoki, Tiszafüredi, Törökszentmiklósi
Települések száma: 78
5000 főnél kisebb települések száma: 58

A megye lakossága 2009 és 2019 év között 23.870 fővel csökkent, ami 6,1 %-os csökkenést mutat. Ez 3,7%-kal több az országos átlagnál. 2019-ben az egy főre jutó GDP Jász-Nagykun-Szolnok megyében az országos átlag alig több mint fele, 3,1 millió forint volt. A 2019. évi KSH adatok szerint a megye lakosságának 93,9%-a magyar, 5 %-a roma, 0,6%-a német, 0,1%-a román, a fennmaradó 0,4%-a pedig egyéb nemzetiségűnek vallotta magát. A 2019. évi KSH adatok szerint a megyében 1.640 db civil szervezet működik, ami Magyarország „civiljeinek” csupán 3%-át jelenti. 532 db alapítvány és 1.108 db társas nonprofit szervezet található a megyében. A megyei civilek, főként szabadidő, sport, kultúra, oktatási területen tevékenykednek.

A megyei civil szektor éves bevétele 10.563 millió Ft volt 2019-ben, a civil szervezetek 959 főt foglalkoztattak, ebből 622 fő főállásban dolgozott. Jász-Nagykun-Szolnok megyében a KSH 2019. évi adatai alapján 8.040 fő önkéntes tevékenykedett.

Jász-Nagykun-Szolnok megye Kelet-Magyarország középső részén található, a Tisza által kettészelve. A megye kiemelkedő turisztikai vonzerejét jelentik a termálvizeket hasznosító gyógyfürdők (Szolnok, Martfű, Tiszafüred, Abádszalók, Berekfürdő, Cserkeszőlő, Jászberény, Jászapáti, Mezőtúr, Túrkeve). A megye szálláshelyeinek többsége a gyógyfürdők szomszédságában lévő kempingekben található, a turisták ellátását ezen kívül a falusi vendéglátás is segíti. A megyében a foglalkoztatottság javítása hosszú távon elsősorban a kis- és középvállalkozásoktól várható. Térségi összehasonlításban az egy

lakosra jutó beruházások értékét tekintve Jász-Nagykun-Szolnok megye 13. a megyék rangsorában. A gazdasági szervezeteknél alkalmazásban állók 46%-a 250 főnél nagyobb létszámot foglalkoztató cégeknél dolgozik.

Civil tükör

- Az Országos Bírósági Hivatal (OBH) 2020. évi adatai szerint Jász-Nagykun-Szolnok megyében 2.000 db civil szervezet van nyilvántartva. A legtöbb civil szervezet a megyében általában a járási központokban, illetve a megyeszékhelyen található: Jászberény (161 db), Karcag (100 db), Kisújszállás (54 db), Mezőtúr (75 db), Szolnok (539 db), Tiszafüred (74 db), Törökszentmiklós (93 db).
- Sok szervezetnek van állandó munkavállalója, de az önkéntesek is szerves részét képezik a civilek mindennapjainak. Amennyiben a megye 1.000 lakosát nézzük, akkor rájuk 4,6 db civil szervezet jut, ebben a kategóriában a megye az utóbbi több mint 10 évben igen sokat fejlődött.

Ízelítő a Jász-Nagykun-Szolnok megyei civil szervezetek által megvalósított programokból:

- „Fények vakondja”. A Vakok és Gyen­glátók Jász-Nagykun-Szolnok Megyei

Egyesülete országos irodalmi versenye amatőr íróknak különböző témákban.

- **Alföldi Mézesnap és Méhésztalálkozó.** A Szolnok és Környéke Méhészek Önálló Egyesülete szervezésben Szolnokon, a Hild téren eszköziállítás és vásár várja az érdeklődőket.

- **Civil Kavalkád.** A megyei civil szervezeteket bemutató szolnoki Civil Kavalkád 2002 óta kerül megrendezésre. A programokra látogatók megismerkedhetnek a megyében működő és a határon túli civil szervezetekkel.

- **Curie Matematikai, Kémia, Környezetvédelmi Emlékverseny.** A Curie Oktatásfejlesztő és Tehetséggondozó Alapítvány a Magyar Tehetséggondozó Társaság kémia és környezetvédelmi szekciójával együtt minden tanévben meghirdeti az emlékversenyt az általános iskolák 3-8. osztályos, valamint 9. és 10. évfolyamú gimnáziumi és szakközépiskolai tanulók számára.

- **Derús Órák.** Szolnok Városi Klubok és Nyugdíjasok Érdekvédelmi és Kulturális Egyesülete a klubvezetői találkozón megállapodtak abban, hogy ezt a fórumot rendszeressé teszik, s a klubvezetők ötletei, javaslatai alapján elhatározták, minden hónapban „Derús Órák” címmel összejöveteleket szerveznek a nyugdíjasok – nem kizárólag a klubtagok – számára.

- **Egészségnap, Híd séta.** Október a mell-

rák elleni küzdelem hónapja. A Rák ellen, együtt-, egymásért JNSZ Megyei Egyesülete minden évben megszervezi a témával kapcsolatos egészségfórumát. A fórum után a szervezők a Megyeházától a Tiszavirág-hídig tartó figyelemfelhívó hídsétára várják az érdeklődőket.

- **Frankofón Ünnepek.** A Jászkun-Picard Baráti Kör szervezésében a frankofónia a franciául beszélő és a francia kultúrát ápoló emberek közösségének nemzetközi ünnepe. Ebből az alkalomból rendezik meg minden év tavaszán a Frankofón Fesztivált.

- **Hungarian Open lábtoll-labda bajnokság.** A Hungarian Open nemcsak verseny, hanem barátkozási és szórakozási lehetőség is. A rendező Magyar Lábtoll-labda Szövetség igyekszik színessé tenni az idelátogatók Újszászon eltöltött napjait.

- **Lovi Ovi.** A megyei Lovas Szövetség projektjének keretében a Szolnok Városi Óvodák 4 tagintézményében ismerkedhetnek meg a legkisebbek az állatokkal, illetve a lovassporttal.

- **MapRun.** A Gördögök Kerékpáros és Szabadidő Sportegyesület révén az okostelefonos MapRun alkalmazás egy új formája a szórakozásnak, a tájékozódásnak és a sportnak. A tájékozódás pontosságának az ellenőrzéséhez egy okostelefon és a MapRun alkalmazás szükséges.

• **Mustivál.** Népi fajátékok, néptánc, kézműves foglalkozás, s a Bereczki Máté Gazdakör által biztosított mustkóstolás garantálja a jó hangulatot ezen a rendezvényen.

• **Népművészeti fesztivál, konferencia.** Szakmai konferenciát szervez a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Népművészeti Egyesület „Mában élő tegnap és holnap...” címmel tavasszal/nyáron, Szolnokon, ahol a hímezők és a csipkések egy jó hangulatú, hasznos információkat adó szakmai napot töltenek együtt.

• **Pelikán túra, AURIGA Erdei futóverseny.** A Pelikán túranap célja megismertetni az érdeklődőkkel Szolnok város és környékének nevezetességeit, bemutatni kevésbé ismert szép tájait. Szervező: Szolnoki Közalkalmazott Természetbarátok Turista Egyesülete. Az Auriga erdei futóverseny a Széchenyi Parkerdőben az Auriga SE szervezésben kerül megrendezésre.

• **Roma Gasztró ételfőző verseny.** Szolnokon közel tíz éve rendeznek cigány hagyományos ételfőző versenyt a Roma Gasztronómiai, Kulturális és Hagyományörző Egyesület szervezésében.

• **Trali-O verseny.** Az Én Is Vagyok! Mozgássérült Generációk Érdekvédelmi Egyesülete szervezésében a Trail-O a tájfutás fogyatékkal élők képességeihez igazított változata. Míg a tájfutóknak a terepen kihelyezett pon-

tokat kell megtalálniuk, addig itt a térkép és tájoló segítségével meg kell keresni az állomásokat, és a kirakott bóják közül kell kiválasztani a feladatokban megjelölteket.

• **Társastánc gála.** A tánc szerelmesei 2014 óta minden év november végén tekinthetik meg a hazai és nemzetközi táncosok részvételével megrendezett gálát.

• **Örökbefogadó nap.** A Kéz A Mancsért Civil Állatvédő Egyesület több alkalommal, több helyszínen várja azokat, akik kutyusokat szeretnének örökre fogadni.

KOMÁROM-ESZTERGOM

Területe: 2.264,35 km²

Lakónépessége: 300.995 fő (2019. dec. 31.)

Lakónépesség megoszlása: megyeszékhely 66.141 fő, többi város 134.547 fő, község 100.307 fő.

Megyeszékhely: Tatabánya (66.141 fő, 2019. december 31.)

Járások: Tatabányai, Tatai, Kisbéri, Komáromi, Esztergomi, Oroszlányi

Települések száma: 76

5000 főnél kisebb települések száma: 66

Komárom-Esztergom megye a Közép-Dunántúl régiójában helyezkedik el, északról a Duna határolja. A hasonló adottságok miatt szorosan kapcsolódik a szomszédos szlová-

kiai Nyitrai és Besztercebányai területekhez. A természeti, kulturális környezet rendkívül gazdag (Duna, Gerecse, Pilis, Vértes, Kisalföld). A területét és népességszámát tekintve is az egyik legkisebb megye az országban. Székhelye, egyben gazdasági, oktatási, kulturális központja Tatabánya. A megye településsűrűsége közepes, meghatározó a falusias jelleg. Jól elkülöníthetők a mezővárosi és urbánus, bányászvárosi részek. Minden járás rendelkezik ténylegesen városiasnak tekinthető központtal. A lakosság száma az elmúlt tíz évben az országos átlaghoz mérten 3,7%-kal csökkent. A népességfogyás elsődleges oka a születések számának csökkenése. A megyében a civil szervezetek száma összesen 1.403 db. A legfőbb munkaerőpiaci kihívást a munkaerőhiány okozza. A megye lakosságának 1,2 %-a roma nemzetiségű, kicsit több mint 2,1% német nemzetiségű. A roma nemzetiségű állampolgárok jelentékeny része felzárkózik a munkaerőpiaci lehetőségek mentén, így életmódjuk sem tér el jelentősen.

Civil tükrő

- A megyében 453 alapítvány és 950 egyesület működik. A harmadik legkevesebb civil szervezettel működő megye Komárom-Esztergom megye. Az ország civil szervezeteinek 2,5%-át teszik ki az itt tevé-

kenykedő szervezetek. (KSH 2019)

- Az alapítványok közel kétharmada az oktatás, szociális ellátás, kultúra területén tevékenykedik. Az egyesületek több mint felét a szabadidős és hobbiklubok, a sportegyesületek, illetve a kulturális szervezetek teszik ki.
- A megyei civil szektor összes éves bevétele 14,2 milliárd forint. Ez az országos civil bevétel kevesebb mint 2%-át adja. A civil bevételek kevesebb mint fele származik állami, önkormányzati támogatásból, és kevesebb mint 10%-a származik gazdálkodási bevételből.
- A szervezetek önkéntes fogadása a tevékenység függvénye. Segítő szervezetek, mint az Otthon Segítünk Alapítvány, Mosolygós Gyermekéért Alapítvány jellemzően több önkéntest fogadnak, illetve azok a társadalmilag beágyazódott szervezetek, amelyek a település életében nagy súllyal bírnak (helyi programok szervezésében, lebonyolításában).
- A polgárok önszerveződési hajlandósága szempontjából kiemelkedő járások: Tatabányai, Esztergomi, Komáromi, Tatai.
- Civil-önkormányzati érdekegyeztetési/párbeszéd rendszer működik: Tatabányán. A LEADER szervezetekben kötelező a döntéshozatali szintű civil részvételt biztosítani. A megyében 3 LEADER szervezet működik, amelyek felölelik az összes járást.

- Civil házak működnek Kisbéren, Oroszlányban, Ácson, Csolnokon és Tatán.

Jelentősebb civil események a megyében:

• **Megyei Esély Sportnap** (Tatabánya). Az eseményt a Komárom-Esztergom Megyei Család, Esélyteremtő és Önkéntes Ház szervezi, ebben nyújt partnerséget a megyei Civil Közösségi Szolgáltató Központ. Az eseményen a versenysport, szabadidősport, parasport résztvevői képviseltetik magukat, fogyatékkal élő és egészséges embereknek tartva sportvetélkedőket.

• **Tatabányai Malacságok** (Tatabánya). A kolbásztöltő fesztivál a gasztrokultúra mellett olyan esemény, amelyben civil csapatok nevezésével és versengésével kellemes kikapcsolódásra és bemutatkozásra ad lehetőséget a civil szervezeteknek. Az eseményre 4-5 csapatot delegál a Civil Közösségi Szolgáltató Központ.

• **Tatai Patara 1597** (Tata). Összművészeti, történelmi és gasztró fesztivál: török kori Történelmi Fesztivál Tatán, mely 2008 májusa óta minden évben megrendezésre kerül. A rendezvény lehetőséget nyújt civil szervezetek standjainak felállításához, bemutatkozásához.

• **Civil Nap** (Tata). A Tata és Térsége Civil Társulás évi rendszerességgel szervezi meg

a Civil Napot. A rendezvény a karácsonyi ünnepkör kezdetén kerül megrendezésre. A résztvevő szervezetek képviselői megosztják tapasztalataikat, működésükkel kapcsolatos kérdéseket vitatnak meg, jógyakorlataikat osztják meg egymással, illetve következő évi programjaikhoz keresnek és találnak partnereket. A Civil Közösségi Szolgáltató Központtal közösen rendezett program.

A megye helyzetének hatása a civil szektorra:

• A megye földrajzi adottságából fakadóan sok a sporthoz, szabadidősporthoz kapcsolódó civil szerveződés. Sok a polgárőr, tűzoltó szervezet, illetve intézményhez (iskola, óvoda) köthető alapítvány.

• A multinacionális ipari parkok megjelenésével a társadalmi felelősségvállalás szerepe megnőtt, ám erre szervezeti működést építeni még egyelőre nem lehet.

• A megye előregedőben van, ez érzeteti hatását a civil szervezetek tagságának és személyi háttérének összetételén is.

• A népesség fogyása és az előregedés miatt a kisebb településeken egyre nehezebb biztosítani a szervezetek működéséhez szükséges humánerőforrásokat.

• A megye legerősebb, leginkább prosperáló szervezetei a sport, vidékfejlesztés, gyermek és ifjúsági szervezetek.

NÓGRÁD

Területe: 2.545 km²

Lakónépessége: 188.092 fő (2019. dec. 31.)

Lakónépesség megoszlása: megyeszékhely 18%, többi város 23%, község 59%

Megyeszékhely: Salgótarján (32.982 fő, 2019. december 31.)

Járások: Balassagyarmati, Bátorterenyei,

Pásztói, Rétsági, Salgótarjáni, Szécsényi

Települések száma: 131

5000 főnél kisebb települések száma: 126

Nógrád megye az Észak-magyarországi régióban, a szlovák határ mellett található; 2014 óta immár kevesebb mint 200 ezres lakosságával Magyarország legkisebb, 2.545 km²-ével pedig az ország második legkisebb megyéje. A megyére alapvetően az aprófalvas településszerkezet jellemző: 80 községének lélekszáma nem éri el az 1000 főt, 37 falvát pedig még 500 főnél is kevesebben lakják. A megye népességének 21%-a él ezeken a településeken.

A legmagasabb lakosságszámmal a megyeszékhely Salgótarján rendelkezik, majd Balassagyarmat következik. A városok mentén alakult ki a megye járási infrastruktúrája, ennek megfelelően a megye 6 járásra tagozódik: a legnagyobb a salgótarjáni, a legkisebb pedig a szécsényi járás.

A Nógrádi-medence szénkészletére épülő nehézipar a '90-es évek elején látványos gyorsasággal omlott össze: a bányák és ipari munkahelyek felszámolásra kerültek, máig rendkívül magas a munkanélküliség. A térség GDP-je az országban a legalacsonyabb.

A regisztrált vállalkozások száma 24.413.

Nógrád megyében az iskolai ellátottság, az oktatási intézmények száma az országos átlag alatti. Felsőfokú oktatási intézménnyel a megye nem rendelkezik. Mind a diplomások száma, mind a középfokú végzettséggel rendelkezők száma alacsonyabb még a régiós átlagnál is.

A népesség öregedési indexe (az időskorú népesség aránya a gyermekkorú népesség arányához viszonyítva) jól mutatja a népesség előregedését, ami a megyében a legsúlyosabb probléma. Nógrád megye öregedési indexe messze meghaladja mind az országos, mind az Észak-magyarországi régió indexét és folyamatosan emelkedik.

Nógrád megye rendkívül szép természeti környezettel rendelkezik. Itt található a világ egyik első, országhatárokon átnyúló geoparkja, a Novohrad-Nógrád Geopark. Ez egyúttal Magyarország és Szlovákia első, nemzetközileg elismert geoparkja is. Nógrád kulturális öröksége kiemelkedően gazdag, irodalmi kultuszhelyei (Csesztve, Horpács) mellett híres a Világörökség részét képező

hollókői ófalu, vagy az Európa-diplomás ipolytarnóci őselet-együttes. Hagyományai, népviseletei világszerte ismertek.

Civil tükör

- A megyében 319 alapítvány és 860 egyesület működik. Az ország civil szervezetének 2,1%-át teszik ki az itt tevékenykedő szervezetek (KSH 2019).

- Tevékenységi kör szerinti megoszlásuk megfelel az országos átlagnak. A legtöbb szervezet szabadidő, hobbi, kulturális, sport és oktatási tevékenységet folytat. Jelentős csoportot képeznek a településfejlesztési, a szociális és közbiztonság védelme céllal működő szervezetek. A megyei civil szektor összes éves bevétele 7,6 milliárd forint. A civil bevételek közel fele származik állami, önkormányzati támogatásból.

- A megyei civil szervezetek 769 főt alkalmaznak. A szervezetek 13,3%-a, azaz 180 szervezet alkalmaz fizetett munkaadót. A főállású, teljes munkaidős foglalkoztatottal (is) rendelkező szervezetek száma 154 (11,4%).

- Önkéntes segítőkkel 743 szervezet (55,1%) rendelkezik, ez összesen 7.355 fő önkéntest jelent, akikből 3.751 fő alkalmi, 2.343 fő állandó jelleggel segíti a szervezet tevékenységét.

- A polgárok önszerveződési hajlandósága szempontjából kiemelkedő járás: Salgótarjáni. Civil-önkormányzati érdekegyeztetési/párbeszéd rendszer működik vagy épül: Balassagyarmaton, Bátorterenyén, Pásztón, Salgótarjában. Civil házak működnek Bátorterenyén és Rétságán.

Jelentősebb civil események a megyében:

- **Civil Kavalkád, Civil Ősz.** Az eseményt 2000 óta szervezik meg Salgótarjában, jelenleg a Salgótarjáni Civil Kerekasztal koordinálásával. A program lehetőséget ad a civil szervezetek bemutatkozására, tapasztalatcserére, a civil aktivitás megerősítésére. A kezdetben két napos esemény mára egy hónapossá bővült. Minden évben más-más aktuális tematika köré szerveződik a különböző civil szervezetek által megvalósított rendezvénysorozat.

- **Muzsikál az Erdő.** A „Muzsikál az erdő” komplex, összművészeti rendezvénysorozat, amely felöleli a művészetek széles palettáját, a természet, a környezet megóvásának a fontosságát, a fenntartható életforma jelentőségét. A helyi közösségek, szervezetek (önkormányzatok, erdészetek, civil szervezetek, művészek) összefogásával, az erdő, a zene, a művészetek különböző ágai-nak az összefonódásával jön létre a rendez-

vénysorozat. A „Muzsikál az erdő” – Mátrai Művészeti Napok 2004 nyarán szerveződött első alkalommal és a kezdeti 3-4 napos eseményből nőtt ki magát a Mátrában 9 napos 9 helyszínen zajló eseményfolyammá.

- **Park Party.** 2021-ben már tizedik alkalommal rendezte meg a Park Party elnevezésű rendezvényt Karancslapujtón a Duci Csapat. A rendezvény célja, hogy olyan egyedülálló hagyományőrző programot valósítson meg, amely során lehetőség nyílik az ország főzőcsapatainak megmérettetésére. A kísérő kulturális program bemutatkozási lehetőséget biztosít a helyi hagyományőrző csoportoknak, egyesületeknek, kluboknak. A Party egy különleges esemény, a régi majálisokat idézi fel, a megye első tavaszi rendezvénye.

A megye helyzetének hatása a civil szektorra:

- A megye szinte valamennyi településén működik sport, polgárőr vagy tűzoltó szervezet, a település intézményeihez kötődő alapítvány. A település kulturális életének megszervezésében a civil szervezetek oroszlánrészt vállalnak.
- A civil szervezetek közfoglalkoztatási programokon keresztül tudnak munkavállalót foglalkoztatni, segítve ezzel a foglalkoztatási helyzet javítását is.

- A humán erőforrás szűkössége azt eredményezi, hogy a szervezeteknek a legkevesebb energiája a külső kommunikációra, a nyilvánosságra marad. Aktív, naprakész honlapot nagyon kevesen működtetnek, jelenleg a facebook a legpreferáltabb kommunikációs csatorna. A megfelelő kommunikáció hiánya sok problémának lehet az okozója pl. az önkéntestoborzás nehézségei, támogatók hiánya, sikertelen pályázatok.

- Az elektronikus ügyintézés és az ehhez kapcsolódó informatikai teendők nagyon sok egyesületnek, alapítványnak okoznak gondot. Az utóbbi években ugrásszerűen megnőtt azoknak a szervezeteknek a száma, akik a nem teljesített bevallási kötelezettségek miatt érkező felszólítások, büntetések kilátásba helyezésének hatására inkább a megszűnést választják. Az önkéntesekkel dolgozó, csekély bevétellel gazdálkodó, akár már több mint tíz-húsz éve működő szervezetek nem tudják, nem akarják vállalni ezeket a kötelezettségeket.

- Az elfáradás, fásultság az évek óta működő szervezetekre egyre jellemzőbb. Egyre nő a megszűnő szervezetek száma, gyakori, hogy a szervezet „szünetelteti” a tevékenységét.

- A civil szervezetek előregedésével rendszeresen visszatérő gond az utánpótlás hiánya.

- A felmerülő nehézségek ellenére elmondható, hogy az aktív civil szervezetek tevékenységi köre egyre bővül, programjaik színesednek, feladatvállalási hajlandóságuk nem mutat csökkenést.

PEST

Területe: 6.393 km²

Lakónépessége: 1.297.102 fő (2019)

Megyeszékhely: Budapest

Járások: 18: Aszódi, Budakeszi, Ceglédi, Dabasi, Dunakeszi, Érdi, Gödöllői, Gyáli, Monori, Nagykáta, Nagykőrösi, Pilisvörösvári, Ráckevei, Szentendre, Szigetszentmiklósi, Szobi, Váci

Települések száma: 184, amelyből 51 város, 133 község

5000 főnél kisebb települések száma: 118

Pest megye területét tekintve a harmadik legnagyobb megye az országban, a népesség számát nézve viszont az első. Bár az elmúlt években az ország népessége csökkent, a legnagyobb mértékben néhány budapesti kerület mellett a pest megyei agglomerációs települések népessége növekedett. A megye lakosságának összetételét a jelentős számú nemzetiség jelenléte gazdagítja, amelyek közül a német közösség a legerősebb.

Az ország legtöbb várossal rendelkező

megyéje. A járássok területileg és lakosság-számban is nagyon különbözőek. A megye legészakibb csücske, a Szobi járás az egyedüli, ami az ország peremén van és Szlovákiával, Felvidékkel határos. A megye legdélebbi csücske a Nagykőrösi járás, keleten a Ceglédi, míg nyugaton a Budakeszi járás. Jelentőségét növeli, hogy teljes mértékben körülöleli a fővárost, s emiatt az ország közlekedési és gazdasági csomópontjaként is említhető.

Az ország szíve a Pilisben, Dobogókőn dobog és Pusztavacstól 1 km-re pedig Magyarország földrajzi közepe található. Rendelkezik természetvédelmi területtel – Kiskunsági Nemzeti Park, Duna-Ipoly Nemzeti Park –, dunai panorámával, kastélyok – gödöllői, ráckevei – titokzatos sorával, sőt még Csepel-szigettel is.

Budapest hatása miatt, valamint a megye földrajzi fekvésére, Közép-Magyarország részére való tekintettel, az egy főre jutó GDP-vel mért valódi fejlettsége rejtve marad.

Civil tükör

- A 2021. évi Nemzeti Együttműködési Alap felhívására jelentkezett Pest megyei civil szervezetek száma alapján készített kimutatásokról – településekre, járásokra lebontva – megállapítható, hogy a civil szer-

vezetek száma és aktivitása a megye járásai tekintetében rendkívüli heterogén.

- A megyében 2.045 alapítvány és 3.684 egyesület működik. A főváros után itt található a legtöbb civil szervezet. Az ország civil szervezeteinek 10%-át teszik ki az itt tevékenykedő szervezetek. (KSH 2019)
- A legtöbb civil szervezet szabadidő/hobbyi tevékenységű és célú. A következő három kategória az oktatás, a kultúra és a sport.
- A megyei civil szektor összes éves bevétele 55,4 milliárd forint. Ez az országos civil bevétel 6%-át adja. A civil bevételek kevesebb, mint fele származik állami, önkormányzati támogatásból.
- A megyei civil szervezetek 4.096 főt alkalmaznak. A szervezeteknél megbízásos jogviszonyban állók munkája 3.020 fő főállású munkavállalóénak felel meg. (KSH 2019)
- Az önkéntesek tevékenysége átszámítva több mint 1.947 fő főállású alkalmazott munkájának felel meg. (KSH 2019)

Jelentősebb civil események a megyében:

- **Megyei Családi Nap.** Virágvasárnapon/Nagyszombaton szervezik meg a Megyei Családi Napot civil szervezetek aktív részvételével, gazdag kulturális programmal, gyermekfoglalkozásokkal, szeretetvendégségekkel. A rendezvény a tartalmas és gaz-

dag ünnep mellett jó lehetőséget biztosít a civil szervezetek részére bemutatkozására, tevékenységük ismertetésére, egymás megismerésére.

- **Civil Utca.** Több mint 10 éve szervezi meg a Gödöllői Civil Kerekasztal Egyesület a helyi önkormányzat támogatásával szeptember második hétvégéjén a Civil Utcát, ahol a városi aktív civil szervezeteknek lehetőségük van bemutatkozni, széles körben megismertetni tevékenységüket, ugyanakkor nagyon jó lehetőség az egymás közötti kapcsolatok szorosabbá fűzésére.
- **Méltóság Mezeje.** A majosházi Református Dunamenti Kistérségi Diakónia 2010-ben csatlakozott a Méltóság mezeje elnevezésű országos mozgalomhoz, amelynek célja

a társadalom figyelmének felkeltése a daganatos betegeket ápoló szervezetek munkájára. Iskolákkal közösen, civil szervezetekkel, egyéb közösségekkel a Hospice világnapon, október első szombatján Hospice feliratú ágyást készítenek nárcisz virággal a megye településeinek központi terén a diákok, iskolai közösségek bevonásával.

• **Csepeli Sportfesztivál.** A tököli Csepel Szigeti Fogyatékosok Sportegyesülete 19 éve különböző helyszíneken rendezi meg Sportfesztiválját, ahol általában közel 15 civil szervezet kb. 300 fő fogyatékossgal élő fiatal és családjaik családtagjaikkal közösen sportolnak különféle sportágakban. Négy éve nemzetközi szint is kapott a program, Szlovákiából Nagypakáról a Grace Oz Egyesület együttműködő partner, Szerbiából Szabadkáról a Recreacia Sportegyesület érkezik.

• **Egyházi Alapítványok Éves Konferenciája.** A pátyi Petrecz Sándor Alapítvány 2017-től tartja az Egyházi Alapítványok Éves Konferenciáját országos fórummal, esetenként regionális körben is. A rendezvény célja, hogy az egyházi jellegű alapítványokat segítse jó gyakorlatok megismertetésével, szakmai ismeretek átadásával és a kapcsolatok építésének lehetőségével.

A megye helyzetének hatása a civil szektorra:

- A főváros vonzáskörzetében a civilek részvétele sokkal intenzívebb.
- A megye önálló régióvá válásának kezdeményezésénél felmerült a Közép-magyarországi régió, benne Pest megye speciális helyzete. A megye egy főre jutó GDP tekintetében Budapest hatása miatt az EU küszöbérték fölé áll, ezért nem jogosult olyan mértékű és feltételrendszerű kohéziós támogatásra, mint az egyéb régiók. Az ehhez kapcsolódó indítvány eredménye, hogy 2021-től a megyei civil szervezetek önállóan pályázhatnak az európai uniós fejlesztési forrásokra.

SOMOGY

Területe: 6.065,07 km²

Lakónépessége: 299.950 fő (2019. december 31.)

Lakónépesség megoszlása: megyeszékhely 19,9%, többi város 31,2 %, község 48,9%
Megyeszékhely: Kaposvár (60.656 fő, 2019. december 31.)

Járások: Kaposvári, Fonyódi, Barcsi, Csurgói, Marcali, Nagyatádi, Siófoki, Tabi

Települések száma: 246

5000 főnél kisebb települések száma: 239

Somogy megye a Balaton és a Dráva között helyezkedik el a dél-dunántúli régió részeként. 6.065 km² kiterjedésével az ország legnagyobb megyéi közé tartozik: nagysága szerint az ötödik. Az ország összterületének mintegy 6,5%-át foglalja magába. Észak-déli kiterjedése jelentős: meghaladja a 120 kilométert. Kelet-nyugati irányban a legszélesebb részén eléri a 80 kilométert, ezzel is magyarázható, hogy természetföldrajzi viszonyaiban is változatos. A megyére aprófalvas településszerkezet jellemző. Székhelye Kaposvár megyei jogú város, a Kaposvári járás székhelye, egyetemi város és püspöki székhely. Kaposvár külterületein ipari parkok létesülnek, melyeknek köszönhetően a gazdaság fejlődése kézzel fogható. Kaposvár közelében található Magyarország leghosszabb mesterséges tava, a Dese-da. A Toponárhoz közeli részt főként a fiatalok, a sportolást és a strandolást kedvelők látogatják, míg a Kaposfüredet, Magyarérest és Somogyaszalót érintő partszakasz a csendet, nyugalmat keresők pihenőhelye. A megye településsűrűsége közepesnek mondható, településeit tekintve aprófalvas jellegűek. A lakosság száma az utóbbi években kis mértékben növekedésnek indult. A megyében az egy főre jutó GDP 64,9%. Az ezer lakosra jutó regisztrált vállalkozások száma 192.

Civil tükör

- A megyében 505 alapítvány és 1.610 egyesület működik. Az ország civil szervezeteinek 3,8%-át teszik ki az itt tevékenykedő szervezetek. (KSH 2019)
- Az alapítványok, szervezetek fele a kultúra, sport, szabadidő területén, a másik fele szociális ellátás, oktatás és a szakmai, gazdasági érdekképviselet területén tevékenykedik.
- A megyei civil szektor összes éves bevétel 20,067 milliárd forint. Ez az országos civil bevétel 2%-át adja. A civil bevételek fele származik állami, önkormányzati támogatásból.
- A polgárok önszerveződési hajlandósága szempontjából kiemelkedő járások: Kaposvári, Csurgói, Siófoki, Barcsi és a Tabi járás.

Jelentősebb civil események a megyében:

- **Civil Projekt Börze.** A megyei önkormányzat a civil szervezetektől összegyűjtött projektötletekből egy börzét tart, ahol a résztvevők konstruktív hozzászólással bemutatják a nagyobb projekteket. 2020-ban a pandémia miatt kialakult helyzetben a szervezetek csak digitálisan tudták elküldeni a projektötleteiket, de így is több mint ötmilliárd forint értékben érkezett be projektterv.

• **Kaposvári Civil Parlament.** A 2016-ban létrejött kiemelkedő kezdeményezés a megyében közel 200 civil szervezetet tömörít, állandó résztvevője több mint száz fő. 2020-ban sajnos az esemény nem valósult meg, a 2021-es évre már tervezés alatt van az új rendezvény.

• **Online Partnerségi Nap.** A Somogy Megyei Civil Közösségi Szolgáltató Központ a pandémiás helyzetben sem hagyta cserben a civileket, és elindította az Online Partnerségi Napot. A civil szervezetek kitűnően alkalmazkodtak ehhez a programsorozathoz, mert továbbra is nagy szükség van a pályázati lehetőségek kiaknázására, és online szintén majdnem ugyanolyan hatékonysággal tudnak együttműködni.

A megye helyzetének hatása a civil szektorra:

• A megyében nagyobb részben a kultúra, sport, szabadidő, tűzoltó és polgárőr egyesületek, valamint nyugdíjas egyesületek, oktatáshoz kapcsolódó egyesületek működnek.

• Somogyban érezhető a civil szervezetek elöregedése, a fiatalabb generációt nehéz bevonnani a civil életbe. Az elöregedés miatt a kisebb településeken egyre nehezebb biztosítani a szervezetek működéséhez szükséges humán erőforrásokat.

• A fejlődés érdekében elindult a 2021-2027 időszakra szóló Somogy megyei területi tervezés a civil szervezetek közreműködésével.

• A megye gazdasági szerkezete miatt korlátozottan lehet a vállalkozások adományozási és CSR tevékenységére építeni.

SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG

Területe: 5.936 km²

Lakónépessége: 549.028 fő
(2019-ben a KSH szerint)

Lakónépesség megoszlása: megyeszékhely 21%, többi város 33 %, község 46 %.

Megyeszékhely: Nyíregyháza (116.814 fő, KSH 2019. december 31.)

Járások: Tiszavasvári, Nyíregyházi, Nagykállói, Nyírbátori, Mátészalkai, Csengeri, Fehérgyarmati, Vásárosnaményi, Záhonyi, Kisvárdai, Kemecei, Ibrányi, Baktalórántházi

Települések száma: 229

5000 fő alatti települések: 214 (KSH 2019)

500 főnél kisebb települések száma: 33

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye Magyarország északkeleti szögletében helyezkedik el, területe 5.936 km². Az ország hatodik legnagyobb kiterjedésű megyéje. Három országgal, Ukrajnával, Romániával és kis szakaszon Szlovákiával határos. Mindhárom

országban mind a zempléni és ungvideki részén, mind Kárpátalján, mind Szatmárban jelentős magyar közösség él. Ez a helyzet megerősíti a megye közjogi és kulturális felelősségét a külhoni magyar közösségek irányába, mely természetesen a civil szektort is áthatja. Határmenti elhelyezkedéséből adódóan közlekedés-földrajzi pozíciója sajátos. Településszerkezetében az Alföldre jellemző, nagy népességű települések éppúgy jelen vannak, mint az aprófalvak. A megye teljes területe az Alföld nagy tájegységéhez tartozik. Két középtájra, a homokbuckás Nyírségre és a sík Felső-Tiszavidékre tagolódik. A Felső-Tisza-vidék önálló kistájai közül a Rétköz egésze, a Szatmári-, a Beregi-síkság és az Ecsedi láp egy részre tartozik a megyéhez. A 116 ezer fős Nyíregyháza a magyarországi városok sorában a hetedik legnagyobb lélekszámú település, ahol a megye népességének több mint kéttizede él. Külterülete nagy kiterjedésű. A bokortanyák jelentős száma miatt népsűrűsége – a hasonló népességkategóriájú városokhoz képest – alacsony. Az ezer főnél kisebb települések koncentráltan a megye keleti részén helyezkednek el. A népesség 54%-a város lakó, 46%-a a községekben él. A községek közül 93-nak a népessége nem éri el az ezer főt.

Civil tükör

- Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében 2.547 civil szervezet működik, amiből 1.848 db. egyesület, 699 db. alapítvány (KSH 2019). Ezzel a megye ötödik helyen áll civil szervezetek száma szerint Budapest, Pest, Borsod-Abaúj-Zemplén és Hajdú-Bihar megye után.
- Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében 2.164 fő dolgozik a civil szektorban, melyből 1.539 főállású munkavállaló. A közfoglalkoztatás keretében is számos civil szervezet foglalkoztat munkavállalót, amely olyan településeken jelentős, ahol nagy a munkanélküliség és a közfoglalkoztatás az egyetlen lehetőség arra, hogy egy kis település megszerveze a közösségi életet.
- A megye nemzetiségei: romák, németek és ukránok. A többi nemzetiség száma nem éri el az ezer főt. A megye néhány településén jelentős ruszin közösség is él (pl. Máriapócs).
- Szabolcs-Szatmár-Bereg megye háromhatármenti jellegéből adódóan a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Civil Közösségi Szolgáltató Központ tartja fenn a külhoni Civil Közösségi Szolgáltató Központ hálózatot, amely 11 helyszínen működik szerte a külföldön (8 db Erdélyben és Partiumban, 1 db Kárpátalján, valamint 2 db a Felvidéken),

amelyek összefogják és segítik a külhoni magyar civil szervezetek munkáját.

- Önkéntesek száma: 16.530 fő, ezzel több mint 3 milliárd forintot tudnak megtakarítani a civil szervezetek.
- A megyei civil szektor összes éves bevétele több mint 23 milliárd forint (KSH 2019). A megyei civil szervezetek forrásukat főként állami támogatásból szerzik, ami több mint 14 milliárd forint. Jelentős bevételük van a Nemzeti Együttműködési Alap pályázataiból, ami közel fél milliárd forintot tett ki az elmúlt évben.
- A megyeszékhelyen, Nyíregyházán kiemelkedő a civilek szerepe és jelentősége, szinte a város minden szegletén található civil szervezet, ami az élet minden területét

lefedti, és megyei hatókörű szervezet is működik a városban.

- A civil közösségek szerepe Szabolcs-Szatmár-Bereg megye minden településén megmutatkozik, azonban a nagy településszám és az aprófalvas szerkezet miatt is felértékelődik a járási szintű együttműködés. Különösen jelentős a térségi identitás és a térségben való gondolkodás a nyíregyházi, kisvárdai, vásárosnaményi, tiszavasvári, nagykállói, fehérgyarmati, nyírbátori járásokban.
- Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében a történelmi egyházak szerepe nagyon jelentős, mind a római katolikus, a görög katolikus, a református és az evangélikus közösségek jelentős szerepet játszanak a megyében is, ezért érthetően jelentős az egyházi civil szervezetek száma és szerepe is.

Jelentősebb civil események a megyében:

- **Megyei Civil Roadshow:** Évente 2 alkalommal a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Civil Közösségi Szolgáltató Központ a megye 13 járásában civil fórumot tart annak érdekében, hogy a legkisebb településen működő civil szervezet számára is biztosítsa az információhoz jutást.
- **Civilek Napja:** A megyei Civil Központ minden évben február 8-án, a Civilek Napja alkalmából köszönti a civil szervezeteket, és megköszöni munkájukat. Ilyenkor kerül átadásra a Megyei Civil Díj is.
- Szabolcs-Szatmár-Bereg megye minden településén a közösségek büszkéik hagyományaikra, különösen igaz ez a civil szervezetekre is, ezért mindenhol nagyon jelentősek a civilekhez kapcsolódó rendezvények, melyekbe a megyei Civil Közösségi Szolgáltató Központ is bekapcsolódik. Nagy jelentőségű a megyeszékhelyen a Tirpák Fesztivál és a Vidor Fesztivál, de a járásszékhelyeken, és egyéb településeken is számos hagyományőrző rendezvény és fesztivál kerül megrendezésre minden évben. Kiemelkedő települések ilyen szempontból Máriapócs, Nyírbogát, Kisvárd, Vásárosnamény, Fehérgyarmat, Tiszavasvári és Tarpa.

- **Zoárd-Napi Sokadalom** (Vásárosnamény). A térség zenei, kulturális és gasztronómiai sokszínűségére épít, és megemlékezik a település honfoglalás korára visszavezethető örökségéről.
- **Kuruc Nap** (Tarpa). A kuruc hagyományokra épülő jellegzetes esemény, amely a múltjára és Esze Tamás örökségére büszke Tarpa sajátos rendezvénye.
- **Gyarmati Vigasságok** (Fehérgyarmat). Gasztronómiai, kulturális és zenei programok mellett épít a népi mesterségekre (mesterségek utcája), az alternatív könnyűzenei kultúrára és összehozza a gyarmat névre hallgató településeket és civil szervezeteiket a Kárpát-medencében.
- **Szent László Napok és Utcazenefesztivál** (Kisvárd). Hagyományos könnyűzenei, gasztronómiai és kulturális programok mellett épít a város polgári kultúrájára is, amely nagyon fiatalos, lendületes.
- **Partiumi Magyar Napok** (Szatmárnémeti, *Satu Mare*). Erdély és Partium legrégebbi múltra visszatekintő magyar napok rendezvénye, amely helyi civil kezdeményezésből nőtte ki magát a régió legnagyobb magyar kulturális rendezvényévé, amelyet könnyű- és komolyzenei, gasztronómiai, színházi, tudomány és közéleti programok egyaránt színesítenek, és minden korosztály megtalálja a neki szóló programot.

Területe: 3.703 km²

Lakónépessége: 221.596 fő

Lakónépesség megoszlása: megyeszékhely 14,26%, többi város 41,16 %, község 44,58%

Megyeszékhely: Szekszárd (31.595 fő, 2021. január 1.)

Járások: Bonyhádi, Dombóvári, Paksi, Szekszárdi, Tamási, Tolnai

Települések száma: 109

5000 főnél kisebb települések száma: 101

Tolna megye az ország legváltozatosabb táji adottságú térségei közé tartozik, dombosági, hegységi és síksági közép- és kistájából álló terület. A Dunántúli-dombság és az Alföld találkozásánál fekszik, természetes határa keletről a Duna.

Megyeszékhelye Szekszárd, mely – lakosság szempontjából – az ország legkisebb megyei jogú városa. A többi tíz, nagyobb település kisváros vagy minivárosként oszlik meg a hat járás között. A megyeszékhelyen kívül még két, közel 20 ezer lakosú település (Dombóvár és Paks) található: Paks, mint foglalkoztatási központ, az ország villamosenergia-termelésének felét adó, egyetlen magyar atomerőmű birtokosa, Dombóvár pedig, mint közlekedési csomópont jelentős.

Tolna megye ásványkincsekkel nem rendelkezik, legfőbb gazdasági értéke a kiváló minőségű termőföld, amelyből főleg a szőlő- és növénytermesztés profitál. A szőlőtermesztés hagyományai egészen a római időkig nyúlnak vissza és az erre épülő bortermelés hírért nagy testű, magas csersav- és alkoholtartalmú vörösborok terjesztik. A megye erdősegei és vadrezervátumai (Gemenc, Gyulaj, Lengyel-Hőgyész) a Natura 2000 területei.

A lakosság száma az elmúlt tíz évben 4%-kal csökkent, melyben minden korosztály – kivéve a 70 év felettieket – érintett volt. A születések és a halálozások egyenlege népességfogyáshoz vezetett.

Az egy főre jutó GDP 24 %-kal marad el az országos átlagtól, mellyel Tolna a megyék rangsorában a nyolcadik helyet foglalja el.

Az országban működő regisztrált vállalkozások 2%-a található a megyehatáron belül.

A megye lakosságának 4%-a roma, 3,55%-a pedig német nemzetiségű. A hagyományörző, székely gyökerekkel rendelkező lakosság meghatározó részét képviseli a megye civil életének.

Civil tükör

- A megyében 391 alapítvány és 1.004 társas nonprofit szervezet működik. Az országos civil szervezeteinek 2,5%-át teszik ki az itt tevékenykedő szervezetek. (KSH 2019)
- Az alapítványok közel kétharmada az oktatás, szociális ellátás, kultúra területén tevékenykedik. Az egyesületek több mint felét a szabadidős és hobbiklubok, a sportegyesületek, illetve a kulturális szervezetek teszik ki.
- A megyei civil szektor összes éves bevétele 16,8 milliárd forint. Ez az országos civil bevétel 1,7%-át adja. A civil bevételek fele származik állami, önkormányzati támogatásból.
- A megyei civil szervezetek 1.057 főt alkalmaznak. A szervezeteknél foglalkoztatottak száma 773 főállású munkavállalónak felel meg. (KSH 2019)
- A szervezetek közel egyharmada fogad önkénteseket. Az önkéntesek tevékenysége

átszámítva több mint 383 főállású alkalmazott munkájának felel meg. (KSH 2019)

- A polgárok önszerveződési hajlandósága szempontjából kiemelkedő járások: Szekszárdi, Dombóvári, Bonyhádi és Tolnai.

Jelentősebb civil események a megyében:

- **Az Év Tolna Megyei Civil Szervezete és a Bazsonyi Arany Mecénás Díj.** A Tolna Megyei Önkormányzat már 20 éve, elismerve a civil szféra megyei közéletében betöltött kiemelkedő szerepét, illetve a civilek támogatását, minden évben „Az Év Tolna Megyei Civil Szervezete” és a „Bazsonyi Arany Mecénás díjak”-kal köszöni meg e tevékenységet. A díjakra civil szervezeteket is lehet jelölni. A díjat a Tolna Megyei Közgyűlés elnöke adja át ünnepélyes keretek közt a Vármegyeháza dísztermében, az elismerő szavak és az emléklakett mellé pénzjutalom is jár.
- **Borvidék Félmarton.** A futóversenyt 2010 óta évente rendezi meg a Borvidék Futóegyesület. Szekszárd belvárosából indulva a borvidék dűlői közt gazdag panorámát nyújt a szőlőültetvények és présházák hangulatos látványa. A futóknak páratlan élmény a részvétel, amit az évről évre növekvő számú, ezer főt is meghaladó nevező is bizonyít, a versenyként megújuló pálya pedig visszacsábítja az indulókat.

- **Tamási Szüreti Napok.** A Tamásiért Egyesület szervezésében minden évben megrendezésre kerül, megmozgatva a város, illetve a környező települések civil szervezeteit. A két napos esemény színes programokat tartalmaz. A szórakoztatást üdítő zenei programok, egésznapos gasztronómiai élmény biztosítja, melyet kézműves vásárok, gyermekprogramok bőséges kínálata gazdagít.

- **Sebestyén Ádám Székely Mesemondó Verseny.** 1998-tól a bonyhádi Székely Szövetség felismerve a mesemondás közösségszervező és közösségmegtartó, értékmentő mivoltát, felvállalta a verseny megszervezését. Célja a hatalmas mesekincs életben tartása, mely a bukovinai székelyek körében olyan sokáig a hétköznapiok részét alkotta, és amely színes és gazdag nyelvjárást őriz. Vannak, akik számára ez az egyetlen alkalom az évben, amikor viseletüket magukra öltik.

- **Paks Város Napja.** 2017 óta kerül megrendezésre és elsősorban a városi civil szervezeteinek kíván bemutatkozási lehetőséget nyújtani. A korábbi kezdeményezésekre építve a civil szervezetekkel együttműködve olyan program kerül összeállításra, mely a város sokszínű arcát mutatja meg, a szervezetek számára pedig lehetőséget kínál a kapcsolatépítésre és bemutatkozásra.

- **Dombóvári Civil Nap.** Minden év februárjában kerül megrendezésére. A rendezvényen egy szervezet és egy civil személy munkáját köszönik meg, a javaslatok alapján a Civil Tanács dönt a díjazottakról.

A megye helyzetének hatása a civil szektorra:

- Mint szinte minden megyében, Tolnában is probléma a civil szervezetek tagságának elöregedése. Ez főként a kis településen élő szervezetek életét nehezíti, mivel nincs biztosítva a megfelelő humán erőforrás.

VAS

Területe: 3.336 km²

Lakónépessége: 254.137 fő (2019. dec. 31.)

Lakónépesség megoszlása: megyeszékhely 31%, többi város 31%, község 38%

Megyeszékhely: Szombathely (78.591 fő, 2019. december 31.)

Járások: Celldömölki, Körmendi, Kőszegi, Sárvári, Szentgotthárdi, Szombathelyi, Vasvári

Települések száma: 216

5000 főnél kisebb települések száma: 210

Vas megye az ország nyugati részén, a Nyugat-Dunántúlon helyezkedik el. Határos nyugaton Ausztriával (Burgenland), dél-

nyugaton Szlovéniával, délen Zala, keleten Veszprém és északon Győr-Moson-Sopron megyével. A megye relatív földrajzi helyzete a vasfüggöny lebontása, a gazdasági és politikai rendszerváltás óta nagyon felértékelődött. Vas megye természeti adottságai alapján Magyarország egyik legváltozatosabb területe (Alpokalja, Dunántúli-domb-ság, Kisalföld, Őrség, Rába folyó).

Területe és népessége alapján az ország harmadik legkisebb megyéje. Székhelye, egyben gazdasági, oktatási, kulturális központja Szombathely, amely az egyetlen római kor óta lakott település Magyarországon. A megyére jellemző az aprófalvas településszerkezet. Hét járással és tizenhárom várossal rendelkezik. A lakosság száma az elmúlt tíz évben az országos átlaghoz hasonlóan 2%-kal csökkent. A népesség területi elhelyezkedése a megyében rendkívül kiegyenlítetlen. Az egy főre jutó GDP 10 %-kal marad el országos átlagtól. Az ezer lakosra jutó regisztrált vállalkozások száma alapján országosan a középmezőnyben van. A vállalkozások túlnyomó többségét önálló vállalkozóként jegyezték be. Az iparban és a kereskedelemben a társas vállalkozások, a többi termelő és szolgáltatási ágban az önálló vállalkozók számbéli fölénye érvényesül. A munkanélküliségi és foglalkoztatási ráta is az egyik legkedvezőbb a megyék kö-

zött. A megye nem túl gazdag iparilag hasznosítható ásványkincsekben. Legnagyobb értéket a termál-, illetve gyógyvíz képviseli.

Vas megyében a következő kisebbségek közösségei jelentősek: horvát, német, roma és szlovén.

Civil tükrök

- A megyében 407 alapítvány és 1.236 egyesület működik. Az ország civil szervezeteinek 3%-át teszik ki az itt tevékenykedő szervezetek. (KSH 2019)
- A megyei civil szektor összes éves bevétele 11,5 milliárd forint. Ez az országos civil bevétel 1,14%-át adja. A civil bevételek fele származik állami, önkormányzati támogatásból.

- A megyei civil szervezetek 1.085 főt alkalmaznak.
- A szervezeteknél az önkéntesek tevékenysége átszámítva 449 főállású alkalmazott munkájának felel meg.
- Civil-önkormányzati érdekegyeztetési, párbeszéd rendszer működik Szentgotthárdon és Szombathelyen.

Jelentősebb civil események a megyében:

- **Civil Kavalkád** (Szombathely). Minden tavasszal lehetőséget kapnak a civil szervezetek, hogy interaktív módon bemutatkozzanak a Herényi Virágút program keretében.
- **Civil Korzó** (Szombathely). A Savaria Történelmi Karnevál többnapos rendezvényéhez kapcsolódó programelem Szombathely belvárosában, ahol a helyi és környékbeli civil szervezetek bemutatkozhatnak a nagyközönségnek.
- **Civil Nap** (Szentgotthárd). Hagyományosan május 1-én tartott, főzőversennyel egybekötött, a helyi civilek számára bemutatkozási lehetőséget biztosító és kulturális programot kínáló rendezvény a Szentgotthárdi Civil Fórum koordinálásával.
- **Szent Mihály-napi Civil Forгатag** (Bük). Szent Mihály-napjához kapcsolódóan a helyi civil szervezetek találkozója,

amely során összemérik lecsófőző tudományukat is. A nap szerves részét képezi kulturális programok megvalósítása.

- **Vasban-Civilben** (változó helyszínen). Vas megyei civil és közművelődési fórum, ahol aktuális témák kerülnek bemutatásra, valamint a helyi közösségek és civil szervezetek mutatkozhatnak be a szakmai rendezvény részeként.

VESZPRÉM

Területe: 4.464 km²

Lakónépessége: 341.157 fő (2019. dec. 31.)

Lakónépesség megoszlása: megyeszékhely 17%, többi város 44 %, község 39%

Megyeszékhely: Veszprém (59 119 fő, 2019. december 31.)

Járások: Ajkai, Balatonalmádi, Balatonfüredi, Devecseri, Pápai, Sümegi, Tapolcai, Várpalotai, Veszprémi, Zirci

Települések száma: 217

5000 főnél kisebb települések száma: 207

Veszprém megye speciális idegenforgalmi adottságú terület a Balaton partvidékének és a Bakonyinak köszönhetően. Veszprém megye mind gazdasági, mind kulturális szempontból, valamint a nonprofit szektor adatait tekintve jó helyen áll az ország megyéit tekintve.

Veszprém megye a népességszám viszonylatában a megyei rangsor középmezőnyében helyezkedik el. A lakosság száma az 1980-as évek óta folyamatosan, gyorsuló ütemben csökken.

A megye fő gazdasági bevétele a turizmusból adódik. A gazdasági folyamatok eredményeként a munkaerőpiacon is kedvező folyamatok mentek végbe. Az országos átlagnál magasabb a foglalkoztatási és alacsonyabb a munkanélküliségi ráta, viszont a feldolgozóipar, a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás és az építőipar már munkaerőhiánnyal küzd. A 2019-es évtől kezdve visszaesés tapasztalható, melyet csak fokozott az említett szektorokat halmozottan érintő világiárvány, és az azt követő korlátozások, így az egy főre jutó GDP 24 %-kal marad el az országos átlagtól.

Civil tükrök

- A megyében 794 alapítvány és 1.592 egyesület működik. Az ezer lakosra jutó civil szervezetek száma Budapest után Veszprém megyében a legmagasabb (6,7%) országos szinten. (KSH 2019)
- A tevékenységcsoportokat vizsgálva négy fő területhez kötődnek a megye civiljei, a szabadidő és hobbi, kultúra, sport, és az oktatás területéhez, de viszonylag nagy számban vannak jelen a településfejlesztő és a szociális tevékenységet végző nonprofit szervezetek is. Elenyésző számban található meg a jogvédelemmel és a kutatással foglalkozó szervezetek.
- A megyei civil szektor összes éves bevétele 20,6 milliárd forint. Ez az országos civil bevétel 2,1%-át adja. A civil bevételek

harmada származik állami, önkormányzati támogatásból.

- A megyei civil szervezetek 1.435 főt foglalkoztatnak és 14.298 fő önkéntes segíti a munkájukat.

Civil szerveződések, szolgáltatók

A Veszprém Megyei Civil Hálózatért Közhatalmú Egyesület 2004-ben fogott hozzá egy olyan hálózatfejlesztési projekthez, melynek a célja az volt, hogy feltérképezzék a területi alapon működő hálózatokat Veszprém megyében. 3 év alatt Veszprém megyei jogú várossal kezdve minden kistérséget „végigjártak”, rengeteg fórumot, szakmai műhelytalálkozót, képzést, tanulmányutat szerveztek annak érdekében, hogy a partnerség kialakuljon és elkezdődjön a közös munka.

- **Veszprém Megyei Civil Kerekasztal.** Több kistérségi civil hálózat és Veszprém megyei civil szervezet döntött úgy, hogy egy informális, munkakapcsolatokra épülő információs hálózatot hoz létre érdekeik érvényesítésére, tevékenységeik összehangolására, valamint szektoron belüli és kívüli kapcsolatok kialakítására, erősítésére. Miután területi szinten történt a szerveződés, elsősorban a Veszprém megyében észlelt, a civil szférát érintő problémák megoldását tűzték ki célul.

- **Veszprém Városi Civil Kerekasztal.** Veszprém város és kistérsége 16 szervezetenek képviselői 2005. december 9-én Balatonfüreden megalapították a Veszprémi Civil Kerekasztalt. A Civil Kerekasztal résztvevői célul tűzték ki, hogy hálózati formában együttműködnek az alábbi témákban: közügyek, pályázatírás, hagyományőrzés, egészségmegőrzés, rendezvényszervezés, környezetvédelem, információáramlás, összefogás, civil szervezetek a magyar iparért és mezőgazdaságért, közösségi problémák.
- **Veszprémi Fogyatékosügyi Kerekasztal.** 2012-ben alakult a Veszprém-ben a Fogyatékosügyi Kerekasztal (FOKE), mely tevékenyen részt vett a belváros rehabilitációs projektjében, akadálymentesítési szakkérdésekben véleményezésével segíti az önkormányzat munkáját, részt vesz Veszprém Helyi Esélyegyenlőségi Programjának elkészítésében is.
- **Veszprémi Kulturális Kerekasztal.** A Veszprémi Kulturális Civil Kerekasztal 2014-ben alakult 4 civil szervezettel, melynek célja, hogy a város kulturális életét színvonalasabbá tegye. A szerveződés jelenleg pályázati források hiánya miatt inaktív.
- **Ajkai Civil Ház.** Az Ajka és Térsége Civil Szervezetek Szövetségét 1999-ben jegyezték be, azóta végez a térségben érdekérvényesítő és civil szolgáltató tevékenysé-

get. A nagy kihasználtsággal működő Civil Ház sok programnak ad otthont, a legnagyobb a minden évben megrendezett civil fesztivál, de népszerű a nyugdíjas majális, a lövészversenyek, a Mikulás és a húsvéti gyermekprogramok. Állandó szolgáltatásaik között szerepel a civil szervezeteknek nyújtott infrastrukturális szolgáltatások (internet, telefon, eszköz, terem stb.) nyújtása, a tagszervezeteik által biztosított foglalkozások (foltvarrás, modellezés, torna, tánc, lövészet stb.) tartása, valamint tanácsadások (álláskereső, jogi stb.) biztosítása.

- **Várpalotai Civil Ház.** Várpalota és Kistérsége Civilek Szövetsége 2007. május 17-én nyitotta meg ünnepélyes keretek között a Civil Házat Várpalotán. A helyszínen lehetőség van infrastrukturális szolgáltatások igénybe vételére, illetve civil rendezvények megtartására.

Rendezvények, események:

- **Veszprémi Civil Nap.** A Veszprémi Civil Kerekasztal hagyományosan 2007. óta tartja minden évben a Civil Napot. A rendezvényen a helyi civil szervezetek bemutatkozhatnak az érdeklődőknek. A nap folyamán halászléfőző verseny, különféle bemutatók, illetve civil szervezeti műsorok színesítik a programot. A nap során adják át a „Pro Ci-

vitate” díjat, melyet a Közgyűlés az általa elfogadott Civil koncepcióban rögzítetteknek megfelelően a Veszprémben kiemelkedő tevékenységet végző, az önkéntesség elve alapján szerveződő, veszprémi székhellyel működő civil szervezetek munkájának elismerésére alapította. A rendezvényt utcabál zárja.

- **Várpalotai Civil Nap.** A Várpalota és Kistérsége Civilek Szövetsége 2007. óta szervezi a Civil Napot a helyi civil szervezeteknek, ahol lehetőséget nyújtanak bemutatkozásra, ismerkedésre és egymás tevékenységének mélyebb megismerésére. A program során lehetőség nyílik a Thuri-vár, a bányásmúzeum, az Inotai Vízialom helyszínein történő szervezett múzeumlátogatásokra is.

- **Civil Fesztivál Ajka.** Ajka és Térsége Civil Szervezetek Szövetsége szervezésében megrendezett esemény 2000 óta színesíti a város programját. A nap során civil szervezetek mutatkoznak be, illetve tartanak műsort a felállított színpadon.

- **Művészetek Völgye.** A Kapolcsi Kulturális és Természetvédelmi Egylet szervezésében 1989. óta megrendezésre kerülő egyedülálló összművészeti fesztivál. A Művészetek Völgye fesztivál minden nyáron mintegy 10 napon át tart. A rendezvények között színházi előadások, komoly-, nép- és világzenei koncertek, irodalmi estek és dél-

utánok, kiállítások és mesterségek bemutatása szerepelnek. A rendezvény három településen (Vigántpetend, Taliándörögd, Kapolcs) zajlik, megvalósításában rengeteg önkéntes vesz részt, akik logisztikai, irányító, útbaigazító, jegyellenőrző feladatokat látnak el.

• **EKF 2023.** Veszprém város 2018 decemberében a régióval közösen nyerte el a 2023-as Európa Kulturális Fővárosa (továbbiakban: EKF) címet, ezért nem véletlenül a program alapköve, hogy a Veszprém-Balaton-Bakony régió közös erővel mutassa meg értékeit, kulturális sokszínűségét. A civil szervezetek előtt nyitva álló lehetőségekről egy 8 állomásos roadshow keretében tartottak tájékoztatót a program szervezői.

ZALA

Területe: 3784 km²

Települések száma: 258, ebből 10 város.

Lakóinak száma: 288.000 fő

5000 főnél kisebb települések száma: 253

Székhelye: Zalaegerszeg

Járások száma: 6 (Keszthelyi, Lenti, Letenyei, Nagykanizsai, Zalaegerszegi, Zalaszentgróti)

Zala megye Magyarország délnyugati részén terül el, Horvátországgal és Szlovéniával határos. Zala megyében az ipar, mező-

gazdaság, egészségügy, oktatás terén egyaránt komoly fejlődés ment végbe. Gazdasági életében meghatározó a faipar és erdőgazdálkodás, a turizmus, valamint a gépipar. A megye turisztikai vonzerejét az érintetlen természet, a számtalan gyógyfürdő, a romantikus göcseji táj, az élő népművészet és a hagyományos falusi vendéglátás jelenti. A nagy kiterjedésű erdők kiváló túrázási lehetőséget biztosítanak. Zala megyében található Európa legnagyobb meleg vízü tava, Héviz.

A megye területét tekintve 14. a megyék között, népességszámát tekintve is a 17. Településszerkezete aprófalvas jellegű. A lakosság száma az elmúlt tíz évben az országos átlaghoz viszonyítva 8%-kal csökkent. A népességfogyás elsődleges oka, ahogy más megyékben is, az elvándorlás. Az egy főre jutó GDP 25%-kal marad el országos átlagtól.

Az elmúlt években a megyeszékhelyen, Zalaegerszegen jelentős, országos szinten is egyedülálló beruházások történtek. Magyarország Kormánya 2016 májusában döntött a járműipari tesztpálya zalaegerszegi megvalósításáról azzal a céllal, hogy hozzájáruljon a hazai járműipari kutatás-fejlesztési kapacitások erősítéséhez. A ZalaZone járműipari tesztpálya megvalósítása mellett 2021-ben elhelyezték a Lynx gyalogsági harcjárműgyár első tartóoszlopát Zalaegerszegen.

Civil tükrő

- A megyében 521 alapítvány és 1.332 egyesület működik.
- Az alapítványok közel kétharmada az oktatás, szociális ellátás, kultúra, területén tevékenykedik. Az egyesületek több mint felét a szabadidős és hobbiklubok, a sportegyesületek, illetve a kulturális szervezetek teszik ki.
- A megyei civil szektor összes éves bevétele 12,9 milliárd forint. Ez az országos civil bevétel 1,3%-át adja. A civil bevételek fele származik állami, önkormányzati támogatásból.
- A megyei civil szervezetek összesen 1.069 főt alkalmaznak.
- A szervezetek közel fele fogad önkénteseket. Az önkéntesek tevékenysége átszámítva több mint 471 főállású alkalmazott munkájának felel meg (KSH 2019).

Jelentősebb civil események:

- **Jótekonysági Nap** (AquaCity Zalaegerszeg). 17 éve, augusztus második hétvégéjén rendezik meg Zalaegerszegen a Jótekonysági Napot. Civil szervezetek és egyéb közösségek nevezhetnek be a főzőversenyre, amelyet az AquaCity területén rendeznek meg.
- **Adventi Kézfogás** (Zalaegerszeg). Advent idején a Civil Központ más szerveze-

tek együttműködésével adománygyűjtést szervez. A négy hetes programon a civil közösségek az „Adventi Kézfogás” pavilonban népszerűsítik tevékenységüket, és saját készítésű termékeiket ajánlják fel adományért. A zárórendezvényen az összegyűlt adományt rászoruló családoknak vagy civil szervezeteknek adják át.

- **Városi farsang - Fánky Fesztivál Zalaegerszeg.** Nagycsaládosok Zalaegerszegi Egyesülete és Zalaegerszeg város közös szervezésében 21 éves múltra tekint vissza ez a rendezvény, mely az utóbbi öt évben jótékonysági fánksütéssel is gazdagodott.

- **Kertvárosi Vigasságok** (Zalaegerszeg). Zalaegerszegen a kertvárosi városrész kiemelt őszi, éves eseménye 14 éve, amely minden korosztály számára kínál szórakoztató programot. A kulturális műsor fellépői nagyrészt a város kulturális civil szervezetei által működtetett együttesek.

- **Köztünk járó Szent Márton! Márton-napi lámpás járás Keszthelyen.** A Keszthelyi Városvédő Egyesület évek óta dolgozik azon, hogy a Keszthelyen szinte feladásba került **Szent Márton templom emléke**, és a hozzá kapcsolódó várostörténet fellevenedjen a városhoz kötődőkben. 2012-ben indult el a Da Bibere Zalai Borlovagrend kezdeményezésére a keszthelyi Márton-napi lámpás járás. A rendezvényt mindig novem-

ber 11-én, Márton-napon tartják, melynek késő délutánján megemlékezést tartanak a Helikon Kastélymúzeum parkjában lévő **Szent Márton templom emlékhelyénél.**

• **Keszthelyi Városi Karnevál.** Keszthelyi Városi Karnevál 20 éve Balatoni Borbarát Hölgyek Egyesületének szervezésében kerül megrendezésre, mely a téli időszak egyik leglátványosabb keszthelyi programja. A fesztiválon minden évben több száz jelmezes felvonuló vesz részt, a városi nézőközönség pedig több ezerre tehető.

• **GULAG megemlékezés.** A Közösségi Értékekért Egyesület a Gulag munkatáborait megjárt keszthelyi és környékbeli civilek emlékére állított emléktáblát. A tábla felál-

lítása óta minden évben, november 25-én, a „Szovjetunióba hurcolt magyar politikai rabok és kényszermunkások emléknapján” megemlékezést tartanak.

• **A víz világnapja.** A Nők a Balatonért Egyesület Keszthely és Vidéke Csoportja már több mint 10 éve megünnepli a víz világnapját (március 22), melyet a víz világnapjához közeli vasárnap délutánján szoktak tartani a keszthelyi Balaton-parton. Vízzel kapcsolatos ünnepséget szerveznek és megkoszorúzzák a Balatont.

• **Advent a Helikon Ligetben** (Keszthely). A hagyományoknak megfelelően, minden évben megtartja adventi gyertyagyűjtását a Helikon Liget Egyesület a IV. Béla park-

ban. Az eseményen iskolás gyermekek közreműködnek zenével és versekkel. Az adventi koszorún minden héten meggyűjtják a gyertyát, ezt követően pedig szeretetvendégségre várják a résztvevőket és karácsonyfát díszítenek.

Tudta-e, hogy...

➤ 2010-ben megalakult a Nemzeti Civil Szervezetek Európai Hálózata? Az ENNA (European Network of National Civil Society Organizations) ágazatokon átívelő, civil társadalmi egyesületek, hálózatok, szövetségek keretszervezete. Célja az állampolgári aktivitás és az önkéntesség előmozdítása, az ún. harmadik szektor támogatásának ösztönzése a tagok közötti információáramlás biztosításával.

Elérhetősége:

<https://www.enna-europe.org/>

➤ Olaszországban a civil szervezetekkel kapcsolatban megfogalmazódott annak az igénye, hogy a klasszikus szolgáltatásnyújtó szerepből elmozduljanak az innovációs tevékenységek irányába? Ennek érdekében az állam segíti a civil start-up-okat a tőkepiacokhoz való hozzáférésben, illetve lehetőséget biztosít számukra a közérdekű szolgálat iránya felé.

➤ az Amerikai Egyesült Államokban a nemzetközi civil szervezetek számára bármilyen jellegű szövetségi támogatás odaítélésének az előfeltétele, hogy bizonyítsák, hogy az abortuszt semmilyen formában nem támogatják és hajtják végre?

➤ Dél-Afrikában kötelező a külföldi civil szervezetek regisztrációja a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozásának megelőzése érdekében? Az állam által létrehozott Dél-Afrikai Nonprofit Szervezetek Felügyelő Hatósága monitorozza a regisztrációt és a közpénzek felhasználását, többek között az elszámoltathatóságot is biztosítja.

➤ Németországban az úgynevezett harmadik (vagy nonprofit) szektor tekintélyes gazdasági erőt képvisel? A gazdaságilag aktív szervezetek a szektor 1/6-át teszik ki, a többség gazdaságilag inaktív és önkéntes tevékenység útján látja el feladatát. <https://www.stifterverband.org/ziviz-finanzierungsstudie-2015>)

➤ Magyarországon EU-s civil információs pont is található? Ez az Európai Bizottság Magyarországi Képviselőtének és az Európai Parlament Kapcsolattartó Irodájának közös tájékoztató szolgálata (Európa Pont Tájékoztató Szolgálat) keretein belül működik. Az EU-s civil információs pont tájékoztatást nyújt többek között civil szervezetek részére az európai uniós pénzügyi forrásokról és pályázati lehetőségeiről. (https://ec.europa.eu/hungary/services/europa-house/20160524_eucip_hu).

➤ több európai országban a szerencsejáték állami bevételei jelentősen hozzájárulnak a civil szervezetek támogatásához? Ez a gyakorlat különösen Észak-Európában alakult ki, így Finnországban, Norvégiában és Észtországban, de a szintén inkább északi Lengyelországban is a szerencsejáték-bevételek 4%-át kötelezően a civil szervezetek kapják meg.

➤ az egy százalék felajánlása tulajdonképpen „hungarikum”, ugyanis Magyarországon vezették be először? 1996-ban született arról törvényi szabályozás, hogy az adófizető magánszemélyek 1997 óta felajánlhatják adójuk 1%-át. 1998 óta lehet egy elismert egyház javára is felajánlani. Az ötletet más

európai országban is átvették, ma már lehetőség van az adó bizonyos részének felajánlására többek között Olaszországban, Szlovákiában, Csehországban, Lengyelországban is.

➤ Norvégiában szinte mindegyik politikai vezető valamelyik civil szervezetnél kezdte pályafutását és a legtöbben az aktív éveik után ezeknél a civil szervezeteknél folytatják a tevékenységüket?

➤ Luxemburgban, amely hagyományosan a napóleoni civil jogra támaszkodva nem bátorítja a civil magánkezdeményezéseket, csak az állam hozhat létre közhasznú alapítványt?

Jógyakorlatok

Az alábbi jógyakorlatokat a civil közösségi szolgáltató központok gyűjtötték össze. A leírások tartalmazzák a programok rövid előzményét, ismertetését, esetlegesen felmerülő problémákat, tanulságokat, illetve adott esetben a civil területre történő átültetésnek lehetőségét. Több esetben többszám első személyben került leírásra a program, aminek az az oka, hogy az adott jógyakorlat a megvalósító szervezet közlése alapján került átvételre.

„Pro Iuventute” Pedagógiai Díj	
Megye	Bács-Kiskun
Megvalósító szervezet	Szilády Áron Társaság, Kiskunhalas
A jógyakorlat kifejlesztője/kifejlesztői	Lukács László elnök
Jógyakorlat megnevezése	Pro Iuventute pedagógiai díj
A jógyakorlat alkalmazási területe	Innovatív működés
A jógyakorlat közvetlen célcsoportja	Pedagógusok
Együttműködő partnerek	Óvodák, Általános Iskolák, Középiskolák

221

1. A program rövid története/ szükséglet-felismerés:

A Szilády Áron Társaság elnöksége részéről kezdeményeztük, hogy a halasi végzős tanulóifjúság válasszon évente egy pedagógust, akit becsül, szeret és tisztel. Az 1994. március 19-i ünnepi közgyűlésen elhatároztuk, hogy pedagógiai díjat alapítunk. Szerettük volna ezzel is kifejezni a nevelésügy szolgálatának értékét, fontosságát a jövő nemzedékeinek oktatásában-nevelésében, és ezzel is követni névadónk példáját,

mert a korszerű középfokú oktatás alapjait Szilády Áron vetette meg Halason és a diákok nevelése élete végéig szívügye maradt.

2. A program rövid leírása, erőforrásai, eredményei, hatása:

Megalapítottuk a „PRO IUVENTUTE” (az ifjúságért) pedagógiai díjat, amelyet minden évben egy-egy tanár kapott meg a város mindegyik érettségét adó középfokú intézményéből. A díjazottak köre 1997-től kibővült a város alapfokú oktatási intézményeinek tanáraival, majd 2008-tól a helyi

óvodák nevelőivel. A kitüntetettek kiválasztásában Társaságunk az adott évben érettségiző, végzős diákok és az iskolaszék, óvodák és a Kiskunhalasi Általános Iskola esetében a nevelői munkaközösség segítségét kéri. A diákok évente, titkos szavazással döntenek el, hogy tanáraik, nevelőik közül kit tartanak érdemesnek az iskolájukból, aki majd megkapja Társaságunk elismerő oklevelét és emlékdíját, minden év május végén, június elején megrendezett ünnepi programunkon. Idén a 26. alkalommal adtuk át a rangos civil díjat 11 pedagógus részére.

3. A megvalósítás során felmerült problémák és tanulságok:

Az iskolákban jelölőgyűléseket tartanak, ahol ismertetni kell a PRO IUVENTUTE díj célját, jelentőségét, továbbá a jelölés menetét a „halasi norma” szavazási rend alapján. Lényege: titkos jelölés, titkos választás. Tilos

„Pro Iuventute” Díjátadó

bármely pedagógust előzetesen „ajánlani” vagy kizárni a jelölésből! Előfordul, hogy bár szabályzat rögzíti az eljárás menetét, de ettől eltérően jelölik a pedagógusokat, az iskolavezető hozzáállástól függően.

4. A „jógyakorlattá válás útja” - a program átültetésének lehetősége, a program átültethető elemei:

A díjazott személy részére a Szilády Áron Társaság külön meghívót küld. A díjak átadása ünnepélyes keretek között valósul meg, ahol a köszöntők után az első, majd a második alkalommal díjazottak vehetik át a bronz vagy ezüst emlékérmüket. Ezután a harmadik esetben megválasztott pedagógusok hungarikum emlékdíjban (halasi Csipke) részesülnek. Hagyományaink alapján, a díjazottakról méltató gondolatokat, laudációt az intézményvezetők tartanak, mintegy 3-5 percben. Az ünnepi programunkat közös csoportkép, sajtószerelés és fogadás zárja.

A fent írtaknak megfelelően a civil területre nézve – átvéve a jógyakorlat lényegi elemeit – lehetségesnek tartjuk más települések vonatkozásában „civil díj” létrejöttét a helyi sajtóosságoknak megfelelően.

Járási Civil Segítő pont hálózat	
Megye	Bács-Kiskun
Megvalósító szervezet	Főnix Kulturális és Ifjúsági Egyesület, Kiskőrös
A jógyakorlat kifejlesztője/kifejlesztői	Szedmák Tamás alelnök
Jógyakorlat megnevezése	Járási Civil Segítő pont hálózat
A jógyakorlat alkalmazási területe	<u>Innovatív működés</u>
A jógyakorlat közvetlen célcsoportja	Civil szervezetek
Együttműködő partnerek	Civil szervezetek és Önkormányzatok

1. A program rövid története/ szükséglet-felismerés:

A Főnix Kulturális és Ifjúsági Egyesület 2008-tól komoly nemzetközi együttműködésekkel alakított ki, majd 2011-től hazai téren is bővíteni kívánta a partnereinek körét. A programokon keresztül kialakított együttműködések fejlesztése révén született meg az ötlet, hogy ún. térségi központok alakuljanak, amelyek helyben segítik a szervezeteket.

2. A program rövid leírása, erőforrásai, eredményei, hatása:

Először Kiskőrösön hoztak létre a helyi civil szervezetekkel együttműködve a civil események megvalósításához szükséges infrastruktúra parkot, amelyet a helyi szervezetek díjmentesen rendelkezésre bocsátanak egymás számára. Az önkormányzat segítségével tudják az eszközöket raktározni, a civil szervezetek önmaguk „adják ki” a saját esz-

közeiket. Ennek a jó gyakorlatnak továbbfejlesztését Jánoshalma, Bácsalmás járásokban találhatjuk meg. A szervezetek hazai pályázatok segítségével, közös tervezéssel szereztek be rendezvénytechnikai eszközöket pl.: hangtechnika, sörpad asztal garnitúra, sátrak, amelyek szükség esetén egybe is építhetők, telepíthetők.

3. A megvalósítás során felmerült problémák és tanulságok:

Az első probléma a közös tervezés megvalósítása volt. Ennek során szükséges volt olyan partnereket találni, akik a későbbiek során valóban vállalják a beszerzett eszközök továbbadását a partneri hálózatban lévőknek. A hálózat kialakítása egyfajta biztonságot adott a szervezeteknek a fenntarthatóság érdekében.

4. A „jógyakorlattá válás útja” - a program átültetésének lehetősége, a program átültethető elemei:

Gyakorlatilag bármely eljárásban kialakítható ez a gyakorlat, ahol a civil szervezetek évente rendeznek eseményeket, amelyre eddig bérelték az eszközöket. Véleményünk

Civil Segítő Pont Bácsalmási épülete

szerint érdemes erre egy „szövetséget” létrehozni, aki a koordinációs feladatokat ellátja, kommunikál a tagszervezetekkel, a közös stratégiát megalkotja, mentorálja a programot.

Minden eljárásban érdemes találni 3-5 civil szervezetet, aki a rendelkezésre álló pályázatba beépíti az előzetesen egyeztetett eszközt, amelyet ő maga beszerez, de partnereivel közösen használ. Ugyanúgy, ahogy az ő eszközeit használja más, ő is a saját eseményén más eszközt tudja használni. Ezzel egyrészt megtanulnak együttműködni, közösen tervezni a szervezetek, másrészt költséget takarítanak meg, hiszen nincs szükség bérleti díj megfizetésére.

Online játékos agytorna pandémia idején

Megye	Baranya
Megvalósító szervezet	Nyugdíjasok Egyesülete Pécs
A jógyakorlat kifejlesztője/kifejlesztői	Radnóti Adél, Lovák Ibolya
Jógyakorlat megnevezése	Online játékos agytorna pandémia idején
A jógyakorlat alkalmazási területe	<u>Online rendezvényszervezés</u> <u>Kreativitás a pandémia idején</u>
A jógyakorlat közvetlen célcsoportja	nyugdíjasok
Együttműködő partnerek	(pl. önkormányzat, vállalkozások, vállalatok, kórház stb.) A játékos agytorna jellegéből adódóan nem voltak együttműködő hivatalos partnereink.

1. A program rövid története/ szükséglet-felismerés:

A nyugdíjas társak a pandémia idején klubfoglalkozásokra nem mehettek, csak az internet (az sem mindenkinek van) és a telefon maradt kapcsolattartásra. Ezért hasznos időtöltésnek bizonyult az online feladatlapok, tesztek megválaszolása.

2. A program rövid leírása, erőforrásai, eredményei, hatása:

Február hónapban a Hírlevélben hirdettük meg minden évben, már 8. éve a szellemi vetélkedőt. Az országos játékot a Nyugdíjasok Országos Szövetsége havi megjelenésű Generációnk magazinban, a facebookon és a honlapon tettük közzé.

Az első rész egy otthon, közösségben kitöltendő feladatlap 30 kérdésből áll, mely irodalom, történelem, képzőművészetek, általános stb. témakörökből áll. Egy hónapos időtartam a határidő. A kiértékelt tesztek alapján az első hat csapatot hívtuk meg szóbeli megmérettetésre nyáron, amikor a járványhelyzet már engedte a személyes találkozók megszervezését. A második részben a 3 fős csapatok nyilvánosan, játékos formában mérték össze tudásukat. A feltett kérdésekre szóban és írásban kellett választ adniuk. 3-3 kör után következik 1-1 feladatlap kitöltése nyelvtanból, irodalomból; zenei kérdésekből, kivetített képekből szobrok,

épületek, festmények felismerése is a feladat. A kérdésekhez több válaszlehetőséget adtunk.

Minden évben a vetélkedő jó hangulatban, valóban játékként sikerült. Több csapat tért már vissza több éven keresztül. A „törzsjátékosok” mindig nagyon várják a lehetőséget a vetélkedésre.

3. A megvalósítás során felmerült problémák és tanulságok:

Problémák nem igen adódtak, a résztvevők nagyon szorgalmasan „dolgoztak” a feladatok megoldásán, a kérdések megválaszolásán.

4. A „jógyakorlattá válás útja” - a program átültetésének lehetősége, a program átültethető elemei

A visszajelzésekből kiderült, hogy a nyugdíjasok nagyon örültek a lehetőségnek, a játékos agytorna kérdései aktivizálták őket, interneten keresgéltek a válaszokat, utána néztek egyéb lehetőségeknek, s mindannyian azt mondták, hogy sokat tanultak a kérdésekre adott válaszokból, még a tévedésekből is. Többen kérték, hogy folytassuk. Ezt a hasznos játékot szeretnénk folytatni csoportokban, személyes megjelenéssel, 3 fős csapatokkal szóbeli fordulóban. Akik nem tudnak személyesen megjeleni (sajnos többen vannak mozgáskorlátozottak), azoknak továbbra is küldünk tesztlapokat megfejtésre, kitöltésre.

Karácsonyi adománygyűjtés

Megye	Baranya
Megvalósító szervezet	Vasasért Egyesület
A jógyakorlat kifejlesztője/kifejlesztői	Összefogás a Vasasi Füstölő megmentéséért csoport
Jógyakorlat megnevezése	Karácsonyi adománygyűjtés
A jógyakorlat alkalmazási területe	<u>Adományozás</u>
A jógyakorlat közvetlen célcsoportja	Helyi hátrányos helyzetű gyerekek, fiatalok
Együttműködő partnerek	helyi egyesületek, magánszemélyek, helyi vállalkozások

1. A program rövid története/ szükséglet-felismerés:

Az Összefogás a Vasasi Füstölő megmentéséért csoport a Vasasért egyesület többnyire gyerekekből, fiatalokból álló csoportja, mely eredeti célja mellett – ami a 100 éves füstölő épület megmentése, felújítása és közösségi térré alakítása – fontosnak tarja, hogy a helyi ifjúság helyzetét lehetőségeihez mérten javítsa. A nehéz sorsú fiatalok megsegítése érdekében arra az elhatározásra jutottunk, hogy 2020 karácsonya tájékán adománygyűjtést és osztást szervezünk számukra.

2. A program rövid leírása, erőforrásai, eredményei, hatása:

Először feltérképeztük, kiknek milyen segítségre van szüksége. Tartós élelmiszer, ruha, pénz gyerekjátékok kerültek a listára. Iskolákkal, óvodákkal felvéve a kapcsolatot

megtudtuk, kik a rászorultak. Ez alapján adománygyűjtést szerveztünk. Örömmel sok felajánlás érkezett mindegyik kategóriában. Karácsony előtt megszerveztük az ajándékok csomagolását, kiszállítását, ami rendben le is zajlott. Olyan sok adomány érkezett, és még a későbbiekben is annyi felajánlást kaptunk, hogy nem is tudtunk mindent kiosztani. Ezért karácsony után jótékonsági ruhaosztást tartottunk, amelyen nem csak ruhafélét, hanem egyéb más adományt is továbbadtunk. Ekkor jött a gondolat, hogy kellene egy állandó hely, ahol folyamatosan tudunk adományokat fogadni, tárolni és tovább adni. Az ideális hely megtalálása még folyamatban van, de szeretnénk egy helyiséget, ahova bátran jöhetnek azok a helyi lakosok, akik valamilyen segítséget szenvednek. Így mi tudunk segíteni nekik, vagy legalább közvetíteni a

segítségnyújtásban. Az adománygyűjtés által kiosztásra került kb. 50 db élelmiszer, ruha és játékcsoomag. Azon túl, hogy szebbé tettük sok család karácsonyát, az akcióban részt vevő fiatalokra nagyon jó hatással volt ez a projekt. Az önzetlen adakozás és segítségnyújtás által érzékenyebbekké váltak nehéz sorsú kortársaik sorsa iránt.

3. A megvalósítás során felmerült problémák és tanulságok:

A fiatalok nagyon lelkesen vágtak bele a kezdeményezésbe. Amikor felmerült az állandó helyiség gondolata, még mindenki lelkesen vállalta, hogy ügyeletet tart. Viszont az idő múlásával csökkent a lelkesedés, és egyéni élethelyzetek is akadályozták a rendszeres nyitvatartást. Ezért, ha megvalósul, hogy lesz egy állandó helyiségünk komolyan meg kell szervezni a rendszeres ügyeletet és motiválttá kell tenni a fiatalokat abban, hogy komolyan foglalkozzanak a dologgal.

4. A „jógyakorlattá válás útja” - a program átültetésének lehetősége, a program átültethető elemei

Programunk alapján nem új keletű. Sokan szerveznek adománygyűjtő akciókat. A mi kezdeményezésünk újdonsága abban áll, hogy segíteni akarásunk nem csak egy időszakra vonatkozik, hanem egész évben szeretnénk segítséget nyújtani. Szándékunk, hogy legyen egy állandó helyiség az

adományok tárolására, nem könnyű feladat, mert olyan üresen álló helyiségre van szükségünk, amelyet a tulajdonos ingyenesen a rendelkezésünkre tud bocsájtani, mivel mi sem haszonszerzési céllal cselekszünk. Ezért olyanoktól várjuk a felajánlásokat, akik szintén szívügyüknek érzik a folyamatos segítségnyújtást. Ez a jógyakorlat minden településen megoldható lenne, csak kell hozzá néhány lelkes ember, aki rendelkezik némi szabadidővel és egy helyiség, ahol az adományok biztonságban vannak. Kis szervezéssel folyamatosan lehet fogadni az adományokat és nyitvatartási idő alatt a rászorulókat. A nagyobb terjedelmű adományoknak, mint pl. bútor, műszaki cikkeknek nem szükséges a tárolása, ezek fotó és leírás alapján is közvetíthetők.

Civil összefogás a rászorulókért	
Megye	Hajdú-Bihar
Megvalósító szervezet	Debreceni Karitatív Testület
A jógyakorlat kifejlesztője/kifejlesztői	Debreceni Karitatív Testület
Jógyakorlat megnevezése	Civil összefogás a rászorulókért
A jógyakorlat alkalmazási területe	<u>Önkéntesség</u> <u>Adományozás</u> <u>Kreativitás a pandémia idején</u>
A jógyakorlat közvetlen célcsoportja	Szociálisan rászoruló családok, idős polgárok, hajléktalan személyek
Együttműködő partnerek	A Karitatív Testületet alkotó és azon kívüli civil szervezetek sokasága

1. A program rövid története/ szükséglet-felismerés:

Példa értékű civil kezdeményezés vált valóra 2015-ben, amikor a segélyakciók lebonyolításában jártas, megfelelő szakmai, logisztikai háttérrel rendelkező civil szervezetek részvételével megalakult a Debreceni Karitatív Testület. Jelenleg 31 tagszervezettel és több száz civil önkéntessel látja el feladatát. Célja a folyamatos, városi szintű karitatív munka operatív és koordináló tevékenységének ellátása a helyi lakosságot érintő vész- vagy krízishelyzetekben, illetve katasztrófa esetén.

2. A program rövid leírása, erőforrásai, eredményei, hatása:

A tavalyi Advent egy minden eddiginél szélesebb körű közös megmozdulás keretében nyújtott segítő kezet a rászoruló részére. A városszerte kihelyezett Szeretetdobozokban elsősorban tartós élelmiszereket és tisztálkodási- és tisztítószeret adományoztak a felajánlók, melyeket a civil önkéntesek juttattak el karácsony előtt a nehéz helyzetű családoknak, egyéneknek. A Szeretetdobozok városszerte kerültek kihelyezésre az állami, egyházi és forprofit összefogás eredményeként, melynek köszönhetően az adományozni kívánók számos ponton adhatták le felajánlásukat.

A lakosság részéről több száz érzékeny, jó szándékú családot érintett meg a segítségnyújtás nemes szándéka, minek köszönhetően reményen felüli adomány gyűlt össze. Az akcióban több mint 500 önkéntes segítő vett részt, köztük aktív korú munkavállalók, középiskolások, egyetemi hallgatók, országosan elismert élsportolók, művészek, mozgásukban korlátozott fiatal felnőttek.

3. A megvalósítás során felmerült problémák és tanulságok:

A 2020. és a 2021. év a Debreceni Karitatív Testületet is nem várt megpróbáltatás elé állította. Sajnálatos tény, hogy a pandémia során nagyon sok önkéntes elkapta a koronavírus, vagy karanténba került, illetve a félelem is szerepet játszott abban, hogy nem volt annyi önkéntes jelentkező, mint az előző években. Jóval nagyobb feladatot jelentett a csomagok eljuttatása a rászorulóknak részére (több csomagot kellett egy személynek kiszállítani vagy összeállítani).

4. A „jógyakorlattá válás útja” - a program átültetésének lehetősége, a program átültethető elemei

A Testület számára kiemelt célként van jelen, hogy minél több civil szervezet kerüljön bevonásra egy program kapcsán, hiszen, csak széles körű civil összefogással lehet szép eredményeket elérni. Egyesületünk törekszik arra, hogy minél több akció-

hoz csatlakozzon és számos adományozásnál adományozóként is segítőként is jelen legyen. A Testület munkájának széles körű elismerését mutatja, hogy egyre több debreceni vállalkozó és magánszemély tartja szívügyének a humánitárius segélyezésben való aktív részvételt, akik Debrecen mecenásai mellett, követendő példával járnak elől felelősségvállalásban, önzetlenségben, nagylelkű adományozásban. Az adományozások során kiemelt szempont, hogy az adományozó is jelen legyen az adományosztások alkalmával, így élőben is megvalósulhat a visszajelzés a felajánlók irányába.

*Adománygyűjtés
az Ifjúsági Ház partnereként*

Down-Dada Szolgálat

Megye	Baranya
Megvalósító szervezet	Pécsi Down Alapítvány
A jógyakorlat kifejlesztője/kifejlesztői	Down Alapítvány
Jógyakorlat megnevezése	Down-Dada Szolgálat
A jógyakorlat alkalmazási területe	Önkéntesség
A jógyakorlat közvetlen célcsoportja	Down-szindrómás gyermeket nevelő szülők
Együttműködő partnerek	Pécsi Szülészeti Klinika PIC osztály

230

1. A program rövid története/ szükséglet-felismerés:

A Down-szindróma a leggyakoribb velészületett fejlődési rendellenesség, mégis keveset tudunk róla. Így vannak ezzel azok a szülők is, akiknek a várandósság során, vagy a születés után kiderül, hogy babájuk ezzel a genetikai rendellenességgel születtek. Mivel a hír hallatán az első reakció a kétségbeesés és az információkeresés, a Down-Dadák ezeken a kezdeti fázisokon kísérik végig a szülőket.

2. A program rövid leírása, erőforrásai, eredményei, hatása:

A Down-Dadák maguk is érintett szülők. Egy olyan szülő, aki már keresztülment azokon a nehézségeken, amit egy fogyatékkal élő gyermek születése okoz, sokkal hitelesebb és megértőbb tud lenni. Ráadásul egy Down-szindrómás gyermek megszületése nagyrészt ugyanolyan feldolgozási

folyamatot igényel szinte minden szülőtől, attól függetlenül, hogy ez az elfogadás folyamata valakinél gyorsabban vagy lassabban történik.

A Down-Dada szolgálat országos, mi a Pécsi Down Alapítványnál Baranya, Somogy és esetenként Tolna megyét is lefedjük. A dadák egy 3 napos képzésen vesznek részt, ahol felkészítik őket a különböző esetek kezelésére (pl. érzelmileg nagyon rosszul érinti a szülőket, nem szeretnék megtartani a babát, örökbefogadás), a megfelelő odafigyelésre és kommunikációra, valamint extra információk birtokába jutnak, amelyeket a segítséget kérő szülőknek tovább tudnak adni. A dadákat általában a kisbaba szülők keresik fel, akik minden kérdésre igyekeznek releváns választ adni, de legfontosabb szerepül a meghallgatás és a lelki támogatás. A könnyebb elérhetőség érdekében egy önkéntes Down Dada a Pécsi

Szülészeti Klinika PIC osztályán heti egy alkalommal felajánlja segítségét, az éppen ott tartózkodó szülőknek.

3. A megvalósítás során felmerült problémák és tanulságok:

Az együttműködés az egészségügyi intézményekkel még mindig nehézkes. Bár van információjuk szolgáltatásunkról, még mindig nem közvetítik ezt a lehetőséget sem a várandós anyukáknak, akik a gyanú felmerülése után releváns információk birtokában dönthetne babája további sorsáról, sem pedig az újszülött korban felmerülő

Down-szindrómások szüleinek. A honlapunk, és az azon elérhető információk, illetve a közösségi oldalaink megléte segít valamelyest kiküszöbölni ezt a kommunikációs nehézséget.

4. A „jógyakorlattá válás útja” - a program átültetésének lehetősége, a program átültethető elemei

A szolgálat már országosan működik, így joggyakorlattá vált, melyet sokan használnak. A módszer más fogyatékosági csoportok esetén is alkalmazható.

Vasban-civilben – Közművelődési és civil fórum	
Megye	Vas
Megvalósító szervezet	Hegypásztor Kör
A joggyakorlat kifejlesztője/kifejlesztői	Meskó Krisztián, Tilinger-Kecskeméti Edit
Joggyakorlat megnevezése	Vasban-civilben – Közművelődési és civil fórum
A joggyakorlat alkalmazási területe	<u>Innovatív működés</u>
A joggyakorlat közvetlen célcsoportja	Civil szervezetek, közművelődési intézmények
Együttműködő partnerek	közművelődési intézmények, Nemzeti Művelődési Intézet, vasi civil szervezetek

1. A program rövid története/ szükséglet-felismerés:

Vas megyében még 2017-ben az intézményi változások kapcsán hatalmas űr lehetkezett a rendszeres megyei közművelő-

dési értekezletek, fórumok terén, valamint a civil szervezetek részéről is jelentős igény mutatkozott egy ilyen vagy hasonló fórum rendszeres megrendezésére. Ez indokolta, hogy elindítsuk a kezdeményezésünket.

2. A program rövid leírása, erőforrásai, eredményei, hatása:

A kitűzött célok tekintetében egyértelmű eredményeink vannak, hiszen mindig az igényekhez igazítjuk a témát, a legfrissebb, sokakat érdeklő változások, kívülről jövő hatások elemzése és a megoldási javaslatok átbeszélése adja az együttlét apropóját.

Ennek mérésére a legjobb mutató, ha a megjelentek elégedetten távoznak, illetve a következő alkalomra is beregisztrálnak, akár meghívást küldenek egy újabb helyszínen való megvalósításra.

Sohasem volt az a célunk, hogy sok ember

jöjjön össze, inkább az, hogy minél velősebb és hasznosabb legyen az a fél nap, amit együtt töltünk. A minőségi előadások és beszélgetések mindig is a céljaink között szerepeltek.

Annak örülünk a leginkább, amikor a rendezvény szüneteiben és utána a szakemberek, civilek beszélgetnek, megosztják egymással tapasztalataikat, s akár munkakapcsolatok is szövődnek.

3. A megvalósítás során felmerült problémák és tanulságok:

A legfőbb probléma általában a megfelelő dátum kiválasztása. Ez az utóbbi pandémiás időben különös hangsúlyt kapott, hi-

szen nem lehetett sehol sem találkozni. De „békeidőben” is alapos körültekintés kellett a jó dátum megtalálásához, mert számos más rendezvény is volt a terítéken a megyében. Továbbá az adott téma felelőseinek is meg kellett feleltetni az időpontot, így a körültekintő szervezés nagyon fontos.

4. A „jógyakorlattá válás útja” - a program átültetésének lehetősége, a program átültethető elemei

A program tulajdonképpen minden eleme hasznosítható más rendezvényeken, más helyszíneken is. Nagyon fontos, hogy mindig újszerűek és kezdeményezőkések legyünk. Ne tucatrendezvényt szervezzünk és ne többször kivesézett téma legyen terítéken. Nagyon fontos az innováció.

Igyekezzünk mindig új helyszíneket találni, s engedni, hogy az adott helyszín gazdája, a település civiljei bemutatkozási le-

hetőséget kapjanak. A rendezvényt érezzék ők is a sajtójuknak.

Az egyik legfontosabb összetevő a megfelelő téma/témák megtalálása és ehhez a lehetőleg legodaillóbb szakember, kolléga megtalálása. A helyszín kiválasztásánál legyen szempont az is, hogy lehetőség szerint a megy minden térsége sorra kerüljön.

Ha összeállt a program, tisztázni kell az anyagi lehetőségeket is, hiszen ezt mindig közösen kell felvállalni a helyszínt adó közösséggel. Ezeken a szakmai összejöveteleken szinte csak a reprezentáció kerül pénzbe.

Mivel szeretnénk, ha minél többen megjelenének az aktuális Vasban-civilben rendezvényen, ezért hangsúlyos a megfelelő reklám/meghívás is. Igyekezzünk minél körültekintőbben és teljesebben megszólítani a közművelődési szakmát és a civileket is. S természetesen a sajtó invitációja is fontos és hasznos összetevő.

Várva Várt segítség

Megye	Borsod-Abaúj-Zemplén
Megvalósító szervezet	Várva Várt Alapítvány - Miskolc
A jógyakorlat kifejlesztője/kifejlesztői	Polonkainé Valcsev Ivanov Éva
Jógyakorlat megnevezése	Adományozási etikett kialakítása, adománygyűjtés
A jógyakorlat alkalmazási területe	<u>Adományozás</u>
A program közvetlen célcsoportja	B-A-Z. megyében élő adományozó családok és a várandósságuk miatt krízishelyzetben lévő édesanyák

1. A program rövid története/ szükségletfelismerés:

Célunk, hogy térségünkben is kialakuljon az adományozás etikettje, azaz, hogy olyan tárgyakat adományozzanak, amely mások számára még bőven használható, értékes.

Minden családban, ahol gyermekeket nevelnek, előbb-utóbb a babaruhák és gondozási termékek feleslegessé válnak. Alapítványunk minden olyan tárgyat befogad és gyűjt, amely egy újszülött fogadásához szükséges és amit tovább tudunk adni olyan édesanyáknak, akik a várandósságuk miatt lelki és/vagy anyagi krízishelyzetbe kerülnek.

2. A program rövid leírása, erőforrásai, eredményei, hatása:

Célunk az, hogy a szűkebb és tágabb környezetünket érzékenyítsük arra, hogy meglassák a krízishelyzetben lévő embertársaik

szükségeit. A közösségi médián és más fórumokon keresztül vonjuk be a segítőtársandékú családokat. Azt kérjük tőlük, hogy a számukra feleslegessé vált tárgyaikat adják tovább azok számára, akik a várandósságuk miatt lelki és/vagy anyagi krízishelyzetbe kerülnek. Tapasztalataink szerint sokszor azért nem születnek meg a babák a családokban, mert nincs anyagi lehetőség a babakelengye megvásárlására. Ezt biztosítjuk egyszeri adományként a családoknak. A Várva Várt Alapítvány központjaiba van lehetőség ezeket behozni, ahol az önkénteseink gondosan átválogatják, szelektálják méret és egyéb szempontok szerint, megkönnyítve ezzel az átláthatóságot.

A lakosságtól jövő támogatások segítségével a Várva Várt Alapítvány 2020-ban, éves szinten B-A-Z. megyében közel

90 esetben segített a krízishelyzetben lévő édesanyáknak. Minden esetet egyeztetünk a területileg illetékes védőnővel, így a jelzőrendszer tagjaival (pl. családsegítők, védőnői hálózat, gyámügyes munkatársak stb.) kiváló kapcsolatban állunk, kiegészítjük egymás szakmai tevékenységét.

A nagyszámú elkötelezett önkéntes mellett a legfontosabb feltétel egy megfelelően felújított raktárhelyiség és egy átlátható polcrendszer kialakítása volt. Az átláthatóság miatt szükség esetén kb. 30 perc alatt összerakjuk a családoktól érkező kéréseket, így azonnali megoldást tudunk biztosítani a várandós édesanyák számára, akikkel sokszor csak a szülés előtt pár héttel kerülünk kapcsolatba. Az eseteket dokumentáljuk és

aláírással igazoljuk, hogy az Alapítványunk mindent megtett azért, hogy minden gyermek legyen VÁRVA VÁRT!

3. A megvalósítás során felmerült problémák és tanulságok:

Adományozás alatt az emberek lomtalánítást(!) értenek. Nem koszos, foltos, szakadt, törött, hiányos, lejárt szavatosságú (stb.) tárgyakat várunk adományként, hanem olyat, amit „Te is szívesen kapnál másoktól”. Szükséges definiálnunk az adományozás fogalmát is, mely szerint „a számodra feleslegessé vált dolgokat odaadod olyan személyeknek, amelyeket ők még szívesen használnának”. Az adományokat szükséges a karitatív gyűjtőpontokra elvinni, mert a civil szervezeteknek – főleg önkéntesként a

saját családjuk és munkájuk mellett - nincs arra kapacitásuk, erőforrásuk, hogy a felajánlásokat összegyűjtsék a lakásokból, garázsokból, lomosból stb. Biztonsági és egészségügyi okokból sem lépjük át mások otthonának küszöbét.

4. A „jógyakorlattá válás útja” - a program átültetésének lehetősége, a program átültethető elemei

Az adaptáló szervezetnek rendelkeznie kell egy jól megközelíthető, megfelelő infrastruktúrával ellátott helyiséggel, amely rendelkezik megfelelő tárolási kapacitással, az adományok szétválogatásához,

tisztításához és rendszerezéséhez szükséges eszközökkel.

Kiemelten fontos, hogy az önkéntesek megfelelő felkészítést kapjanak a szervezet adománygyűjtéssel kapcsolatos írott, illetve íratlan szabályairól.

A hatékony segítségnyújtás alapja a tudatos munkaszervezés. Tudni kell előre, hogy kinek, mire van szüksége, így rövid idő alatt lehetőség van az igényeknek megfelelő, felesleges dolgot nem tartalmazó, személyre szabott csomagok összeállítására.

A Fény Világnapja Szadán – önkormányzat és civilek együtt a közösségért nehéz helyzetekben is	
Megye	Pest
Megvalósító szervezet	SzadaFeszt Egyesület
A jogyakorlat kifejlesztője/kifejlesztői	Simon Erika alpolgármester
Jogyakorlat megnevezése	A Fény Világnapja Szadán - önkormányzat és civilek együtt a közösségért nehéz helyzetekben is
A jogyakorlat alkalmazási területe	<u>Kreativitás a pandémia idején</u> <u>Innovatív működés</u>
A jogyakorlat közvetlen célcsoportja	szadai lakosok
Együttműködő partnerek	önkormányzat, település más civil szervezetei

1. A program rövid története/ szükséglet-felismerés:

Szada lakosságának nagy részét mára már az újonnan betelepült családok alkotják, akik többnyire ingáznak lakó és munkahelyük között, így nincs is sok alkalmuk a kapcsolatteremtésre. A mondás, hogy “falun mindenki ismeri egymást”, már rég a múlté. Sokszor hetekig nem találkozunk a szomszédunkkal, vagy nem ismerjük, kik laknak az utcánkban.

2. A program rövid leírása, erőforrásai, eredményei, hatása:

Annak a problémának a megoldását, hogy a kreatív ötletek nem jutnak el a megvalósításig és a hivatali humán erőforrások szűkösek, az önkormányzat részéről Simon Erika alpolgármester kezdeményezte.

A korlátozott erőforrásokkal rendelkező önkormányzatok esetében a koronavírus okozta válság idején nagy értékkel bírhat, ha képessé válik támaszkodni aktív lakosokra és ötleteket tud eljuttatni a megvalósításig. A projektszerű működés ezt szolgálja, kulcseleme az egy személyi felelősség, a projektgazda szerepkör, valamint a kommunikáció egyeztetése a projekt csapaton belül első lépésként.

Magának a konkrét innovációs ötletnek a megvalósulása, a Fény Világnapjának megünneplése. Szadán egy 13 fős civil csapat segítségével valósult meg, akik partnerként bevontak szadai civil szervezeteket, egyházakat, helyi művészeket, vállalkozókat. Az első esemény élő videóját 4000 fő nézte meg, gyakorlatilag Szada teljes lakosságát sikerült bevonni.

3. A megvalósítás során felmerült problémák és tanulságok:

A projekt működés eredménye, hogy a járványügyi helyzet miatt megváltozott körülményekre is tudott reagálni a szervező közösség. Javítani kell az önkormányzat és a bevont aktív, motivált lakosság közötti kommunikációt, több pozitív megerősítés kell. A megvalósítást követően hangsúlyt kell fektetni az eredmények megünneplésére.

4. A „jógyakorlattá válás útja” – a program átültetésének lehetősége, a program átültethető elemei

Felismertük, hogy ahhoz, hogy az ötletek megvalósuljanak, kulcsfontosságú, hogy minden elképzelésnek legyen felelős gazdája, aki döntésekkel, a megvalósító csapat koordinálásával egészen a célig eljuttatja az álmokat.

A kezdeményezés kiválasztása kulcsfontosságú kérdés az egész módszertan szempontjából, ugyanis csak olyan innovációs ötlet kidolgozása indul el, amelynek az ötlet felmerülésétől számított két héten belül van egy olyan civil projektgazdája, aki vállalja annak végigvitelét a megvalósulásig, építve a képviselők közül a projektszponzor szerepét vállaló egyik képviselő közreműködésére is. A jó gyakorlat meghatározó eleme, hogy érintetté kell tenni a célcsoportot, mert akkor tudjuk bevonni őket.

A módszertanról akár műhelymunkákon tudunk tájékoztatást adni.

A Fény Világnapjának megünneplése módszereit jól lehet követni a közösségi médián keresztül, a Szada Fényei oldalon. Bármelyik évben támogatást tudunk adni más településeknek a Fény Világnapja megünneplése kapcsán, szívesen állunk rendelkezésre, fogadunk látogatókat.

Szada Nagyközség Önkormányzat a Települési Önkormányzatok Országos Szövetsége (TÖOSZ), a legnagyobb taglétszámú magyarországi önkormányzati szövetség által koordinált Legjobb Önkormányzati Gyakorlatok pályázaton Innováció területén I. díjat nyert „*A Fény Világnapja Szadán – önkormányzat és civilek együtt a közösségért nehéz helyzetekben is*” c. programjával a 2020. évben.

A Fény Világnapja Szadán

Használt falubuszok közvetítése civil szervezeteknek	
Megye	Somogy
Megvalósító szervezet	Kaposvári Gazdaságfejlesztő és Munkahelyteremtő Egyesület
A jógyakorlat kifejlesztője/kifejlesztői	Somogy Megyei Civil Közösségi Szolgáltató Központ
Jógyakorlat megnevezése	Használt falubuszok közvetítése civil szervezeteknek
A jógyakorlat alkalmazási területe	<u>Használt falubusz adás-vétel</u>
A jógyakorlat közvetlen célcsoportja	FCA gépjárműbeszerzésre irányuló pályázat nyertesei
Együttműködő partnerek	Országgyűlési képviselők, polgármesterek, civil szervezetek

1. A program rövid története/ szükséglet-felismerés:

A Falusi Civil Alap gépjárműbeszerzésre irányuló pályázati felhívása egy teljesen új pályázati alapot hozott létre Magyarországon. A civil szervezeteként elnyerhető maximum ötmillió forintos összegből gépjárművet, ezen belül ún. kisbuszt is van lehetőség beszerezni. Az önkormányzatok az öt évnél idősebb falubuszaikat, amelyek elérték 160 000 km-es futásteljesítményt eladásra vagy autó beszámításra szánják azokon a településeken, ahol új falubuszt vagy tanya-gondnoki gépjárművet nyertek. Az EURO-TAX értékbecslés eladási és vételi ára között 20 % különbség van, ami az ötmillió forintos

keretösszegnél eléri az egymillió forintot is. kifejezés helyett: az ötmillió forint összegnél eléri az egymillió forintot.

2. A program rövid leírása, erőforrásai, eredményei, hatása:

Felvettük a kapcsolatot az országgyűlési képviselők munkatársaival, akik rendelkezésünkre bocsátották, hogy a megyében mely települések nyertek új falubuszt. Kiderült, hogy a nyertesek kb. 90 %-a a régi falubusztát értékesíteni kívánja. A kereskedők 20 %-al olcsóbban számolják csak be ezeket a gépjárműveket, így anyagi hátrány éri őket az eladás során. A Falusi Civil Alapból nyertes civil szervezeteknél pedig megfogalmazódott egy vételi szándék.

Több önkormányzat örül, hogy jó áron, jó helyre tudta értékesíteni a megkímélt és eddig jó szolgálatot teljesített falubuszt.

3. A megvalósítás során felmerült problémák és tanulságok:

Az öt évnél idősebb falubuszkok többnyire puritán kivitelűek, viszont műszaki állapotuk sokkal jobb, mint a külföldről behozott több százalékos kilométert futott buszok. Próbáljuk a civil szervezeteket meggyőzni, hogy lehetőségükhöz mérten vásároljanak

Magyarországon elsőként forgalomba helyezett gépjárműveket, mivel a szerviz történet és a kilométer futás könnyen lekérhető a kormányhivatal ingyenesen biztosított portálján keresztül.

4. A „jógyakorlattá válás útja” - a program átültetésének lehetősége, a program átültethető elemei

Véleményünk szerint az alábbi jogyakorlatot minden megyében működő Civil Közösségi Szolgáltató Központ alkalmazni tudja.

Civil szervezeti kérdőív	
Főváros	Budapest
Megvalósító szervezet	Századvég Közéleti Tudásközpont Alapítvány (Budapesti Civil Közösségi Szolgáltató Központ)
A jogyakorlat kifejlesztője/kifejlesztői	Budapesti Civil Központ csapata
Jogyakorlat megnevezése	Civil szervezeti kérdőív
A jogyakorlat alkalmazási területe	<u>Kreativitás a pandémia idején</u> <u>Kommunikáció</u>
A jogyakorlat közvetlen célcsoportja	Civil szervezetek képviselői
Együttműködő partnerek	-

1. A program rövid története/ szükséglet-felismerés:

2020 márciusában a járványhelyzet kezdetekor állt össze a Budapesti Civil Központ új csapata. A betanulási időszakkal

párhuzamosan ki kellett dolgozni az új működési lehetőségünket és emellett tájékozódni szerettünk volna, hogy milyen hatást gyakorolt a járvány a civil szervezetek életére/napi működésére.

2. A program rövid leírása, erőforrásai, eredményei, hatása:

A kérdőív elkészítésekor fontosnak tartottuk egyrészt, hogy felmérjük a civil szervezetek jelenlegi helyzetét, másrészt pedig információt kívántunk gyűjteni arról is, hogy amennyiben a Budapesti Civil Központ alapvetően átáll az online működésre, vajon a civil szervezetek is készek-e, képesek-e ugyanerre. Továbbá szerettük volna tudni, hogy mely típusú program (rendezvény/képzés) segítené őket leginkább ebben a járványhelyzetben és a helyzet normalizálódása után. A kiküldött kérdőívre összesen 402 szervezet részéről érkezett válasz. A kutatás eredményeit az év hátralévő részében eredményesen tudtuk használni.

A kutatásból egyértelmű lett, hogy a válaszadók döntő többsége nyitott arra, hogy részt vegyen az online formában megrendezésre kerülő tanácsadásokon és rendezvényeken, így ehhez igazodva a 2020 nyarának végétől programjainkat leginkább online formában szerveztük meg.

A felmérés megerősítette azt a tapasztalatunkat, hogy a magát folyamatosan forrásszegénynek tekintő civil szféra pénzügyi helyzete a járvány következményei miatt sok esetben még nehezebb lett, ezért ehhez igazítottuk az őszi rendezvényeinket, képzéseinket.

3. A megvalósítás során felmerült problémák és tanulságok:

Az aktív válaszadási kedv egyértelművé tette azt, hogy a civil szervezeti képviselők értéklik, ha a véleményüket kikérjük és - lehetőség szerint - ehhez alakítjuk programjainkat.

Fontosnak tartjuk, hogy a kérdőívet megismételjük, hogy pontosabb képet kaphassunk a civil szervezetek életének alakulásáról és ezáltal feltérképezhessük szükségleteiket.

4. A „jógyakorlattá válás útja” - a program átültetésének lehetősége, a program átültethető elemei

A Civil Központok programjai során, a hírlevelek kiküldésekor és a rendezvényeken is leginkább egyirányú kommunikáció van, tehát mi osztjuk meg a tudást, mi kommunikáljuk számukra a civil szervezeteket érintő híreket, ami egy nagyon fontos feladatunk, de ezt a kommunikációt minél gyakrabban kellene kétirányúvá tenni. Időről-időre szükséges lenne felmérni a civilek helyzetét, igényeit. A Budapesti Civil Központ kérdőívének sikerén felbuzdulva érdemes lehet minden megyében hasonló igényfelmérő kérdőívet kiküldeni a civil szervezeteknek, melyen keresztül lehetőségük volna kommunikálni a problémáikat, szükségleteiket és a felmerült igények mentén lehetne „testre szabni” a megyei rendezvényeket/képzéseket.

„Karantánc” kihívás

Megye	Zala
Megvalósító szervezet	Zalai Táncegyüttes Egyesület
A jógyakorlat kifejlesztője/kifejlesztői	Zalai Táncegyüttes Egyesület vezetősége
Jógyakorlat megnevezése	„Karantánc” kihívás
A jógyakorlat alkalmazási területe	<u>Online rendezvényszervezés</u> <u>Kreativitás a pandémia idején</u> <u>Innovatív működés</u>
A jógyakorlat közvetlen célcsoportja	Egyesület tagjai, lakosság
Együtműködő partnerek	médiák

242

1. A program rövid története/ szükséglet-felismerés:

A Zalai Táncegyüttes lételeme a kreativitás, ezért igyekeztek a legtöbbet kihozni a pandémia által kialakult helyzetből. Fel lépésekre nem volt lehetőség, így innovatív megoldásokat kerestek az egyesület működésének fenntartására.

2. A program rövid leírása, erőforrásai, eredményei, hatása:

Online próbákkal, házi versenyekkel tartották aktívan táncosaikat, és több országos kihíváshoz is csatlakoztak ez alatt az egy év alatt. 2020 márciusában kihívást indítottak a táncosaik között, ahol pályázni lehetett a karantén végéig a „a karantén legelhivatottabb táncosa” címre, „a karantén legjobban elsajátított figurájára”, illetve Karantén címmel kisfilm pályázatot hirdettek táncosainknak, ahol tánc-

ban-filmben fogalmazhatták meg, mit jelentett számukra a hirtelen bezártság, a karantén.

2020 decemberében online adventi kalendáriumot készítettek, ahol napról napra új kültéri helyszínről, új videóval jelentkeztek. A felvételeken sokszínű népművészetünket mutatták be kezdve néptáncainktól, népdalainkon keresztül egészen a népmeséig, népi történetekig. A videókat folyamatosan feltöltötték a közösségi oldalakra és hírt adott róla a média is.

3. A megvalósítás során felmerült problémák és tanulságok:

A programok tanulsága, hogy a megsokított élő, közösségi tevékenységtől elzárva is fenn lehet tartani a tagokban az érdeklődést. A konkrétan megfogalmazott kihívások folyamatosan biztosították a tagok aktivitását, a közösséghez tartozás érzését.

4. A „jógyakorlattá válás útja” - a program átültetésének lehetősége, a program átültethető elemei

Az ötleteket kulturális tevékenységet végző szervezetek adaptálhatják saját tevékenységükre szabottan. Vészhelyzet esetén egyszerűen kivitelezhető, az online térben történő megjelenésnek pedig nincs költség-tartalma sem.

„Az Év Zala Megyei Adományozója” díj	
Megye	Zala
Megalósító szervezet	Zalai Civil életért Közhasznú Egyesület
A jógyakorlat kifejlesztője/kifejlesztői	Zala Megyei Civil Központ munkatársai
Jógyakorlat megnevezése	„Az Év Zala Megyei Adományozója” díj
A jógyakorlat alkalmazási területe	<u>Önkéntesség</u> <u>Adományozás</u>
A jógyakorlat közvetlen célcsoportja	civil szervezetek és vállalkozások
Együttműködő partnerek	civil szervezetek és vállalkozások, megyei döntéshozók

243

1. A program rövid története/ szükséglet-felismerés:

A Zala Megyei Civil Közösségi Szolgáltató Központ 2019-ben felvállalta, hogy a híd szerepét töltsön be a megye civil szervezetei és vállalkozói között. Erősíteni kívántuk a civil szervezetek és az üzleti szféra kapcsolatainak és együttműködésének fejlődését. Ennek a munkának az első állomása az

évente megrendezésre kerülő vállalkozói vacsora, amelyen civil kezdeményezéseket támogató vállalkozások mutatkoznak be és inspirálnak másokat is a társadalmi felelősségvállalás tekintetében.

2. A program rövid leírása, erőforrásai, eredményei, hatása:

Elsődleges célunk volt, hogy felhívjuk a figyelmet a példaértékű támogatói tevékeny-

ségekre. Ennek érdekében alapítottuk „Az Év Zala Megyei Adományozója” díjat. A díjat olyan vállalkozások kaphatják meg, amelyeket civil szervezetek ajánlanak a nekik nyújtott támogatás ismertetésével. A díj átadását a Jótékonyág Világnapjához kötjük, ezért évente szeptember 5-e táján szervezzük meg az ünnepélyes átadót. A nagyszabású rendezvény kiváló alkalom arra, hogy nagy nyilvánosság előtt mutathassuk be a díj jelöltjeit, elismerve társadalmi szerepvállalásukat. Az elismerést a vállalkozás az ajánló civil szervezettel együtt veszi át, jelezve a kialakult kölcsönös együttműködést. Hosszú távú célunk, hogy idővel kialakuljon egyfajta elköteleződés a vállalkozások részéről egy kiválasztott szervezet tekintetében. Így nem csupán alkalmi, hanem folyamatos támogatásra, kölcsönös együttműködésre számíthatnának a szervezetek.

3. A megvalósítás során felmerült problémák és tanulságok:

A kezdeti időszakban a felhívás kiküldése mellett nekünk, szervezőknek is keresnünk kell azokat a szervezeteket, amelyek támogatást kapnak vállalkozásoktól. Segítsünk annak felismerésében, hogy a díj mindkét fél számára megtisztelő és az elismerés szorosabbá teszi a kapcsolatukat.

4. A „jógyakorlattá válás útja” – a program átültetésének lehetősége, a program átültethető elemei

A program megvalósítását mindenképpen megyei jelentőségű civil szervezetnek ajánljuk. Jógyakorlattá válhat bármely megyei civil központban, a fent leírt forgatókönyv teljes egészében átvehető, a helyi viszonyokhoz igazítható.

„Az Év Zala Megyei Adományozója” díj átadó ünnepsége 2020.

Civil ABC	
Megye	Heves
Megvalósító szervezet	Agria Geográfia Alapítvány
A jógyakorlat kifejlesztője/kifejlesztői	Agria Geográfia Alapítvány
Jógyakorlat megnevezése	Civil ABC
A jógyakorlat alkalmazási területe	Önkéntesség <u>Közösségalapú helyi fejlesztési programok (CLLD) megalapozása</u>
A jógyakorlat közvetlen célcsoportja	Civil szervezetek, egyetemi hallgatók
Együttműködő partnerek	<u>Önkormányzatok, CLLD/LEADER csoportok</u> (pl. önkormányzat, vállalkozások, vállalatok, kórház stb.)

1. A program rövid története/ szükséglet-felismerés:

Az Egri Kistérség lakóinak problémáit a hivatalos területfejlesztés csak részben tudta megoldani. Így, ezeknek a kihívásoknak a megléte gátolta a civil társadalom fejlődését. Az Eger környékén élők a város árnyékában gyakran nem képesek önálló entitásként megszerveződni, a szervezetek nem elég hatékonyak érdekeik érvényesítésében.

2. A program rövid leírása, erőforrásai, eredményei, hatása:

A projekt egy nemzetközi hírű innovatív módszer (ABCD – asset-based community development vagy képességalapú közösségfejlesztés) segítségével javította a civil szervezetek belső erőforrásainak

használatát, térségi, településeken átívelő civil partnerséget hozott létre. Az ABCD segítségével feltártuk a helyi erőforrásokat, amire a jövőben kiterjedt közösségfejlesztés épülhet. A jövőben mások által is szabadon felhasználható módszertant állítottunk össze. A programba bevonásra kerültek az Eszterházy Károly Egyetem hallgatói, akik „community master-ként” új ismereteket és látásmódot vittek a civil szervezetek közé.

A projektben együttműködőként bevonásra került egy tapasztalt holland közösségfejlesztő is. A program közvetlen céljai és eredményei a következők voltak:

- Az ABCD módszer hazai viszonyokra történő adaptálása – 1 db tankönyv és best practice gyűjtemény kiadása

– Az ABCD módszer megismertetése térségi civilekkel és civil szervezetekkel
– együttműködési megállapodás 10 civil szervezettel

– Gyakornok hallgatóink megismertetése a térség viszonyaival, illetve lakosságával – 15 fő gyakornok alkalmazása

– A projektben részt vevő hallgatók és civilek kompetenciáinak bővítése – képzők képzése 3 napos műhelymunka

– A résztvevő civil szervezetek közötti kapcsolati háló kialakítása – webes felület kialakítása (intranet)

A projekt összköltségvetése 15 ezer euró, időtartama 12 hónap.

3. A megvalósítás során felmerült problémák és tanulságok:

A vidéki térségek civil szervezetei anyagi lehetőségeiket tekintve igen hátrányos helyzetben vannak. A konkrét projektek megindításának a gátja általában a saját erő hiánya. Ennek megoldása lehet olyan projektek kialakítása, ahol az önkéntesen végzett munka önerőként beszámítható, illetve az optimális forgatókönyv szerint, külső támogatás nélkül is megvalósítható.

4. A „jógyakorlattá válás útja” - a program átültetésének lehetősége, a program átültethető elemei

A program átültethető más hazai térségbe is. A kidolgozott anyagok (kérdőívek,

tankönyv) rendelkezésre állnak. A megyénként megtalálendő egy-egy „gatekeeper”/ gesztor szervezet munkatársainak képzése után minden területi egységben elindítható a másolódás az ABCD program által diktált menetrend alapján: partner civil háló létrehozása, kompetenciák kialakítása, készség- és álomtérképezés, adatbázisok létrehozása, helyi műhelymunkák megtartása. A tapasztalatok szerint egy-egy térségi, illetve megyei program időtartamát érdemes legalább három évesre tervezni, így biztosítható a pontos másolódás és a kompetenciák sikeres kialakítása. Ekkora időtávban a tervezési fázison túl már konkrét helyi önerős projektek is sikeresen megvalósíthatók.

*Megbeszélés
az Eszterházy Károly Egyetemen*

LEG-LEG-LEG

A következőkben olyan rekordokat mutatunk be, amelyek civil szervezetek által, vagy az ő aktív részvételükkel születhettek meg:

2021. május 20.

VÁI Maraton 2021 – Guinness Rekord Kísérlet

A **Vakok Állami Intézete (VÁI)** 2021. május 26-án, a Kihívás napján rendezte meg VÁI Maraton elnevezésű programját. A rendezvényen az intézmény látássérült kliensei, látó kísérőikkel együtt – az intézmény munkatársai – sétával/kocogással, váltóban teljesítik a maratoni távot.

A 42.195 métert az intézmény udvarán teljesítették. A megtett távolságot GPS-es karórával mérték, biztosítva ezzel a táv hitelesíthetőségét. A Magyar Rekordok Egyesületének közreműködésével jegyeztették be a teljesítményt.

Az intézetben 2020 őszétől látogatási és kijárási tilalom volt érvényben, így az itt lakó kliensek már hosszú hónapok óta nem hagyhatták el az intézmény területét. Ez idő alatt is számtalan programmal igyekeztek színesíteni, változatossá tenni a mindennapokat. A jó idő közeledtével jött a Maraton ötlete. Olyan programmal igyekeztek elő-

állni, mellyel csökkenteni lehet a hónapok óta tartó „bezártság” okozta frusztrációt, stresszt, a felkészüléssel és magával a táv teljesítésével egy újfajta mozgásformát megismertetni a látássérült kliensekkel és nem utolsósorban maradandó élményt és elismerést biztosítani számukra.

Az eseményt Fülöp Attila, az EMMI Szociális ügyekért felelős államtitkára nyitotta meg, aki kiemelte az esélyegyenlőség, a társadalmi elfogadás fontosságát, valamint beszélt arról is, hogy mennyire fontos a fogyatékossgal élő embertársaink számára biztosítani az önálló élet lehetőségét. Természetesen kihangsúlyozta, hogy az esemény létrejöttének alapfeltétele volt a koronavírus-járvány visszaszorítása, mivel május végén lépte át az 5 millió fő beoltottat ha-

247

zánk, ezzel pedig az ilyen és ehhez hasonló programokon újra részt vehetünk. A rekordkísérletet Czibik Norbert András az SZGYF főigazgatója nyitotta meg, aki az első látás-sérült versenyzőt kísérte 5 körön keresztül.

2021. március 8.

Rekord számú csapattal indult a „Fedezd fel az örökséged” - A láthatatlan erdő” vetélkedő

2021.03.08-án ötödik alkalommal indult az **Országos Erdészeti Egyesület** által szervezett „Fedezd fel az örökséged” online erdőismereti vetélkedő. A jelentkezések száma rekordot döntött, 182 középiskolából álló 3 fős csapatok mérték össze tudásukat a hazai erdők titokzatos, láthatatlan, vagy alig észrevehető világának témakörében. A vetélkedő 5 éves történetében először nyílt lehetőség határon túli csapatok jelentkezésére, ahonnan 44 regisztráció érkezett.

A megmértetés során a játékban résztvevő diákoknak öt elméleti feladatot kell megoldaniuk és egy kreativitást igénylő terpei videót is kell készíteniük.

A csapatok számára kiderül, mi mindent rejt az erdei talaj; miként válik az élet nélkülözhetetlen alkotóelemévé az élettelen; hogyan élnek az éjjel aktív állatok, a magukat nem mutató rejtőzködők; milyen az erdei „magasélet”. A verseny végére pedig

összeáll a kép: az erdő minden apró földalatti és felszín feletti sejtje, élő és élettelen alkotóeleme azon dolgozik, hogy az erdő csodája fennmaradjon.

A diákok ismereteinek bővítése mellett az országos vetélkedő célja, hogy felhívja a fiatalok figyelmét a hazai erdők értékeire, az erdei életközösség szolgáltatásainak nélkülözhetetlenségére, arra, hogy az erdő az ő örökségük.

A vetélkedő első három helyezett csapatának tagjai fejenként 70 ezer, 50 ezer, illetve 30 ezer forint értékű ajándékutalványt kaptak, de a felkészítő tanárokat is díjazta az Országos Erdészeti Egyesület. A verseny lebonyolítását az Agrárminisztérium támogatta.

2020. február 20-22.

Megdőlt a rekord XII. Országos Farsangi Fánkfesztiválon

Még a magyarországi koronavírus-járványhelyzet előtt került megrendezésre a XII. Országos Farsangi Fánkfesztivál Nagykanizsán, ahol egyszerre kóstoltak a legtöbben fánkot a világon. Saját világrekordját döntötte meg a fánkfesztivál, amikor a 900 fős csúcst a hétvégén 1200-ra növelték. Megdőlt a rekord – és óriási érdeklődés kísérte a XII. Országos Farsangi Fánkfesztivált. A versenyző csapatoknak köszönhetően mindenki megkóstolhatta azt, amit

megkívánt. Szombat délelőtt indult a menet a Hevesi Sándor Művelődési Központ elől, hagyományörzők, fűvósok, dalkörök hirdették a városban a fesztivált. Hatalmas tömeg és fánkok kavalkádja fogadta a fesztivál helyszínére érkező felvonulókat.

A fánkot kínáló csapatok között olyanokkal is lehetett találkozni, akik büszkén viselve származásukat népviseletben érkeztek a fesztiválra. A farsangi finomságot kínálók között természetesen lehetett olyan csapatokkal is találkozni, akik minden gasztronómiai fesztiválon képviseltetik magukat. Az eszteregnyeiek nem csupán fánkot, hanem igazi falusi süteményeket is készítettek.

A fesztivál egyik legnagyobb attrakciója a Guinness-rekord kísérlet volt, a legutóbbi 900 fős létszámot a szervezők 1200 főre

szerették volna feltornázni, azaz megdönteni az egy időben egyszerre fánkot kóstoló rekordját. – Én nagyon boldog vagyok, erről álmodtam. Egyrészt, hogy szép idő legyen, a jó Istennel megbeszéltem, most sem hagyott cserben. Nagyon-nagyon sokan eljöttek, és a gyerekektől elkezdve azt látom a legidősebb korosztályig, hogy mindenki boldog, mindenki örül, mindenki jól érzi magát – mondta Kámánné Szép Terézia főszervező, a VOKE Kodály Zoltán Művelődési Ház igazgatója. A rekordkísérletet sikerült, a fesztiválon egyszerre 1200-an kóstoltak fánkot. A XIII. Országos Farsangi Fánkfesztivál 2021. február 12-13-a között került megrendezésre. A járványhelyzet miatt a rendezvény programjai online térben kerültek megszervezésre.

A legérdekesebb civil rendezvények országszerte:

Civil Kavalkád Jász-Nagykun-Szolnok megyében

A megyei civil szervezeteket bemutató szolnoki Civil Kavalkád 2002 óta kerül megrendezésre, 2007. évtől a JNSZ megyei Civil Közösségi Szolgáltató Központ cím birtokosa (CONTACT Mentálhigiénés Konzultációs Szolgálat) szervezésében. Az esemény egyre nagyobb városi és megyei, sőt mára már Kárpát-medencei érdeklődést mutat, ezáltal a Szapáry utca ad otthont a rendezvénynek a Szolgáltató Város mintaprojekttel közösen. A rendezvény 2014 óta tematikát váltott és nagyban átalakult. Ettől az évtől a JNSZ megyei CKSZK külhoni civil partnerei részére

is biztosítanak bemutatkozási lehetőséget, továbbá – a gyümölcsöző közigazgatási és forprofit kapcsolatok alapján – számos meghívott multi-céget, több vállalkozást is köszönthettek az eltelt évek alatt. Szolnok városában a civil szféra és a közigazgatás közötti partneri kapcsolat országosan egyedülálló. A magas színvonalú, és hagyománnyá vált Civil Kavalkád szép formája az együttműködésnek. A programokra látogatók megismerkedhetnek a megyében működő és a határon túli civil szervezetekkel. A látogatók valódi értékavalkáddal találkozhattak, hiszen az egyes standoknál bemutatkozó civil szervezetek az élet más-más értékére hívják fel a figyelmet. A Kavalkád napján egyetlen éjszaka alatt sétáló utcává változik az eseménynek otthont adó Szapáry utca.

2019/08/31 10:41

Keszthelyi Nemzetközi Verkli Fesztivál

A Keszthelyi Nemzetközi Verkli Fesztivál a Belvárosi Kereskedők Egyesülete, a Keszthelyi Turisztikai Egyesület, a Keszthelyi Vállalkozói Klub és a Balatoni Borbarát Hölgyek Egyesületével karöltve indult újtjára sok évvel ezelőtt. Minden év szeptember első hétvégéjén a város Fő terét és Sétáló utcáját verklik és megszólaltatóik lepik el.

Civil Kiruccanás Borsod-Abaúj-Zemplén megyében

A Civil Kiruccanás egy kötetlen piknik jellegű esemény, amely a kikapcsolódáson túl kötetlen hangvétellű előadásoknak, bemutatóknak is helyt ad, és Borsod-Abaúj-Zemplén megyében változó helyszínen kerül megrendezésre, a Civil Központ szervezésében. A kapcsolatok építése mellett az

251

esemény azt a célt szolgálja, hogy új, illetve a megyében kevésbé elterjedt módszereket, megoldásokat ismerjenek meg a szervezetek a tevékenységeik gazdagítása érdekében. Az esemény a körülményektől függően 50-150 főt lát vendégül.

Kultúr-Fröccs Hajdú-Bihar megyében

A kezdeményezésnek köszönhetően meg tapasztalhatják a debreceniek, hogy milyen sokszínű a kulturális élet a városban, amelynek nem csak a hivatásos, hanem túlnyomó részt az amatőr alkotók és civil közösségek is részét képezik. A programsorozat a belváros több helyszínén, rövid, egyéni, vagy kiscsoportos utcai produkciók bemutatására ad lehetőséget, mely során a kulturális élet területén működő civil közösségek is fellépési lehetőséget kapnak. A Hajdú-Bihar Megyei Civil Közösségi Szolgáltató Központ a program sikerességének érdekében társszer-

vezőként aktívan részt vállalt az esemény széles körű megismertetésében a civil szervezetek körében. Tekintettel az eseménysorozat népszerűségére, a sorozat folytatódik a vendéglátóhelyek teraszainak közönségére fókuszálva, ezzel is tovább színesítve a debreceni belvárosi életet.

Civil Sajtóreggeli Vas megyében

A Vas Megyei Civil Közösségi Szolgáltató Központ havonta megrendezésre kerülő

eseménye alkalmanként több civil szervezet programjával vagy közösségi akciójával jelenik meg a megyei és helyi sajtó előtt. A program rendszerint vidéki helyszínen és az online térben is megvalósul.

Szabó Szonja Boccia Verseny és Emlékiállítás Komárom-Esztergom megyében

Szabó Szonja 2016-ban, 38 évesen elhunyt súlyosan mozgássérült tatai képzőművész, elismert boccia játékos. A szer-

vező Humanitás SE évről-évre kiállítással és sportversennyel tiszteleg emléke előtt. Az esemény társszervezője a FODISZ (Fogyatékosok Országos Diák-, Verseny- és Szabadidősport Szövetsége) és Tata Város Önkormányzata. A rendezvény országos népszerűségnek örvend és évről-évre több résztvevőt, látogatót vonz, s lehetőséget ad a szemléletformálás, esélyteremtés területén tevékenykedő civil szervezeteknek a bemutatkozására.

Forrás- és irodalomjegyzék

[Magyarország Alaptörvénye](#) (2011. április 25.) SZABADSÁG ÉS FELELŐSSÉG
[Az Európai Parlament és a Tanács \(EU\) 2016/679 RENDELETE](#) (2016. április 27.) a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről (általános adatvédelmi rendelet)

[1990. évi XCIII. törvény az illetékekről](#)

[1991. évi II. törvény a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról](#)

[1995. évi CXVII. törvény a személyi jövedelemadóról](#)

[1996. évi CXXVI. törvény a személyi jövedelemadó meghatározott részének az adózó rendelkezése szerinti felhasználásáról](#)

[1996. évi LXXXI. törvény a társasági adóról és az osztalékadóról](#)

[2000. évi C. törvény a számvitelről](#)

[2004. évi I. törvény a sportról](#)

[2005. évi LXXXVIII. törvény a közérdekű önkéntes tevékenységről](#)

[2007. évi CXXVII. törvény az általános forgalmi adóról](#)

[2011. évi CLXXV. törvény az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról](#)

[2011. évi CLXXXI. törvény a civil szervezetek bírósági nyilvántartásáról és az ezzel összefüggő eljárási szabályokról](#)

[2011. évi CXII. törvény az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról](#)

[2012. évi I. törvény a munka törvénykönyvéről](#)

[2013. évi CLXXVI. törvény egyes jogi személyek átalakulásáról, egyesüléséről, szétválásáról](#)

[2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről](#)

[2013. évi LXXVII. törvény a felnőttképzésről](#)

2016. évi CXXX. törvény a polgári perrendtartásról
5/2012. (II. 16.) KIM rendelet a Nemzeti Együttműködési Alappal kapcsolatos egyes
kérdésekről

350/2011. (XII. 30.) Korm. rendelet a civil szervezetek gazdálkodása, az adomány-
gyűjtés és a közhasznúság egyes kérdéseiről

479/2016. (XII. 28.) Korm. rendelet a számviteli törvény szerinti egyes egyéb szerveze-
tek beszámoló készítési és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól

Civil Szemle, XVII. évf. 2. szám, <http://www.civilszemle.hu>

Szalay-Bobrovniczky Vince, Keckés Péter (2020): The CSO Sector in Hungary and Certain European Particularities. POLGÁRI SZEMLE: GAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI FOLYÓIRAT, 16 (Spec.). pp. 226-234. ISSN 1786-6553

Civil szervezetek megújuló működési környezete – Továbbképzési program a civil szervezeteket szabályozó hatályos joganyagról és a civil szervezetek, a közigazgatás és az igazságszolgáltatás szervezetei közötti kapcsolatokról (2013):

Nonprofit.hu – Tudástár (2019): <https://www.nonprofit.hu/tudastar>

Berez Péter (2014): Az egyesületekre vonatkozó szabályok változása a 2013. évi V. tv. alapján in. ADVOCAT 2014. XVII. évfolyam, 3-4. szám 14-16.

Emri Gergely (2014): Az alapítványokra vonatkozó szabályok változása a 2013. évi V. törvény alapján in. ADVOCAT 2014. XVII. évfolyam, 3-4. szám 12-16, o.16-18.

Gottgeisl Rita, Láng Noémi (2019): Nonprofit Kézikönyv 2021 - Működés, Számvitel, Adózás Civil Törvény a gyakorlatban Vezinfo, Budapest, 2021.

KSH (2019): A nonprofit szektor legfontosabb jellemzői 2019-ben. KSH, Budapest 2021.

KSH (2019): Idősoros éves, területi adatok - Általános gazdasági mutatók, nonprofit szervezetek

<http://www.ksh.hu/stadat>

KSH (2019): Lakónépesség és nonprofit szervezetek száma 2019. Tájékoztató adatbázis

TEIR (2020): SZJA adatsorok Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer (TeIR)

<https://www.teir.hu/>

NAV (2021): Információs füzetek:

09. Az ingatlanértékesítésből és a vagyoni értékű jog átruházásából származó jövedelmek adókötelezettségének alapvető szabályai

10. Ingatlanok bérbeadásának, egyéb hasznosításának alapvető szabályai

13. Nonprofit szervezetek: egyesületek, köztestületek, (köz)alapítványok adózásának alapvető szabályai

14. Tevékenységet kezdő adóalany általános forgalmi adó kötelezettségének alapvető szabályai

18. A számla, nyugta kibocsátásának alapvető szabályai

25. Rendelkezés az SZJA 1%-áról

26. Jogosultság az SZJA 1%-ára

27. Tájékoztató a közösségi adószámról

60. A végelszámolással kapcsolatos legfontosabb tudnivalók

https://nav.gov.hu/nav/inf_fuz

Jogpontok Munkajogi kiadványok:

- A tipikus és atipikus foglalkoztatás összehasonlítása
- A tipikus munkaviszony meghatározó jegyei
- Atipikus foglalkoztatás
- Az egyszerűsített foglalkoztatásra, alkalmi munkára irányuló jogviszony
- Egyszerűsített foglalkoztatásról

<https://www.jogpontok.hu/JogpontokKiadvanyai>

Dr. Kaprinay Gizella Zsófia: A polgári jogi gyakorlat során leggyakrabban előforduló szerződések. 2020 <http://eta.bibl.u-szeged.hu/3691/>

Horváth Zoltán: Stratégiai tervezés a nonprofit szervezetek gyakorlatában in: Vilmányi Márton – Kazár Klára (szerk.) 2017: Menedzsment innovációk az üzleti és a nonbusiness szférákban. SZTE Gazdaságtudományi Kar, Szeged, 167–184. o.

dr. Lukács Adrienn: Munkajog - Bevezetés a munkajog alapjaiba. Olvasólecke - a munkaviszony alanyai. A munkaszerződés, Szegedi Tudományegyetem 2019

Pintér Miriam: A határozott idejű munkaviszony előnyei és hátrányai; Adó online, 2019.

<https://ado.hu/munkaugyek/a-hatarozott-ideju-munkaviszony-elonyei-es-hatranyai/>

Hogyan tovább? Szervezetfejlesztés civileknek szerk. Móra Veronika Ökotárs Alapítvány

[Nemzeti Önkéntes Stratégia](#)

Bethlen Gábor Alapkezelő bga.zrt.hu

Civil Információs Portál civil.info.hu

ERKE: Gyakran Ismételt Kérdések www.erke.hu

McCurley, Steven, Lynch, Rick, Jackson, Rob: The Complete Volunteer Management Handbook (2012), 3. kiadás

Tartalom

Bevezető.....	1
Alapvető információk a civil szervezetek helyzetéről	6
Mennyi civil szervezet működik az országban?.....	6
Az országban mindenhol működnek civil szervezetek?.....	6
Mivel foglalkoznak a civil szervezetek?	8
Mennyien dolgoznak civil szervezetekben?	8
Mekkora bevétellel rendelkeznek a civil szervezetek?	10
Honnan származnak a civil szervezetek bevételei?	12
Civil források	18
Hogyan bővülnek a civil szervezetek forrásai?	18
Léteznek kifejezetten a civileknek szánt költségvetési források?.....	19
A „civil 1%”	19
Nemzeti Együttműködési Alap (NEA)	21
Magyar Falu Program – Falusi Civil Alap.....	35
A 2021. évi Falusi Civil Alap szakmai koncepciója.....	38
Városi Civil Alap.....	42
Civil krónika – A 2020-as és 2021-es évben megrendezett országos civil események rövid összefoglalója időrendben	46
Tematikus és emlékévek, jelentős események.....	58
Naptár	59
A civil szervezetek működésének gyakorlati kérdései	67
Milyen civil szervezeti formák léteznek?.....	67
Milyen a szervezeti felépítése a civil szervezeteknek?.....	72
Mérföldkövek.....	73
Szervezetalapítás	73
A civil szervezetek működésének kezdetei	82

Változások a szervezetek életében	85
Közérdekű önkéntesek fogadása.....	93
Tanácsok az első pályázatok előkészítéséhez	93
Adománygyűjtés	102
Számlaadás és NAV online számla regisztráció.....	106
A közhasznú jogállás.....	107
A civil szervezetek fejlesztésének fő területei	113
A civil szervezetek megszűnése	118

A civil szervezetek gazdálkodásának gyakorlati kérdései	119
A civil szervezet is gazdálkodik, de a gazdálkodásának eredményét nem osztja fel	119
A civil szervezetnek nyeresége is lehet	120
A civil szervezet szolgáltathat és vállalkozhat	120
Milyen bevételekkel rendelkezik egy szervezet?.....	123
Fizetnek adót a civil szervezetek?	124
Milyen tételek minősülnek működési költségnek?	124
Számla, nyugta és bizonylat kiállítása	126
A civil szervezetek gazdálkodását érintő változások 2021-ben	127
Mit kérjünk a könyvelőtől?	131

A civil szervezetek emberi erőforrásai	132
A munkavégzésre irányuló jogviszonyok áttekintése	132
Önkéntesség, önkéntesek bevonása	137
Szervezeti kisokos.....	142
A személyes adatok védelmével kapcsolatos feladatok áttekintése	142
Az Általános Nyomtatványkitöltő program (ÁNYK)	142
A Cégeknapu.....	145
Felnőttképzés.....	146
Hasznos helyek – Civil szervezetek működésével kapcsolatos elérhetőségek.....	150
Civil Közösségi Szolgáltató Központok	161
A civil közösségi szolgáltató központok elérhetőségei	164

Megyei tükör	166
Bács-Kiskun	166
Baranya	169
Békés	172
Borsod-Abaúj-Zemplén.....	173
Budapest	177
Csongrád-Csanád.....	179
Fejér.....	181
Győr-Moson-Sopron.....	184
Hajdú-Bihar.....	186
Heves.....	188
Jász-Nagykun-Szolnok.....	191
Komárom-Esztergom.....	194
Nógrád	197
Pest	200
Somogy	202
Szabolcs-Szatmár-Bereg	204
Tolna.....	208
Vas	210
Veszprém	212
Zala.....	216
Tudta-e?	219
Jógyakorlatok	221
Leg-leg-leg	247
Jegyzetek.....	254
Forrás- és irodalomjegyzék.....	258

*A Civil kézikönyv 2021 digitális változata részletesebb tartalommal elérhető
a Civil Információs Portálon (civil.info.hu).*

A kiadványban felhasznált fényképek

a Civil Közösségi Szolgáltató Központoktól
és a Civil Kapcsolatok és Társadalmi Konzultáció Főosztályától
származnak.

Köszönetet mondunk
a forrásként felhasznált anyagok összeállításáért:

a Civil Közösségi Szolgáltató Központoknak

Főnix Kulturális és Ifjúsági Egyesület

Mecsek Polgári Egyesület

Egyensúly AE Egyesület

Esély és Részvétel Közhasznú Egyesület

Századvég Közéleti Tudásközpont Alapítvány

Tisza-parti Civil Közösségekért Egyesület

Echo Innovációs Műhely

Kisalföldi Vállalkozásfejlesztési Alapítvány

Civilek a Fiatalokért Egyesület

Eger Sikeréért Egyesület

CONTACT Mentálhigiénés

Konzultációs Szolgálat

Majki Népfőiskolai Társaság

A „Háztartások Foglalkoztatásáért” Alapítvány

Isten Szolgálatában Református

Missziói Alapítvány

Kaposvári Gazdaságfejlesztő és

Munkahelyteremtő Egyesület

Hierotheosz Egyesület

Dunamenti Polgári Egyesület

Hegypásztor Kör

A Veszprém Megyei Civil Hálózatért

Közhasznú Egyesület

Zalai Civil Életért Közhasznú Egyesület

Támogatók és együttműködő partnerek:

MINISZTERELNÖKSÉG

BETHLEN GÁBOR
Alapkezelő Zrt.

Nemzeti
Együttműködési
Alap